

ÖRGÜTLENME ÜZERİNE

Weşanên Serxwebûn 15

BİRİNCİ BASKI: Kasım -1983

İÇİNDEKİLER

YAYINEVİ NOTU.....7

GİRİŞ.....9

BİRİNCİ BÖLÜM: TOPLUMSAL GELİŞMEDE ÖRGÜTLENMENİN YERİ VE ROLÜ.....23

A)- Örgütün Tanımı ve İşlevi.....23

B)- İlkel Komünal Dönem ve Örgütlenme.....24

C)-Köleci Dönem ve Örgütlenme.....28

D)- Feodalizm ve Örgütlenme.....33

E)-Kapitalizm ve Örgütlenme.....36

1- Burjuvazinin Toplumu Ulus

Olarak Örgütlenmesi.....44

2- Kapitalist Sömürgecilik ve

Örgütlenme.....46

İKİNCİ BÖLÜM: İŞÇİ SINIFININ ÖRGÜTLENMEDEKİ ROLÜ

VE İŞÇİ SINIFI PARTİSİ ÜZERİNE.....49

GİRİŞ.....49

A)- İşçi Sınıfının Kendiliğinden Hareketi.....55

B)- 19. yy. da İşçi Sınıfı Hareketi ve

İşçi Sınıfı Partileri.....62

1- Marksizmin Doğuşu ve İşçi

Sınıfı Hareketi.....62

2- I. Enternasyonal ve İşçi Sınıfı

Partileri.....65

3- II. Enternasyonal ve İşçi Sınıfı

Partileri.....71

C)- Emperyalist Dönemde İşçi Sınıfı

Hareketi ve Partileri.....74

1- Leninizmin Tarihi Önemi

ve İlkeleri.....74

2- III. Enternasyonal ve Komünist

Parti'nin Örgütlenme İlkeleri.....78

3- III, Enternasyonal Sonrası

Proletarya Hareketi.....83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- Kürdistan TOPLUMUNDA
ÖRGÜTLENMENİN ÖNEMİ VE İŞÇİ
PARTİSİ ÜZERİNE.....89

A)- Kürdistan'da Örgütsüzlüğün Tarihsel
Temelleri..... 90

1- Köleci Dönemde Kürdistan
Toplumunun Örgütsel Durumu.....90

2- Feodal Dönemde Kürdistan
Toplumunun Örgütsel Durumu.....96

a)- Arap Egemenliği Altındaki
Dönem.....96

b)- XI. yy. ile XVI. yy.
Arasındaki Dönem.....101

c)- XVI. yy. ile XIX. yy.
Arasındaki Dönem.....104

d)-XIX. yy. da Durum.....106

e)-Cumhuriyet Dönemi.....116

B)- Türkiye Sosyalist ve Demokratik
Hareketinin Tarihine Kısa Bir Bakış.....134

a)-1923'eKadarkiDönem.....135

b)-1923-1960 Dönemi.....143

c>-1960-1980 Dönemi.....147

d)-12 Eylül ve 1980 Sonrası.....157

e)- Hareketin Sorunları ve
Devrimcilerin Görevleri.....159

C)- Kürdistan'da İşçi Sınıfı Partisi
Üzerine.....165

1- Kürdistan İşçi Partisi Tarihine
KısaBirBakış.....165

2- İşçi Partisini Geliştirmek İçin
Devrimci Çalışma Nasıl Olmalıdır?. 182

a)- Teorik Çalışmanın Önemi.....182

b)- Siyasal Çalışmaların Kapsamı... 186 c)- Örgütsel Çalışmanın Niteliği... 196 d)- Kürdistan İçin
Bir Devrimci

Örgütlenme Planı.....210

SONUÇ.....224

YARARLANILAN KAYNAKLAR.....229

YAYINEVİ NOTU

Tarih içinde örgütlenmenin yeri ve önemi, işçi sınıfının partileşme faaliyetleri ve leninist parti anlayışı, Kürdistan tarihinde Örgütsüzlüğün nedenleri, sonuçları ve örgütlenmenin önemi, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin geçmişi ve bugünkü durumu, Kürdistan'da işçi sınıfı partisini yaratma uğruna mücadele çizgisi konularını marksizm-leninizmin ışığında ve tarihi yaklaşım içinde inceleyen elinizdeki bu kitap, sadece Kürdistan toplumunda kurtuluşu sağlayacak örgüt ve mücadele biçimlerini incelemek ve somut sonuçlar çıkarmakla da yetinmeyip, Türkiye devrimci hareketi için de aynı önemi taşıyan tartışılmaz bir değere sahiptir.

Bir çok gücün mücadelenin en hayati sorunu olan örgütlenme problemlerinin çözümü doğrultusunda ciddi tek bir adım atmak bir yana, adeta örgütsüzlük ve dağınıklığın geliştirilmesine çalışılan bir dönemde, kitabın önemi daha da büyükmektedir.

Daha önce teksir halinde basılıp dağıtılan, Serxwebûn ve Şoreşa Kürdistan'da da seri halinde basımı yapılan bu eseri, kalıcılaştırmak ve okuyucuya toplu biçimde ulaştırmak amacıyla yayınevimiz, kitabın basımını onur duyarak üstlenmiştir. Yayınevimiz, böyle bir eseri kitlelere sunmakla önemli bir görevi yerine getirdiği inancındadır.

WEŞANEN SERXWEBÛN

7

GİRİŞ

Günümüz Kürdistan'ında, halkın kendi öz ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve askeri çıkarları doğrultusunda örgütlenmesi konusunda tam bir örgütsüzlük hüküm sürmektedir. Hayatın her alanında olumsuz etkisini gösteren bu durum, günümüzün uluslararası ve ulusal koşullarının içinde bulunduğu yeni evrede, daha da derinleşerek devam etmektedir. Kendi öz yaşantısını yaşamak için bir toplumu var eden unsurların böylesine bir örgütsüzlük altında tahribi ise, Kürdistan'daki halkın varlığını bile tartışılır hale getirmektedir. Bu örgütsüzlüğün zor'la sağlanmasında esas belirleyici güç olan düşman, tüm zor gücünü kullanarak, her alanı darmadağın edip örgütsüz tutarak kendi ulusal ve toplumsal amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadır. Düşmanın bu etkileyici, tahrip edici gücü karşısında örgütsüzlük derinleştikçe, toplumun ve bu toplumu teşkil eden halkın kendine yabancılaşması daha da artmakta; ve bu, toplumsal ve ulusal olarak eritilmesine, tüketilmesine ve kendisi olmaktan çıkmasına yol açmaktadır.

Bu alanların öz çıkarları doğrultusunda örgütlenmesi girişimlerini, başta zor güçleri olmak üzere, tüm güçlerini kullanarak etkisi zle sürmeye ve kendi çıkarlarına tabii kılmaya çalışan düşman, tarihten günümüze kadar bu alanda önemli kazanımlara da ulaşmış bulunmaktadır. Öyle ki, bu uzun tarihi yıllarda ve günümüzde düşmanın üstün konumundan ötürü, toplum, tüm bu alanları kendi çıkartan doğrultusunda yeni baştan örgütlemeye girişiminin olanaksızlığını bir kader gibi kabul edebilmektedir. Ulusal ve toplumsal örgütlenmenin günümüzün çağdaş koşulları açısından imkansız olmadığı; aksine çağımızla tam bir çelişki içinde olan örgütsüzlüğün çağın gerisinde kalmanın ve bunun ötesinde yokolma sürecinin en belirgin özelliklerinden birisi olduğu, olumsuz tarihi mirasın bir ürünü olan gerici geleneklerden ve bizzat düşmanın uygulamalarından kaynaklanan bu durumun aşılmasının çağımızın bir gereği olduğu bir türlü kavranılamamakta; kavranılması halinde bile bir türlü pratiğe aktarılmamaktadır. Günümüzde tartışılan örgütlenme sorunu daha çok parti örgütlenmesi sorunu olmakla

birlikte, Kürdistan gerçeğinde meseleyi sadece bu biçimde işlemek, konuyu son derece dar bir biçimde ele alma hatasına düşmek olur. Meselenin çok daha detaylı ve derinliğine ele alınması, Kürdistan gerçeklerinin bir gereğidir. Bugün parti örgütlenmesinin proletarya partisi biçimindeki kavranışının geri düzeyi ve bununda ötesinde proletarya partisinin hiç kabul edemeyeceği biçimlerin bu ad altında piyasaya sunulduğu ve belli ölçülerde anlam dahi kazanması, proletaryanın devrimci eylemi açısından bizi çok yadırgatıyorsa, bu, bunun aşılması için meseleyi yalnız parti örgütlenmesi alanında ele almakla yetinmeyip, konuyu daha derin ve tarihi boyutlarda ele almak gerektiğini açıklar. Proletarya hareketinin ve ondan da ötede günümüz koşullarına uygun modern örgütlenme hareketinin Kürdistan koşullarındaki darlığı, eylemsizliği, uruksuzluğu, yeni bir yaşam geliştirmekteki güçsüzlüğü tam kavranılmak isteniyorsa, tarihin bu açıdan ve ülke ta lininde bu genel tarih kavrayışı içinde ele alınması ve bundan günümüze kadar nelerin geliştiğine kısaca bir göz atmak adeta zorunludur. Sorunun bu tarihsel yanına bağlı olarak, örgütlenme meselesini yalnız parti örgütlenmesi ve partileşmenin günümüzde içinde yer aldığı ulusal kurtuluş problemi çerçevesinde ele almakla yetinmek, eksik ve hatalı bir yaklaşımdır. Bu konudaki sorunları önemim kavramak ve kısaca da olsa Örgütsüzlüğün izahını yapabilmek için, sorunun

altında yatan temel etkenlere bir göz atmak zorunludur.

Düşman, Kürdistan'da toplumun öz çıkarlarını dile getirecek her türlü örgütsel yapıyı yüzyılların ve özellikle de günümüzün en ince sömürü olanaklarını kullanarak tahrip etmiş, toplumun altını oyarak tümüyle temelsiz, örgütsüz, şekilsiz bir toplumsal kaos bırakmıştır. Bu konuda çok hassas davranan düşman, toplumsal alanı ekonomiden siyasal alana kadar böylesine örgütsüz bırakmakla yetinmemiş, günümüz toplumlarının içinde geliştiği ulusal değerleri de tahrip ederek, toplumsal alandaki örgütsüzlüğü ulusal alandaki tüketimle birlikte ele almıştır. Ulusu oluşturan değerlerin işlemeziğini sağlayarak, bu değerlerin bir ulusun oluşmasında oynayabileceği rolleri yerine getirmemesi için ne gerekiyorsa onu yapmıştır. Tarihin en eski dönemlerinden beri oluşan örgütlenme alanındaki gelişmeler, tarihten günümüze kadar, sürekli düşmanın tahribi altında kalmış ve bu tahrib günümüzde en uç noktasına kadar varmıştır. Düşman, bu noktada kendini tam basardı hissetmektedir. Kendi egemen ulus, egemen tarih ve toplumsal gelişme süreci içinde, Kürdistan halkı ve ulusal gerçeğini tümüyle erime, tükenme, ortadan silinmeyle sonuçlanacak bir noktaya getirmiştir. Yaşanan gerçek budur ve bu gerçeğin en açık göstergelerinden birisi de toplumdaki örgütsüzlük kaosudur. Kürdistan toplumunun kendi ulusal örgütlenmesini sağlamaması için, en sert ulusal baskı biçimi altında dağıtılması sözkonusudur.

Bugün dünyanın büyük bir bölümünde tasfiye edilen klasik sömürgecilik Türk burjuvazisi tarafından en kaba ve en ince yöntemlerle Kürdistan'da halâ ayakta tutulmak istenmekte, bu ise, sömürgeciliğin üzerinde uygulandığı toplumun en derin örgütsüzlüğünü zorunlu kıl maktadır. Böyle bir baskı ve sömürünün ancak büyük bir Örgütsüzlük ortamı içinde gerçekleşebileceğinin farkında olan sömürgecilik, bunu, kendi azami örgütlenmesi karşısında halkın örgütsüzlüğünü bilinçli çabalarıyla geliştirerek sürdürebilmekte, kendi sömürsünün ancak bu biçimde olanaklı olacağını bilmektedir. Bunun karşılığında halk da, gerek tarihte, gerekse günümüzde olsun, buna karşı koyabilecek toplumsal güçleri başarılı bir şekilde ortaya çıkarmamıştır. Ancak günümüzde modern örgütlenmeyi yaratabilecek güçlerin ortaya çıkmasından sonradır ki

böyle bir Örgütlenmenin objektif temelleri doğmuş, en ileri sınıfın örgütlenme konusundaki görevleride kendisini dayatmıştır. Bu sınıf, örgütlenme sorununa uygun çözümler aradığında yalnız kendi öz örgütlenmesini yaratma değil, bu öz örgütlenmenin toplumu her alanda örgütlemekle meşgul göreviyle de karşı karşıyadır. Yine bu en ilerici sınıf kendi tarihsel amaçlarına doğru yol alırken, bunun toplumun azami örgütlenmesinden geçeceğini bilerek toplumun ve ulusun örgüt durumunu yakından değerlendirmek zorundadır. Çünkü o amaçladığı topluma doğru gitmede ancak böyle bir yakından tanıma ve değerlendirmeye sağlam ölçülere varabilecektir.

Eğer en ileri sınıf olan işçi sınıfının öz örgütü bugün önemli bir sorun olarak önümüze dikilmişse ve eğer bu sorunun çözümü için ortada bulunan etkenlerin büyük zorlukları kendisini dayatmışsa, bu zorlukları doğuran etkenlerin, tarihi ve geniş bir toplumsal süreç içinde ele alınması da bu zorlukların bir parçası olarak kendisini dayatmaktadır.

Kısaca, bu sınıfın öz örgütlenmesi sorununda daha temelde, ulusun örgütsüzlüğü sorununa dayanmaktadır. Bu alandaki sorunların büyüklüğü daha çok, toplumun ve toplumsal şekillenmenin temelinde yeralan ulusun örgütsüzlüğünün bir sonucu halinde karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, Kürdistan'da proletaryanın öz örgütlenme meselesi işlenirken, tarihsel, toplumsal ve ulusal alanın derinliklerinde yatan örgütsüzlüğün nedenlerinin görülmesi bir zorunluluktur. Bunların ışığı altında toplumu ve ulusal kurtuluşu yeni baştan örgütlenme durumunda olan öncü sınıf, gerek kendi parti örgütlenmesini ve gerekse parti örgütlenmesinin önderlik edeceği ulusal ve toplumsal kurtuluş doğrultusunda her düzeydeki örgütlenmesini kavrayabildiği ölçüde bu konudaki eksikliklerini giderebilecek ve başanya ulaşabilecektir.

Örgütlenme genellikle bir üst yapı kurumu olarak anlaşılır. Ama bu, örgütlenme sadece siyasal üst yapının geneli içinde ele alınıyorsa doğru bir tanımlamadır. Mevcut örgütlenme eğer siyasal bir örgütlenme ise, bu alandaki çabalar üst yapı alanına girer. Fakat tüm toplumsal yaşamı içine alıyor ve bu toplumsal yaşamı en ilkel biçimlerinden günümüze kadar ki en ileri biçimine değin içeriyorsa, artık bir üst yapı alanı olmaktan çıkar. Örgütlenme, tüm toplumsal alanın ve bunun da en ilkel biçimlenişinden günümüze kadar ki gelişme süreci olarak anlaşılmalı, böyle değerlendirilmelidir.

Her sınıfın, tüm toplum sistemi -ister bunun alt yapısı, ister üst yapısı- içinde bir konumu, bu konumu ile orantılı belli bir ideali ve bu ideale ulaşmak için belli araç ve yöntemleri vardır. Sınıfın toplum içindeki konumunu belirleyen şey ise; sınıfın o dönemdeki toplumsal gelişmenin önder veya gerici güçlerinden birisi olma durumudur. Sınıfların bu konumları, onların toplumsal gelişmedeki görevlerini, rollerini, amaçlarını ortaya koyar ve bu kendisini, bu sınıfın çıkarları doğrultusunda toplumun yeniden örgütlenmesinde gösterir. Eğer sınıf toplumu ileri bir doğrultuda olan amaçlarına ulaştırmak istiyorsa, her şeyden önce toplumdaki önder rolüne uygun olarak bu amaçları doğrultusunda toplumu yeni baştan örgütlemeye, kendi ideolojik, politik ve ekonomik çıkarları doğrultusunda yeniden şekillendirmeye, gerici güçleri bu anlamda tasfiye etmeye ve orta güçleri kendine bağlı kılmaya, böylece kendi oluşumuna bağlantılı bir yaşam tarzı yaratmaya çalışır. Bu amaçla güçlerini organize eder ve bu konuda belli bir gelişme sağlayabilir.

Kısaca, toplumun örgütlenmesinin sınıflarla yakından bir bağı vardır. İleri sınıf, ileri amaçlarına ulaşabilmek için toplumu genelde tümüyle değişikliğe uğratmaya, yani eski biçimleri yıkıp yeni biçimleri geliştirmeye çabalar; gerici sınıflar, eski yapıyı korumaya, yeniyi karşı direnerek toplumu durgun bir yapı içinde tutmaya çalışırlar. Her

alandaki olduğu gibi örgütlenme alanında da geri üretim güçleri ve ilişkileriyle, ileri üretim güçleri ve ilişkileri arasındaki çelişki kendini gösterir ve bu alanda da toplumu yeni baştan örgütlemek isteyen güçlerle, bunu engellemek isteyen güçler arasında bir çatışma doğar.

Demek ki, Kürdistan'daki örgütsüzlük tarihi boyutlan içinde incelenirken, sınıf temeline bağlı olarak da ele alınmak zorundadır. Örgütsüzlük eğer bu kadar yaygınlaşmışsa, bunun sınıfsal nedenleri de vardır. Toplumun yeni baştan örgütlenmesinde hayati çıkarılan olmayan bazı güçlerin varlığı, bu güçlerin en azından düşman güçlerin çıkarlarıyla uyum halinde olduğu, bunlarla uyum halinde bir örgütsüzlüğün egemen olduğu görülmeli, mevcut örgütsüzlüğün böylesi bir sınıf temeli olduğu kavranabilmelidir. Kürdistan'da modern bir gücün ortaya çıkmayışı, tarihte belli bir işlerlikleri olan eski toplumsal güçlerin, günümüzde tam bir ajan konuma düşmeleri ve Bunların, toplumun içindeki örgütlenmenin gelişmeişinin en önemli sosyal etkeni olduğu bilinebilmelidir.

Günümüz koşullarında ideolojik, politik, askeri alanda olduğu gibi, örgütsel alanda da modern güçlerin ortaya çıkmasına temel teşkil edecek objektif bir gelişme vardır. Eğer böyle modern güçler ortaya çıkmışsa, bunun kendisini modern örgütlenme alanında da göstereceğı ve örgütsüzlüğün ancak bu modern güçler tarafından aşılabilceğı, belli tarihi, toplumsal nedenleri olan örgütsüzlüğün artık bir kader olarak değerdendirilemeyeceğı ve ne pahasına olursa olsun bu durumun aşılacağı tarihsel bir gerçektir. Demek ki, bugün, Kürdistan'ın yalın bir gerçeğı olan örgütsüzlük veya diğder bir deyişle örgütlenme sorununun birde bu biçimde ele alınması zorunludur. Sorunu böyle bir koyuş tarzı, örgütlenme meselelerinin ele alınışında alışılmadık bir yöntem olduğundan, şüphesiz biraz yadırgatıcıdır. Fakat, dünyanın hiç bir ulusal-toplumsal gerçeğıyle kıyaslanamayacak bir durumda olan Kürdistan'ın ekonomiden siyasal alana, ulusal alandan kültürel alana kadar içinde bulunduğu örgütsüzlüğü kavrayabilmek ve gerçeğı daha yakından kavrayıp yakalayabilmek açısından farklı bir yöntem izlemek zorunlu olmaktadır.

Şimdiye kadar ki çalışmalarda genellikle sömürgecilik, ideoloji, şiddet konuları ele alınmıştı. Bunlar birbirleriyle uyumlu olan, Kürdistan'daki gerçeğın toptan bir kavranışının sağlanmasını amaçlayan, aralarında bağlantıları olan konulardır. Bu konudaki çalışmalar, bazıları özet halinde bazıları daha detaylı işlenmekle birlikte, Kürdistan'daki gerçeğının kavranması açısından önemli roller oynamışlardır. En başta sömürgeciliğın işlenmesi Kürdistan'ın temel çelişkisini ortaya serebilmiş ve Kürdistan'daki halk yığınlarının eskisiyle kıyaslanmayacak bir biçimde kendi öz çelişkileri konusunda bilinçlenebilmeleri sağlanabilmiştir. İdeolojik ve politik çalışma alanlarında sağlanan basanlar, bu alandaki çalışmaların bir sonucudur. İdeoloji ve politika sorunlarında doğru biçimlerin ortaya konulması, yanlış ve düşmanın işine yarayan biçimlerin eleştirilmesi, doğru ideolojik biçim olarak Marksizm-Leninizm'in ülkeye girişini, doğru politik yaklaşımlar olarak ta ulusal kurtuluş politikasının etkin olmasını sağlamış; ülkenin siyasal yaşamı ve, halkın öz çıkarları doğrultusundaki savaşımında temel alınacak bir siyasal çizginin doğmasına yolaçmıştır. Politika sorunlarının açıklığa kavuşması, ulusal kurtuluş politikasının kavranmasına ve bu politika doğrultusunda bir mücadeleye girilmesine yolaçmıştır. Bugünde bu alanlardaki gelişmeler hızlı bir biçimde sürdürülmektedir. İdeolojik ve politik sorunların tartışmaya doğru bir biçimde sunulmasının bu alanlarda sağlanan basanlarda önemli payı vardır.

Toplumsal kendi öz çelişmesini çözmek için, sömürgeciliğin hizmetindeki şiddete karşı, toplumun ideolojik ve politik kazanımları temelindeki şiddet anlayışı kavranılarak doğru bir şiddet anlayışı ortaya çıkarılmış ve toplumun kendi zorunun hangi biçimleriyle basan sağlayacağı ortaya konulmuştur. İçine girilen pratiklerde bunun propagandasının daha geniş yapılmasına yolaçmış, günümüzün modern toplumsal koşullarına bağlı olarak gelişecek şiddetin rolünün ne olacağı, gelişmeleri nasıl hızlandıracağı, hem teoride hem pratikte sınırlı da olsa ortaya konularak, önemli gelişmeler sağlanabilmiştir. Fakat, sömürgeciliğin ideolojik, politik ve şiddet so-runlarının kavranmasında, bunların gereklerinin yerine getirilmesinde hem teoride, hem de pratik olarak sağlanan çalışmalarda, istenilen sonuca bütünüyle varıldığı söylenemez. Tam tersine bu alanlar sadece bir başlangıç, sorunların tüm boyutlarıyla anlaşılabilmesi-nin bir dürtücü gücü, toplumsal yaşamdaki kaosu, anlamsızlığın, çürümenin, dağılmanın anlaşılması için bir anahtar olmuştur. İşe başlamanın bu ilk adımlarından sonra, tüm bu alanları, sağlanan gelişmeler temelinde daha güçlü bir tarzda yeniden ele alma gibi bir sonuca varıldığı belirtilebilir.

Örgütlenme sorununu, bu alanlardaki sorunların bir parçası olarak ele alıyoruz.

Örgütlenme sorununu bu meselelerle bağlantılı olarak işlemek, konunun bütünselliği açısından gereklidir. Kürdistan halkının toptan yeni bir yaşam içine çekilmesinde tamamlayıcı bir etken olarak örgütlenmenin yerinin çok önemli olduğu, hatta, bütün bu alanlarda daha kalıcı ve sürekli başarıların, ancak örgütlenme alanındaki sorunların hem teoride, hem pratikte, hem genel ilkeler düzeyinde ve hem de somut planlama alanında doğru bir tarzda çözümlenmesinden geçtiği rahatlıkla ileri sürülebilir.

Sömürgeciliğin teoride doğru bir biçimde ortaya konulması ve bu temelde ajitasyon ve propaganda yapılması, yine ideolojik ve politik sorunların doğru ortaya konulması ve bu konudaki ajitasyon ve propagandanın belli sonuçlara ulaşması, şiddet olayının ele alınıp işlenmesi, eğer güçlü bir örgütlenme temelinde değilse; kısaca, sömürgeciliğe karşı mücadelenin ideolojik ve politik alandaki gereksinimleri örgütsel planda karşılanmazsa, tüm kazanımların silinebileceği ve daha kötü bir tarzda eski duruma düşüleceği açıktır.

Günümüzün gelişen koşullarında örgütlenme, bir tüm olarak yalnız işçi sınıfının öz örgütlenmesi değil, bu öz örgütlenmenin öncülüğünde toplumsal ve ulusal örgütlenmenin bütün modern biçimlerine öncülük edilmesi, öz örgütün bu alanlarda başarılı biçimler ortaya koymasıdır. Eğer güçlü, kalıcı bir örgütlenmeyle bu çalışmalar desteklenmezse, halkın öz çıkartan doğrultusundaki modern gelişmeler karşısında uyanan, günümüzde ise faşist bir yönetime kavuşan düşmanın, en baskılı biçimde bu alanlardaki kazanımları yoketmek isteyeceği açıktır. Düşman, kendi tarihsel egemenliğini, ulusal ve toplumsal çıkarları doğrultusundaki hakimiyetini, tarihsel tecrübesine de dayanarak, başta öncü örgüt olmak üzere, bütün modern örgütlenme girişimlerini yokederek sürdürebileceğinin bilincindedir. Bu nedenledir ki, başta öz örgütlenme olmak üzere, öz kurtuluş doğrultusundaki her türlü örgütlenme girişimlerine saldırmakta, bu alandaki kazanımları, özellikle buna öncülük eden kadroları ve sempatizanları ezmeye, bunları böyle bir yola girmekten ötürü pişman etmeye çalışmakta ve bu da olmazsa fiziki imha yoluna gitmektedir.

İşte, gerek eskinin aşılması gerek yeni dönemin açılması ve geri döndürülmeyecek bir noktaya vardırılması, bunun sürekli kılınması açısından örgütlenme, hayati bir sorun olarak kendisini dayatmış bulunmaktadır. Bu sadece işçi sınıfının öz örgütlenmesi anlamında değil, fakat, toplumun ekonomiden siyasete, kültürden ulusal alana kadar kendini modern çağdaş gelişmeye ulaştırmak, yeni aşamayı sağlıklı aşabilmek, bu yolda daha ileri mesafelere ulaşabilmek için

mutlaka içine gireceği her düzeydeki örgütlenme sorunuyla iç içedir. Bunları birbirinden koparmak mümkün değildir. Bu sorunların iç içe işleyişini ve gelişimini sağlamak, günümüz Kürdistan gerçeğinin diğer bir özelliğidir. Bu açıdan, proletaryanın öz örgütlenme sorununu tarihin ve toplumun bu yalın gerçeklerinden soyut bir biçimde ele almak ne kadar hatalıysa, ulusal kurtuluşu da pro-letaryanın öz örgütlenmesinden ayrı, meselenin sadece tarihsel, toplumsal ve ulusal temellerine dokunan, proletaryanın sürükleyici, etkileyici, cesur ve sürekli kılıcı rolünün dışında ele almak aynı biçimde hatalıdır. Özellikle Kürdistan'da proletarya en ilerici sınıf olarak, kendi rolünü ancak, ertelenemez bir süreç olan kurtuluş hareketini yaratarak ortaya koyabilir.

Özetlersek; ulusal kurtuluş sürecinin, proletaryanın öz örgütlenmesi alanında hiç bir zaman ihmal edilemeyeceğini, bugün her türlü çelişkinin temelini oluşturan ulusal kurtuluş çelişkisinin çözümlenmesinin ancak proletarya öncülüğünde mümkün olacağını, bütün bunları kavradığı oranda proletaryanın tarihi rolünü oynayabileceğini belirtmek önem taşımaktadır.

Kürdistan'da Marksİst-Leninist proletarya örgütlenmesi adı altında yapılan sayısız çalışmaların gerçek mahiyetini kavrayabilmek için, her şeyden önce proletaryanın ve tarihi rolünün ne olduğunu, bu tarihi rolüne ulaşmak için ideolojik-politik hareketinin ve bunun bir parçası olarak parti hareketinin ne olduğunu iyi kavramak gerekiyor. Bunu kavramaya çalışırken, bu sorunların çağdaş gelişmelerin ışığında nasıl ele alındığını, proletaryanın tarihe ve topluma nasıl baktığını, bununla da yetinmeyip tarihi ve toplumu nasıl değişikliğe uğrattığını da yakından kavramak gerekiyor. Bütün bu kavrayışlar temelindedir ki, günümüz Kürdistan'ında sadece proletaryanın öz örgütlenmesi doğru bir biçimde anlaşılacakla yetinilmeyecek, aynı zamanda bu öz örgütlenmenin yerine getirmek zorunda olduğu asli görevleride kavranılabilecektir. Bütün bunlar bizi, ulusal ve toplumsal kurtuluşun köklü çözüm yöntemlerine götürecek ve bu da, proletarya hareketinin kadroları ve önder güçleri olarak görevlerimizin doğru bir tarzda kavranışını ve yerine getirilmesini sağlayacaktır. Kürdistan gerçekleri gözönüne getirildiğinde, bunların önemi daha da artmaktadır. Mevcut endişeleri silebilmek, proletarya hareketinin geniş bir tarihi, toplumsal perspektif ve günümüz gerçekleri içinde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Diğer bir yan ise, bugün Kürdistan'da çok karmaşık bir durum yaşanmaktadır. Özellikle modern sınıf ve tabakaların adına hareket ettiklerini söyleyen güçler, bunun lafım çok ettikleri halde gerçekte bu sınıfların öz çıkarları doğrultusunda hareket etmemekte, bu yüzdende işleri çok karmaşık bir hale getirmektedirler. Bu nedenle, Kurdistan'da bugün modern sınıf ve tabakaların, bunlara dayalı siyasal çalışmaların ve bunun bir parçası olarak ta parti çalışmalarının ne olduğunu açıklamakta büyük yarar vardır. Bunlar izah edildiği, kavranıldığı oranda, sınıf ve tabakaların kendi sınıfsal çıkarları, sınıfsal güçleri, sınıfsal amaçları oranında bir gelişim içine girmeleri ve böylece rollerini, hayallerle uğraşmadan, bu anlamda da maceraya düşmeden yerine getirebilmeleri sağlanabilecektir.

Örgütlenme meselesi Kürdistan somutuna indirildiğinde, bu kadar karmaşık süreçlerin irdelenmesini, analizini gerektirmekte ve ancak bu temelde doğru bir çözüme gidilebileceğini göstermektedir. Biz böyle bir yöntem, konuyu daha karmaşık hale getirmek için değil, dünya halklarınca çok İyi bilinen, ama bizim ulusal ve toplumsal yaşantımızda çok az bilinen gerçekleri, en basit yönleriyle bile ele almak durumunda olduğumuz için başvurmak zorundayız. Diğer tüm konularda olduğu gibi. örgütsel konularda da yöntemimizi böyle seçmek durumundayız. İşe böyle girişmenin nedenleri, Kürdistan'ın tarihsel ve bugünkü gerçeklerinde aranmalıdır. Yoksa bir teorik deneme yapmak için böyle bir yaklaşımda bulunulmamaktadır. Örgütlenme sorununa eğilirken, konuyu belli bir tarihsel yaklaşım içinde ele almak gerekecektir. Bu tarihsel yaklaşım içinde, toplumsal güçlerin konumlarına uygun biçimleri, burjuva devrimleri çağının bu konudaki gelişimi, proletarya hareketinin belli ana ve ara dönemler halinde günümüze kadarki gelişimini inceledikten sonra, bunların ışığında Türkiye ve özellikle Kürdistan'da örgütlenme sorunu işlenerek Kürdistan'da eski düşünce ve örgütlenme biçim-leriyle, eski ile yeninin karması olan biçimler, bunlara temel olan güçler gösterilerek,

çıkarları kurtuluşa olan güçlerin kimler olduğu, bu güçlerin çıkarlarına eşlik eden düşünce ve örgütlenme hareketlerinin neler olduğu açıklanmaya çalışılacaktır. Böyle bir bilgilenmenin ışığı altında, Kürdistan'da proletaryanın öz Örgütlenmesinin ne olmak zorunda olduğu, hangi acil ve uzun vadeli görevleri yerine getirmek durumunda olduğu, bunların yöntemine nasıl bakılması gerektiği, bu konuda kendisiyle tutarlı olabilmek için neleri yapmanın zorunlu olduğu sorunlarına açıklık getirilmeye çalışılacaktır. Yine mevcut durumun eleştirisi ve yapılanla yapılmayan gözönüne getirilerek, genel bir kapsam içinde somut bir yaklaşımda bulunularak, önümüzdeki dönemin örgütlenme sorunlarına çözüm getirmek amacıyla kavranılır bir plan geliştirilmeye çalışılacaktır. Kürdistan'da bu konuda ana halkanın ne olduğu, bu halkanın somutta nasıl gerçekleştirebileceği ortaya konulmaya çalışılacaktır. Kısaca; çeşitli düzeylerdeki örgütlenmenin esas alanının ne olduğu, bu esas örgütlenme görevinin nasıl somut bir planla yerine getirilebileceği konulacaktır.

Bunlar başarıldığında, önümüzde, direnmelerle dopdolu olması gereken bir dönemin İdeolojik, politik, askeri çalışmalarının örgütsel temeli ve stratejisi kavranılmış olacaktır. Böylesine stratejik bir plana hakim olmak, güncel örgütlenme sorununa daha rahatlıkla inmemizi, bu konudaki pratikleri daha başarılı uygulamamızı sağlayabilecektir. Esas olarak, çeşitli alanlardaki çalışmaların hızlanabilmesi için en hassas nokta olarak örgütlenme meselesini görüyoruz. Örgütlenme meselesine kalıcı, sürekli bir çözüm getirilmeden, diğer alanlarda fazla bir gelişme sağlanamaz. Sağlansa bile, bunlar sürekli kılınamaz, bizi b aşan sızlık tan kurtaramaz.

Örgütlenmeye getirilecek sağlıklı çözümler, her alandaki çözümün anahtarı durumundadır. Böylesine anahtar bir rolü olan bu konu, ne şart altında olursa olsun sağlıklı bir çözüme ulaştırılmadan, bu alanda gerek ilkesel düzeyde, gerek somut planlamada sağlam bir çözüme gitmeden, diğer alanların sağlam bir kavranışı ve planlanışından bahsedilemez. Bütün bunlar ise, geçmişteki tarihsel alanla günümüzdeki çağdaş alanın iyice aydınlatılmasından, bu alanlardaki karmaşıklığın kavranılmasından, ortalığın boz bulanık durumunun iyice serilerek eleştirilmesinden geçmektedir.

Önümüzdeki dönemin ne pahasına olursa olsun bir direnme dönemi olduğu kuşkusuzdur. Soruna nereden bakılırsa bakılsın, Kürdistan gerçeği açısından "modern bir gücüm " diyen ve bunun için kendisine belli bir temel, İdeoloji ve politika arayan her hareketin, önümüzdeki dönemi, en basit tabiriyle bir direnme dönemi olarak gündemi e süreceği açıktır. Hakkında kuşku olmayan bu gerçek, eğer soysuzlaştırılmak ve lafta kalıp özünden boşaltılmak istenmiyorsa bu direnmeyi mümkün kılacak aracı mutlaka yaratmak, bunun için düşüncede ve pratikte yapılması gerekeni hayata geçirmek bir zorunluluktur.

Direnme sorunları çeşitli güçlerce bir çok biçimde ele alınıp işlendiği halde, günümüz gerçeklerinde, güçlü direnme emareleri görülmemektedir. Kürdistan şartlarında ve özellikle Kuzey Kürdistan'da güçlü bir direnmenin varlığını sezmek bir yana, mevcut güçlerin buna nasıl bir çözüm getirdikleri dahi bilinmemektedir. Belki diğer ülke pratiklerine bakarak bunun bir gereğinin parti veya cephe tipi siyasal örgütler olduğunu kavrayıyorlar, ama bu, çok yüzeysel ve genel düzeyde bir kavrayış olmaktan öteye gidemiyor. Bu, hiçte uğrunda dövüşülerek ve soylu bir çalışma gösterilerek kavranılmış bir gerçek değil; dünya halklarının önünde durulamaz mücadelelerinin kafalara dayattığı ve adeta çağın, düşüncesiz beyinleri eze eze kendisini kabul ettirdiği bir gerçektir. Böyle bir dayatma sonucu kafalarda beliren bu konudaki düşünce ve akımlar, direnmeyi getirecek biçim ve akımlar olarak bizi fazla umutlandırmamalıdır. Çağın yalın ve önü durdurulmaz akışı, elbetteki çok sınırlı bir beyne bile sahip olsa kişilerin kafasında, modern düşünce ve örgütlenme konusunda önemli etkilerde bulunacaktır. Günümüzde başka türlü yaşamak mümkün değildir.

Bu politik akımlar eğer böylesine genel bir düzeyde kalmışlarsa, önlerindeki pratiğe bir

türlü el atamıyor, pratikte gerçekleşme biçimlerinin ne olduğu konusunda ağızlarım böylesine kapalı tutuyorlar ve bunun için çeşitli bahaneler ileri sürebiliyorlarsa, bu, işlerin önemini daha da arttırır. Eğer böyle kalınır ve hele birde darla yetinme adeta namuslu yaşamının bir bahanesi haline getirilirse; çağın ürünü olan düşünceler, hiçte uğrunda savaşıarak yarattıkları değerler olmadığı halde, sanki kendi öz yaşam pratiklerinin bir sonucuymuş gibi değerlendirilirse, bu vehamet daha da artar. Ve tüm bunlar tam bir sağırılar diyalogunu yaşayan bir halk gerçeği İçinde yapılırsa, açıktır ki durum şenderece tehlikeli bir hal alır.

Önümüzde, kuşku götürmez olan direnme gerçeğini somutlaştırmama ve işlerin doğru geliştirilmemesi gibi bir durum vardır ve aşılması gerekmektedir. Bizdeki tarihten epey olumsuz bir biçimde etkilenen mevcut modern güçler, bu durumlarını mutlaka aşmak mecburiyetindedirler. Kendi özelliklerine uygun olan stili mutlaka yaratmak, direnmeyi bütün zorluklarına karşın hakkıyla kavrayarak gereklerini yerine getirmek zorundadırlar, Kendisini sadece ideoloji, politika ve genel ilkeler düzeyindeki bir kavrayışla sınırlayıp, bundan mestolan ve kendini sonderece rahat hissedenden insanın günümüzün en tehlikeli tipi olduğu bilinmelidir. Bu nedendir ki, direnme sorununu böyle çok eksik, çok tehlikeli bir biçimde ele almak durumunda olan kişi, gurup ve hareketlerin eleştirisini, sınıfsal ve tarihsel gerçekleri ölçüsünde yapmak büyük önem taşımaktadır. Direnmenin gerçekleşmesi açısından bunun önemi hala sürmektedir.

Sorunun diğer önemli bir yanı ise, direnmeye gerçekten sahip çıkarak bunda karartı olan öz gücün, kendi yanılgıları ve eksikliklerini görüp-görmemesidir. Ve, daha çokta bu alanın sağlam hazırlanılması gerekmektedir. Önümüzdeki dönemin direnme gerçeğine doğru gitmede iddialı olan öz örgütlenme, kendi yanılsamalarından, eksikliklerinden mutlaka kurtulmak, bu alandaki hazırlıklarını yapmak zorundadır.

özellikle bizim hareketimiz sözkonusu edildiğinde, direnmeyi sadece ajitasyon ve propagandası yapılan bir mücadele konusu değil, uğruna hazırlanan ve günbegün ablan adımlarla gerçeklik kazandırılan bir olgu haline getirmesi, kendisini bunu gerçekleştirecek biçimlere kavuşturması gerekmektedir. Öz örgütlenmenin biçimi, mutlaka ve ne pahasına olursa olsun, direnmeyi mümkün kılacak bir biçim almak zorundadır. Artık, devrimci mücadele gelip bu noktaya dayanmıştır.

Direnmeyi mümkün kılacak öz örgütlenmenin temel biçimlenişinin nasıl olması gerektiğini biz burada sadece genel bir planlama düzeyinde ele alacağız. Pratikteki kazanımların ciddi bir planlamaya tabî tutulması gerektiği açıktır. Planlaması yapılmayan işin pratikte gerçekleştiremeyeceği, gerçekleşse dahi büyük kayıplara mal-olacağı, başarısızlıklardan çıkarılan sonuçların da yeni planlamalara ihtiyaç hissettireceği ve bunların ışığında direnmeyi mümkün kılacak örgüt biçimlerinin ortaya çıkarılacağı kesindir. Bugün bizim tartışmak durumunda olduğumuz örgüt biçimi, zafere de ulaşsa herhangi bir ülkedeki biçim değil, bizim gerçeğimizde direnmeyi mümkün kılacak, zafere götürecek örgütlenme biçimidir.

Böyle bir örgüt nasıl olacak, planlamaya uygun somut pratik adımlar nasıl atılacak: Çalışmalarımızın ana amacı bu noktada düğümlenmektedir. Önümüzdeki direnmeyi daha yakınlaştırmak, bu direnme süresi içinde muhtemel hata payını azaltırken, zafer olanaklarını daha da artırabilmek, büyük yenilgilere yol açabilecek yaklaşımları peşinen mahkum edebilmek için, en önemli çalışma olarak bu alandaki çalışmayı somutlaştırmak durumundayız. Diğer tüm problemlerin aşılmasında, bunun belirleyici bir önemi olacağı kanaatindeyiz.

Sorunu ne sağ bir yaklaşım, ne de sol bir yaklaşım içinde ele almamak gerekiyor. Bazı güçler direnmeyi geleceğe ait, şimdilik üzerinde sadece ideolojik ve politik olarak

tartışılması gereken salt bir propaganda meselesi olarak görürken, bazı güçlerde, yalın bir kaç şiddet olayı anlayışına indirgemekte, bir kaç eylemle geliştirilecek bir olgu olarak kavrayabilirle darlığı içinde bulunmaktadırlar. Her ikiside, dünya halklarının mücadele deneyinde de görüldüğü gibi proletaryanın öz örgüt gerçeğinden bir sapma olmanın yanı sıra, ulusal kurtuluş düzeyinde bir zafer sağlama yeteneğinde olmayan sınıfların damgasını taşıyan, reformist, uzlaşıcı akımlardır. Bunlar, farklı uçlarmış gibi gözükseler de, dayandıktan toplumsal temel aynıdır, ister proletarya hareketi içinde, İsterse ulusal kurtuluş hareketi içinde, hangi dönemde ve nasıl ortaya çıkarsa çıksın, bu iki akımı görüp teşhir etmek konumuzla yakından bağlantılıdır. Her-seyden önce, kendi öz hareketimizin bu konuda gelebilecek tehlikelerden arındırılması sözkonusudur.

Dışımızdaki bu politik akımlar içimize de yansıyabileceğinden, onlarla daha başarılı bir mücadele yürütmek istiyorsak, bu mücadeleyi her şeyden önce içerde başarmak zorundayız. İçerde, direnmeyi mümkün kılacak teorik yapıya ulaşmış, ideolojik ve politik yaklaşımında istenilen düzeye gelmiş, bunu doğru bir biçim alımda örgütlendirmede de başarılı bir yapıya sahip olmak, her alandaki başarıların anahtarı durumundadır.

Eğer sonuç çıkarılmak isteniyorsa, her şeyden önce içteki yapının direnmeyi yaratıp, kaldıracabilecek yeterli düzeye ulaşabilmesi açısından çıkarılmalıdır. Yine bu çalışmadan çıkarılacak sonuç, mevcut kadro ve örgüt bileşiminin, direnmeyi mümkün kılabilcek bir düzeye ulaşabilmesi açısından olmalıdır. Esas amaç, direnmeyi mümkün kılacak öz örgütün biçimlenişini yaratabilmek, doğru kavrayış ve plan doğrultusunda bunun için ilk adımları atabilmektir.

BİRİNCİ BOLUM:

TOPLUMSAL GELİŞMEDE ÖRGÜTLENMENİN YERİ VE ROLÜ

A) Örgütün Tanımı ve İşlevi

İnsanlığın toplum haline gelişi ve gelişiminin temelinde örgütlenme yatar. İnsanlık tarihi, başlangıcından günümüze değin bir çok toplumsal ve siyasal örgüt biçimleri yaratmıştır. Örgüt, belirli ilkeler üzerinde belli amaçlar için yaratılan birliklerdir. Bir benzetmede bulunacak olursak, örgütlenme, bir atomun oluşması için küçük parçacıkların bir araya gelmesinin toplumsal alana yansıtılışı, insan bireylerinin kümelenmesidir. İnsan türü de, insan atomcuklarının biraraya gelmesiyle toplumsal bir varlık haline gelir ve bu varlık aralarındaki dayanışmayı arttırdıkça, gelişim gücünü de artırır. Bu nedenle de örgüt, insanlığın vazgeçemeyeceği nesnel bir güçtür.

Bütünöyle belli bir ihtiyaçtan kaynaklanan bu güç, kendisini oluşturan birey, grup, halk, ulus, sınıf vb.lerinin çıkarlarına hizmet etmek zorundadır. Aynı çıkan paylaşılanların, mevcut durumlarını korumak veya amaçlarına ulaşmak için örgüte olan gereksinimleri kaçınılmazdır. Örgüt, onlara gerekli olan silahı sağlayacak tek güçtür. Hiçbir topluluk, sınıf kendi mevcut çıkarlarını ve amaçlarını dağınık, ilkesiz bir biçimde gerçekleştiremez.

Toplumsal güç odakları olan bu gruplaşmalar, toplumsal çelişki ve çatışmaların da ifadesi durumundadırlar. Örgütü yaratan şey, aynı çıkarın farklı çıkara karşı kendini koruma veya geliştirme sorunu, kısaca çelişkidir.

insanı hayvanlar aleminden ayıran ve toplumsal bir varlık haline getiren ilk örgütlenme, onun doğayla olan çelişkisinden doğmuştur. Uygarlık tarihi süresince de biz, toplumsal çelişkinin bulunduğu her yerde karşıt güçlerin çıkarlarını ifade eden en basitinden en çağdaş biçimine

kadar bir çok örgüt görmekteyiz. Tarih boyunca her sınıf, kendi amaçlarına ulaşmak için bunları somutlaştırdığı örgütü yaratmıştır. Bunu yaratmada yetenekli olduğu orandadır ki, sınıf amaçlarına ulaşması ve koruması mümkün olabilmıştır. Bu anlamda sınıflar mücadelesi aynı zamanda örgütlerin çalışmasıdır da.

örgütün işlevini belirleyen şey, onu doğuran ihtiyaçlardır. Her örgüt, temellendiği ihtiyaçlara cevap verdiği ve bunları geliştirdiği oranda varlığını koruyabilir. Yine, kendi gelişimini sağlaması da bütünüyle buna bağlıdır. Bu, ister doğrudan bir sınıfın siyasal amaçları ve isterse toplumsal alanın herhangi bir ihtiyacı olsun kesin bir zorunluluktur. Hiç bir örgüt, kendisinin varlık nedeni olan gereksinimlere cevap vermediğinde yaşayamaz. Çünkü o zaman, bütünüyle gereksiz, amaçsız bir topluluğa dönüşür ki, bu da örgüt olmaktan çıkması demektir. Yine, amaçlanan hedeflere varmada rolünü oynamış, fakat artık yeni sorunlara, ihtiyaçlara cevap verme yeteneğinde olmayan bir örgütlenme de kendi ömrünü doldurmuştur.

Kısaca, örgütlenme, ait olduğu sınıfın, kategorinin amaçlarına ulaşmada, ihtiyaç duyulan birleşik gücü sağlayan bir görevle yükümlüdür.

B)- İlkel Komünal Dönem ve Örgütlenme

insan soyunun o güne dek doğada rastlanılan en gelişmiş örgütlenme biçimi, toplumsal bir varlık haline dönüşmeye başladığı döneme tekabül eder. Toplumsal gücün daha sonraki eşsiz gelişmesi, örgütlenmenin eşsiz gücünden kaynaklanmaktadır. Toplumsallaşma aynı zamanda örgütselleşmedir.

Daha gelişmenin başlangıcındaki toplum, kendisini kuşatan doğa olaylarına ve yırtıcı hayvanlara karşı korunma çareleri aradığında, kendi hemcinslerini işbirliğine çağırma, onlarla bir örgütlenme yapma gereğini duymuştur. Ve bunun ilk sonuçlarını da bu ilk eylemlerinde görmüş, doğal felaketlere, yırtıcı hayvanlara karşı birleşik, örgütlü gücün önemini bu ilk deneylerinde kavramışlardır. Tek başlarına önleyemedikleri tehlikeleri küçük bir gruplaşmayla önleyebildiklerini ve böylece de örgütlenmenin gücünü görmüşler, bu gücü gördükleri oranda da örgütlenmenin vazgeçilmezliğini ve sürekli kılınması gereğini kavramışlardır. İlk toplumsal biçimleniş, böyle bir ihtiyaca bağlı olarak doğup, gelişmiştir.

İlkel komünal topluluk, örgütlenmenin en basit biçimidir. Bu örgütlenme, topluluğu yırtıcı hayvanlardan koruduğu, temel geçim araçlarından avcılık için birleşik bir güç yaratabildiği, bitkisel ürünlerin toplanmasına yardım ettiği ve bu konudaki zorlukların dayatması oranında bir kapsama ulaşıyordu. Mevcut örgütlenme, tehlikenin büyüklüğüne ve topluluğun gereksinimlerini karşılayan yöntemin durumuna bağlı olarak geliyordu. Ayrıca, insan türünün fiziksel ve beyinsel gelişim düzeyi de bu süreci etkiliyordu.

Bu ilk birleşmelerin bir güç yarattığı, insan türünü gerek avcılıkta daha çok ürün elde etmede, gerekse doğal tehlikelere daha başarıyla karşı koymada güçlü bir konuma ulaştırdığı görülüyordu. Toplumun kaçınılmazlığının da bu gücün gelişmesinde yattığı, insan türünün dayanışmasının ve gelişmesinin temelini teşkil ettiği kendisini gösteriyordu. Daha çok dayanışmanın, daha sürekli, daha güvenli, daha rahat bir yaşantı demek olduğu görülüyordu. Bunun için de insan türü hızla bir araya geliyor, böylece kendisini hayvanlar Türünden ayıran bir konuma getirebiliyordu. Bu toplumsallaşmanın verdiği güçle aralarındaki farkı hızla arttırabiliyordu.

Eğer daha sonraki insan beyni ve fiziki kapasitesi artmışsa, ilk dayanışmanın bundaki payı çok büyüktür. Örgütlenme ve bunun bu ilk biçimlenişi, insanlığın temelinde yatan bir olgudur.

İnsanlığın üzerinde yükseldiği ve geliştiği ilk merdiven basamaklarıdır. İnsan türünün daha sonraki sıramalı gelişimi, kesinlikle örgütlenmeden geçmektedir.

İnsan türünün gizli beyinsel gücünün işlenmesini, anlam kazanmasını, işe yarar sonuçlara götürmesini sağlayan da bu ilk dayanışma olayıdır. İlk komünal klan birlikleri, ortak avlanmada, tehlikelere karşı ortak korunmada hem fiziksel yapıların gelişmesinde etkisini gösteriyor, hem

de beyinlerin bir düşünce aracına dönüşmesine yol açıyordu. Bunun akabinde de dil denen sürecin ortaya çıktığını görmekteyiz.

Dil, İnsan türünün bir araya gelmesinin zorunlu kıldığı örgütlenmenin en temel araçlarından birisidir. Bireyin başka birini yardıma çağırması, başlangıçta kelime haline getirilemeyen, ilkel seslerle ifade ediliyordu. Ses çıkarmaları ve bunu bazı tehlikelere karşı bir işaret olarak kullanmaları dili bir anlaşma aracı haline getiriyordu. Ve dil, anlaşma aracı olduğu oranda da örgütlendirme aracı oluyor, böylelikle insan türünün gelişmesinde başlıbaşına güçlendirici bir öge haline geliyordu.

Dil'in aynı zamanda manevi bir etkileşim aracı olma özelliği de gözönüne getirilirse, beyin üzerinde de hemen etkili olduğu görülecektir. Beyin'in dil vasıtasıyla açılarak görevini yerine getirdiği ve tüm bu oluşumların üst üste eklenerek toplumsal gelişmeyi hızlandırdığı bilinmektedir. Kısaca, aynı tehlikeler karşısında aynı çıkarlar peşinde olan insanların, örgütlenmelerini böyle bir di! aracına kavuşarak geliştirmeleri sözkonusudur. Daha sonraki gelişme hep bu temelde olmuştur. Gerek maddi, gerekse manevi alanda sağlanan gelişme, tümüyle daha sıkı bir dayanışma, daha sıkı bir toplumsallaşmadır. Bunun bildiğimiz ilk biçimleri klan, kabile ve aşiretlerdir. Bütün bunlar, genişleyen, büyüyen bir örgütlenmedir, ilkel komünal dönem hakkında ileri sürülebilecek en önemli gözlem; bu dönemdeki örgütlenmelerin adeta bir atomun çekirdeği gibi çok sıkı bir örgütlenme olmasıdır. Klan, kabile veya aşiret birliklerinin içine girmek zor olduğu gibi, bunların kendiliğinden ortadan kaldırılması da son derece zordur. Bu, örgütlenmenin ilke! insan topluluklarının ortaya çıktığı dönemdeki büyük öneminden ileri gelmektedir. İnsan türü henüz o zaman, kendisini büyük tehlikelerden dayanışma ile nasıl koruduğunun yakın anısını yaşamaktadır. Türün varlığının sürdürülmesi açısından her an, her saat kendini dayatan günlük tehlikeler, örgütlenmenin büyük önemini onlara duyurmaktadır. Oluşan klan, kabile, aşiret birlikleri bu yüzden son derece sağlamdır.

Bunların sağlamlığı, maddi nedenlerden ileri gelmektedir. Çok büyük olan doğa tehlikelerine karşılık, maddi yaşanü kaynaklarının çok sınırlı olması, ayrıca farklı klanların birbirlerinin elindeki maddi nesneleri kapmak için aç hayvanlar gibi birbirlerine saldırmak durumunda olmaları, dayanışmanın önemini daha da arttırıyor, birliğin sarsılması o birimin varlığını sürdürmesini de tartışmalı hale getiriyordu. Bu nedenle de birlik, ne pahasına olursa olsun korunmaya çalışılıyordu. Ne dışardan birinin kolay bir biçimde birliğe alınmasına, ne de birliğin kolay kolay içinden parçalanmasına göz yumulmaması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkıyordu.

İlkel komünal toplulukta klan, kabile ve aşiret birliklerinin çok sağlam olmasının haklı nedenleri vardır. Bir türü, bir topluluğu vare-den, sürdüren, gelişmesini sağlayan bu birliklerdir; bu birliklerin sağlamlık derecesidir. Bundan vazgeçmeleri ölümleri demektir.

Marx bu dönemi değerlendirirken, bireyin ilkel topluluğa bağımlılığını çocuğun ana rahmine göbek bağı ile bağlı olmasına benzetir. Bu dönemde, böylesine kenetli bir örgütlenme görmekteyiz. Onun içindir ki, bir yabancının klan, kabile, aşiret birimleri içinde yeri yoktur. Yine, hürdan bir bireyi almak ve diğer bireylerin buna sessiz kalmaları da mümkün değildir. Bütün bu birimler dağıtılıp, toptan yokedi-linceye kadar bireyi koruyacaklardır. Eğer bu konuda ilke sarsılırsa, daha örgütlenmenin başlangıcında olan ve durumlarını dayanışmaya borçlu bulunan bu birimler için yokolma tehlikesi kendini gösteriyordu. Bu yüzden de onlar, kendi bireylerinin içlerinden alınmasına ne pahasına olursa olsun karşı koyuyor, bu, ancak yokolma- lan temelinde mümkün olabiliyordu. Bu dönemdeki örgütlenmeyi böyle doğal bir örgütlenme olarak almak, atomların parçacıklarına benzeyen bir örgütlenme biçimi olarak tanımlamak, insan soyunun oluşumundaki örgütlülüğün sağlamlılık derecesinin belirlenmesi açısından önem

taşımaktadır. Günümüz Kürdistan'ında insanlar, toplumun bu kadar gelişmiş bir evresinde bile hâlâ aşiretlerine bağlılıktan dem vuruyorlarsa, bu da günümüze kadar yansıyan bu olayın geçmişte ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

Şüphesiz kî, klan, kabile, aşiret birlikleri siyasal birlikler değildir. Bunlara toplumsal veya etnik birlikler denilmektedir, ilkel komünal toplulukta sınıf karşıtlıkları bulunmadığından, farklı sınıfların, farklı siyasal organizasyonlar teşkil etmeleri de söz konusu değildir. Burada henüz, tüm bireylerin çıkarlarının birliğinden, hatta bu güçlü birliğinde, yine daha üst güçlü çıkar birliklerine yolaçğm-dan bahsedilebilir. Farklı çıkarlar olmadığından ötürü, farklı siyasal gruplaşmalar ve siyasal partiler de sözkonusu değildir.

İlkel komünal dönemde, henüz siyasal bir duruma erişemeyen, daha çok kabile, aşiret birlikleri biçiminde bir örgü ü erimede n bahsedilmektedir. Topluluk, siyasallaşmamı?, etnik bir toplu m sal durumu ifade etmektedir. Çaplan darolan bu birliklerin, dışarıyla aralarında katı bir sınır vardır. Birliğe bağlılık son derece güçlüdür. Aralarında çatışma çıktığında, birinin diğerini egemenliği altına alması sözko-nusu değildir. Ortaya çıkan anlaşmazlıklarda ya biribirlerini yoke-debilir veya bir denge durumu sağlayarak birbiri erinden uzaklaşabilirler. Dolayısıyla, içte olduğu gibi dışarıda da bir egemenlik ilişkisi kurabilmeleri mümkün değildir. Bu dönemde hiç bir siyasal hakimiyet biçiminden ve bu konuda farklılaşmış birliklerden bahsedilemez.

C)- Köleci Dönem ve Örgütlenme

İnsanlık tarihinin önemli bir evresini kapsayan ilkel komünal topluluğun asılması, ilk sınıflı toplum yapısı olan köleci topluma geçişle başlar. Köleci topluma geçiş, bir anlamda, ilkel komünal düzeydeki insan türünün örgütlenmesini parçalayıştır. Kölecilik, ilkel komünal dönemin sağlam birliklerinin, yeni oluşan egemen sınıfın siyasal gücüne bağlı olarak parçalanması ile vücut bulmuştur. Bunun bir sonucu olarak içte ve dışta, eskinin güçlü kabile- aşiret birlikleri parçalanmış ve sınıflaşmaya dönüştürülmüştür.

Bunun içindir ki, köleci toplumun doğuşu; içerde, aşiret ileri gelenlerinin yönetici bir kast ve giderek yönetici bir sınıf durumuna gelmelerine, bu sınıfın kendisini siyasî-askeri bir güce dönüştürmesine ve aşiretin diğer üyelerini aşiret bağlan yerine sınıf bağ-larıyle -köle olarak- kendilerine bağlı kılmalarına bağlıyken, dı-şarda da diğer aşiretleri parçalayarak köleleştirmelerine dayanır.

Aşiretin yönetici güçlerinin başlangıçta böyle bir durumu yoktur. Aşiret birlikleri gelişip, büyüdükçe maddi ve manevi yaşamın geleneklerinin somutlaşması açısından aşiret reislerine ihtiyaç vardır. Fakat daha sonra bu yönetici kesim, aşiret içindeki otoritesine, prestijine, tecrübesine, geniş aile bağlarına, yani elindeki maddî ve manevi bütün yetkilere dayanarak, insan türünün artık-değer üretmeye başlama safhasına ulaşmasıyla birlikte yönetici sınıf haline dönüşmeye başlamıştır. Bunun için de, aşiret güçlerini bir askeri baskı gücüne, aşiretteki manevi otoritelerini bir siyasal otoriteye -devlet Otoritesine- dönüştürmüşlerdir.

Sınıflaşmanın bu biçimde gelişmesi, topluluktaki bireylerin çıkarlarının farklılığına yolaçmıştır. Başlangıçta sınırlı olan bu bireysel farklılıklar, giderek sınıfsal farklılıklara dönüşmüştür. Bir kesim en güçlü örgütlenme ve baskı gücünü ele geçirerek, siyasi ve askeri güce sahip yönetici sınıf durum una gelirken; diğerleri de aşiret birliklerinin parçalanmasıyla güçten ve haklarından yoksun düşerek, yönetilen sınıfın bireyleri hâline gelmişlerdir.

Tarihin en amansız sayfalarından olan bu aşama, şüphesiz ki, çok uzun bir evreyi kapsar. İnsan türünü, güçlü bağlarla bağlı bulunduğu aşiret örgütlenmesinden koparıp köle haline getirmek, tarihte en çok çaba harcanan en çok kan dökülen bir dönemdir. Hiç bir kölece boyun eğmenin olmadığı, yalnızca özgür dayanışmaya dayanan, tümüyle özgür düşünceye yolaçmış bulunan aşiret birliklerinin ve buna bağlı olarak bireyin köleleşmesi, onları büyük

bir direnmeye itiyordu. Bu da, köleci sınıflarla, kölelesürümek istenen aşiret üyeleri arasında çatışmaya yolaçıyordu. Bildiğimiz İlk siyasal örgütlenmeler, böyle bir sınıf temeli üzerinde yükselmiştir.

Egemen sınıfın yaptığı İlk örgütlenmenin askeri örgütlenme olduğu ve bunun giderek bir devlete dönüştüğü bilinmektedir. İnsan soyunun sömürünün temel bir aracı haline gelmesi sağlanır sağlanmaz, en verimli üretim kaynağının İnsan olduğu anlaşıldığında toplumun en açığözleri, en hırsızlar, en baskıcıları kendilerini diğer aşiret üyeleri ve birliklerinden farklı görmeye, siyasal bir güç olarak örgütlenmeye başlamışlardır. Bu üretim kaynağından yararlanma-ın ise, insanları köleler haline getirdikleri en kaba sömürü yöntemi olan köleci sömürü biçimiyle olanaklı olmuştur.

Köleci sınıf, böylece kendisini, aşiret örgütlenmesinden daha üstün bir örgütlenme olan, zora dayanan siyasal bir örgütlenmeye dönüştürürken; aynı biçimde yabancı aşiretin içindeki diğer bireyleri de, köleci sınıfın üzerinde en kaba sömürü biçimini uyguladığı, aile hakları da dahil her türlü haktan yoksun birer hayvan gibi çalışan bireyler durumuna indirgenmişler, bu anlamda da bütünüyle örgütsüz hale getirilmişlerdir. Köle sahibi sınıf, İlk ve en önemli işlerden biri olarak, kendisi için hızla güçlü bir siyasal örgütlenme yaratma işine girişirken; köleleri, eski örgütsel —aşiret— varlıklarından koparmış, onları dayanışmasız bireyler durumuna dönüştürerek, eski özgürlük dönemindeki örgütlülük durumlarından çok daha geri bir döneme itmiştir. Egemen sınıflar açısından güçlü bir örgütlenme; sömürülen sınıflar açısından tam bir örgütsüzlendirme olayı olarak geliştirilmiştir. Kölelerin eski direnme ve özgürlük yapılarından uzaklaşarak köle sahiplerinin çıkarlarına uygun bir Örgütsüzlük içinde tutulmaları, sınıflı toplumun gelişmesine bağlı olarak gerçekleşmiştir.

Tarih bundan sonra, bir yanda köle sahibi sınıfın siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel alanda uyum içinde olan örgütlenmesi, diğer yanda ise özgür aşiret yaşamlarından koparılan insanların nitelik ve nitelik olarak örgütsel durumlarını yitirmeleri ve böylece üzerlerinde hayvanca bir sömürünün gerçekleştiği aletler durumuna gelmeleri biçiminde gelişmiştir. Bu sadece siyasal alanda değil, ekonomik, kültürel ve sosyal alanlar için de geçerlidir. Bütün bu alanlarda bir tarafın haklarının alabildiğine genişleyip, güçlenmesi, diğer tarafın ise haklarının sürekli daralıp, küçülmesi ve giderek birer birey durumuna indirgenmeleri sözkonusudur.

Köleci toplumun geliştiği tüm alanlarda bu gerçekler somut olarak görülmektedir. Yunan ve Roma'nın yazılı belgeleri de bu dönemin çok zorlu geçtiğini kanıtlamaktadır. Köleci toplumun gelişmesi, özgürlüğünü korumak isteyenlerle, bunları köleleştirmek isteyenler arasında savaşlar nedeniyle tam bir kan deryası içinde olmuştur. Bu süreç kendiliğinden gelişmediği gibi, ezilen insanlarda bunu, ileri bir üretim biçimi geliyor diye kendiliğinden kabul etmemişlerdir. Köleci devletlerin baskısından kurtulmanın ilk olanaklarını bulamaz, dağlık alanlara kaçarak, özgür aşiretler olarak varlıklarını bu alanlarda sürdürmeye çalışmış, köleleşmeye karşı sürekli direnmişlerdir.

Köleci dönemdeki bütün bu gelişmeler, daha dar anlamdaki örgütlenmeler, yani partileşme olayı açısından, ne anlam ifade etmektedir?

Egemen sınıfın farklı kliklere bölündüğü, devleti ele geçirmek için bunlar arasında sürekli bir boğuşmanın olduğu, bu kliklerin birbirlerini darbelerle, ayaklanmalarla, komplolarla yıkmaya çalıştıkları bilinmektedir. Yönetici sınıfın temsilcileri arasındaki savaş çeşitli klikler altında sürüyor, dolayısı ile köleci imparatorlukların yönetimini de en örgütlü olan klik ele geçiriyordu. Bu nedenle, egemen sınıf açısından bir partileşmeden bahsetmek gerekirse, bu anlamda bahsedilebileceği ortadadır.

Ezilen sınıfların hayatı çıkarlarını dile getirmenin araçları neydi, bu araçlar gelişebilir miydi? Sorun her şeyden önce, bunun maddi şartlarının bulunmayışında yatar. Ezilen

sınıfın, ezilen sınıf durumundan kurtulmak için ancak eski aşiret örgütlenmesi biçimine dönmesi gerekirdi ki, bu da, mevcut siyasal gücün dışında gerçekleşebilirdi. Baskıdan kurtulmanın bir yolu kaçmak iken, diğer bir araç ise, köleci toplum koşullarında özgürleşmek köleciliği yıkmaktı. Ama henüz, daha ileri birüretim biçimi aşamasına gelinmediğinden, bunu amaçlayan bir hareketin soysuzlaşması, yani başarıya ulaşması durumunda dahi ancak köle sahibinin değişmesi sonucuna varması ve kölenin köleci devlet yöneticisi haline gelmesi kaçınılmazdı.

Köleci toplum koşullarında köle sınıfının hayati çıkarlarını ifade etmenin bir aracı olarak parti olayı, bu açıdan gelişmemiştir. Köle sınıfının, en basit çıkarları etrafında bile örgütlenmesinin koşulları yoktur. Artı k-değer'e köleci devlet tarafından ne pahasına olursa olsun el konulmak zorunda olması, köleci devletin bunun dışında yaşayamama durumu, köleleri en basit çıkarlarını dahi savunmaktan yoksun bırakıyordu. Yine en hayati çıkarlarının sağlanmasının da olanakları yoktu. Bu çıkarların dile getirilmesi sınıfsız bir toplumla mümkündü ki, bu da, geriye, yani aşiret birliklerine dönmekle olanaklıydı. Çünkü, henüz sınıfsız bir toplumun oluşumunun maddi şartları yoktu. Bu anlamda, köle sınıfının siyasal bir aygıt geliştirmesi zordu. Fakat bütün bu zorluklara rağmen, uzun tarihi süreç boyunca kazanılmış özgürlüklerinden kopanlar, bir hayvan durumuna dönüştürülüp zincirlere bağlanarak ancak ahırlarda yaşatılan ve kendisinden artık-ürim sızdırılan, ama, özgürlüğün yakın anılarıyla yaşayan birey, bu durumdan kurtularak, kaybettiği eski cerinetine yeniden ulaşmayı düşünmemelik edemezdi. Mutlaka bir çaba içinde bulunacaktı. Ve işte, tarihin bu çağlarında ortaya çıkan din, onları sararak kurtuluş umutları haline geldi. Bir din altında biraraya gelen, aynı duygu ve kaba bazı fikirleri paylaşan bu insanların birbirlerini nasıl sıkı tuttukları, köleci koşulların aman tanımazlığına rağmen hızla gelişen dinin, köleleri Roma imparatorluğuna karşı nasıl bir güç haline getirdiği bilinmektedir.

Din'lerin, onları: eşitliği ve gelmiş oldukları eski dünyayı daha değişik bir tarzda vaadederek bir dünyaya çağırması üzerlerinde kamçılayıcı bir etki yaratıyor, bu ise onları, böyle bir dinin kulu kölesi haline getiriyordu. Din, onlara kaybettikleri cerine gösteriyordu.

Onlar, köleci toplum koşullarında bir parti haline gelmişlerse -buna bir parti denilecekse-, ancak bir din partisinden; örneğin, hıristiyan partisinden bahsedilebilir. Köleci toplumun içinde bulunduğu koşullara bağlı biçimde kölelere bir umut kaynağı olarak doğan bu din, bir metafizik düşünce biçimi olduğundan kölelere vaadettiği cerineti mevcut maddi gelişim düzeyi açısından yalnızca bir yanılsama olarak hayalde getirebilirdi. Din'in bir afyon biçiminde de olsa manevi bir etki bırakması ve tüm bunların da ötesinde aralarında bir dayanışma sembolü olması büyük bir öneme sahiptir.

Köle sınıfının ilk siyasal örgütlenmelerinin bir biçiminin bu şekilde geliştiğini belirtebiliriz. Böyle bir siyasal güç olmanın başarı şansı yoksa da, daha rahat bir yaşantının sağlanması mümkün olabiliyordu. Bunun için de, bu din, her türlü katliamlara rağmen hızla gelişerek, köleci toplumun geliştiği her soydan halk içine girebilmiş ve imparatorluğu dize getirecek kadar güçlenebilmiştir.

Egemen sınıf, bu noktada bir gerçeğin farkındadır. Daha önce baskı ve şiddetle sömürdüğü insanlar arasında dinin ne denli uyuşturucu, dayanışmacı manevi bir etki yarattığını görüyor; bu kadar köleyi birbirine bağlayan bu dîni, devletin resmi dini haline getirirse ne denli kolay bir yönetime sahip olacağını anlıyordu. Bu nedenle, tarihteki mevcut imparatorlukların aynı zamanda dinsel imparatorluklar durumuna dönüşmesinin anlaşılmayacak bir yanı yoktur. O zamana kadar aşiret kalıntısı eski dinlerini sıkı sıkıya muhafaza eden resmi devlet temsilcileri, köleler arasında hangi ideolojik motifler güçlüyse, bu motiflerden hangileri daha çok kölenin gücünü ipeparlamışsa hızla ona sahip çıkıyor ve devletin resmi dini haline getiriyorlardı. Böylece, hem baskı ve şiddetle engellenemedikleri bu dinsel hareketi engelliyor, hem de daha

kolaylıkla bir sömürü imkânına ulaşabiliyorlardı. Bunun için, egemen sınıfların tarihinde kamçı ve din, aynı etkenlikte iki büyük silahtır. Birisinin yetmediği yerde diğeri kullanılmış ve sonuç da yaratmıştır.

Demek ki; köleci toplumda sınıfların gelişmesiyle birlikte egemen sınıfların arasında siyasal nitelikte çeşitli kliklerde gelişir; bunlar, köleci devleti ele geçirmek, sağlamlaştırmak ve daha da yaygınlaştırmak için sürekli bir savaşım içinde olurken; diğer yandan da köleler, çeşidi dinsel ideolojilere dayanarak bir otorite altında toplanıyor ve bu köleci devlet için tehlikeli boyudara ulaştığında egemen sınıf, bu ideolojileri resmî devlet ideolojisi haline getirerek, rahat bir yönetim imkânına kavuşuyordu.

Köleci devletin egemenliği altına alınmamış halk topluluklarına gelince, bunlar, ilkel komünal dönemin ideolojik ve örgütsel biçimlerini yaşıyor; bu biçimleri aşmaları ise, ancak köleci devlet gelişimi doğrultusunda mümkün olabiliyordu. Bir başka köleci devlete karşı, kendi devlet yapılarını oluşturarak direnmeye çalışıyorlardı. Böyle bir gelişme, onlarda da sınıflaşmayı ve bununla birlikte sınıf temeline dayalı çıkarların biraraya getirdiği gruplaşmaları doğuruyordu. Bir yanda egemen sınıflar arasında klikleşmeler, öte yanda ezilen sınıflar arasında çeşitli dinsel ideolojiler alUnda gruplaşmalar, dayanışmalar, dinler, tarikatlar ve mezhepler ortaya çıkıyordu. Toplumdaki siyasal yaşanlı, dinlerin etkisi altında dinsel savaşımalar haline geliyordu.

Siyasal savaşım, bu dönemde doğrudan doğruya siyasal savaşım biçimi olarak yansımamaktadır. İnsan toplulukları, özellikle o zaman, tümüyle metafizik yaklaşımların etkisi altında İdiler. Gerek aşiret toplulukları gerekse daha sonraki ideolojik ve politik biçimler, gerçeği yansıtmayan dinsel ideolojik öğelerin etkisi altında bulunuyorlardı. Devleti ele geçiren dinsel bir etken adı altında ele geçirdiğini söylüyor, devlete karşı direnen de, yine farklı bir dinden olma adı altında direniyordu. Çıplak maddi çıkarlar uğruna savaş bu dönemde gözlemlenebilen bir durum değildir. Savaşan, daha çok farklı ideolojilerdir. Ancak ideolojilere bakıldığında ise, çarpışanın çıkarlar değil, dinîer olduğu sonucuna varılabilir. İnsan türü, bu aşamada böylesine ağır metafizik yanılsamalar içinde bulunmaktadır. Bu konuyu açıklığa kavuşturanın tarihsel materyalizm olduğu bilinmektedir. Tarihsel materyalizm bir bilim olarak gelişinceye kadar, tarih, farklı ideolojilerin çarpıştığı dinsel savaşımalar olarak değerlendirilmiştir.

D)- Feodalizm ve Örgütlenme

Feodal toplumdaki gelişmeler de, egemen ve ezilen sınıfların örgütlülük durumu açısından büyük farklılık göstermemektedir. Yeni toplum biçiminin kölecilikten ayırdedici özelliği, köleciliğin daha yumuşatılmış bir biçimi olmasıdır. Feodalizm, sömürülen sınıfa köleciliğe göre biraz daha yumuşatılmış bir yaşam olanağının tanınması ve daha çok toprakta geliştirilen bir sömürüyle karak-terize edilir.

Artık, toprağa dayalı bir üretim biçimi sözkonusudur. İnsan türünün yaygın olarak toprağa bağlı olarak yaşaması bu toplum aşamasına damgasını vurmaktadır. Egemen sınıf, kendi örgütlenmesini feodal toplumda da sürdürmektedir. İster maddi üretim araçlarının ele geçirilmesinde, isterse bilim, yönetim, sanat alanındaki gelişmelerin ele geçirilmesinde daha da geliştiği ve önemli bir güce ulaştığı gözlemlenmektedir.

Toprağa bağlı bir sömürünün esas biçim olması etkisini örgütlenme alanında da gösteriyordu. Toprak üretim araçlarının başında yer aldığından, bunun elde edilmesi temel savaşım konusu haline geliyor, insanlar yine bu amaçla tutsak ediliyor, eğer özgürlüğe ulaşılacaksa bu alandaki kazanımlar doğrultusunda özgürlüğe ulaşılması sözkonusu olabiliyordu.

Egemen sınıf, bu amaçla daha çok insanı toprağa bağlarken, bir yandan da sınıflı toplum aşamasına gelmemiş özgür aşiretleri kendine bağlı seriler haline getirerek geliştirebiliyordu. Feodalizm, eski durumlarına oranla daha yumuşatılmış bir yaşam olanağı tanıdığından, kölelerin seriler durumuna dönüşmesi daha çok kendiliğinden olurken, özgür aşiretlerin seril eştiril inel eri zor'a dayanıyordu. Özgür aşiretlerin bu temelde örgütsüzle şiiri l mel eri toprağa bağMa-narak serfler haline dönüştürülmeleri sözkonusudur.

Toprağa bağlanan serfin toplumsal yaşamdaki yeri çok düşüktür. Ancak bir aile kurmasına olanak vardır, fakat bu da, feodal sınıfın çeşitli baskı ve tasarrufuna her an açıktır.

Feodal dönemde egemen devlet biçimi genellikle monarşidir. Aynı sülalenin etkisi altında bulunan babadan oğula geçen birkrallık sözkonusudur. Bu, kölecî dönemde de olmakla beraber, feodalizmde çok daha gelişmiştir.

Çeşidi hanedanların veya devlete hakim olan aynı hanedanın çeşitli bireylerinin devleti ele geçirmek için sürekli bir savaş halinde oldukları görülmektedir. Bunların aralarındaki çatışma, partilerin çaiüşması biçiminde değil, komplolar biçiminde gelişmektedir.

Ezilen sınıflar açısından ise; durum kölelerin durumundan pek farklı değildir. Artık-ürünün gaspı hâlâ büyük önem taşımakta, bu durum onların açık bir savaşım biçimine ulaşmalarını imkânsız kılmaktadır. Kendi ürünleri üzerinde hak sahibi olma iddialarına hiçbir zaman göz yumulmamakta, bu en sert biçimde karşılık görmektedir. Üretimden mümkün olan en fazla sömürünün gerçekleştirilmeye çalışılması, serilerin her türlü dayanışma, örgütlenme çabalarının büyük darbelere maruz kalmasına yol açmaktadır. Açık biçimler özellikle kullanılamamaktadır. Devletin resmi ideolojisini kabul etmelerine, bunun uyuşturucu etkisi altında bulunmalarına teşvik edilmektedirler. Fakat, bu da onların yalnızca köleliğini geliştirmekte, baskı altında bir sınıf olarak kolayca yönetilmelerine sebep olmaktadır.

Bu durumlarından çıkmalarına olanak verecek bir siyasal akım, bu yüzden ancak gizli ve sert biçimler içinde mümkün olabilmekteydi. Onun içindir ki, feodal dönemdeki serilerin ancak çok gizli tarikatlar, mezhepler biçiminde biraraya geldikleri ve bu birliklerin ayaklanmaya yolaçtığı görülmektedir.

Tarihte özgürlük savaşlarının büyük bir bölümü, tarikat, mezhep savaşları biçiminde gelişmiştir. Serilerin ve sertleştirilmiş halkların kendi özgürlük mücadelelerini, devlete hakim olan hanedanın resmi devlet ideolojisine karşı farklı mezheplere girerek veya resmi dîni farklı mezhep ve tarikatlara dönüştürerek saptırılmış bir ideolojik temelde geliştirmeleri sözkonusudur. Bunların daha kolay örgütlenebilmeleri ve direnebilmeleri de, ancak resmi devlet ideolojisini kendi özel maddi çıkarlarına dönüştürüp bir direnme ideolojisi haline getirmeleriyle mümkün olabilmektedir.

Feodal yönetici sınıfın resmi devlet dini olan islamiyet de bu konuda açık örnekler göstermektedir. Bu dinden çıkarları sarsılan çeşidi halkların direnmeleri, ancak islam dininin farklı mezheplerinin ortaya çıkması temelinde olmuştur. Farklı bir ideoloji temelinde ortaya çıkış kılıçla karşılanmakta, yaşam hakkı tanınmamaktadır. Bu durumda islamiyet! kabul etmek, fakat bunu kendi çıkarlarına dönüştürerek çeşitli tarikat ve mezhepler biçiminde direnmeyi geliştirmek sözkonusu olmaktadır. Sapmacı mezhepler olarak Şiiiliğin, aleviliğin ve diğer farklı mezheplerin doğuşu, islamiyetin egemenliği altındaki farklı halk topluluklarının resmi hanedanlara karşı çelişkilerini yansıtır. Açık siyasal savaşımolar olarak ortaya çıkmasa da, bu nedenle bunlara farklı siyasal partiler diyebiliriz.

İktidar savaşı içinde olan hanedanlar, bu mezhepleri birer iktidar aracı haline getirerek, bu mezhebi teşkil eden kesime dayanıp egemen hanedan durumuna gelebiliyorlardı. Böyle bir çatışma sonucu ise, sadece devleti yöneten hanedan ve mezhep değişiyordu.

Serilerin, sertlikten kurtulmak için verdikleri mücadeleler de, mezhep sapkınlıkları biçiminde gelişiyordu. Özellikle sertleşmeye karşı direnme dönemini yaşayan halklar, bu mezhepleri kalkan olarak kullanıyor, direnmelerini bu temelde geliştiriyorlardı. Resmi ideolojiyi kabul eden kesimlerin ise, teslimiyeti kabullenen halklar olduğu görülmektedir.

Görüldüğü gibi sertlerin, henüz kendi adlarına bir siyasal çalışması yoktur. Örgütlülük düzeyleri de buna bağlı olarak çok zayıftır. Gerek kırsal alanda, gerek kentsel alanda sertlik kurumunun etkisi altında olanlar, ancak farklı din ve tarikatlar biçiminde biraraya gelebilmekteydiler.

Bununla sömürü biraz yumuşatılsa bile, serf-likten kurtulmaları mümkün olmamaktaydı. Ama serfler de, her zaman kaybettikleri cenneti ve kurtuluşu aramışlardır. Bunun için de karşılarına

çıkan ilk fırsattan yararlanmaya çalışmışlardır.

E)- Kapitalizm ve Örgütlenme

Güçlü köleci imparatorluklar eğer kolay yıkılmışlarsa bunun bir nedeninin de kölelerin ve köleleşmek istemeyen halkların özgürlük için mücadeleleri olduğu bilinmektedir. Feodal sınıflar, köleci imparatorlukları yıkıp, köleci devleti feodal devlete dönüştürürken de, kölelerin, daha yumuşatılmış olan bu rejimi çıkarlarına uygun bulmalarının bunda payı büyüktür. Yine köleleşmek istemeyen halkların, çoğunlukla kendilerini feodal bir devlete dönüştürme olanaklarının fazla olmasından dolayı, feodal toplum biçiminin yaygınlaştığı bilinmektedir. Feodalizmin bağrında gelişen kapitalizme önderlik eden burjuvazi, başlangıçta çok zayıf bir sınıf olmasına karşın feodalizm gibi çok güçlü bir rejime karşı direnebilmişse, bu da her şeyden önce, sertlerin feodal topluma karşı sürekli başkaldırmaları ve burjuvazinin şahsında kurtuluşları yönünde güçlü bir müttefik görmüş olmalarından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan feodal toplumun baskısı altında bulunan çeşitli halkların direnişleri de bu devletleri zor durumda bırakıyor, bu halkların burjuva demokratik gelişmeyi ö-zümsemeleri ise feodal devleti daha kolay aşabilmelerine yolaçı-yordu.

Burjuvazi de, eski toplumu kendi çıkarları doğrultusunda devlet biçiminden ekonomik ve kültürel alana kadar yeniden örgütleyerek, kentteki serfi işçi, kırdaki serfi özgür köylü durumuna getirerek ve feodal toplumun çok güçlü olan siyasal otoritesine karşı bu sınıflara dayanarak modern toplumu yaratabilmiştir. Burjuvazi, feodal toplumu sadece kendi gücüyle değil, daha çok çıkarları burjuvaziyle özdeş düşen köylü ve işçi sınıfına dayanarak aşabilmiştir. Sınıflı toplumun bu evresinde gerek egemen sınıf olarak burjuvazinin iktidara yükselişi, gerekse burjuvazinin egemenliği altında oluşan sınıfların kendi hayati çıkarları doğrultusunda biraraya gelişleri ve çıkarlarını örgütlemeleri modern biçimlere kavuşabilmektedir. Siyasal çatışmalar artık, kapitalist toplumda çağdaş görünümü elde edeceklerdir. Bu, her şeyden önce kapitalizmin sınıflı toplumun son evresi olmasından kaynaklanmaktadır.

Eski sınıflı toplumun egemeni olan feodal soylular, ekonomik ve toplumsal alanda giderek zayıflamalarına karşılık, siyasal alanda her türlü tecrübeye sahip bir sınıf olarak, yeni siyasal alanda da üslenmiş ve bu alana bağnazca sarılarak parazit yaşantılarını sürdürmeye çalışmışlardır. Onun için de, devrimin her şeyden önce bu alanda gerçekleştirilmesi gerekiyordu. Burjuvazi istediği modern sınıfı yaratabilmek için, ekonomik-toplumsal alandaki gücünü siyasal alandaki gücüne dönüştürmek zorundaydı.

Fakat eski feodal toplumun kalıntıları, maddi çıkarın siyasal alana hakimiyetten geçtiğini çok iyi bildiklerinden bu alanı terk etmemek için, burjuvazi ile kıyasıya bir savaşı göze alacaklardır. Nitekim burjuva devrimleri de en çok, feodal sınıf artıklarının siyasal alandaki hakimiyetine karşı gelişmiştir. Burjuvazi kendi iktidarını kurmak için, en çok bu alanda örgütlenerek siyasal egemenlik uğruna mücadele etmiştir.

Her yeni sınıfta olduğu gibi burjuvazi de, kendi egemenliğini kurabilmek ve süreklileştirmek için, sınıfın ideolojisini egemen ideoloji haline getirmek, toplumu kendi çıkarları doğrultusunda yeniden örgütlendirmek zorundaydı. Yeni bir sınıf, toplumun yönetimine sahip çıkarken, her şeyden önce varlık nedenlerini izah etmek zorundadır. Eskinin aşılışlığını sadece kuru sözlerle izah edemez. Bunu, getireceği yeni ekonomik-siyasal-ideolojik biçimler ve yeni kültür öğeleriyle kanıtlaması gerekir. Bu yeteneği kendisinde göremeyen sınıfa, yeni sınıf denilemez. Yeni sınıf, eski toplumu aşabilme gücünü gösterdiği oranda yeni sınıf olmaya hak kazanır. Burjuvazi de feodal sınıfa karşı yeni bir sınıf olarak ortaya çıktığında, böyle bir zorunlulukla karşı karşıyaydı. her şeyden Önce, kapitalist ekonominin feodal ekonomiye üstünlüğünü, bunun için de basit elbirliğinden başlayarak, manifaktürden sanayi aşamasına kadar, ekonominin yeniden örgü ilendi rilmesindeki bu üstün biçimlenişi ortaya koymak zorundaydı. Ancak bunu ortaya koymayı başardığı orandadır ki; kentte ve kırdaki feodal ekonomiyi tasfiye ederek,

yerine kapitalist ekonomiyi geçirebilirdi.

Sanat alanında da eski feodal biçimleri aştığını göstermek zorundaydı. Burjuvazinin, sanatta yeniden doğuş anlamına gelen Rönesans olayında eski feodal sanatın bütün içerik ve biçimlerini aştığı ve yeni içerik ve biçimlere ulaştığı görülmektedir.

Bunu dinsel alanda da gösterdi. Hristiyanlık dinini kendi sınıf çıkarlarına uydurarak, dinde reformu gerçekleştirdi. Özellikle pro-testanlığı geliştirerek bu alanda da feodal sınıfla olan ayrılığı ortaya koydu, onu aştı.

Ancak burjuvazinin en fazla atılım kaydettiği alan, siyasal alandı. Burjuvazi feodal mutlakiyete karşı, kendi devlet biçimi olan burjuva cumhuriyeti geliştirmek amacıyla büyük bir mücadeleye atıldı. Burjuvazinin devrimi gerçekleştirmesi, ancak büyük bir güçle mümkündü ve devrimin, toplumun çıkarma bir olay olduğunu halkın diğer sınıf ve tabakalarına da kabul ettirmesi zorunluydu. Bunun için de, devrimin ideolojisini ve politikasını çizmesi, ideolojik-politik temellerini hazırlaması gerekiyordu. Siyasal alanda güçlü olan feodal yönetici kesimi, başka türlü aşması mümkün değildi.

Burjuvazinin, toplumsal alanda, devlet ve doğa bilimleri alanında yetiştirdiği düşünürler, bu alandaki üstünlüğünü kanıtlamaktadır. Aynı şekilde, bu düşüncelerin feodal sınıfa karşı burjuva sınıfının örgütlenmesine hizmet etmesi, teorinin bir ajitasyon-pro-paganda-örgütlenme durumuna gelmesi, bu anlamda burjuva derneklerinin, kuruluşlarının, siyasal aygıtlarının ortaya çıkması gerekiyordu.

Burjuvazinin diğer egemen sınıflardan farklı olarak, siyasal savaşımını parti mücadelesi biçiminde geliştirdiği görülmektedir. Burjuvazi kendi savaşımını, hakim sınıfların tüm yönetim inceleklerini kendilerinde somutlaştıran feodal yöneticilere karşı, doğrudan bir ayaklanmayla gerçekleştiremezdi. Bunun için, ideolojik ve örgütsel çalışma temelinde uzun bir evreyi kapsayan iktidara hazırlık sürecini yaşaması gerekiyordu. Burjuvazi parti mücadelesini uzun yıllar geliştirerek, fikir gücünü ideolojik güce, onu politik güce dönüştürüp , müttefiklerine kabul ettirdiği ve bunları bir ayaklanmaya kaldırdığı oranda feodalizmi devirebilmiştir. Özellikle Fransa'da gerçekleştirdiği devrimle siyasal alanda da üstünlüğünü sağ-lamasıyladır ki, dünya çapında burjuva devrimlerine öncülük edebilmiş, burjuva toplumunun Avrupa çapında sağlanmasının temel taşı atmıştır. Bu, burjuva toplumun feodal topluma göre çok üstün olmasına dayanır. Yine bunda, işçilerin ve serf köylülerin yeni toplumun gelişmesinde belli bir dönem için burjuvaziyle çıkarlarının bir olmasının da payı büyüktür.

Daha sonraki tam özgürlük, burjuva toplumun gelişmesinden geçecektir. İster kentlerde, ister kırsal alanda olsun eski eşitlikçi komünal yaşantıyı arayış, artık tümüyle bir ütopya durumuna gelmişti. Bunun için de bu ütopyalar, burjuva ideolojisi karşısında dayanamıyordu. Burjuvazinin bu nedenle bunları aşması zor olmuyordu. Burjuvazi en gelişmiş sömürü toplumuna yolaçmakla, sınıfsız toplumun gelişmesinin objektif koşullarını da yaratmıştır. Bu anlamda, sadece kendi mezar kazıcılarını değil, tüm sınıflı toplumun mezar kazıcılarını da beraberinde getirmiştir.

Bütün sınıflı toplum boyunca ideolojik, politik, sanatsal gelişmeye bağlı olarak örgütlenme ve üretim alanında da üstünlüğe sahip olan egemen sınıflar, bu güçle insanları köleleştirmiş, sertleştirmiş, proleterleştirmiş ve bunlar üzerinde yönetimlerini sürdürebilmişlerdir. Ezilen sınıflar açısından ise aynı süreç tersinden işlemiş, mevcut örgütlenmeleri de dağıtılarak sürekli örgütsüzleştirilmeye çalışılmışlardır. Mensup olduktan aşiret, halk, milliyet topluluklarından, konuştuktan dilden, kendi kültürlerinden koparılmışlar, egemen sınıfın diline, onu sömürüye açık tutan dinine, kültürüne yatkın hale getirilmek istenmişlerdir. Bu da onlarda daha büyük, daha gelişmiş bir örgütsüzlüğü

yaratarak, daha kolay sömürölme-lerini doğurmuştur.

Tüm sınıflı toplum tarihi boyunca, eski sınıflı topluma karşı yeni sınıflı toplumun daha geniş güçlere ihtiyacı olduğu oranda ezilenlerin de örgütlenme şansları artmış, ama yeni sınıf iktidara tam hakim olur olmaz, kazanmış oldukları tüm hakları ellerinden almıştır. Kendi öz çıkarlarını dile getirme gücünden yoksun, örgütsüz bireyler haline getirilmişlerdir. Egemen sınıf kendi hakimiyetini, barış dönemlerinde bütünüyle kendi sınıf çıkarları doğrultusundaki yasaların da gücüyle sürdürürken, savaş veya direnme dönemlerinde ise, bunu şiddetle sağlamıştır.

Burjuva toplumun evrensel çapta geliştiği dönemde, gerek işçi sınıfı açısından, gerekse burjuva devletin egemenliği alanda yaşayan halklar açısından durum daha da karmaşık bir hale gelmiştir. Sömürüyü alabildiğine geliştiren bir sınıf olarak burjuvazi, çok sayıda kişiyi özgürlük savaşımının objektif şartları içine itmiştir. Daha çok sömürü daha çok proleterleşmeyle, daha çok ürün satışı, daha çok özgür köylülükle ve pazarın genişletilmesiyle mümkündür. Bütün bunlar burjuva toplumunu geliştirirken, sömürü olanaklarının bu şekilde artışı burjuvaziye karşı direnme güçlerinin çoğalmasını da birlikte getiriyordu.

Temel sınıf gayesi kâr olan burjuvazi, bu amaca ulaşmak için proletaryayı sürekli geliştirmek zorundadır. Dışarda da, hammadde kaynakları üzerinde eski feodal toplumdan kalma sömürü yöntemleriyle beraber azami kâr'a uygun bir sömürü uygulaması, burjuvaziyi tek sömürücü sınıf olarak geliştirirken çok sayıda insanı sömürülenler olarak karşısına çıkarmıştır.

Burjuva sınıfının bağrında yeni bir sınıf doğmaz. O, ancak tek sömürücü sınıf olarak sürekli kendisini geliştirebilir. Kendi bağrından yeni bir sömürücü sınıf üretememesi, tersine sömürülen sınıf-ların saflarını sürekli arttırışı onun özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Kısaca, kapitalist toplum, sınıflı toplumun gelişeceği en son evre olarak, sınıfsız topluma gidişin objektif şartlarını da yaratır. Burjuvazinin kendi bağrında yeni bir sömürücü sınıf yaratamaması, fakat kendi mezar kazıcıları olan proletaryayı sürekli geliştirmek zorunda olması gerçeği, sınıfsız topluma dönüşümün kapitalizmin bağrında gelişeceğini ortaya koymaktadır. Proletaryanın burjuvaziyi devirdiği nokta, sınıfsız topluma yönelmenin başlangıcıdır. Feodalizme karşı burjuva devrimleri döneminde, işçi sınıfı ve köylülükle kısa bir dönem bağlaşıklık kuran burjuvazi, egemenliğini sağladıktan sonra kendisine yönelik en büyük tehlikenin bu kesimlerden geleceğini farketmiştir. Artık bu aşamadan sonra, gerek burjuvazinin farklı kesimleri arasında, gerek burjuvaziyle halk sınıfları arasında bir mücadele dönemine girilmiştir. Burjuvazi, kendi sınıf egemenliğini sürdürmek için bütün gücünü ortaya koyarak, dünyanın ancak kendi sınıf gerçekliği ile devam edeceğini, kendisinin yıkılmasının dünyanın yıkılması demek olduğunu, propagandasının temeli haline getirecek, buna bağlı olarakda kendi ideoloji ve politikasının ebedi olduğunu kabul ettirmeye çalışacaktır.

Buna karşılık proletarya da, sınıfsız topluma gitmenin maddi koşullarının ortaya çıktığını, özelde burjuvazinin genelde ise sınıflı toplumun gereksizliğini gösterecek, toplumun yeni yöneticisinin kendisi olması gerektiğini görerek, bunun için ideolojisini, politikasını ve bu temeldeki örgütlenmesini ortaya koyacaktır. Sonucu belirleyecek olan şey de, gelecek böyle bir mücadeledir.

Kapitalist toplum, yönetici sınıf olarak burjuvazinin, kendisini her alanda en çok geliştirdiği bir aşama olduğu gibi, ezilen sınıf olarak proletaryanın ve burjuvazinin baskısı altında olan halkların da nihai özgürlükleri için kendilerini en çok hazırladıkları bir evredir. Üretici güçlerin ve artık-değer üretiminin gelişmesi işçi sınıfına ekonomik ve demokratik mücadeleleri için bir temel yaratırken, bu aynı zamanda, burjuvaziyle barış içinde bir mücadelenin de temelini

oluşturmaktadır. Burjuvazinin devrimci tarzda iktidara geldiği, üretici güçlerin daha büyük oranda artık-değer yaratacak kadar geliştiği, kısaca, İktisadi mücadele ile elde edilecek kadar bir aruk-değer üretiminin gerçekleştirildiği ülkelerde, ekonomi k-demokrat i k mücadelenin barışçıl biçimlerde gelişmesi ve belli sonuçlara ulaşmasının şartları vardır. Özellikle kapitalizmin devrimci tarzda geliştiği yerlerde, işçi sınıfı hareketinin ve köylü hareketinin bu temelde gelişeceği açıktır. Fakat bunun çapının son derece dar olacağı, burjuva demokratik devrimlerin sonuçlarından ancak bu devrimin yapıldığı toplumların yararlanacağı da ortadadır. Burjuva demokratik devrimlerinin etkisi sömürge halklara y an s ı olmadığından, bu halklar üzerinde en sert sömürge baskısı uygulanacaktır. Dolayısıyla bu halkların iktisadi ve demokratik mücadelelerinin barışçıl şartları yoktur. Bu alanlarda halklar, burjuvazinin sert baskısıyla karşı karşıya geleceklerdir.

Burjuvazi homojen bir sınıf değildir. Kendi içinde çeşitli katmanlara bölünmüştür. Başlangıçta ücret burjuvazisi, daha sonra sanayii, mali ve küçük-burjuvazinin çeşitli tabakaları halinde oluştuğu ve bunların iktidar üzerinde savaşıma girdikleri bilinmektedir. Feodal artıkların burjuvalaşması da bu çelişkileri daha da artırmıştır. Bütün bunlar, burjuva toplumundaki siyasal partileşme olayının ne denli önemli gelişeceğini göstermektedir.

Denilebilir ki; modern parti hareketleri ilk defa burjuva toplumunda gelişebilmiştir. Bu, her şeyden önce üretim güçlerindeki gelişmenin önemli oranda bir artık-değer yaratmasına, sınıfların kendi içlerinde dahi homojen olmayışına dayanır. Burjuvazi, eski toplumun egemeni olan feodal sınıftan çok daha gelişmiş durumdadır ve küçük-burjuvaziden en üst kesime kadar çeşitli katmanlara ayrılmıştır. K uçuk-burjuvazide de görüldüğü gibi, bu katmanlar kendi içlerinde de bölünmektedirler. Sömürülen sınıfların d uru m u da farklı değildir. Proletarya çeşidi kesimlerden oluştuğu gibi, köylülük de birçok kesime bölünmüştür

Çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan burjuva toplumunda siyasal ve ideolojik çatışma alanının son derece genişlemesi ekonomik ve toplumsal nedenlerin bir zorlamasıdır. Bu alanlarda çelişkinin çözüm aracının partiler olması, partileşme olayının bu nedenle modern anlamında en çok burjuva toplumunda gelişmesi kaçınılmazdır. Parti, devlet içinde egemen sınıflar açısından devleti etkileme, çıkarlarını genişletme ve süreklileştirmede, devletin egemenliğini sürekli güçlendirmede vazgeçemeyecekleri bir araçtır. Emekçi sınıflar da kendi ideolojik ve politik gelişmelerini sağlamak, böyle bir hazırlık evresiyle örgütlenmelerini yaratıp iktidar olmak için mutiaka partileşmek zorundadırlar.

Kapitalist toplum şartlarında bu karşılıklı çıkar çelişkileri büyük bir partiler savaşımına - bu partilerin kurulması, gelişmesi, iktidara gelmesi, iktidardan devrilmesi biçimindeki mücadelesine- yol açmaktadır. Elbette ki bu partileşme olayının kökenleri, hem egemen sınıflar açısından, hem de ezilen sınıflar açısından tarihin derinliklerinde yatmaktadır. Fakat kapitalist toplum aşamasında gerek egemen sınıf arasındaki farklılaşma çok arttığından, gerekse sömürülen emekçi kesimler İçin kurtulma olanakları fazlaştığından dolayı bunlar etkisini siyasal alanda da göstermiş ve bu çok karmaşık çelişkilerin çözümünde partiler, eski dönemin ilkel, dinsel, mezhepsel savaşlarından ve bu temelde geliştirilen ayaklanmalardan farklı olarak modern örgütlenme ve savaşım araçları haline gelmişlerdir. Kliklerin darbelerine, komplolara ve birden bire parlayıp sönen ayaklanmalara dayanan eskinin mücadele biçimi yerine, modern mücadele yönteminin hayata geçirilişinde savaşım araçları olarak, partiler kaçınılmazdır. Toplumun gelmiş olduğu seviye, böyle araçlarla mücadele etmeyi zorunlu kılmaktadır.

Devlet biçimindeki örgütlenme, burjuvazinin siyasal örgütlenmesinin zirvesini teşkil eder. Devlet artık burjuvazinin hayati çıkarlarının yoğunlaşmasına, bu sınıfın çıkarlarının garanti altına alınmasına hizmet eder. Bütün ekonomik, hukukî, siyasal politikalar bu amaçla geliştirilir.

Burjuva toplumunun genel çıkarları bu biçimde yoğunlaşmakla beraber, burjuvazi farklı

iktidar araçları olarak kendi partilerinden yine de vazgeçemez. Genel çıkarların devlette yoğunlaşması, farklı kesimlerin devlet iktidarını kendi çıkarına dönüştürme, devlet içinde kendi payını artırma gereğini ortadan kaldırmaz. Bunun için de partilerin gereği sürekli kendini dayatır. Bir kesim devlet hakimiyetini ele geçirse de, kendi partisini ayakta tutmak ister. Bu, parti devlet partisi haline gelse de, daha sonraki muhtemel gelişmelere karşı güvence sağlamak, devlet içindeki varlığını sürekli kılmak, geliştirmek için iktidardaki sınıf açısından zorunludur.

Diğer kesimler de, devleti ele geçirmek için partileri aracılığıyla mücadele ederler. Yani bu sınıflar, devleti etkilemek, devlet içinde çıkarlarını geliştirip güvence altına almak ve giderek hegemonyalarını kurmak için, ya tek başlarına ya da müttefikleriyle birlikte uzun vadeli veya geçici ittifaklarla bu çıkarlarını devlete yansıtmaya çalışır, bunun için de her türlü politik maharetlerini kullanma gereğini duyarlar. Burjuva partileri, bu amaçla vazgeçilmez bir araç olarak zorunluluklarını sürekli duyururlar.

Bu partiler sınıfın özgücünü geliştirme de, diğer sınıf ve tabakaların çelişkilerinden yararlanarak, onlarla bu anlamda geçici veya sürekli ittifaklar kurarak, kendi gelişmeleri önünde en tehlikeli gördükleri kesime karşı böyle bir ittifak anlayışıyla savaşıma yönelerek, bunun için en uygun mücadele araçlarını yaratarak sonuç almaya çalışırlar. Devleti ele geçirmeye, devlet içinde etkinliklerini artırmaya, eğer devlet ellerindeyse, bu egemenliklerini sürdürmeye çalışırlar.

Mücadele süreci içinde olaylar karşısında yaşanan tecrübeler, işte bu konuda, tüm sınıf partilerine yol gösterir. Geçirilen deneyler, basan veya başarısızlıklar daha sonraki gelişmenin ve başarının bir ölçütü haline ulaşır. Gelişim içinde, yanlış olan politikalarını, örgütsel yapılarını ve mücadele araçlarını değiştirir, yerine daha doğru olan ve kendilerini daha çok sonuca ulaştıran biçimleri egemen kılarlar. Diyebiliriz ki, burjuva toplumu, Bunların programlanılın, taktiklerinin, ittifaklarının çarpıştığı, birbirleriyle ilişki ve çelişki biçiminde sürekli mücadele ve uzlaşma içinde olduğu bir toplumu ifade eder.

Bu noktada devlet, bir uzlaşma ve denge noktası olarak ortaya çıkar. Devlet içinde egemenlikte uzlaşmak, bir yerde barışın-istikrarın kurulması demektir. Devlet hakimiyetinin böyle istikrarlı bir biçimde sürmesi, sınıf savaşımının doruk noktasında çözümlendiği anlamına gelir. Ama bunun az ötesinde, yine korkunç bir partiler savaşımı hüküm sürer. Bu istikran bozmak, devlet içindeki çatışmayı yoğunlaştırmak ve onu kendi sınıf çıkarlarına dönüştürmek için sürekli bir savaşım gözlenir.

Her ne kadar devletin, savaşımın bittiği sınıflar arası bansın kesinlik kazandığı bir örgütlenme ve bu örgütlenmenin gerçeği örtbas etmek için bir propaganda içinde olmasına karşın, onun başlı-başına bir savaş ve şiddet biçimi olduğu bilimsel olarak ne kadar kesinlik kazanmışsa, sınıf mücadelesinin böyle bir şiddet altında durdurulamayacağı da kesindir. Sınıf mücadelesi, bu biçimi ya güçten düşürerek ya da yıkarak farklı bir biçim geliştirmek için, uzlaşma veya sürekli bir savaşım içinde kendini ifade eder. Devlet üzerindeki sınıf mücadelesi, bu anlamda, genelde toplumdaki sınıf mücadelesinin küçük bir parçası olmaktan kurtulamaz.

Burjuvazi başlangıçta kendi tarzında yeniden örgütlendirdiği toplumu, daha sonra ekonomik-siyasal bunalım içine sürüklemiştir. Emperyalist aşamada doruğa varan bu bunalım, dünya çapında savaşlara yolaçarak burjuva toplumu çözümsüzlüğe ve dağılmaya götürmüştür. Burjuvazi başlangıçta örgütlendirdiği toplumu emperyalist aşamada artık örgütlendiremediği gibi, savaşlarla, ağır ekonomik krizlerle, şiddet

yöntemleriyle dağıttığı, zorla yıkıma götürdüğü bir evreye ulaştırmıştır. Burjuvazinin elinde dağıtılan, yozlaşmış toplumun örgütlendirilmesi, bu aşamadan sonra burjuvazinin işi değildir. Yeni bir sınıfın, toplumu bu kargaşalık ve buhranlar içinden, bu savaş ve zor araçlarından ve bu savaş ortamından çıkararak yeniden örgütlendirmesi gerekmektedir.

Toplum, yeni sınıftan kendisini emperyalist burjuvaziden kurtarmasını beklediği bir noktaya gelirken, işçi sınıfı da kendisini buna doğru hazırlamıştır. Toplumu sadece yönetemez bir güç olmasından

43

ötürü değil, aynı zamanda dağıtan, dejenere eden, yozlaştıran, gereksizlesen, gerçekten ömrünün sonuna gelmiş bir sınıf olarak da burjuvazinin bu tahribine karşılık, yeni yapıcı sınıfın işe koyulması gündeme girmiştir. Başlangıç döneminde burjuvazinin yapıcılığını, yeniden kuruculuğunu tanıyan kapitalist toplum evresi son döneminde burjuvazinin yıkıcılığı ve tahripkârlığı ile yüzyüze kalmıştır. Burjuvazi, toplumu, yeniden kurulması ve yeni baştan ele alınması gereken bir noktaya kadar getirmiştir.

Emekçiler açısından kapitalist toplumun ilk evresi, her bakımdan bir hazırlık evresidir.

Köleci ve feodal dönemde kendi öz ekonomik ve siyasal çıkarları doğrultusunda bir araya gelmeleri sert baskılarla engellenen bu kesimler, bu dönemde örgüdenme olanaklarına kavuşmuşlardır. Özellikle kapitalist toplumun en çok gelişmiş olduğu alanlarda ve bu toplumun gelişmesindeki rollerine uygun olarak başta iktisadi ve demokratik haklar, giderek doğrudan siyasal iktidar uğruna savaşım için kendilerini yeniden örgütlemişlerdir.

Burjuvazinin toplum üzerinde gereksizliği, anlamsızlığı arttığı o-randa, işçi sınıfının toplumu yeniden örgütlendirme ve önderlik görevi kendisini daha fazla duyurmuştur.

Kapitalizmin son aşaması emperyalizm dönemine gelindiğinde, toplumu dağıtan kaosa sürükleyen emperyalist burjuvaziye karşı, toplumu bu tahrip olma durumundan kurtarma görevi, kısaca, proletarya devrimleri kendini dayatmıştır. Proletarya basta Ekim Devrimi olmak üzere, gerçekleştirdiği devrimlerle bunun çağını başlatmıştır.

1- Burjuvazinin Toplumu Ulus Olarak Örgütlemesi

Burjuva devrimi, eski feodal çitlerle ayrılmış ulus öğelerini biraraya getirip, ulusal birliği yaratarak, toplumu, bir üst örgütlenme biçimi olan ulusal temellerine oturtmuştur. Burjuva toplumun biçimlenişi aynı zamanda ulusal toplumun biçimlenişidir.

Feodal toplumun bağrında, ona karşı doğan burjuvazi, feodalizmin bir çok çitle ayırdığı ülke bütünlüğünü tek bir pazar, dil, kültür bütünlüğü içinde birleştirmeksizin gelişimi sağlayamazdı. Feodal e-konominin kapalı yapısı, yeni gelişen burjuvazinin amaçladığı iktisadi, toplumsal, siyasal gelişimin önünde başbaşa bir engel oluştuyordu. Üretim güçlerindeki gelişme ve buna bağlı olarak oluşan yeni ilişkiler, ancak daha özgür bir iktisadi ve toplumsal yapı içinde gelişebilirdi. Burjuvazinin sınıf olarak kendini geliştirmesi ve egemen sınıf özelliğini kazanması da, topluma kazandıracağı daha ileri örgütlenme, yaşam ve ilişki biçimleriyle mümkündür.

Burjuva devrimleriyle siyasal gücü elinde merkez il eşti re n burjuvazi, ayrı lehçeleri tek bir ulusal dil, feodal çitlerle ayrılmış toprak parçalarını birleştirerek bir anayurt, kapalı feodal ekonomiyle birbirinden tecrit bölgeler arasında bir iktisadi birlik, milli kültür değerlerini yeniden örgütleyerek bir ulusa! kültür yarattığı orandadır ki, yeni burjuva toplumunun örgütlenmesini gerçekleştirmiştir. Burjuvazinin, toplumsal biçimlenişi, aşiretler, milliyetler veya dinsel temellerde değil, ulusal temeller üzerinde örgütlenmesi tarihte gerçekleştirdiği en önemli işlerden biridir.

Burjuvazinin hakim olduğu toplum, hem ulusal hem toplumsal açıdan burjuvazinin

önderliği altında ve onun sınıf çıkarları doğrultusunda gelişmiş bir toplumdur. Siyasal gücün en çok merkez il ettiği çağ, burjuva çağıdır. Burjuva sınıfı, siyasal iktidarı diğer egemen sınıflara oranla daha fazla merkezileştirme şansına sahiptir.

Burjuvazi, içinde geliştiği toplumun kültür birliğini kendi çıkarları doğrultusunda en ileri noktalara kadar geliştirebilmiştir. Yine, farklı lehçelerin yerine toplumun tüm bireylerinin konuştuğu gelişkin bir dil birliğini yaratmıştır. İçinden çıktığı toplumun toprak alanım bir siyasal devlet sınıfı haline getirmiş, bu topraklar üzerinde güçlü bir anavatan yaratmıştır. Üzerinde kesin bir hakimiyet kurduğu bu toprakları, bir karışından dahi vazgeçilemez, feda edilemez bir duruma getirmiştir. Tüm toplum üyelerini karşılıklı ilişki ve çelişkiler içinde birbirine bağlayan bir pazar birliği yaratma şansı da yine, tarihte ilk kez burjuvazinin olmuştur.

Oluşan yeni toplum, bütünüyle burjuvazinin çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmeye çalışılmış, ulusal-toplumsal-siyasal-kültü-relvb. tüm alanlar, ancak burjuvazinin sınıf çıkarları çerçevesinde gelişme olanağı bulmuşlardır. Burjuva toplumu içinde oluşan işçi sınıfı, bu açıdan başlangıçta, burjuva ulusla kendisi arasında herhangi bir ilişki görmez. İşçi sınıfı, bu dönemde sadece kendi iktisadi, demokratik sınıf çıkarlarıyla ilgilenmek durumundadır. Ulus meselesi, burjuvaziyi ilgilendiren bir meseledir. Ulusun yönetici, oluşturucu gücü bu İlk evrede burjuvazidir.

2- Kapitalist Sömürgecilik ve Örgütlenme

Köleci ve feodal toplum biçimlenişinde sınıfsal gelişmelerin, aşireti aşarak halk ve milliyet örgütlenmelerinin oluşmasına yolaçn-ğ; özellikle egemen sınıfın mensup olduğu halkın egemen milliyet haline dönüştüğü ve bunun konuştuğu dilin, kültürünün egemen biçimler haline geldiği bilinmektedir. Baskı altında olan aşiret, halk ve milliyetlerin ise; belli bir gelişmeyle sınırlı olan ulusal değerlerini örgütl ey enlediklerini, hatta bazılarının koruyamayıp tahrip oldukları nı görmekteyiz.

Kapitalist toplum aşamasına geldiğimizde, ezilen halklar açısından durum daha da ağırlaşmıştır. Bunlar, kapitalizmin daha da baskıcı olan ekonomik ve ulusal baskı sistemine karşı kendilerini koruyamaz duruma gelmişlerdir.

Burjuvazi, kendi toplumunu burjuva ulus biçiminde geliştirirken, egemenliği altındaki halkların tarihten gelen ulusal değerlerini tahrip etmiş, bu ulusal değerlerden bir ulusun oluşmasını engellemeye çalışmıştır. Burjuva ulusların gelişimi süreci, egemenlik altındaki halklarda tersine bir süreç yaratmış, egemen ulus burjuvazisi kendi hakim dilini, kültürünü, devlet varlığını, ekonomisini buralara yayarak, bu halkları eritmeye çalışmıştır. Burjuvazinin uluslaşırma görevi, bu alanlarda tam bir ulusal yoketmeye dönüşmüştür. Dil, kültür, toprak birliği gibi alanlardaki gelişmeleri engellemiştir. Bu durum, özellikle gelişmesinin geri basamaklarında bulunan halklar açısından bir yıkım olmuştur. Burjuvazi, bu ülkelerde yıkıcı, tahripkâr bir rol oynamıştır.

Başlangıçta ortaya çıkan ayaklanmalarda ulusal değerlerin toparlanmasında başarılı olamamış, burjuva ulusun sömürgesi durumuna gelen bu halklar, bu anlamda birde ulusal değerlerin tahribiyle karşı karşıya kalmışlardır. Sadece toplum sal-sınıfsal alanda değil, ulusal alanda da burjuva ulusun çıkarları doğrultusunda bir biçimlenmeye uğratılmışlardır. Kendi öz çıkartan doğrultusundaki ulusal ve toplumsal örgütlenmeleri sömürgeci burjuvazinin çıkarlarıyla çeliştiği oranda tahrip edilmiştir. Egemen burjuva ulusun, bunu genellikle başarıyla tamamladığı ve dünya çapında gerçekleştirdiği

bilinmektedir.

Sömürgelerde, toplumun ve onun ulusal biçimlenişinin tahribi sömürü için kaçınılmaz bir zorunluluktur. Çeşitli dinsel, mezhepsel, aşiret motifleri alında da olsa toplumu ve toplumun milli değerlerini

konıyabilen eski örgütleniş düzeyinin dağılışı bu yüzdendir. Burjuvazi, gelişmelerini engellediği, ortadan kaldırdığı bu biçimlenişlerin yerine kendi çıkarlarına hizmet eden biçimleri, ideolojileri egemen kılarak sömürü olanaklarını yaşatmış, geliştirmiştir.

Bu ülkelerde oluşan burjuvazi de sömürgeci burjuvaziye bağımlı bir biçimlenişle ortaya çıktığından, kendi toplumunda hiç bir kuruculuk işlevi görmemiş, bunun rolü de tahrip sınırlı kalmıştır. Burjuvazinin kuruculuk görevi bu halklara ya yansıtamadığından veya çok zayıf olan bu yansıma bir saman alevi gibi olduğundan, bu halklar kapitalizmin örgütleyiciliğinden yoksun kalmışlardır. Tam tersine bunun dağıtıcı etkisini en yoğun şekilde yaşamışlardır. Kapitalizme dayanan bir kuruculuk aşamasından geçmeden tümüyle böyle bir egemenlikle karşı karşıya kalan bu halkların, üstün bir egemenlik karşısında ulusal örgütlenişlerinin, ulusal değerlerinin çözülüşü sözkonusudur.

Proletarya devrimleri dönemi açıldığında işçi sınıfı, en önemli müttefiki olarak yanbaşında sömürge halkların bulmuştur. Burjuvazinin dağıttığı, örgütsüzlüğe İttiği bu halkların yeniden kuruluşunun, proletarya devrimlerine bağılı olarak gerçekleşeceği ortaya çıkmıştır. Sömürgelerde uluslaşmanın sağlanması, bunun geliştirilmesi, bu toplumların kendi örgütlü gücüne kavuşabilmeleri ancak proletarya devrimlerine bağılı olarak gerçekleşecektir.

Tarih boyunca kendi Öz toplumsal ve ulusal çıkartan doğrultusundaki gelişmeleri engellenen, kol eleştirilen, serfleştirilen proleterle ştirilen halklar, bu örgütsüzlük durumunu aşabilme olanaklarına ancak proletarya devrimleri ile kavuşabilmişlerdir. Bu halklarda daha kalıcı, daha güçlüulusal-toplumsal kuruluşların yaratılmasının proletarya devrimleri çağında başlayabildiği görülmektedir. Kapitalizmin sömürge baskısını yaşamış olan bu halkların kendilerini toparlayabil melerinin, kendilerini yeniden kuruluşa götürebilmenin maddi koşulları ancak bu dönemde oluşmuştur. Bu açıdan, sömürgelerdeki modern örgütlenme hareketlerinin proletarya devrimlerine yakından bağılı olma gibi bir durumu vardır.

İKİNCİ BÖLÜM:

İŞÇİ SINIFININ ÖRGÜTLENMEDEKİ ROLÜ VE İŞÇİ SINIFI PARTİSİ ÜZERİNE

GİRİŞ

19. yüzyılın sonundan İtibaren emperyalist bir niteliğe bürünen burjuvazi, aynı zamanda bir çöküş sürecine girdi. Siyasal erki elinde bulunduran burjuvazi artık üretici güçlerin gelişmesine hizmet etmesi bir yana, onların gelişmesi önündeki en önemli engeli teşkil ediyordu. Üretimdeki örgütlenme biçimi burjuvaziye özellikle bu dönemden itibaren sürekli bunalımların pençesine attı. Bu bunalımlar burjuvaziye ancak onları sömürse varolabileceği, egemenliği altındaki sınıfların yaşamlarını temin edemeyeceği bir noktaya getirdi. Toplumun çeşitli sınıf ve tabakaları arasındaki çelişkileri keskinleştirdi. Orta sınıflar büyük sanayi ile rekabete dayanamayarak mülk-süzleştiler. Tekelci burjuvazi ile çıkarları çelişen burjuvazinin diğer kesimleri arasında çatışmalar

başgösterdi.

Burjuvazi bu aşamada artık toplumsal örgütlenmeye önderlik etmesi bir yana kendisini bile üretemez hale geldi. İçte böylesine başaşağı bir süreci yaşayan burjuvazi, dışta da dünya pazarını sö-mürebilmek için halkların üzerindeki sömürgeci egemenliğini daha da geliştirdi ve sistemin tüm çürümüşlüğünü bu alanlara da yansıttı. Bu nedenle burjuvazinin hem içte ve hem de dışta çelişkileri keskinleşti. Bilimde, teknolojide, kültürde, ideolojide, politikadaki her gelişme burjuvazinin bunalımını daha da derinleştiren yeni öğeler haline geldiğinden, başlangıçta tüm bu alanlardaki gelişmelerin a-deta motoru olan burjuvazi, başta toplumsal alan olmak üzere tüm alanlardaki gelişmelerin karşısına dikildi, onu tahrip etmeye ve nihayet zorla engellemeye başladı. Ne var ki, burjuvazi kendi üretim sistemini yaratırken beraberinde onu yıkacak gücü de yaratmıştı. Bu güç, bilindiği gibi burjuvazinin "mezar kazıcısı" olan proletaryaydı. Proletarya daha doğusuyla birlikte kendini burjuvaziyle mücadele içinde buldu. Başlangıçta, tüm toplumu örgütleyebilen ve toplumsal gelişmeye hizmet eden burjuvazi karşısında siyasal ve örgütle y içi bir güç olmaktan çok uzaktı. İlk savaşım biçimleri kendiliğinden gelişen bilinçsiz hareketlerdi. Bu hareketler sistemi hedeflemeyip, yaşam koşullarından sorumlu tuttuktan üretim araçlarına yönelikti. Proletarya, başlangıçta toplumsal kurtuluşa önderlik etmesi bir yana, kendisi için bir sınıf bile değildi.

Fakat sanayi geliştikçe proletarya da niçelikçe arttı ve yoğunlaştı. Burjuvazinin kendi içindeki rekabet ve anarşik üretimden kaynaklanan bunalımları, başta proletarya olmak üzere ezilen sınıf ve tabakaların yaşam koşullarını da alabildiğine ağırlaştırdı. Bu durumun bir sonucu olarak, işçiler kendi işverenleriyle çatışmaya başladılar. Emek-gücünün büyük üretim merkezlerinde yoğunlaşması işçilerin işverenlere karşı daha örgütlü bir güçle ortaya çıkmalarını sağladı. Başlangıçta tek tek fabrikalarda gelişen hareketler burjuvazinin birleşik örgütlü gücüyle karşı karşıya gelip, birçok acı yenilgiyi tadınca, İşçiler burjuvazinin örgütlü gücüne karşı koyabilmek için kendi güçlerini birleştirme gereği duydular.

Böylece işçi sınıfının üretimdeki ilk örgütleri doğdu. Bunlar ekonomik istemler temelinde doğan sendikalar, dernekler, kooperatifler vb'dir. Bunların ardından işçilerin ilk sendikal mücadeleleri yükseldi. Bu sendikal mücadeleler esnasında işçilerin elde ettiği kazanımlar geçici ve çok sınırlı da olsa, onun örgütlenme temelinin gelişmesi açısından önemli sonuçlar doğurdu. Ekonomik hareketler burjuvazinin sert baskı yöntemleriyle karşılaşınca çoğu kez ayaklanma niteliğine dönüştü. Proletarya hareketi giderek kendiliğinden bağımsız bir harekete dönüştü. İşçi hareketleri mahalli düzeyden ülke bütünlüğüne yayılarak, ulusal bir nitelik kazandılar ve savaşım giderek iki sınıf arasındaki bilinçli bir savaşıma dönüştü. Modern toplumda da siyasal savaşımı yürütecek olan en önemli araç partilerdir.

I S48'de kendi felsefi ve politik görüşlerini sistemli bir biçimde ortaya koyan proletarya, pratik planda ilk siyasal örgütleri olan proletarya partilerini oluşturdu.

Başlangıçta, ülke çapında dağınık ve bilinçsizlik içinde olan proletaryanın, örgütünü süreklileştirmesi oldukça zordu. Ama, burjuvazinin kendi içinde çözülmesi artıp, toplumu örgütleme yeteneği ortadan kalkınca ve hatta giderek toplumu dağılma ve çözülmeye uğrattıkça, proletaryanın örgütleme gücü de buna paralel olarak arttı. Hele hele burjuvazi tekelci burjuvazi haline geldikçe, bu kesimle çıkarları çelişen diğer sınıf ve katmanlar proletaryaya katılma veya en azından ona yanaşmaya başlayarak

proletaryanın gücünü daha da arttırdılar. Proletaryaya yanaşan bu katmanlardan bazı unsurlar, proletaryanın bilinç taşıyıcıları haline geldiler.

Emperyalist çağda burjuvazinin artan çürümüşlüğü ve çözülmüşlüğü toplum içindeki sınıf çelişkilerini doruk noktasına vardırdı. Burjuvazinin en İri, en işbirlikçi kesimi dışındaki tüm kesimleri ondan ayrıldılar ve en devrimci sınıf olan proletaryaya yanaşmaya başladılar. Nasılki, burjuvazi feodalizme karşı savaşıırken, feodaller dışında tüm sınıf ve katmanlar burjuvaziye yanaştıysa, şimdi de burjuvazinin önemli bir kesimi proletaryaya yanaşmaktaydı.

Bu sınıf savaşımında, burjuvaziye karşı savaşıabilecek tek güç proletaryaydı.

Proletaryanın dışındaki tüm sınıf ve katmanlar sürekli çözülürken, o, toplumsal çıkartan şahsında somutlaştıran sınıf olarak her alandaki gelişme ve örgütlenmeye öncülük etmeye başladı.

Köylülük, küçük esnaflar ve bir bütün olarak kent ve kır küçük-burjuvazisinin yaşadığı sürekli çözülüş ve dağılmadan ötürü, bu sınıf ve tabakaların toplumu örgütlemesi beklenemezdi. Nitekim, sürekli çözülüş içinde olan bu sınıfların önemli bir kesimi mülksüz-leşerek proleterleri eştiledi. Böylece tüm sınıflardan proletaryaya doğru bir akış başgösterdi ve bunun doğal sonucu olarak da proletaryanın örgütlenme gücü her gün biraz daha arttı.

Sınıf savaşımı, ilk kez proletaryanın burjuvaziye karşı verdiği sınıf savaşımında bir azınlık savaşı olmaktan çıkı ve tüm halk kesimlerinin bilinçli bir hareketi haline aldı. Bu geniş halk hareketi karşısında, burjuvazinin tükenmiş düzenini biraz daha yaşatabilmesi artık bütünüyle zora dayanılarak başarılabilecek bir olay haline gelmişti. İşte, tüm topluma terör uygulayan faşizm, böyle birolgunun ürünü olarak ortaya çıkı.

Proletaryanın doğusuyla birlikte yürüttüğü savaşım, öz itibariyle siyasal bir savaşım olmakla birlikte başlangıçta siyasal plana pek yansımamıştır. Ancak her sınıf savaşımı bir siyasal savaşım olduğuna göre, bu savaşım da siyasal arenaya sıçramak zorundaydı. Ayrıca, burjuvazinin zor sistemine karşı iktidarı ele geçirmenin tek yolu devrimdi. Ve ancak böyle bir devrimle mevcut tüm üst yapı kurumları alaşağı edilebilecekti.

Emperyalizm döneminde devrimin karar anı gelmişti. Toplumun yaşamını olan aksı zı aştıran bu egemen sınıfın varlığı artık anlamsızdı.

Bu noktada toplumu dağılma ve çürümeden kurtaracak ve yeni bir temelde örgütleyecek tek devrimci güç olarak proletaryanın önderliği kaçınılmaz bir hal aldı. Böylesine tahrihsel ve toplumsal bir rol oynamakla karşı karşıya gelen proletarya, burjuvazinin her alanda gelişmiş savaşım araçlarına karşı kendi savaşım araçlarını çıkarmak zorundaydı. Bilindiği gibi bu savaşım araçlarının en önde geleni partilerdir.

Sınıflar uzun vadeli ve hayati çıkarlarını, kendi politikaları biçiminde formüle ederek, bunları partileri vasıtasıyla sürdürürler. Bu parti, eğer devlet yönetimindeyse politikasını devlet politikası biçiminde sürdürür. Değilse veya devlette etkinliği yoksa, politikası devleti ele geçirme doğrultusundadır. Şu veya bu oranda gelişen her sınıf, toplum içindeki yerine, rolüne uygun olarak uzun vadeli ve hayati çıkarlarını, kurallara ve belli politik planlara bağlamak zorunluluğunu duyar.

Modern toplum, üretilen değerler üzerinde en yüksek payı almak için sürekli bir mücadele içindedir. Bu savaşım, yalnız maddi değerler üzerinde değil manevi değerler üzerinde de sürmektedir. Her sınıf, bu savaşım içinde kendi payını arttırmak, toplum içinde kendi çıkarlarına uygun bir konuma ulaşmak ister. Bunun içinde ekonomide ve siyasette sürekli bir yer kapmaya, o yerini sağlamlaştırmaya, geliştirmeye çalışır. Her

sınıf geri kalmamak için, her alanda tüm gücünü ortaya koyarak varlığını ispatlamaya, geliştirmeye ve diğerleri üzerinde hakimiyet kurmaya çalışır. Eğer bunu tek başına yapamıyorsa, ittifaklarını geliştirerek sonuç almaya çalışır.

Kapitalist toplumun egemen sınıfı olarak burjuvazi, bu işte en çok ustalaşan ve en fazla tecrübeye sahip olan bir sınıftır. Burjuvazi iktidarı ele geçirme aşamasında olduğu gibi, özellikle de iktidarı ele geçirdikten sonra emekçi sınıflar üzerindeki sömürsünü geliştirmek, sürekli kılmak için bütün politik maharetini kullanmıştır. İdeolojik, politik, kültürel ve diğer alanlarda sürekli kendi çıkarlarını formüle etmiş, ister zorla, ister İnce demogojik yöntemlerle olsun bu çıkartan halka kabul ettirme ve güvence akına alma çabası içinde olmuştur. Bunun için, dışta kendisiyle aynı çıkartan güden diğer ulusların burjuvazisiyle ittifaklar kurmuştur. Çıkar birliği içinde olduğu, toplumun diğer kesimleri içindeki sınıflarla da geçici veya uzun vadeli ittifaklar geliştirmiştir.

Bütün bunların amacı, burjuva toplumunu sürekli kılmaktır. Bilim, kültür, ideoloji, politika hep bunu ispatlamak, geçerli kılmak için kullanılır. Burjuvazinin en iğrenç sınıf çıkarları, tüm toplumun sınıf çıkarlarıymış gibi; burjuvazinin yaşam ilkeleri, toplumun tümünün yaşam ilkeleriymiş gibi sunulur. Burjuva ahlakı, burjuva kültürü tümüyle toplumun ahlakı, kültürüymüş gibi; burjuva yasaları, toplumun tümünün çıkarlarını formüle eden yasalarıymış gibi lanse edilir, propagandası yapılır. Burjuvaziyle çelişki içinde olan sınıf ve tabakalar bu biçimde şartlandırılır.

Buna karşıt olarak, sınıf çıkartan giderek tüm toplumsal üretken güçlerin çıkarlarıyla çelişki haline gelen burjuvazinin çıkarlarının, tüm toplumun çıkarları olmadığı, tam tersine diğer sınıfların çıkarlarıyla çelişki halinde olduğu gerçeği emekçi sınıfı safi anında kavranmaya başlanır.

Burjuvazinin her alandaki etkinliği onun kaba sömürü yöntemlerini gizlemeye, felsefeden bilime, ahlaktan kültüre, ekonomiden politikaya kadar tüm alanlarda formüle edilen kurallar, İlkeler, uygulamalar bu sınıfın ömrünü daha da uzatmak, toplum içindeki egemenliğini sürdürmek gibi son derece basit bir maddi çıkara hizmet eder.

Burjuva toplum geliştikçe ve burjuvazi emperyalist burjuvazi haline dönüştükçe, bu gerçek daha yalın olarak ortaya çıkmıştır. Burjuvazinin toplumun üretim güçlerinin, bilimin, teknolojinin, sanatın gelişmesinde artık bir engel haline geldiği toplumdaki çürümenin, dağılmanın, şiddetin bu sınıfın toplum için gereksiz bir duruma gelmesinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Böyle bir durum kendini giderek açık hissettirdikçe, burjuvaziyle çıkar çelişkisi içinde olan emekçi kesimler, kendi öz çıkarları

doğrultusunda, kendi öz çıkarları tüm toplumun çıkarlarını dile getirdiği ölçüde de tüm toplumun çıkarları doğrultusunda egemen sınıfla aralarındaki farkı ortaya koyarlar.

Başlangıçta ekonomik, demokratik temeldeki çıkar farklılıklarını ve bu konudaki haklarını savunmak için ortaya çıkan emekçi halk hareketleri, bunun basit ideolojik, politik ve örgütsel savaşım biçimleri, kapitalist toplumun bunalımlarının gelişmesine bağlı olarak çelişkilerin artmasıyla daha da yoğunlaşır. Toplumdaki çelişki, şiddetli bir sınıf savaşımı durumuna ulaşır. Kapitalizmin ve burjuvazinin toplumsal gelişme önünde bir engel haline gelmesiyle birlikte bu savaşım, devrimlerle sonuca ulaşmaya çalışır.

Emperyalizm çağına ulaştığımızda ise tüm ezilen sınıf ve halkların kurtuluş devrimleri çağına girilmiştir. Bu da, emperyalist çağın boydan boya proletarya ve ulusal kurtuluş devrimleri çağı olmasına yol açmıştır.

Partiler, bu genel yaklaşım içinde sınıf savaşımının temel mücadele araçları olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Son derece çelişik ve ilişkili bir durum arzeden sınıf ilişkileri, bu

sınıfların ekonomik, kültürel, ahlaki, felsefi, politik ilişki ve çelişkileri kurallar haline getirilmek ve kendi uygun biçimlerini yaratmak için, belli kurumlaşmalara ve örgütlenmelere dayanma zorunluluğunu duyarlar. Çıkar çelişkileri geliştikçe, bu kurumlaşma ve örgütlenme hareketleri daha da zorunlu bir hal alır.

Emperyalizm koşullarında teorik, siyasal ve örgütsel mücadele ve bunların formülasyonları İşçi sınıfının önderliğinde alabildiğine gelişmiş ve s istemle şmiştir.

Proletaryanın başlangıçta ve olgunlaşma döneminde geliştirdiği dünya görüşü, felsefi, siyasal programı ve örgütlenmesini bu dönemde tam bir savaş aracına dönüştürür. Ve artık, burjuvaziyle siyasal ve giderek şiddete dayanan kıyasıya bir mücadele içine girer, ve emperyalizmin özelliklerine uygun olarak burjuvaziye şu veya bu kalesinde sıkıştırır. Bu kaleleri ele geçirir ve kendi toplumsal biçimlenişini yaratmak için böyle kalelerden işe başlar.

Bu aşamada, en yetkin siyasal savaşım araçları olarak emekçi kesimlerin çıkarlarını formüle eden proletarya partileri karşımıza çıkar. Proletaryanın, onu sömürülen bir sınıf olmaktan çıkarıp kendisiyle birlikte tüm toplumu da sömürsüz bir topluma ulaştırmak için, çıkarlarının en iyi dile getirildiği yalın, militan bir savaşım aracına gereksinimi artar. Burjuvazinin çürümüşlüğü geliştği oranda, bu zorunluluk kendisini daha fazla duyurur. Proletarya başta olmak üzere, kurtuluştan çıkan olan tüm kesimler böyle bir gücün önderliği altında yetkin ve başarılı bir savaş dönemine girmeye, bu savaşım için kendi partilerini yetkinle ş ti rip güçlendirmeye, savaşımın her biçimine en uygun araçlar, haline getirmeye koyulurlar.

Emperyalizm çağında işçi sınıfı hareketleri ve onların partilerinin en geniş değerlendirmesini yapan ve emperyalizm koşullarında savaşım devrimi gerçekleştirebilecek yetkinlikteki proletarya partisini inşa eden Lenin'dir.

Devrim, proletarya partisinin asal görevidir. Proletarya partisi devrimi gerçekleştirmek için işe toplumun eleştirisiyle başlar. Egemen sınıflar ve onların uzantılarının ideoloji, politikalarını eleştirir, onların tükenmişliğini kanıtlar ve onların yerine kendi ideoloji ve politikasının üstünlüğünü koyar. Kendisinin dışındaki sınıf ve katmanlarla ittifaklarını geliştirir. Ve tüm bunları yaparken siyasal mücadelesini doruğa ulaştırır. Onun siyasal mücadelesinin zirvesini silahlı mücadele ve bu temelde iktidarın ele geçirilmesi teşkil eder.

Proletarya partisinin önderliğinde Rusya'da verilen politik mücadeleyle, sosyalizm pratik bir gerçeklik haline geldi ve çağa damgasını vuran bu olay insanlık tarihinde yeni bir evrenin başlangıcı oldu. Artık, proletaryanın felsefi ve politik görüşleri her alandaki üstünlüğünü kanıtlamıştı. Ekim Devriminden sonra dünya işçi sınıfının politik mücadelesi ivme kazandı.

A)- İşçi Sınıfının Kendiliğinden Hareketi

Burjuvazinin sınıf olarak karşıtı, ifadesini işçi sınıfında bulur. Burjuvazinin artk-değer elde etme süreci içinde esas olarak yararlandığı sınıf işçi sınıfıdır. Kapitalist toplum sömüren sınıf olarak burjuvaziye ve sömürünün üzerinde gerçekleştği sınıf olarak da proletaryayı şekillendirir.

Kapitalist toplumun doğuş aşamasında çıkartan eski toplumla çelişen tüm sınıf ve tabakalar, burjuvazinin önderliğinde eski toplumu yıkıp kendi nihai kurtuluşlanm sağlayacak olan koşulları yaratmayı çıkarları gereği kabul ederler. Kapitalizmin doğuş

aşamasında, burjuvazinin önder güç olma durumu kesindir. her şeyden önce, genel olarak toplumsal gelişme hala sınıflı toplum biçimi altında mümkündür ve sınıfsız toplumun maddi koşulları da henüz oluşmamıştır. Yeni bir sınıf olarak burjuvazinin, tarih sahnesinde, yerine getireceği çok önemli görevleri vardır. Böyle bir dönemde, tarihin ileri bir doğrultuda gelişmesinin sağlanması, toplumun yeni bir temelde örgütlendirilmesi ancak burjuva sınıfının eliyle mümkündür.

Feodal toplumun bağrında üretim güçlerinin, bilim, teknoloji ve sanatın geliştirilmesinde olduğu gibi, siyasi ve sosyal bilim ve siyasi sanatın geliştirilmesinde de burjuvazinin feodal sınıfa karşı üstün bir konumu vardır. Sertlik ve lonca kalıntıları arından yeni kurtulan, doğuş halindeki işçi sınıfının, daha doğduğu günden önder bir güç haline gelmesi beklenemez. İşçi sınıfı, daha çok burjuvazinin önderliğinde gelişecek olan modern toplumda kurtuluş yollarını arayıp bulacaktır. Bu nedenle de, eski topluma karşı burjuvazinin yönettiği mücadeleyi destekleyecektir.

Daha doğuşunun başlangıcında olan proletarya böyle davranmak zorunda olduğu gibi, feodalizmin ağır sömürsü içinde olan ve özgürleşmek isteyen köylülükte feodalizme karşı en sıkı yandaşı olarak burjuvaziyi görecektir ve onunla bir İttifak içinde olma zorunluluğunu duyacaktır. Yeni toplumun gelişmesi, onların toprağa sahip olması açısından kaçınılmazdır ve bu işi başaracak olan da burjuvazidir. Burjuvaziyle böylesine bir çıkar birliği içinde olan topraksız köylülük, toprağa sahip olmak için, bu aşamada henüz çok geri olan proletaryayı değil, elbetteki burjuvaziyi müttefik olarak görecektir.

Tarihin bu aşamasının ilerici bir gücü olarak burjuvazi, eski topluma karşı çıkarken şenderece cesaretli ve güçlü müttefiklere sahiptir. Yine, yeni toplumun geliştirilmesi için felsefede, bilimde, sanatta, teknolojiye, yeni kazanımların yaratılmasında etkin faaliyet içinde olan bir sınıftır ve bu yapıyla da kendisini essiz, ebedi, tüm insanlığın çıkarlarının kendisinde somutlaştığı bir sınıf olarak görmekte; hatta bundan da öteye, insanlığın yüzyıllardan beri düşündüğü, istediği her şeyin artık kendi sınıf şahsında somutlaştığına inanmaktadır. Böyle bir düşünceyle, kendine olan güveni şenderece güçlü, kendi yaratıcılığına şenderece büyük bir inancı olan bu sınıfın, feodal sınıfa karşı mücadeleyi doruk noktasına götürmekte, onu devrimle devirmekten asla korkmayacağı, bunun için mücadeleyi sonuna kadar yürüteceği; yine bu aşamada gerek üretim güçlerini geliştirmede, gerek sanatı, bilimi geliştirmede hiçbir eski biçimden korkmayacağı, bunun için sonuna kadar cesur davranacağı kendiliğinden anlaşılır.

Burjuvazi, bu aşamada henüz kendisini tehdit edecek hiçbir sınıfa görememektedir. Lonca ve köylerdeki serflik kalıntılarıyla bağlı ve çok dağınık olan proletarya ve yine çok dağınık olan ve henüz serflik bağları içinde bulunan köylülük kendisi için korkulacak sınıflar değildir. Bu durum burjuvazi için büyük bir güven kaynağı olmuş, onun olumlu yaraıcı adımlarının cesaretli atılmasına yol açmıştır. İşte, burjuvazinin bir sınıf olarak siyasi savaşıma bu kadar cesaretli girmesinin, eski topluma karşı mücadeleyi her alanda geliştirmesinin nedenleri kısaca böyle belirtilebilir.

Burjuvazi kendi devrimlerini, siyasi alanda yürüttüğü mücadelelerle geliştirmiştir. Özellikle de İngiltere ve Fransa'daki burjuva devrimleriyle bunu doruk noktasına ulaştırmıştır. Burjuvazi, galip geldiği bu devrimleriyle burjuva toplumu, Avrupa çapında ve bu anlamda da dünya çapında gerçekleştirmiştir.

Burjuvazinin bu ilerleme çağında, proletaryanın sınıf olarak gelişimi ne anlam ifade edebilirdi. Proletaryaya ancak, burjuvazinin bu ileri doğrultusundaki mücadelesine

müttefik olmak düşebilirdi. Proletarya, eski toplumun belli bir ittifakla aşılmasında burjuvaziyle çıkar birliği içinde olduğunu anlamak zorundaydı. Burjuvazinin savunduğu tezlerin ve verdiği mücadelenin, kendi çıkarlarına uygun tezler ve mücadele olduğunu görerek bu aşamaya bir ittifak, bir destekleme aşaması olarak bakmak zorundaydı. Proletarya, bu aşamada sınıf olarak gelişme için eski toplumun aşılmasına muhtaçtır. Bu nedenle de burjuvazinin önderliğini yaptığı bu mücadeleyi desteklemesi sözkonusudur.

Üretim güçleri gelişip artık-değer arttıkça işçi sınıfının iktisadi mücadele koşulları da artarak, artık eskisi kadar bir sömürünün anlamsızlığı ortaya çıkmıştır. Artık-değerin sürekli artışı ile işçi sınıfının daha katlanılır hayat koşulları için kendiliğinden mücadele ve bunun için dernekleşmeler biçiminde bir örgütlenmeler dönemi başlamıştır.

Başlangıçtaki mücadeleler, bu anlamda eski lonca örgütlenmelerinin de etkisi altında dar iktisadi amaçlarla bezenmiş olan, güncel ekonomik koşulları düzeltmeyi amaçlayan mücadelelerdir. Proletarya, henüz kurtuluşun objektif ve sübjektif şartları açısından gelişmenin geri bir basamağındadır. Sınıfın tam kurtuluşu için, ne düşünecekleri kadar bir olgunlaşma vardır, ne de durumları objektif olarak buna elverecek kadar gelişmiştir.

"Bu aşamada emekçiler hala tüm ülkeye dağılmış ve karşılıklı rekabet yüzünden parçalanmış, düzensiz bir yığın oluştururlar. Herhangi bir yerde daha toplu organlar oluşturmak üzere biraraya gelselerde, bu henüz kendi etkin birliklerinin sonucu değil, kendi siyasal amaçlarına varmak için tüm proletaryayı harekete geçirmek zorunda kalan ve dahası, bir süre için bunu başaran burjuvazinin kendi birliğinin sonucudur. Bu aşamada, demek ki, proleter/er kendi düşmanları ile değil, düşmanlarının düşmanları ile. mutlak monarşi kalıntıları, toprak sahipleri, sanayici olmayan burjuvazi, küçük-burju-vazi ile savaşırlar. Böylece, tüm tarihsel hareket burjuvazinin elterinde yoğunlaşır; bu biçimde elde edilen her zafer, burjuvazinin zaferidir" (!)

İlkel birikim, merkantilist, ticaret kapitalizmi dönemi aşıp, sanayi kapitalizmi dönemine ulaştığında ve bu anlamda da, burjuva toplumu serbest rekabet toplumu durumuna dönüştüğünde burjuva devrimleriyle eski toplumun yıkılması önemli oranda gerçekleşmişti. Toplumun hem alt yapısı ve hem de üst yapısı üzerinde çıkarlarını ifade etmesinin koşulları yaratılan burjuvazi, yerine getirmesi gereken görevlerini gerçekleştirmiş, ve artık, bir olgunlaşma dönemi içine girmiştir. Bundan böyle burjuvazinin eski toplumun kendi çıkarları önünde engel olmadunumunu ortadan kaldırarak, kendisini tümüyle hür, İstediklerini gerçekleştirmiş bir sınıf olarak görmesi ve böylesine bir dünyayı güvence altına alarak sürdürmesi gibi bir durumu sözkonusudur. Burjuvazi devrimlerle yapacağını yapmış, eski topluma karşı kazanacağı şeyi kazanmıştır. Diğer halklara karşı elde edeceğini de elde etme yoluna girmiştir, Artık burada sözkonusu olan, burjuvazinin tarihin ilerlemesi doğrultusunda temel ilerici bir güç olması değil, burolun yavaş yavaş sona ermesidir. Devrimler dönemi artık geride kalmış, bunun yerine, devlet içinde burjuvazinin hakim olmasıyla ekonomik alanda feodal öğelerin silinip toplum içinde burjuva düzenin dört dörtlük oturtulmaya çalışıldığı, işçi sınıfı üzerinde baskının kurumlaştığı, dışta ise, burjuva toplumun çıkarlarına uygun bir sömürgeci politikasının ve bu politika için halklara karşı kapitalizme dayalı sömürgeciliğin geliştirildiği, bunun içinde burjuvazinin kendi devlet sistemini mükemmelleştirdiği görülecektir. Burjuva toplumu bu anlamda artık olgunlaşmış, gerçekleşmiş bir toplum durumundadır.

Eskiden, tüm toplumun, hatta tüm insanların idealleri, düşünceleri, ilkeleri olarak

düşünülen şeylerin, gerçekte, burjuvazinin gerçeklesen çıplak maddi çıkarları olduğu ortaya çıkmıştır. Felsefeden sanata dek geliştirdiği biçimler insanlığın ilerlemesi için belli bir tarihi evrede ilerici bir araç teşkil etmişlerse de, artık, burjuva toplumun somutlaşmasında bütün bu ilkelerin, düşüncelerin, inanç l an n. biçimlerin burjuvazinin yalın çıkarları olduktan, hiçte ezeltir-ebedi ilkeler olmadıktan, evrensel kültür-evrensel ahlak denilen şeyin burjuvazinin bir sınıf ahlakı, sınıf kültürü olduğu ortaya çıkmıştır. Yine, cumhuriyetin, burjuvazinin sınıf çıkarlarını güvenceye bağlayan temel siyasal biçim ve burjuvazinin kurumlaşması olduğu açıklık kazanmıştır. Bu anlamda da. burjuvazinin çıkarlarının tüm toplumun çıkan olmadığı anlaşılmıştır. Hayallerle kanşık olan doğuş aşamasındaki dönem sona ermiş, burjuvazi yeni dönemde kendi düzenini sağlamlaştırmaktan başka birşey yapmamıştır. Bu da emekçiler için baskı ve sömürden başka bir şey getirmemiştir. Bu gerçek anlaşıldığında, başta proletarya olmak üzere emekçiler, burjuvazi ile olan çıkar çelişkisini kavradıkları oranda bu sınıfa karşı ideolojik, politik, örgütsel ve diğer alanlardaki mücadeleleri kaçınılmaz sayacaklardır. *"Sanayinin gelişmesiyle, proletarya, yalnız sayıca artmakla kalmaz, daha büyük yığınlar halinde yoğunlaşır, gücü büyür ve bu gücü daha çok Hisseder. Proletarya saflarındaki farklı çıkarlar ve yaşam koşulları, makinenin tüm emek ayrılıklarını silmesi ve hemen her yerde ücretleri aynı düşük düzeye indirmesi oranında giderek daha çok eşitlenirler. Burjuvazi arasındaki büyüyen rekabet ve bunun sonucu ortaya çıkan ticari bunalımlar, işçi ücretlerini durmadan dalgalandırır. Makinelerdeki sonu gelmez iyileşme, durmadan daha hızlı gelişerek, bunların geçimlerini giderek daha çok güvensiz yapar; tek tek işçiler ile tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar, giderek daha çok iki sınıf arasındaki çatışma niteliğini alır. Bunun üzerine, işçiler, burjuvalara karşı birlikler, sendikalar oluşturmaya başlarlar; ücret hadlerini yüksek tutmak için biraraya gelirler; zaman zaman çıkan isyanlar için önceden hazırlık yapmak üzere kalıcı dernekler kurarlar. Şurada burada, savaşım ayaklanma halini alır."* (2)

Böyle bir döneme proletaryanın dünya görüşü ve siyasal anlayışının eşlik etmesi kaçınılmazdır. Kapitalizmin doğuş aşamasındaki proletaryanın kendiliğinden hareketi, sanayi kapitalizmi döneminde ideolojik ve politik planda yansımasını bulacak, sınıfın bu alanlardaki temsilcileri de ortaya çıkacaktır.

Gelişen işçi sınıfı tehlikesi karşısında, eski toplumun kalıntılarıyla anlaşmayı çıkarlarına daha uygun bulan burjuvazi, bu aşamada artık, devrimi daha ileri götürecek bir güç değildir. Toplumu daha ileri götürme ve devrimi sürdürme görevi, burjuva toplumun bağrında onunla çelişki içinde doğan proletaryaya düşmektedir. İnsanlığın tüm idealini, yalnızca proletaryanın kendi sınıf kişiliğinde somutlaştırabileceği; burjuvazinin uğrunda savaşı sürdürme-meddiği ebedi kurtuluş ilkelerinin ve düşüncelerinin ancak proletaryanın şahsında gerçekleşebileceği; düşünülen sınıfsız toplumun, sömürden hiç bir çıkan olmayan, kendisini sömürden kurtardığı oranda tüm toplumu da sömürden ve bunun dolaylı olarak yarattığı tüm biçimlenişlerden kurtaracak olan proletarya tarafından gerçekleştirilebileceği anlaşıyor. Sınıfın temsilcileri ortaya çıkuklarında, burjuva ideologlarının, burjuva filozoflarının, burjuva sanatçıların ve burjuva devrimlerinin yanm bıraktığı yerden bunları devam ettirme gibi bir durumla karşı karşıyadırlar. Burjuvazinin artık durakladığı, bununla da yetinmeyip eski toplumla uzlaşarak ilerlemeyi durdurmaya çalıştığı böyle bir dönemde, tarihi kendi önderliği altında ilerletecek bir sınıf olarak proletarya temsilcilerinin doğması kaçınılmazdır.

Baskıya ve sömürüye karşı, daha adil bir toplumun yaratılmasını arzulayan düşünceler,

daha kapitalizmin ve işçi sınıfının doğusuyla birlikte ortaya çıkmıştır. Thomas Morus (1478-1535), Tommaso Campanella (1565-1639), Francois Babeuf (1760-1798), Morely vb.nin öncülüğünü yaptığı, marksizm öncesi-ütopik-sosyalizm, tam gelişmesini 19. yüzyılda bulur.

Eski toplumunun eleştirilmesinde, burjuvazi ile ortak kanunları paylaşan ve çoğunlukla da onun etkisi altında olan ütopycacı sosyalistler, bilimsel sosyalizmin öncüleridirler. Burjuva toplumu içinde bir eşitlik arayışı içinde olan ütopycacılar, yeni adil bir toplumun nasıl kurulması gerektiği konusunda bir sürü fikir ileri sürmüşlerdir. Ütopikler, tarih boyunca ezilen sınıfların ortak bir ideali olan, ilkel komünal toplumda yaşamış oldukları sınıfsız toplumu tarihin gelişmiş çağında daha ileri bir temel üzerinde yeniden yaşamak isteginin, burjuvazinin eşitsizliğe dayanan toplumsal düzeniyle çelişki içinde olduğunu kavramalarına rağmen, eşitliğe giden yolun bilimsel o-larak nasıl gerçekleştirilebileceğini görememişlerdir. Bilimsel sosyalizmin öncüleri olarak ütopycacı sosyalistler, burjuva toplumunun henüz belli bir gelişme dönemini yaşadığı, işçi sınıfının yeni toplumu geliştirecek olgunlukta olmadığı, buna karşılık burjuvazinin de toplumu çıkar karşı ılıklarından kurtaramadığı, toplumun daha gelişkin bir temel üzerinde sömürsünün zorunlu olduğu böyle bir dönemde doğmuşlardır.

İşçi sınıfının sürekli gelişen bir güç olmasından ötürü, sınıf varlıklarını yaşatmak, çıkarlarını korumak isteyen diğer sınıfların da, bu sınıf adına, kendi çıkarlarına hizmet eden düşünceler ürettikleri görülür. Burjuvaziye karşı kendi çıkarını formüle etmek isteyen aristokrasi, iktidardaki burjuvazinin baskısına karşı kendi çıkarını ifade eden küçük-burjuvazi ve iktidarını sürekli kılmak çabasındaki burjuvazi, bütün bunları görünüşte işçi sınıfı adına yapmışlardır.

Öncülüğünü Saint Sımon (1760-1825), Charles Fourier (1772-1837), ve Robert Owen(1771-1858)'in yaptığı ütopik sosyalizmin kurucuları, sınıf karşı tı ık l arım ve kapitalist toplum biçimi içerisindeki çözücü öğelerin etkisini gerçekten görmüşlerdir. Arna proletarya, henüz gelişmesinin başlangıcında olduğundan tarihsel insiyatifi olmayan bir sınıf görünümünü içinde değerlendirilmiştir. *"Sınıf karşıtlıklarının gelişimi, sanayinin gelişimiyle başabaş gittiğinden, içinde bulunduktan iktisadi durum, onlara,proletaryanın kurtuluşunun maddi koşullarını sağlamıyor. Dolayısıyla, bu koşullar yaratacak yeni bir toplum biliminin peşine, yeni toplum yasalarının peşine düşüyorlar.*

Tarihsel eylemin yerini, bunların kişisel yaratıcı eylemi, tarihsel olarak yaratılmış kurtuluş koşullarının yerini, hayali olanlar; ve proletaryanın tedrici, kendiliğinden sınıf örgütlenmesinin yerini bu yaratıcılar tarafından özel olarak tasarlanmış toplum örgütlenmeleri alacaktır. Geleceğin tarihi, kendisini, bunların gözünde, kendi toplum planlarının propagandasına ve fiilen uygulamasına indiriyor.

Proletaryanın henüz pek az gelişmiş olduğu ve kendi durumu konusunda ancak gerçeklerden uzak bir kavrayışa sahip bulunduğu bir sırada çizilen geleceğin toplumuna ilişkin bu hayali tablolar, bu sınıfın toplumun genel bir kuruluşuna duyduğu ilk içgüdüsel özlemlerinin sonucudur. "(3)

Bilimsel sosyalizm, ilk öncülerini bu hayalci sosyalistlerde bulmuştur. Ama daha önemlisi, burjuvazinin gerek dine karşı, gerekse eski ideolojilere karşı geliştirdiği felsefesinin yetmezliği, hiçte bilimsel olmayan bir felsefeye sahip olduğu, daha başlanıçta, bu felsefi yapısının gözden geçirilip eleştirilmesi gerektiği anlaşılyordu. Dinsel ideolojiyi eleştirdiği, bunu geriletği oranda ilerici bir hizmet yapmış olan

burjuva felsefesinin idealizmin yeni bir türü olduğu ve bilimsel temelden uzak olan bu felsefenin toplumu yeni safsatalara boğduğu görülüyordu.

Burjuvazi ile mücadele felsefi alanda da kendini gösterdi. Materyalist felsefenin idealist felsefeye karşı savaşımının henüz ilkel biçimleri gelişmeye başladı. Metafizik kalıplara karşılık diyalektik yöntemin mücadele verdiği burjuva döneminde eski dönemin metafiziğine karşın belli bir ilerici hizmet yapmış olan idealist diyalektiğin geliştiği, ama bunun da yetmezliğinin anlaşıldığı ve materyalist diyalektiğin buna karşı mücadele vermesinin gerektiği bir evre söz-konusudur. Ekonomik, politik alanda; artık-değer konusunda burjuva iktisatçılarının gerçeği örtbas etme anlayışlarının eleştirilmesi; toplumdaki zenginliğin gerçek kaynağının ne olduğunun ortaya çıkarılması, bu konulardaki safsataların, muğlaklıkların ortadan kaldırılması; bunun için, burjuva iktisatçılarının belli oranda geliştirdikleri ekonomi politiğin tam geliştirilmesi, tüm gerçek özü ile ortaya konması söz-konusu idi.

Bütün bu alanlar yeni sınıfın dünyâ görüşünü, felsefesini, ekonomi politikasını ve sosyalizm anlayışını formüle ediyordu. Bu sınıfın öncülerinin, sınıfın hayati çıkarlarını her şeyden önce bu alanda güvenceye bağlamaları; proletaryanın burjuvaziyle olan farkını bu alanlarda somutlaştırmaları gerekiyordu. Kendiliğinden mücadele hiçbir zaman bu alanlardaki bilincin elde edilmesine yeterli değildi. Kendiliğinden mücadele ancak, güncel yaşam koşullarının belli ölçülerde yumuşatılması gibi dar bir sonuçla ve yine ancak dernekleşmeler biçiminde dar bir örgütlenme ile sonuçlanabilirdi. O zamanki yaşam koşulları içinde, bir sınıf olarak proletaryanın böylesine gelişmiş bilinç biçimlerine ulaşması mümkün değildi. Onun için burjuvazinin aydın kesimleri içinden de gelseler, proletarya adına çalışan temsilciler vasi taşıyla, sınıfın felsefi yapısının, ekonomi politikasının, sosyalizm anlayışının açığa çıkarılıp, formüle edilmesi gerekiyordu.

B)- 19. yy. da İşçi Sınıfı Hareketi ve İşçi Sınıfı Partileri

1- Marksizmin Doğuşu ve İşçi Sınıfı Hareketi

19.yy, kapitalizmin ilerici döneminin kapandığı, burjuvazinin, toplumun yüksek ideallerinin gelişmesi önünde bir engel durumuna gelmeye başladığı, insanlığın ilerici kazanımlarını kendi iğrenç çıkarları biçimine dönüştürdüğü bir dönemdir. Burjuvazinin toplumun ilerlemesi önünde bu engel olma durumuna karşın, proletaryanın kendi sınıf bilincine ve sınıf temsilcilerine kavuşması söz-konu-sudur. Artık, proletaryanın tarihi rolünü ortaya koymasının zorunluluğu kendisini dayatmıştır.

Proletarya, 19.yy'da en seçkin önderlerini Marks ve Engels'in şahsında bulur. Bu iki seçkin Önderin, böyle bir dönemde ortaya çıkmaları tesadüf değildir. Marks ve Engels, işçi sınıfının kurtuluşu adına ütopya üzerine kurulan bütün düşünce ve akımların tersine, tarihi, materyalist dünya görüşü ve diyalektik yöntemle ele alarak, onu gerçek temellerine oturtmuşlardır.

Marksizm 1844-1845 yıllarında biçimlenmeye başlamıştır. Bu öğreti, üç temel ideolojik akım üstünde yükselmiş ve onları tamamlamıştır. Bunlar, klasik Alman felsefesi, klasik İngiliz ekonomi politiği ve genel olarak Fransız devrimci öğretileriyle birleşmiş olan Fransız sosyalizmidir.

Proletaryanın sınıf temsilcileri bu yıllarda, bu sınıfın şahsında tüm toplumu kurtuluşa götürecek felsefeyi ve toplumun ekonomik politikasını oluşturma ve gelecekte inşaa

edilecek toplumun eşitlik yapısının nasıl olması gerektiğini ortaya koyma göreviyle karşı karşıyadırlar.

Tüm Avrupa'da olduğu gibi, ama özellikle de Almanya'da burjuvazi, proletarya tehlikesi karşısında korkuya kapılarak gericileşmiş-tir. Özellikle 1848 devrimlerinde proletaryanın bağımsız hareketi karşısında ürküntüye kapılan burjuvazi, tüm Avrupa çapında eski toplumla uzlaşmaya girmişti. Böyle bir dönemde proletaryanında artık, ideolojik, politik ve örgütsel alanda burjuvaziyle olan çelişkilerini bütünüyle ortaya koymasının zamanı gelmişti. Dönemin, artık, burjuvaziyle her alanda savaşıma girme dönemi haline geldiği ve başka bir yolun da olmadığı anlaşıyordu. İşçi sınıfının seçkin temsilcileri olduktan oranda, insanlığın da seçkin temsilcileri olan bu önderlerin, aşılması gereken burjuva topluma karşı, sınıfsız topluma doğru gidişin ideolojik, politik ve örgütsel temellerini bulmaya, uygulamaya çalışmaları tesadüfi değildir. Proletaryanın temsilcileri, ütopyacı sosyalizmin eleştirisiyle bilimsel sosyalizme, burjuva ekonomi politikasının eleştirisiyle bilimsel ekonomi politikaya, burjuvazinin idealist metafizik ve kaba materyalizmle örülü felsefesini eleştirip diyalektik materyalist ve giderek-tarihi materyalist felsefeye ulaşmışlardır. Bütün bu alanlardaki ka-zanımları, proletaryanın ve dolayısıyla tüm ilerici insanlığın hizmetine sunmaları da kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Proletaryanın sınıf çıkarlarının İdeolojik, politik, iktisadi temellerini yaratmak, sınıfın ileride gireceği bilinçli savaşımının ön koşullarını hazırlamak, onun bilinç alanında üst yapıdaki temel kurumlaşmalarını yaratmak, bunun içinde dev boyutlu eserler ortaya koymak, 1840'lardan ölümlerine dek bu iki ustaya düşmüştür.

işçi Sınıfı Hareketi.

İşçi sınıfı hareketi, daha kapitalizmin doğuşunda başlar. Fakat, işçi sınıfının tarihsel görevlerinin bilincine varması, mücadelelerle dolu uzun bir evreyi kapsamaktadır. Başlangıçta burjuvazinin manevi etkisi altında bulunan işçi sınıfı, bu etkiden siyasal, iktisadi, ideolojik savaşım sırasında kendi öz deneyimleriyle kurtulmuştur. Ancak işçi sınıfı hareketine bilimsel bir temel kazandıran ve onu sınıfsal kurtuluşu doğrultusunda bir mücadele içinde eğiten öğreti Marksizm olmuştur.

19. yy'ın ilk yansında büyük bir gelişme gösteren işçi sınıfı hareketinin yaygınlık ve gelişme düzeyi, ülkelerin koşullarına göre değişmektedir. Kapitalist gelişme yoluna öteki ülkelerden daha erken giren İngiltere'de işçi sınıfı hareketi de kendini 18. yy'ın başlarında ortaya koyar. 19.yy'ın başları ise, İşçi sınıfı hareketinin, tüm Avrupa çapında genişleme gösterdiği bir dönem olmuştur.

Marksizmin doğuşuna kadar işçi sınıfı hareketi, kendiliğinden bir gelişme içindedir. İşçi sınıfı, doğusuyla birlikte kendisini burjuvaziye karşı mücadele içinde bulmuş olan, militan karaktere sahip bir sınıftır. Kendisini ve toplumu ileriye götürme savaşımı, onun tarihsel özelliğidir. Başlangıçta üretim araçlarını İmha ederek ve kendilerini doğrudan sömüren tek tek burjuvalara karşı savaşarak kapitalizme karşı düşmanlıklarını dile getiren İşçi sınıfı hareketi, giderek daha örgütlü bir yapıya kavuşmuştur.

İşçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketi 1800'lere gelindiğinde daha düzenli bir biçim alır. Bu dönemde savaşım, iki sınıf arasındaki bir çatışma niteliğini almış, işçiler sendikalar, birlikler, demekler biçiminde örgütlenme gereğini duymuşlardır. İşgününü kısaltmak, ücret hadlerini yükseltmek gibi iktisadi amaçlarla başlayan mücadeleler, burjuvazinin sert bastırma yöntemleri karşısında zaman zaman ayaklanma niteliğine bürünmüştür. Burjuvazinin, gelişen işçi sınıfı tehlikesi karşısında eski toplumla daha çok uzlaşma eğilimleri göstermesi, devrime İhanet etmesi, işçi sınıfının kendiliğinden

hareketinin bağımsız bir harekete dönüşmesine yol açmıştır. Ve böylece, proletaryanın hareketi, doğrudan burjuvaziye karşı bağımsız bir sınıf hareketine dönüşmüştür. Proletaryanın bağımsız hareketi 1848'lerde pratik planda da ortaya çıkmış, kendi felsefi, politik görüşlerini ortaya koymuştur.

1848'deki Komünistier Ligası, proletaryanın ilk uluslararası parti olmasının bir rüşeym hali olarak değerlendirilebilir. Komünist Manifesto'nun böyle bir lîgamn programı olarak hazırlandığı bilinmektedir. Tüm burjuva toplumuna karşı işçi sınıfının bir manifestosu olarak düşünülen bu eser, ölümsüz bir yapıt olarak günümüze kadar önemini sürdürmüştür.

Fakat, işçi sınıfının gelişmesinin başlangıcında olan bu bilimsel hareketinin, kendinden beklenen hizmeti yerine getirdikten sonra fazla başanya ulaşamayacağı ve gericilikle uzlaşan burjuvazinin en sert biçimde bu hareketi ezeceği açıktır. Ama bütün bunlara rağmen, İşçi sınıfı hareketinin, belli bir gecikmeye uğrasa da bir süre sonra kendisini toparlayarak, eskisinden daha güçlü bir tarzda tarih sahnesine çıkması da kaçınılmaz olacaktır.

İşçi sınıfının gerek kendiliğinden hareketi, gerekse bilimsel hareketi Avrupa çapında büyük bir etki yaratmıştır. Komünist Manifesto'nun ilk cümlesinin "*Avrupa'da bir hayalet dolaşıyor-Komû-nizm hayaleti...*" demesi de şu gerçeği ortaya koymaktadır ki; işçi sınıfı hareketi, burjuvaziye tüm Avrupa çapında ürküten bir hayaletti. Burjuvazi, işçi sınıfının gerçek yumruğu olmasa da onun gücünü her an görüyor, ve bunun verdiği ürküntüyle kendini gericiliğin kol-larına daha fazla atıyordu. Komünist Manifesto ve işçi sınıfı hareketi burjuvazi için büyük bir korku kaynağı olmuştu.

Ama henüz olgunluk dönemini yaşayan kapitalizm, bu ilk kıpır-danışın devrimle sonuçlanmasını engelleyen gerçek etkendir. Proletarya devrimleri çağı, objektif şartlan açısından henüz gelmemiştir. Fakat işçi sınıfı, düşmanı ile boğuşaboğuşa kuvvet kazanmış, büyük deneyler ortaya koymuştur.

2-1. Enternasyonal ve İşçi Sınıfı Partileri

19.yy. işçi sınıfı hareketinin örgütsel ve siyasal alandaki gelişimi, ifadesini I. Enternasyonal'de buldu. 28 Eylül 1864'te Londra'da kurulan I. Enternasyonal, proletaryanın bilinçli hareketinin örgütsel temellerinin atıldığı, işçi sınıfının ilk uluslararası birliğidir. 1. Enternasyonal, işçi sınıfının kendiliğinden ve bilimsel hareketinin gelişiminin ve özellikle 1848 devriminin sonuçlarının en iyi özümsemesi temelinde yükselmiş ve bunları daha da geliştirmiştir.

İşçi sınıfı, 1870 Paris Komününde de görüldüğü gibi kendisini kısa sürede olsa- devleti ele geçirme gücünde gördüğünü ortaya koymuştur. 1870'ler, işçi sınıfı hareketinin bilinçli ifadesiyle kendiliğinden gelme hareketinin elele vererek ne sonuçlar doğurabileceğini açıkça göstermiştir.

Bu dönemde esas olan; işçi sınıfının gelecekte kuracağı toplumun felsefi yapısını y etki n l eşirmek; bilimsel sosyalizmi formüle etmek; kapitalist ekonomiyi bütün açıklığıyla sergilemek; kısaca, İşçi sınırının bilimsel ve felsefi silahlarını hazırlamaktır. Ve bu temelde de, işçi sınıfının en hayati çıkarlarının bilimsel ifadesi olan işçi sınıfı partisinin yaratılması kendini dayatan tarihsel bir zorunluluktur. İşçi sınıfının hayatî çıkarlarının bilimsel olarak ifade edilmesi, bu ifadenin işçi sınıfının bağımsız bir partisine dönüştürülmesi, bu dönemin en önemli mücadele sürecidir. Dönemin en önemli meselesi olan proletarya partisinin doğuşu, yalnızca bir ulusun meselesi değil, tüm uluslardan proletaryanın partisinin çözümlenmesi meselesi olarak gündemdedir.

İşçi sınıfının seçkin önderleri bir yandan proletarya hareketinin teorik sorunlarıyla uğraşırken, diğer yandan da pratik alandaki çalışmalarını bütün titizliğiyle sürdürmüşlerdir. Bilimsel faaliyete teorik faaliyeti, teorik faaliyetle pratik faaliyeti birleştirmekten bir an geri durmamışlardır.

1860'lı yıllar, burjuva demokratik devrimlerin henüz tamamlanmadığı, buna bağlı olarak ta proletarya devrimlerinin sözkonusu olamayacağı bir dönemdir. Özellikle Almanya ve İtalya'da burjuva demokratik devrimler, gelişen proletarya tehlikesi karşısında ürküntüye kapılan burjuvazi tarafından yarı bırakılmıştı. Devrimin daha da geliştirilmesinin işçi sınıfına hizmet edeceğini gören burjuvazi, devrimi ileriye götürmemektedir. Hele, 1848'leri yaşayan proletarya, bilimsel ve pratik hareketiyle karşısında dikildiğinde, Alman burjuvazisi, henüz burjuva demokratik devrimini yapmamıştı. Bu nedenle de o, daha devrime girişmeden ürkme noktasındaydı.

Almanya'daki burjuva demokratik devrimin cılızlığı, burjuvazinin özgül konumundan kaynaklanıyordu. Almanya'da ulusal birliğin gerçekleştirilmesi, eski toplumun devrimci bir tarzda aşılması bu sınıfın konumu yüzünden imkansızdı. Diğer yandan proletarya da, bu devrimi sürdürecektir veya öncülük edecek gücün henüz başlangıcıydı.

Proletarya, burjuvazinin devrime ve özellikle köylünün çıkarlarına ihanet ettiğini görüyordu. Burjuvazi artık, kırsal alanlarda köylülük üzerinde sertlik kanunlarını sürdüren feodal kalıntılarla ittifak yapıyordu. Kendi sınıf çıkarları yararına köylülüğe de ihanet etmişti. Dolayısıyla köylülüğün çıkarlarının da proletaryanın çıkarlarına özdeş hale geldiği bir dönem sözkonusu olmaktadır. Bu, daha 1848'de ortaya çıkmıştı. Fakat, burjuvazinin artık devrimi sürdürmemesi ve bunun bir parçası olarak da -Almanya'da görüldüğü gibi- ulusal problemi çözümleyememesi durumuna karşılık, proletarya da burjuva demokratik devrimin bir öncü gücü olarak ortaya

çıkamıyordu. Çünkü henüz, kapitalizmin olgunluk dönemini yaşamaması, kapitalizm altında üretim güçlerinin belli bir dereceye kadar gelişmesi sözkonusuydu. İşçi sınıfı bunu teoride görmesine karşın, henüz pratikte böyle bir devrimi gerçekleştirme gücünde değildir. Ama, burjuva demokratik devrimin burjuvazi tarafından ilerletilemeyeceği, ulusal problemin burjuvazi tarafından ilerici bir tarzda çözümlenemeyeceği anlaşılmıştır. Bununla birlikte proletaryayı, daha çok kendi öz sınıf örgütlenmesi ilgilendirmekte, işçi sınıfının uluslararası birliği daha yakıcı bir sorun olarak gündeminde bulunmaktadır.

Proletarya, burjuva demokratik devrime önderliğini koymadan önce, kendisini parti olarak sağlamlaştırmak durumundadır. I. Enternasyonal bu konuda ciddi bir adımdır.

Özellikle tüm uluslardan işçi sınıfının uluslararası çıkarlarının dile getirildiği bir koordinasyon, bilgilendirme, ajitasyon ve propaganda organı olmasına karşın, bu konudaki rolü hiçte küçümsenemez. Ama bütün bunlar, proletarya partisinin oluşması açısından daha ilk adımdır. Proletarya partisinin -özellikle her ulusun şartlarına özgü- programı henüz çıkarılmamıştır. Bunun uğraşısı içinde bulunmaktadır.

I. Enternasyonal'in en güçlü partisi olan Alman Sosyal Demokrat Partisi'de bu dönemde doğmaya başlamıştır. Kapitalizmin Bis-markçı Bonapartist tepeden inme yöntemlerle gerçekleştirilmeye çalışıldığı, burjuva-junker İktidarının baskısının yaşandığı Almanya'da, proletarya partisinin, bunun programının ve taktikinin yaratılması sözkonusudur.

Böylesine kan sık bir dönemde, proletaryanın burjuva demokratik devrimdeki rolü önderlik seviyesine dönüşüyorsa da, bilimsel hareketinin daha ilk pratik adımlarını atan, ajitasyon ve propagandayı henüz yeni geliştiren proletaryanın, bu dönemde birden

bire devrimin öndergücü olamayacağı da açıkü. Fakat bu objektif koşullara rağmen, uluslararası proletaryanın ve Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin önderleri olarak Marks ve Engels'in, Bebel ve Kari Lieb-necht gibi seçkin devrimcilerin bu dönemde çıkması tarihi önemde olaylardır. B unlar burjuva-junker gericiliğine karşılık, proletaryanın bağımsız düşünce ve pratik birliğini somutlaştırmışlardır. Alman burjuvazisinin eleştirisini yapmış ve bu temelde kesintisiz devrim teorisinin tohumlarını atmışlardır. Proletaryanın, teoride ortaya çıktığı gibi, pratikte de köylülüğü burjuvazinin bir müttefiki olmaktan çıkararak kendi müttefiki haline getirmesi durumunda, burjuva demokratik devriminin de önderliğini yapmasının kaçınılmaz olduğu tespitine ulaşmışlardır.

Alman gerçeği, 1848 devriminden çıkarılan sonuçları böyle düşüncelere ulaştıracak denli güçlüdür.

Proletaryanın ulusal meselede yapacağı fazla bir şey yoktur. Ulusun yönetici gücü burjuvazidir. Henüz burjuva ulusların doğup gelişme çağı sözkonusu olduğundan, ulus sorunu, burjuvazi eliyle halledilmektedir. Farklı ulusların farklı burjuvazileri, burjuva ulusun oluşumunun temel gücüdürler. Ulusal pazarın oluşturulması bunların meselesidir ve diğer ulusal etkenlerin birleştirilmesi bu sınıfın çıkarıdır. Dolayısıyla proletarya, bu aşamada, ulusal meselenin çözümlenmesinde ancak burjuvazinin bir yedeği, müttefiki durumundadır. Ulusal sorunun ilerici bir tarzda çözümlenmesi, ulusal birliğin sağlanması, ulusal gelişmenin en demokratik ve cumhuriyetçi biçim altında hızlandırılması proletaryanın çıkarıdır. Ulusal bir çerçevenin çıkması, proletaryanın sınıf savaşımı için elverişli koşullar yaratacağından, proletarya, ulusal sorunun burjuvazi önderliğinde çözümlenmesinden yanadır ve böyle davranmaktadır. Almanya ve İtalya'da da istediği budur.

Proletarya partisinin siyasal programı, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin programı gerçekleştirilirken ortaya çıkmıştır. Kari Marks ve Engels, doğrudan Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin siyasal programını formüle etmiş, geniş bilgilerine dayanarak, proletaryanın ilk siyasal programının temel çizgilerini ortaya koymuşlardır. Daha sonraki proletarya partilerinin programı, bu temelde gelişecektir.

Proletarya partisinin örgütlenme ilkeleri bu dönemde ortaya çıkarılmıştır. Gerek I. Enternasyonalcin, gerekse Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin örgütlenmesi için hem ilkesel düzeyde, hem de pratik düzeyde yoğun çabalar harcanmıştır. Enternasyonal'in tüzüğü, daha sonraki partilerin tüzüğüne temel teşkil etmiştir. Enter-nasyonal'in ve Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin örgütlenme modeli de, daha sonraki proletarya partilerinin örgütlenme modellerine temel olmuştur. Proletaryanın taktik çizgisi de bu dönemde şekillenmiştir. Taktik çizgi, Paris Komününde ve özellikle de Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin davranış çizgisinde somutlaşmıştır. Bir ayaklanmaya giriş ildiğinde nasıl davranılması gerektiğine dair Marks'ın çizdiği tablo, daha sonraki tüm proletarya ayaklanmaları için bir ilham kaynağı olmuştur. Marks ve Engels, ayaklanmayı savaş türünden bir sanat olarak değerlendirmekte ve ihmal edildiği zaman, ihmal eden partinin mahvına sebep olacak kurallara bağlı olduğunu belirtmektedirler. Yine, bir ayaklanmada nelerin yapılması ve yapılmaması gerektiğine dair ilk İhtar da bu iki ustadan gelmektedir.

«Önce; oyununuzun sonuçlarıyla karşılaşmaya tamamen hazır olmadıkça ayaklanma ile oynamayınız. Ayaklanma son derece belirsiz niçelik/erle yapılan bir hesaptır. Bu

niçeliklerin değeri her-gün değişebilir. Karşınızdaki güçler örgüt, disiplin ve yerleşmiş otorite bakımından sizden ileridirler. Sizin onlara karşı kuvvetli üstünlükleriniz olmadıkça yenilir ve mahvolursunuz, ikinci olarak, ayaklanma bir kere basladımı en büyük bir azimle ve hücum plânında yürür. Savunucu bir eylem her silahlı ayaklanmanın ölümüdür. Düşmanlarla boy ölçüşmeye kalkmadan kaybedilir. Hasımlarınızı güçlen dağınırken bastırınız; küçük de olsa hergün yeni basanlar, ilerlemeler tertipleyniz; ilk başarılı ayaklanmanın size verdiği moral üstünlüğünü muhafaza ediniz; daima en kuvvetli tahrike kapılan ve daha emin olan yanı gözetken, iki taraf arasında kararsız kişileri kendi tarafınıza toplayınız; düşmanlarınızı size karşı güçlerini biraraya getirmeden geri çekilmeye zorlayınız. Devrimci politikanın bugüne kadar bilinen en büyük üstadı Dan-ton'un dediğı gibi: Atılğanlık, atılğanlık ve yine atılğanlık» (4)

Legal çalışmanın ilk örneklerini de Alman Sosyal Demokrat Partisi vermiştir. Seçim yönteminin nasıl kullanılabileceğı, parle-mentodan nasıl yararlanılabileceğı en seçkin bir tarzda, örnek bir olay biçiminde sergilenmiştir. İşçi sınıfının seçim ve parlamento yoluyla güçlerini nasıl toparlayabileceğı, daha sonraki nihaî doğuş için kendisini nasıl hazırlayarak bir siyasal ordu haline gelebileceğı, seçim ve parlamento taktiklerinden nasıl yararlanılabileceğı açıkça ortaya çıkmıştır. İşçi sınıfı bu dönemde, taktik olarak gizli mücadeleyle legal mücadelenin, parlamenter mücadeleyle ayaklanma ve barikat savaşlarının tek tek veya birlikte nasıl geliştirilebileceğinin örneklerini ortaya koymuştur. Sonuçlarının değerlendirmesini açıkça ve çekinmeden yapmasını bilmiştir. Eğer koşullar elveriyorsa ve hazırlıklar tamsa bir ayaklanmanın nasıl geliştirilebileceğı; eğer el veriş i değilse, işçi sınıfının legal mücadele yoluyla nasıl siyasal bir ordu haline geleceğı gösterilmiştir. İşçi sınıfının kendisini pratikte nasıl örgütlendireceğı, kendisini mücadeleyle nasıl büyüteceğı açıkça ortaya konulmuştur.

Engels'in Fransa'da iç savaş'a ilişkin yazdığı giriş, önemli bir özet olarak, proletarya partisinin taktik çizgisinin hangi koşullara ve neye göre geliştirilebileceğini, nasıl ele alınması gerektiğini çok açık ve bilimsel bir tarzda göstermektedir. Proletaryanın programda dile getirilen stratejik yaklaşımının siyasal programına bağlantılı olarak taktik çizgide nasıl geliştirileceğı, özellikle bunun i t ufaklarını n nasıl olması gerektiğı Komünist Birliğe Çağrı'da belirtilmiştir. Burjuva

partilerine karşı, küçük-burjuvazinin ve işçi sınıfının diğer partilerine ve hatta anarşistlere karşı tavrın nasıl olması gerektiğine dair taktik çizgi somutlaştırılmıştır. İşçi sınıfının ideolojik, politik ve eylem bağımsızlığının garanti altına alınması koşuluyla ittifaklardan nasıl yararlanılabileceğı, ittifaklara neden zorunlu olarak girilmesi gerektiğı Komünist Birliğe Çağrı'da açıkça dile getirilmiştir.

Özetlenirse; bu dönemde, Komünist Manifesto ve Alman Sosyal Demokrat Partisi programı bir siyasal amaçlar dizisi iken, legal-illegal mücadele yöntemleri de, proletarya hareketinde taktik şekillenmelerdir. Bu gelişmelerin yanısıra, diyalektik ve tarihi materyalist felsefenin bilimsel bir temelde yaratılışıyla, proletaryanın düşünce alanında da bağımsızlığı sağlanmıştır. Politik program, İdeolojik, örgütsel ve taktik alanlarda bağımsızlığını sağlayan proletarya, 1880'lere gelindiğinde hem teorik, hem pratik, hem de iktisadi mücadele alanında kişiliğini kanıtlamış, hazırlıklarım geliştirmiş seçkin savaşçı bir sınıf olarak burjuvazinin karşısına dikilebilmiştir.

Şüphesiz ki bu konudaki kazanımlar sert bir eleştiri ortamı içinde, gerek işçi sınıfının siyasal programı, örgütsel ve taktik çizgisinin inşa ve hayata geçirilmesi aşamasında,

gerekse pratik faal i yetinde ki sapmalara karşı yoğun bir mücadele içinde sağlanabilmiştir. Marksizmin bir eleştiri temelinde ortaya çıktığı bilinmektedir. İdealist metafizik felsefenin -özellikle Hegel'in geliştirdiği diyalektik metafizik felsefenin- eleştirisiyle diyalektik materyalist felsefeye; ütopyacı sosyalizmin eleştirisiyle bilimsel sosyalizme ulaşılmıştır. Yine, ekonomi politiğin bilimsel temellere oturtulması da, burjuva ekonomi politiğinin eleştirisiyle gerçekleşmiştir. Kapitalin bu nedenle yazıldığı bilinmektedir.

Proletaryanın bu bilimsel faaliyetleri ancak böylesine bir eleştiri ile mümkün olabildiği gibi, bu bilimsel ilkelerin parti biçiminde formüle edilebilmesinde, proletarya partisinin programının, örgütsel ve taktik çizgisinin oluşturulmasında ortaya çıkacak sapmalara karşı sert bir savaşım verilmesinin zorunluluğu da ortaya çıkıyordu. Onun için marksistler, işçi sınıfı hareketini burjuva junkerciliğin hizmetine sunmak isteyen Bernsteincilik Marksizmi revizyona tabi tutma ve onu burjuvazi için tehlikesiz bir silah haline getirme çabalarına karşı büyük bir mücadele içinde olmuşlardır. Yine I. Enternasyonal'de, küçük-burjuvazinin temsilcileri olan Blankicilere ve anarşistlere karşı verilen mücadele, proletarya partisinin her soydan burjuva ve küçük-burjuva sapmalara karşı vereceği mücadelenin önemini göstermektedir.

Anarşistler ve Blankiciler, işçi sınıfını komplocu anlayışlarıyla kurtuluşa götüreceklerini söylerken, Bernsteincilik, işçi sınıfı hareketini en kaba burjuva-junker uzlaşmacılığına dönüştürerek burjuvazinin kuyrukçusu bir hareket haline getirip daha doğuş aşamasında işçi sınıfının bağımsız ideolojisini ve eylemini başarısızlığa uğratmak istiyorlardı. Fakat, gerek küçük-burjuvazinin bu sol sekler anarşist çabalarına, gerekse burjuvazinin kuyrukçuluğuna götüren sağ anlayışlarına karşı sürekli bir mücadele verilmiştir. Ve bu mücadele temelinde I. Enternasyonal, bu sapmaların olumsuz etkilerinden önemli oranda kendisini arındırabilmiştir. Alman Sosyal Demokrat Partisi de Bernstein'cılığın tasallutundan kendisini kurtararak, o dönemde, proletarya partisi denmeye en laik bir parti haline gelmiştir.

Daha doğuşunda, çeşitli ülkelerin işçi hareketlerinin birleştirilmesinde, Marksizm öncesi sosyalizmin farklı biçimlerinin ortak harekete yöneltilmesinde, proleter olmayan bütün bu mezhep ve akımların teorileriyle savaşta uluslararası proletarya hareketi için ortak bir taktik oluşturan Marks'in önderliğindeki I. Enternasyonal, yaşadığı sürece -1864-1872- de proletaryanın siyasal ve pratik mücadelesinin anlığını korumaya çalışmıştır. Tarihsel görevini yerine getiren I. Enternasyonal, 1872'de artık yerini, bütün dünya ülkelerindeki işçi hareketlerinin büyük boyutlarda geliştiği bir döneme bırakmıştır. Bu dönemde ayrı ulusal devletlerde işçi sınıfının sosyalist yığın partileri kurularak, hareketin kapsamı daha da genişleyecektir.

3- II. Enternasyonal ve İşçi Sınıfı Partileri

1870'lerden itibaren kapitalizmin tarihinde yeni bir dönemin açılarak emperyalist evrenin gelişmeye başladığı görülmektedir. Kapitalizmin bu üst evresinde içine girilen çağ, arak emperyalizm çağıdır. Emperyalizm, kapitalizmi en uç noktasına kadar geliştirdiği gibi, aynı zamanda kapitalizmin çöküşüne yolaçan bir aşamadır.

Emperyalizmin gelişmesi ile birlikte burjuvazinin yapıcılık olgunluk dönemi de sona ermiş, çöküş ve tahrip olma sürecine girmiştir. İçte toplumun önünde tam bir engel durumuna gelirken, dışta da dünya halkları üzerindeki sömürgecilik baskısını bölüşülmedik bir alan bırakmamacasına ilerleterek, kapitalizmi dünya çapında egemen bir sistem haline getirmiştir. Yalnız Avrupa ile yetinmeyip, kapitalizmin hükümranlığını

dünyanın diğer parçaları üzerinde de tesis etmeye başlayarak, devrimin daha sonraki gelişmesi için objektif şartların dünya çapında oluşmasını sağlamıştır. Ve bu temelde, burjuvazinin bu sınıfsal konumuna karşılık, proletaryanın sınıfsal kofullarında da değişiklikler meydana gelmiştir. Avrupa çapında burjuvaziyle savaşım yerine, dünya çapında burjuvaziyle savaşımın koşulları ortaya çıkmıştır. Emperyalizm koşullarında, serbest rekabetçi dönemdeki bir sınıf savaşımı yerine, tüm dünya çapında emperyalizme karşı bir savaşım çağının başlaması söz konusudur.

Bu koşulların, işçi sınıfının bilimsel hareketinde ve pratik faaliyetlerinde karşılığını bulmaması mümkün değildir, Yeni bir evreye ulaşan kapitalizmin yeni bir tahlilinin yapılması, işçi sınıfının hareketinin bu evreye uygun biçimlenişinin yeniden araştırılıp, bulunması gerekmektedir. İşçi sınıfının devrim anlayışının, örgütlenme yapısının, taktik çizgisinin bu koşullara uygun olarak yeniden geliştirilmesi; yine, burjuva demokratik devrimdeki rolünün yeniden araştırılarak ortaya konulması, işçi sınıfı hareketinin sömürge halkların mücadelesiyle olan bağlantısının açığa çıkarılması söz konusudur. Bütün bunlar, emperyalizmin koşullarının sıkı ve titiz bir değerlendirmesini gerektirmekteydi. Arak, Marks ve Engels'in, kapitalizmin serbest rekabet döneminin tahlili temelinde geliştirdikleri işçi sınıfının bilimsel hareketi ve pratik faaliyetlerinin, yeni dönemin koşullarına göre yeniden gözden geçirilip geliştirilmesi, zenginleştirilmesi söz konusuydu. Eski kalıplarla yetinme olanaksız olduğu gibi, koşulların değişmesinden ötürü bu kalıpların değişmesi de bir zorunluluk haline gelmişti. Tarihte 1870'lerden başlayıp, çeşitli aşamalar halinde günümüze kadar devam eden emperyalist aşamanın bu ilk evresinde, işçi sınıfı hareketinin yansıması en somut ifadesini II. Enternasyonal'de bulur. I. Enternasyonal'in yarattığı zemin üzerinde gelişen ulusal işçi partileri, 1889'da Paris'te toplanarak II. Enternasyonal'i yaratmışlardır. II. Enternasyonal döneminde işçi hareketinin ağırlık noktası, bütünüyle ulusal çerçevede içindedir. Bu dönem boyunca yapılan çalışmalar, ulusal zemin üzerinde, ulusal sanayi temelinde ve ulusal parlamenterleri z m alanıyla sınırlı kalmıştır, II. Enternasyonal, burjuvazinin devrimden vebadan korkar gibi korkmaya başladığı, artık siyasal gericiliğe yöneldiği, şiddet yöntemleriyle devrimci hareketleri ezmeye başladığı, diğer taraftan da, işçi sınıfının bilimsel ve pratik hareketinin hazırlık evresini yaşadığı, sınıf olarak teşkilatlanmasını yapmaya çalıştığı, emperyalizmin henüz yeni geliştiği bu dönemde onu devrimle devirecek kadar kendini güçlü kılamadığı, kısaca barışçıl biçimler altında kendisini geliş-

tirmeye çalıştığı şanssız bir döneme tekabül etmektedir.

İşçi sınıfının, kapitalizmin gelişmiş olduğu tüm ülkelerde kendi siyasal programı doğrultusunda partilerini kurması, bu partilerin siyasal ordularını geliştirmesi, kendini önündeki dönem için savaşıma hazırlaması söz konusuydu. Bütün bunlar yapılması gereken şeylerdi. Fakat, II. enternasyonal'in asıl şanssızlığı, legal yöntemlerle siyasal-toplumsal bir hareket haline gelmiş olan proletarya partilerinin, emperyalizmi doğru bir biçimde tahlil edememeleri ve dolayısı ile yeni koşulları kavrayamamaları, marksist teoriyi doğru bir biçimde geliştirememeleri ve bu döneme uygun örgüt ve mücadele taktiklerini geliştirememeleridir. Kısaca onların, kapitalizmin serbest rekabet döneminin koşullarına uygun eski kalıplarla yetinmeleri söz konusuydu. İşte bu noktada, II. Enternasyonal'in işçi sınıfı hareketi içinde giderek bir sapmaya dönüşmesi kaçınılmaz olmuştur.

Burjuvazinin uluslararası düzeyde kendi arasında yürüttüğü kıyasıya savaşım işçi sınıfı

üzerinde de etkisini duyurmuş, işçi sınıfı partileri de, kendi ulusal burjuvazilerinin politikalarının tasallutundan kurtulamamışlardır. İşçi sınıfı bu yolla emperyalist savaflara alet edilmek istenmiştir. Özellikle sömürgelerden sağlanan yağmalarla işçi sınıfının belli bir azınlığının da satın alınması nedeniyle. İşçi sınıfı hareketi içinde oportünizmin temelleri atılmıştır. Bu temelde gelişen oportünizm, işçi sınıfının bilimsel ve pratik hareketini kemirmeye, ve II. Enternasyonalde, işçi sınıfı hareketinin gelişmesi önünde bir engel haline gelmeye başlamıştır. Ancak oportünizmle mücadele ederek emperyalizm çağının Marksizmine ulaşmak kaçınılmaz bir görev olarak kendisini ortaya koymuştur. Proletaryanın ihtiyar ustası Engels, ömrünün son döneminde bu görevi kısmen yerine getirmiştir. Yine, Alman sosyal demokratlarının bir kısmı da bu görevi yerine getirmeye çalışmıştır.

19.yy.'in son çeyreği ile 20. yy.'m başlarında hüküm süren uzun "barışçıl dönem" boyunca proletaryanın örgütlenmesinde yararlı çalışma yapan II. Enternasyonal, aynı zamanda, reformizme ve burjuva devletle uzlaşma batağına saplanan bir önderler kuşağı da yaratmıştır. 1914'deki savaş, burjuva devletin tabii organları durumuna dönüşmüş bu partilerin gerçek niteliğini ortaya çıkarmış, II. Enternasyonal devrimci mücadele yöntemlerinin kendini dayattığı savaş koşullarında bu niteliğinden ötürü çökmüştür.

C)- Emperyalist Dönemde İşçi Sınıfı Hareketi ve Partileri

1- Leninizmin Tarihi Önemi ve İlkeleri

Genelde emperyalizmin ortaya çıkmasının yanısıra, Almanya'da burjuva junker sistemin gerçekleşmesi, Almanya'nın güçlü bir emperyalist devlet haline gelerek devrim lehine olan gelişmeleri zayıflatması, devrimin artık emperyalizmin en zayıf noktalarından birinde gerçekleşme olasılığını ortaya çıkarıyordu. Bu durum, devrimin merkezinin, o güne değin işçi sınıfı hareketinin merkezi durumunda olan Almanya'dan, emperyalizmin en zayıf halkalarından biri olan Rusya'ya kaymasına yolaçıyordu.

Nasıl ki, Almanya, özel koşullarından ötürü proletarya hareketinin beşiklerinden birisi olmuş ve Marksizmin yaratıcıları bu koşulları tahlil ederek bir çok sonuca ulaşmışlarsa, yeni dönemin koşullarında Rusya'nın içinde bulunduğu durum da onu devrimin ocağı haline getiriyordu. Avrupa ve Asya gericiliğinin kalelerinden birisi olan Çarlık, burjuva demokratik devrimin gelişmesini engelliyordu. Batı kapitalizminin jandarmalığını yüklenen Çarlık Rusya'sı, adeta bir halklar hapishanesi durumunda idi. Kapitalist aşamanın bu evresinin teoride ve pratikte tahlilinin yapılması, emperyalist çağın marksizmine yapılacak katkının Rusya koşullarından kaynaklanacağını, devrimin gerçekleşmesinin temel ocaklarından birisinin Rusya olacağını açıkça ortaya koyuyordu. Lenin'in tarihi kişiliğinin, Rus toplumunun ulusal ve toplumsal özellikleri içinde ortaya çıkması bu nedenle anlaşılır bir olaydır.

Leninizmin emperyalist çağın Marksizmi olduğu, emperyalist dönemin proletarya devrimlerinin teorisi ve taktiği olduğu söylenmektedir. Bu açıldığında, her şeyden önce marksizmin teorik alanda geliştirilmesi anlamına gelir. Emperyalist aşamanın Marksizmin ışığında yeniden tahlil edilmesi demektir. Bu, Lenin'in seçkin bir yapıtı olarak "Emperyalizm"de geliştirdiği tahlildir.

Lenin, emperyalist dönemin işçi sınıfı hareketinin en geniş değerlendirmesini yapmıştır. İkinci Enternasyonal partileri ve onların Rus uzantılarını eleştirdiği böyle bir değerlendirme açık ifadesini "Ne Yapmalı?" adlı eserde bulur. Teorik, siyasal ve

örgütsel mücadelenin emperyalizm koşullarında nasıl bir rol oynaması gerektiği, bu alanlardaki Formülasyonların nasıl geliştirileceği burada açıkça ortaya konulmuştur. Yine bu eserde, proletaryanın emperyalizm çağına özgü partisinin hangi temel ilkeler altında geliştirilmesi gerektiği ortaya konulurken, bunun Rusya koşullarına uygun somut planlanışından da söz edilmektedir.

Emperyalizm koşullarında, burjuva demokratik devrimine ve bu devrimde proletaryanın taktik çizgisinin ne olması gerektiğine dair formülasyoA da "İki Taktik" adlı eserde somutlaşmaktadır.

Artık güncel bir sorun olan devlet meselesinin de yeniden ele alınması, daha somut bir tahlilin yapılması gerekmektedir. İktidar sorunu, devrimde canalıcı bir duruma gelmiştir. "Devlet ve Dev-rim"de bu tahlil geliştirilir.

Emperyalizm koşullarında ulusal sonm da yeni bir konuma ulaşmıştır. Emperyalist dönemde ulusal soruna nasıl bakılması gerektiği konusunda Marksizmin geliştirilmesi gerekecektir. Lenin ve Sta-lin'in Rusya koşullarında ulusal sorunla ilgili yapıtları, soruna yaklaşımın belirlenmesinde önemli katkılardır.

Yine bu dönemin işçi sınıfı hareketi içindeki en temel oportünist eğilimlerine olduğunun açığa çıkarılması gerekmektedir. II. Enter-nasyonal'in en seçkin temsilcisi olan Kari Kautsky'nin eleştirisinin yapıldığı "Dönek Kautsyk" adlı eser bu görevi gerçekleştirmiştir.

Dönemin en yoğun olaylarından birisi de savaş meselesidir. Emperyalizmin bir şiddet dönemi olduğunun, emperyalizmin siyasal gericiliğinin her zaman savaşa, şiddete dönüştüğünün, emperyalizmin savaş demek olduğu gerçeğinin tahlil edilmesi gerekmektedir. Bunun içinde "Sosyalizm ve Savaş" yazılır.

Bütün bunlar, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının Marksizminin ne olması gerektiğini açıklayan ve ciddi çalışmalara dayanan seçkin yapıtlardır. Bu yapıtlardan çıkarılan sonuçlar özetlenirse; kapitalizmin yeni bir evresi olan emperyalizm, kapitalizmin can çekişen çağını ifade eder. Bu da, devrimin arefesi olduğu anlamına gelir. Emperyalizm çağında devrimi somut bir mesele olarak gündemine koyan proletarya partisi, görevlerini ilkede tartışılan değil, artık somutta tartışılan devrim görevleri olarak ortaya koymak durumundadır. Emperyalist aşamada ve emperyalizmin en zayıf halkasında, proletarya partisi görevlerini nasıl yerine getirecektir? Proletarya partisinin oluşumu açısından katkı, Marksizmin gelişmesinin en önemli alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Proletarya devrimi teorisi, emperyalizmin tahliline bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Leninizm proletarya devrimi teorisinde, emperyalist dönemde kapitalizmin çelişkilerinin gerek metropollerde gerek sömürgelerde ve gerekse emperyalist savaşlarda en uç noktaya ulaştığı, bu kadar yoğun çelişkiler ortamında devrimin kaçınılmaz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaçınılmaz bir görev haline gelen devrim teorisi ve bunun pratiğe aktarılması, Lenİnizmin parti anlayışını şekillendiren ana öğedir. Emperyalizm ve proletarya devrim teorisi iyi kavranılmadan, lenî-nist parti anlayışının doğru kavranması mümkün değildir. Herhangi bir parti değil devrim yapan bir parti olma zorunluluğu, herhangi bir aşamada değil can çekişen kapitalizmin metropollerde ve sömürge (erdeki çelişkilerinin en çok yoğunlaştığı savaş döneminde proletarya partilerinin devrim için hazır tutulması Lenİnizmin canalıcı noktasıdır.

Leninİst parti İnşa edilirken, devrimi böylesine yakın bir mesele olarak görür. Devrimin geliştirilmesi için her şeyden önce, proletarya partilerini tanınmaz hale getiren II.

Enternasyonalin ve onların Rusya'daki uzantılarının eleştirisiyle işe başlanmıştır. Teorik

Çalışmaların önemini küçümseyen, teoride görevleri daraltan, emperyalizm çağında halkların en geniş siyasi ordularını teşkil etmekten aciz kalan, bunu parlamento ve seçim aygıtı dışında bir aygıtla geliştirmeyen, örgütlenmeyi parlamentodaki parti gurupları biçiminde ele alan dar bir sendikal örgütlenmeden öteye gitmeyen II. Enternasyonal ve onların Rusya'daki uzantılarının eleştirisinin yapılması, Leninizmin can alıcı öğelerinden bir diğeri. Leninist parti, bu eleştirilerin yapılması oranında şekillenmiştir. Bu, Lenin'in Rusya gerçeğini gözönüne getirerek yaptığı tarihi bir görevdir.

Demek ki, her şeyden önce proletarya, devrim teorisine bağlı olarak bu devrimi olanaklı kılacak partinin teoride ve pratikte şekillenmesi, II. Enternasyonalin ve Rusya'daki uzantılarının teorik, siyasi ve örgütsel alandaki temsilcilerinin sıkı bir eleştirisiyle söz konusu olacaktır ki, böyle bir partinin devrime yürümesini hiç bir g engelleyemeyecektir. Ama sorun bununla bilmemektedir. Proletarya partisinin oluşması, onun Rusya'da kapitalizmin incelenmesine dayanan siyasi programının ve devrimi olanaklı kılacak örgüt çekirdeğinin özelliklerinin gerçekleştirilmesi yetmeyecektir. Emperyalizm ağında hızla proletarya devrimlerine dönüşmesi gereken burjuva-demokratik devrim soruna nasıl bakılması gerektiği ve özellikle Rusya'da yapılmayan burjuva demokratik devrimin bir sorun olarak kendini dayatması karşısında proletaryanın

tavrının doğru bir biçimde ortaya konulması gerekmektedir. Yine, bunun bir parçası olarak da, ulusal soruna açıklık kazandırmak zorunlu olmaktadır. Leninist proletarya partisi inşa edildiğinde ve özellikle teori, siyasi çalışma ve örgütsel alanda sağlam ilkeleri ortaya konulduğunda, burjuva demokratik devrimde proletaryanın rolü meselesi acil bir sorun olarak kendini dayatır. Parti, emperyalizmin en zayıf olduğu bir noktada kendisini devrime hazırlarken bu sorunu çözmekle karşı karşıya gelir.

Emperyalizm koşul lan nd a burjuva demokratik devrimin artık burjuvazi tarafından yürütülemeyeceği, özellikle Rusya koşullarında burjuvazinin gerici feodal sınıflan temsil eden arlıkla uzlaşarak, daha işin başlangıcında devrime ihanet edeceği, temsilini Kadet'lerde bulan liberal burjuvazinin hem reformcu, hem de gerici olmasının zorunlu olacağı; bu açıdan da, eğer burjuva demokratik devrimde yenilgi yaşanmak istenmiyorsa, proletaryanın burjuvaziye rağmen burjuva demokratik devrimi ilerletmesi gerektiği tespitleri leninizmin katkısıdır. Ve bu katkı, 1905 devriminde açıkça gösterilir. 1905 devriminde proletarya, tüm gücünü ortaya koyarak burjuva demokratik devrimine önderlik yapmaya, köylülüğü burjuvazinin bir mtfeiki olmaktan çıkarıp kendi mtfeiki durumuna getirmeye çalışır. Fakat, 1905 ayaklanmalarında yeteri kadar hazırlığın olmayışı ve proletaryanın köylülükle ittifakım tam olarak gerçekle ř ti reme y i si, burjuva demokratik devriminin başarısızlığa uğramasına yol açmıştır. Buna rağmen, emperyalizm çağının devrim, siyasi çalışma ve örgütlenme anlayışı sağlam bir şekilde oluşmuştur. Yenilgi, sadece hazırlıkların yetersizliğinden gelmektedir. İlkelerin yanlışlığından kaynaklanmamaktadır. Amaçlarını bilimsel bir temele dayandırarak sağlam formüle etmiş, emperyalizmin tahlili temelinde doğru bir devrim teorisi yaratmış, bu devrimi mümkün kılacak örgüt biçimlerini, örgütlenmenin ilkelerini ve siyasi çalışma tarzını en doğru şekilde belirlemiştir. Rusya koşullarında işçilerin, köylülerin geniş bir ay aklanması y la iktidarın zaptının mümkün olabileceği tespitini yapmış bu ayaklanmaya gitmek için, kitlelerin en basit gereksinmelerinden yola çıkarak iktisadi ve siyasi grevlerle hareketin güçlendirilmesi ve giderek geniş bir halk ayaklanmasına

dönüştürülmesi taktiğine bağlı kalmıştır. Böyle geniş bir anlayışa sahip olan bir hareketin, eksikliklerini hızla kapatacağı, uluslararası ve ulusal koşullarda meydana gelecek uygun bir anda devrime yürüyeceği ve onun zaferini hiçbir gücün engelleyemeyeceği açıktır. Rusya gerçeğinde olanda budur,

Leninizm, burjuva toplumunun ve emperyalizmin aşılması gerektiğini teoride tüm berraklığı ile koyabilmiş, metropoldeki işçi sınıfı hareketinin emperyalizm koşullarındaki önemini ve sömürge halkların emperyalizme karşı konumunu kavrayarak, bunların iki müttefik güç olarak görülmesi gerektiğini görebilmiş; Rusya gerçeğinde işçi sınıfının burjuva demokratik devrimdeki rolünü ve bu devrimin köylülükle birlikte yapılması gerektiğini ortaya koyabilmiştir. Marksist proletarya örgütlenmesinin genel ilkelerini ortaya koyan leninizm, bunun Rusya koşullarına uyarlanmasını gerçekleştirmiştir. Rusya'da devrimin gerçekleşmesinin temel aracı olarak bir ayaklanmayı olanaklı kılacak örgüt aygıtını yaratmıştır. Iskra temelindeki ajitasyon, propaganda ve örgütlenmenin ayaklanmaya doğru geliştirilmesi yöntemini benimsemiştir. Birinci deneyde bazı eksikliklerden ötürü başarısızlığa uğrasa da, bundan alınan derslerle eksikliklerini gideren Bolşevik Parti'nin, proletarya devrimi teorisini emperyalizm çağında başarıya ulaştıracağı kuşkusuzdu. Şubat burjuva devrimi ve burjuva demokratik devrimde proletaryanın rolünün doğru kavranmasına bağlı olarak, bu devrimin hızla sosyalist devrime dönüştürülmesi, kısaca, leninist kesintisiz devrim teorisine bağlı olarak burjuva demokratik devrimin geliştirilmesi ve kazanımlarının sağlama bağlanması için işçi sınıfı ve yoksul köylülük ittifakıyla devrime gidilmesi gereği tesbit edilmişti. Emperyalizmin çelişkilerinin en had safhada olduğu ve savaş içinde zayıf düşmüş bir ülkede, işçi-köylü ve ezilen uluslarla- İşçi sınıfı ittifakının en çok gelişmiş olduğu 1917'de devrimi acil bir mesele olarak gündeme koyup gerçekleştirmek kendisini dayatan bir görevdi.

Marksizmin, Lenin tarafından yapılan katkılarla emperyalizm çağında doğru bir biçimde geliştirilmesi: marksizmin, leninizmin şahsında zafere ulaşması demektir.

2- III. Enternasyonal ve Komünist Parti'nin Örgütlenme İlçeleri

1917 Ekim devrimiyle zafere ulaşan proletarya hareketinin, dünya çapında sonuçlara yolaçmaması imkansızdı. Zafere ulaşmasıyla gerçekliği kanıtlanan marksizmin kendisini bu temelde dünya çapında yaygınlaştırması ve proletarya devrimini dünya çapında geliştirmesi zorunlu bir gelişmedir. Devrim, sadece Rusya ile sınırlı kalamazdı. Gerek devrim teorisi, gerekse kazanılan pratik zaferin güvenceye bağlanması, devrimin dünya çapında geliştirilmesini gerektiriyordu.

III. Enternasyonal, emperyalizm çağında proletarya devriminin teorisi ve başarılı Ekim devrimi temelinde inşa edildi. Ekim devriminin başansından sonra, bu devrimin dünya proleter hareketinin merkezi olarak görüleceği, hem metropoldeki işçi sınıfı hareketlerinin hem de sömürgelerde ki ulusal kurtuluş hareketlerinin artık bu temelde ilerletileceği; daha 1848'lerde Komünist Manifesto'da ifade edilen sınıfsız toplum ideallerine artık, yalnızca teorik bir olgu olarak değil, birde pratikte gerçekleşen bir olgu olarak bakılacağı ve bunun temel aygıtının bir Komünist Enternasyonal olacağı açık. Komünist Enternasyonal, Rus Komünist Partisi -MK ve Polonya, Macaristan, Almanya, Avusturya, Letonya Komünist Partilerinin yabancı ülkelerdeki büroları ile Finlandiya Komünist Partisi- MK, Sosyalist Balkan Federasyonu ve Amerikan Sosyalist işçi Partisi MK'nin, 24 Ocak 1919 tarihli çağrısı ardından Mart 1919'-da toplanan birinci kongresinde kurulmuştur. Kesin kuruluşu ise Temmuz 1920'de yapılan ikinci kongresinde gerçekleşmiştir.

Komünist Enternasyonal, zafere ulaşmış marksizm-leninizmi kendisine temel alır. Ve bu temeli tüm cihana yaygınlaştırmayı esas erek olarak kabul eder. Dünya çapında genişleyen I. ve II. Enter-nasyonal'in çok ilerisinde olan III. Enternasyonalin önderliğinde, proletarya devrimi teorisinin klavuzluk ettiği Bolşevik tipteki partileşme hareketinin tüm dünya halklarının bünyesine taşınması, emperyalizmin metropollerindeki işçi sınıfı partilerinin bu yeni esaslar üzerinde inşa edilmesi, sermaye ihracı temelinde gelişen sömürge halkların bünyesinde de bu tohumların ekilmesi dönemi başlıyordu.

Özellikle Rus devriminin kuşatılma tehlikesi, devrimin dünya çapında geliştirilmesi zorunlu kılıyordu. Eğer Ekim Devrimi yaşatılmak isteniyorsa devrim yaygınlaştırılmalı, Ekim Devriminin kazanımları garanti altına alınmalıydı. III. Enternasyonal bu tarihi görevle karşı karşıya bulunuyordu.

bunalım evresinden dünyanın 1 /6'sını kaybetmiş olarak çıkan emperyalist sistemin gediklerini genişletmek, devrime en yakın bölgeleri bir devrim alanına dönüştürmek, Ekim Devrimini kuşatmadan kurtarmak için İngiliz-Fransız emperyalizmini kendi yurtlarında devrimle başbaşa bırakmak, Almanya'da devrimin geliştirilmesini sağlamak, sömürgeleri emperyalizmin yedeği olmaktan çıkararak Ekim Devriminin yedeği haline getirmek görevleriyle karşı karşıya olan III. Enternasyonal, Bolşevik tipteki partileşmenin bu alanların somut koşullarına uygun biçimlenişlerini bulmak durumundaydı. Hummalı bir çalışmaya giren Komünist Enternasyonalin II. Kongresi sonrası, Avrupa ve Asya'da Komünist Partilerinin kuruluşu dönemi olmuştur. Komünist Enternasyonal bu yıllarda, ulusal komünist partilerini Ekim Devriminin kazanımlarıyla yararlandırmak için yoğun bir çalışma içine girmiştir. Bu çalışmaların sonucu olarak ki, Almanya'da, Fransa'da, İtalya'da, Macaristan'da çoğu devrime ramak kalmış proletarya önderliğinde sayısız ayaklanmalar patlak vermiştir. Partilerin çocukluk hastalıkları ve hazırlık düzeylerinin yetersizliğinden zafere gidemeyen proletarya önderliğindeki bu hareketler - 1920- Ekim Devriminin batı cephesinden abluka altına alınmasını engellemişlerdir.

Sömürgeleri Ekim Devriminin bir parçası haline getirmek ve proletarya önderliğinde kurtuluş hareketleri dönemini başlatmak için girişilen faaliyetler, emperyalist sistemi zor duruma düşürmüştür. En seçkin temsilcisini Ho Chi Minh'in şahsında bulan sömür-gesel devrimleri Çin'de ve Vietnam'da başlatan III. Enternasyonal, bu konuda üzerine düşen tarihi görevleri yerine getirmiştir. Bir kaç sömürge ülkede proletarya önderlikli ulusal kurtuluş hareketinin başarıya ulaşması, bir çoğunun da emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşı içine girmesi sömürgeleri emperyalizmin bir yedeği olmaktan çıkararak, proletaryanın bir yedeği haline getirmiş, ulusal kurtuluş hareketlerinin artık proletarya devrimine bağlı olarak gelişebileceğini ortaya koyarak pratikte de kanıtlamıştır. Proletarya partileri, objektif şartların gelişimi ölçüsünde dünyanın her köşesine serpilmiş, bu partileri ülkelerinin somut koşullarına uygun olarak geliştirmek için teoride ve pratikte yardımcı olunmuştur. İç savaştan sağlam çıkan Ekim Devrimi, sosyalist İnşaya yönelerek Rusya'da Sovyet toplumunun zaferi tam olarak sağlanmıştır. Avrupa işçi sınıfı ve sömürge halkları. Ekim Devriminin müttefikleri haline getirilmiştir. Fakat, sömürgeleri genel olarak emperyalizmin yedeğinden çıkarmasına rağmen, bunu bir bütün olarak gerçekleştirememiş, yine batıda zorlu ayaklanmalar olmasına karşın bunlar

proletarya devriminin zafere ulaşmış örneklerini sunamamışlardır.

Bütün bu olumlu ve olumsuz sonuçlarına rağmen III. Enternasyonal, işçi sınıfının enternasyonalist hareketinde çok büyük bir öneme sahiptir. Şunu da belirtmek gerekir ki, III. Enternasyonal döneminde Rusya'da sosyalizmin inşası yenilmez bir noktaya getirilmiştir. Yine bu dönemde, sömürgeci devrimler çağı başlatılmıştır.

Bu acıyadır ki, burjuvazi, en hunhar rejimi olan faşizmi III. Enternasyonal döneminde ortaya çıkarmıştır. Can çekişme döneminde ortaya çıkardığı bu en kanlı rejimiyle, sosyalizmin gelişmesini durdurabileceğini umut etmiştir.

Sosyalizmi yeryüzünden silmeyi amaçlayan Hitler faşizminin 1940'larda ortaya çıkması tesadüfi değildir. Proletarya hareketinin gelişmesi, burjuvazinin, sosyalizmin tüm kazanımlarını yok ederek kapitalizmi yeniden eski günlerine götürmek gibi beyhude, fakat bir o kadar da korkunç maceracı anlayış içine itilmesine yolaçmıştır. Burjuva gericiliği Hitler faşizminin şahsında çılgınca bir evreye ulaşmıştır. Bu, III.

Enternasyonalin işçi sınıfı ve ezilen halkların kurtuluşunda oynadığı büyük rolden ötürüdür. III. Enternasyonalin dünya çapındaki etkisi, burjuvaziye ürktürmüştür.

Burjuvazinin faşist kesimi, 30 milyona yakın insanı çılgıncasına bir savaşta yoketmeye doğru götürürken, liberal kesimi de başlangıçta buna alkış tutmuştur. Fakat faşizmin eli kanlı diktatörlüğü altında boğulma tehlikesi geçirdiğinde, kendisini ancak Sovyetler Birliği ile bir ittifakla kurtarabileceğini anlamış ve Ekim Devrimi temelinde sağlanan gelişmelere sığınmaktan başka bir yol görememiştir.

III. Enternasyonal önderlikli proletarya hareketi, bu dönemde faşizme karşı kıyasıya bir mücadele yürütmüştür. III. Enternasyonal, faşizmle savaşın en yoğun biçimde geliştiği 1943'te dağıtılmıştır. Bunun nedenleri şöyle izah edilebilir: Burjuvazi, III.

Enternasyonal bir öcü olarak göstermekte ve bunu kendi toplumundaki işçi sınıfı hareketine karşı bir baskı aracı olarak kullanmaktaydı. Sonderece karmaşık bir hale gelen uluslararası koşullarda her halkın özgül koşullarda daha doğru bir mücadele geliştirebileceği ve devrimin ancak tek tek partilerle zafere yöneltilebileceği ortaya çıkmıştı. her şeyden önce, III. Enternasyonal önderliğinde geliştirilen Komünist Partileri, doğru anlayış, örgüt ve taktiklerden taviz vermezlerse bir olgunluk düzeyine gelmişlerdi. Faşizme karşı savaşımın daha da yükseltilmesi ulusal nitelikli partilerle mümkün olacağından, bu, III. Enternasyonalin aşılmasını gerektiriyordu. III.

Enternasyonal, artık görevlerini tamamlamıştı.

Enternasyonal döneminde , işçi sınıfının siyasal programı daha berrak şekilde ortaya çıkmıştır. İşçi sınıfının gelişkin devrimci teorisi, onun siyasal programına da yansımış, proletarya partileri siyasal programlaşma düzeyinde gelişkin bir konuma ulaşmışlardır. Leninist örgütlenmenin genel ilkeleri net bir biçimde ortaya çıkmış, bu ilkelerin, ülkelerin somut koşullarına göre nasıl uyarlanabileceği pratikte de kanıtlanmıştır, Leninist örgütlenme ilkelerinin temel

mücadele aracının a-ay aklanma, parlamenter mücadele, halk savaşı ve tümünün iç içe gelişmesi durumunda- göre hangi biçimlere bürüneceği açıklık kazanmıştır.

Açık ve gizli örgütlenme; askeri şiddete dayanan ve dayanmayan; ajitasyon ve propagandanın barışçıl ve silahlı araçları; parlamenter mücadele ile parlamenter olmayan mücadele; siyasal grevle iktisadi grev; gerilla mücadelesiyle ayaklanma şeklinde somutlaşan mücadele biçimleri III. Enternasyonal döneminde berraklaşmış ve işçi

sınıfının güçlü silahlara haline gelebilmişlerdir.

III. Enternasyonal, oportünizme karşı mücadelede büyük öneme sahiptir. Oportünizmin zafere ulaşan bir ülkede nasıl ortaya çıktığı, devrime yaklaşıldığı ve sosyalist inşaya yönelindiği dönemlerde hangi sınıflardan destek görerek azgınlaştığı, iktidarın alınmasından sonra içte ve dışta kime dayandığı bu dönemde bütün açıklığıyla sergilenmiştir.

Dışta emperyalist burjuva ile uzlaşan, burjuva demokratik devrimden vebadan kaçır gibi korkan liberal burjuvazi, her zaman daha başlangıçta tecrit edilmesi gereken bir sınıf olduğunu ortaya koymuştur. Emperyalist burjuvazinin ve Rusya'da çarlığın işbirlikçisi durumunda olan liberal burjuvaziye karşı savaşım ve devrimin onların önderliğine bırakılmaması canalcı bir sorun haline gelmişti. Rusya'da Bolşevik'ler, eğer hem demokratik burjuva hareketi içinde, hem de işçi sınıfı hareketi içindeki liberal burjuvaziyle uzlaşan Menşevikler ve Sosyalist Devrimciler'le kıyasıya bir mücadele vermeselerdi, devrim daha başlangıçta imkansız olurdu. Proletaryanın zaferi, bunlara karşı şiddetli bir ideolojik ve politik mücadele verilerek sağlanmıştır. Bolşevik'lerin bu konudaki rolü tarihidir, ve uluslararası önemi son derece büyüktür.

Küçük-burjuvazinin bu temsilcileri, proletaryanın zafer koşulları ortaya çıktığında burjuvazi ile ittifaka yönelerek proletaryaya karşı ortak hareket ediyorlar, proletaryanın burjuva demokratik devrimdeki önderliğini ve sosyalist devrimdeki zaferini engellemeye çalışıyorlardı. Rusya bu konuda sayısız deneyimin yaşandığı bir alandır. Bu dönemde oportünizme karşı tarihi öneme sahip olan mücadele, bu önemini daha sonraki dönemde de sürdürmüştür.

Rusya'da kapitalist toplumun tümünün tasfiyesine girişilerek sosyalist inşaya yönelindiğinde oportünizm, bu kez Troçkizm'in şahsında netleşen bir biçim olarak ortaya çıkmıştır. Troçkizm'e karşı mücadele, zafere ulaşmış proletarya devrimi şartlarında oportünizmle nasıl mücadele edilmesi gerektiğinin başarılı örneğini vermiştir. III. Enternasyonalin Rusya temelinde oportünizme karşı geliştirdiği mücadele bu açıdan da seçkin bir öneme sahiptir.

3- III. Enternasyonal Sonrası Proletarya Hareketi

Leninizm günümüzde yaşamaya devam etmektedir. Emperyalist çağın gelişme döneminde ortaya çıkan doğru devrimci teorisi ve pratiği ile zafer kazanan leninizm, gelişmesini sürdürmüştür. III. Enternasyonal bu gelişmenin önemli bir evresini oluşturur. Emperyalizmin III. bunalım döneminde de leninizmin gelişimi devam etmiştir. Emperyalizmin tahlili, proletarya devriminin teorisi ve bu teoriyi gerçekleştirme aracı olarak proletarya partilerinin ilkede ve somutta gelişimi, bu partilerin metropol ve sömürgelerde kazandığı başarılar, leninizmin sapmalar konusundaki temel değerlendirmeleri emperyalizmin III. bunalım evresinde de öneminden hiçbirşey kaybetmemiştir. Emperyalizmin genel tahlili leninist özelliktedir. Emperyalizmin can çekişen kapitalizm ve devrimin arefesi olduğu tesbiti günümüzde de yürürlüktedir. Emperyalist çağda proletarya devrimi teorisi, bunun metropoldeki ve sömürgelerdeki kanunları, genel parti ilkeleri yürürlüktedir. Burjuva demokratik devrimin henüz yapılmadığı veya tamamlanmadığı ülkelerde proletarya partilerinin rolü ve taktiğinin ne olması gerektiği hususundaki tezler bugünde geçerlidir. Yine, savaş ve sosyalizmin inşasına yönelik tezleri yürürlüktedir.

Eğer leninizmin daha da geliştirilip zenginleştirilmesinden söz-edilecekse, Lenin'in

ardından halk savaşı alanında görülen gelişmelerden söz edilmelidir. Halk savaşı teorisinin sömürge devrimlerin-deki teorik ve pratik kazanımları bunlara ilave edilmesi gerekir. Çin ve Vietnam pratiğindeki kazanımlar bu konudaki en önemli katkılardır.

Günümüz emperyalizmi, iki savaş arasındaki gücünden çok şey kaybetmiştir. Emperyalizmin can çekişme ve çürüme özellikleri dünden daha fazladır. Dünya üzerinde işgal ettiği alanlar üzerindeki konumu düne göre çok daha zayıftır. Gelişme ve iki savaş arasındaki döneme oranla daralmış bir coğrafyaya sahiptir. Metropollerde ve yeni-sömürgelerde kendisine karşı dikilen güçler, eski döneminden daha da fazladır. Bu güçler, nicelik ve nitelik olarak daha da gelişmiştir. Ve herseyden önce de güçlü bir sosyalist sisteme, sömürge halklarının

karşı duruşu, metropoldeki işçi sınıfının kazanılmış haklar temelindeki örgütlülük durumu vardır. Bütün bunlar, günümüz emperyalizminin eski döneminden daha zor bir durumda yaşadığını, leninizmin tanımından hiç bir şey yitirmediğini, bilakis, çürüme alâmetleri daha da artan emperyalist sistemin aşılmasının pratikte de acilleşen bir konuma geldiğini gösterir.

Özellikle günümüzde emperyalizme yaklaşım tarzında, leninist anlayıştan sapmalar görülmektedir. Emperyalizmin, yeni-sömürgecilik ilişkileriyle sömürgelerde, siyasal gericilik yöntemleriyle metropoldeki işçi sınıfı içinde ve sosyalist ülkelere karşı uyguladığı şantaj, saldırı ve detant politikalarıyla kendini yenilediğini söylemektedirler. Bütün bu alanlarda sağlanan gelişmelerin emperyalizmin lehine olduğunu, onu dünle karşılaştırmakla ama yavaş yavaş kadar güçlü bir konuma getirdiğini, bu nedenle de emperyalizme karşı devrimle mücadele etmenin düne oranla çok daha zor olduğunu iddia etmektedirler. Buradan hareketle de, leninist anlayışla devrime sarılma yolunda değil, daha çok reformist temelde emperyalizm ve onun işbirlikçileriyle uzlaşma yolunda yürümektedirler. Devrime karşı her an nükleer savaş tehditten savuran emperyalist burjuvaziyi bu çılgın serüvenden, onunla uzlaşarak vazgeçireceklerini düşünmektedirler. Siyasal gericilik olayının batıda güçlü olduğunu, bundan ötürü de işçi sınıfının yapacak fazla bir şeyinin olmadığını, varolan haklarını siyasal gericilikle uzlaşarak koruması gerektiğini, devrim sorununu gündemine koymamasının zorunlu olduğunu belirtmektedirler. Yine, yeni-sömürgecilik koşullarında oluşan burjuvazinin ve kapitalizmin yeni-sömürgecilik biçimindeki gelişmesinin çok normal bir olay olduğunu, emperyalizmi bu alanlarda devrimle söküp atmamak gerektiğini söylemektedirler. Çok yalın olarak böyle dile getirebileceğimiz bu anlayışlar, leninizmin ihtilalci özünü ve ihtilalci pratiğini bulanık hale getirmek istemektedirler. Bu ise, değişik ülkelerde değişik boyut ve biçimlerde revizyonizmin türemesine yol açmaktadır. Revizyonizmin, II. ve III. Enternasyonal dönemlerindeki kadar olmasa da, günümüzde de güçlü olduğunu söylemek gerekmektedir. Revizyonist eğilim, gerek proletarya ve ulusal kurtuluş hareketleri içinde ve gerekse sosyalist ülkelerde ortaya çıkmıştır. Bazı ülkelerde ise çok tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Örneğin, emperyalizmin metropollerinde işçi sınıfı hareketi içinde revizyonizmin, III. Enternasyonalden sonra tümüyle bir hastalık haline gelerek kemikleştiği ve bu partileri devrim partileri olmaktan çıkararak reformist partiler haline dönüştürdüğü açıkça görülmektedir.

Ulusal kurtuluş hareketleri içinde ve burjuva demokratik devrimin henüz tamamlanmadığı ülkelerde devrimi leninist devrim yöntemiyle kendi önderliğinde geliştirmeyen bu partiler, öncülüğü küçük-burjuvaziye kaptırarak, burjuvazinin soldan

uzantısı haline gelmişlerdir. Revizyonizm hastalığının geliştiği bu partiler, ülkelerinde sıradan reformist bir parti durumuna düşmekten kurtulamamışlardır.

Sosyalist ülkelerde de, ister içteki sınıf mücadelesinin sonucu olarak ortaya çıksın, isterse emperyalizmin provakasyon faaliyetleri ile ekonomik-siyasal ve askeri baskı ve şantajlarından kaynaklansın, revizyonist bir kesim mevcuttur. Revizyonizmin gelişimi, daha önce Çin'de, günümüzde de Polonya'da olduğu gibi emperyalizmle işbirliği halinde politik güçlerin yeniden örgütlenmesine ve sosyalist iktidarı tehdit edecek bir noktaya kadar ulaşabilmektedir. Bu tehlikelerin önümüzdeki dönemde başka alanlarda da ortaya çıkarak, sosyalist ülkeleri tehdit etmesi bir olasılık olarak belirmektedir.

Bir çok ülkede zafere ulaşan leninizmin teorik ve pratik özünün bu kadar sağlam olmasına karşın, sosyalist ülkelerde, metropollerde ve yeni-sömürgelerde teoride ve pratikte ki bu sapma, proletaryanın uluslararası hareketi içindeki bir hastalıktır. Leninist tanımlamaya uygun olarak can çekişme özelliği daha fazla ağırlaşan, toptan çöküşünün kaçınılmazlığı daha da yakınlaşan emperyalizme karşı başarılı bir mücadele, leninizmden sapmalarla mücadeleden geçeceğe benzetilmektedir. Bu mücadele, gerek II. Enternasyonele ve onun Rus-ya'daki uzantılarına karşı bizzat Lenin'in önderliğindeki mücadele, gerekse III. Enternasyonal döneminde özellikle Stalin önderliğindeki mücadele koşullarından daha değişik şartlarda verilmektedir.

Günümüzde, emperyalizmin III. bunalım evresinden etkilenen revizyonizme karşı kurallara uygun bir mücadelenin verilmesi, sosyalizmin kazanımlarını korumak için zorunludur. Emperyalizme ve özellikle de emperyalizmin jandarması olan ABD emperyalizmine karşı mücadelenin, sosyalizmin metropollerde, sömürgesel alanlarda ve sosyalist ülkelerdeki kazanımları temel alınarak ve revizyonizme karşı güçlü bir mücadele temelinde yürütülmesi; ihtilalci özünden kopartılarak bulanık hale getirilmek istenen Marksizm-Leninizmin ve tüm kazanımlarını güçlü bir silah olarak emperyalizme karşı kullanılması; bu silahlardan sonuna kadar yararlanmanın öneminin ve dünya sosyalist devrimi için mücadeledeki rolünün kavranması; sömürgesel devrimlerin günümüz koşullarında halk savaşı temelinde sürdürülmesi için, leninist silahların yeniden kuşanılması, emperyalizmin zayıf halkalarda parçalanması ve bu halkaların dünya sosyalist sistemine tabi kılınması; emperyalizmin gelişimi döneminde Ekim Devrimi ile açılan, iki savaş arasında ve savaştan sonra büyütülen gediğin günümüzde daha da genişletilmesi, Marksizm-Leninizme bağlılığın gereği olarak önümüzde duran görevlerdir.

Günümüzde leninist devrim teorisine, leninist parti öğretisine ve halk savaşımı teorilerine yapılacak güçlü katkılar yoktur. Bu alanlardaki katkılar geçmişte yapılmıştır. Bize düşen sadece bu silahları yerinde ve zamanında doğru bir biçimde kullanabilmektir. Büyük marksist ustalar çıkmasa da, marksizmin sadık militanlarının çıkması ve üzerlerine düşen görevi ustalarına yakışır tarzda yerine getirmeleri gereken bir dönemi yaşıyoruz. Bu küçümsenecek bir dönem değildir.

Leninist emperyalizm tahlilinin ve bundan kaynaklanan proletarya devrimleri anlayışının en berrak şekilde yeniden programlaştırılması; leninist parti anlayışının ilkede ve herülkenin somut koşullarına uygun bir biçimlenişinin yapılması; sömürgelerde ve burjuva demokratik devrimini tamamlamamış alanlarda bu devrimin kesintisiz devrim teorisine uygun olarak sürdürülmesi; halk savaşımının teoride ve pratikte doğru uygulanması; metropoldeki işçi sınıfı hareketlerinin, reformist partilerin aşılması ve leninist partilerin ortaya çıkması temelinde yeniden geliştirilmesi, ve bu hareketlerin

emperyalizme karşı mücadelede görevlerini yerine getirmesi; yeni-sömürgelerde leninist partilerin reformist partiler haline gelmiş eski komünist partilere karşı ister o partiler içinde isterse o partilerin dışında bir ideolojik-politik mücadele ile inşa edilmesi; ve bu partilerin bu ülkelerde halk savaşı teorisine sıkı sıkıya sarılma emperyalizmin III. bunalım döneminin özelliklerini de hesaba katarak bu teoriyi zenginleştirip, her ülkenin somut koşullarına uygulamaları ve halk savaşı yöntemleriyle devrimin geliştirilmesi, Marksizm-Leninizmin sadık militanlarına düşen görevlerdir. Bunlar küçümsenemeyeceği gibi, yerine getirilmiş görevler de değildir. Günümüz proletarya hareketinin ve proletarya enternasyonalizminin yeniden güçlü kılınmasında, bu alanlardaki eksikliklerin giderilmesi ve sapmalarla mücadele edilmesinde, günümüz emperyalizminin her tarafa kan ve dehşet saçan, metropoller ve kendisine bağımlı alanları bir şiddet isterisi içinde tutan bu konumuna karşılık verilecek en iyi cevap, Marksizm-Leninizmin devrim silahlarına yeniden sarılmaktır. Marksizm-Leninizmin sadık izleyicilerinin bağlı kalması gereken tarihî uluslararası görev, gözden düşürülmek veya unutturulmak istenen bu silahları yeniden gündeme sürmek, anısı çok taze olan ve halen de dünyanın sayısız noktalarında sıcak bir savaşla kullanılan bu silahların daha yaygın kullanılmasını bu temelde sağlamaktır. Şüphesiz ki bu görevler, geçmişte bazı olumsuz örneklerde olduğu gibi, uluslararası komünist hareketin birliğinin daha da parçalanmasına yolaçacak yaklaşımlarla yerine getirilemez. Bunlar sosyalizmin kazanımlarının inkar edilmesi ve hatta ona küfür edilmesi temelinde sağlanamaz. Bu tarihi ve uluslararası görev, çoktan reformist partiler haline gelmiş eski "Komünist Partileri"ni mümkünse yeniden komünist partileri haline dönüştürerek, değilse bu partilerden ayrı olarak komünist çekirdekler oluşturarak ve ülkelerin somut koşullarına uygun mücadele ve örgüt biçimleriyle emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı savaşarak yerine getirilebilir. Sosyalist ülkelerin de, emperyalizme karşı sosyalizmin kazanımlarını daha güçlü savunmaları; revizyonizmin bu ülkelerde güçlenmesini engellemek için eskiden yapmış oldukları hatalardan kaçınılması; emperyalizme karşı uyanıklıklarını daha da artırarak sosyalist ülkelerin gücünü dünya sosyalist devriminin, ulusal kurtuluş hareketlerinin ve İşçi sınıfı hareketinin birlikteliğinin sağlanmasında etkin olarak kullanmaları; emperyalizmin her tarafı şiddet içinde tutmak, faşizmle susturmak isteyen çabalarına karşılık devrimde üzerilerine düşeni daha güçlü bir şekilde yerine getirmeleri gerekecektir. Bu eksiklikler ve hatalar giderildiğinde, işçi sınıfı hareketinin uluslararası dayanışmasının güçlenmesi, ulusal özellikler temelinde somut koşullara uygun olarak devrimci görevlerini kısmen üstlenen ve daha da üstlenmesi gereken yeni komünist partilerinin, işçi sınıfı hareketinin gelişmesinde ve birliğin sağlanmasında önemli rollere sahip olması kaçınılmaz olacaktır. Bütün bunlar yapıldığında, dünya komünist hareketi içindeki olumsuz gelişmelerin olumlu sonuca dönüştürüleceği, sosyalist ülkeler içindeki emperyalizmle uzlaşma ve giderek onun ajanı olma anlayışlarının yerle bir edileceği, bazı gerilemelere karşılık sosyalist kazanımların günümüzde daha da güçleneceği kesindir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

KÜRDİSTAN TOPLUMUNDA

ÖRGÜTLENMENİN ÖNEMİ VE İŞÇİ PARTİSİ ÜZERİNE

Buraya kadar örgütlenmenin insanlık tarihî boyunca aldığı biçim, toplumsal gelişmede oynadığı rol ve önemi incelenmeye çalışıldı. K.üretim toplumundaki örgütsüzlük olayını kavramak, neden ve sonuçlarını ortaya koyarak, toplumu çağdaş örgütlenme düzeyine ulaştırmanın yolunu belirlemek için, Kürdistan toplumunu da tarihi bir yaklaşım ve bu genel belirlemeler ışığında incelemeye çalışacağız.

A)- Kürdistan'da Örgütsüzlüğün Tarihsel Temelleri

I- Köleci Dönemde Kürdi s ta n Toplumunun Örgütsel Durumu

M.Ö. 1000 yıllarında Zagros dağlarıyla Hakkari-Van yöresinde beliren Kürtler birçok halk topluluğu gibi İlkel-komünal dönemin gelişmiş bir aşamasında bulunuyorlar ve çeşitli aşiret toplulukları biçiminde yaşıyorlardı. Sınıflı toplumun henüz yeni gelişmeye başladığı bu dönemde, özellikle aşağı Mezopotamya'da egemenliğini geliştirmeye çalışan köleci Asur devletine karşı özgürlüklerini ve varlıklarını korumak zorundaydılar. Önlerindeki temel sorun bu olan Med topluluktan, bu devlete karşı şiddetli bir savaşım içine girme zorunluluğunu duyuyorlardı. Ayn bir etnik topluluk olarak kendi farklı yanlarını duyan ve dıştan gelen yabancı güce karşı mücadele içinde bu bilinci daha da geliştiren Medler, bu mücadele süreci içinde varlıklarını korumak, direnmek için dağınık aşiret ve kabile topluluklarının daha örgütlü bir yapıya kavuşması gerektiğini de kavıyorlardı. Aşiret topluluklarının dayanışmasından, aşiret ileri gelenlerinin geliştirdikleri aşiret konfederasyonu altında birara-ya gelmelerinin, direnmelerini daha mümkün kılacağını görüyor ve gelişmelerini bu yönde sürdürüyorlardı.

Asur egemenlerine karşı verilen bu mücadele M.Ö. 1000 yıllarından M.Ö. 600 yıllarına kadar devam etmiştir. Med topluluktan, bu mücadele sürecinde ilkel kabile ve aşiret birliklerini aşp, güçlü bir aşiret konfederasyonu durumuna gelerek, kendi bünyelerinde köleci bir devletin taslağını oluşturmuşlardır. Kürdistan koşullarında yaman bir savaşçı olarak yetişen ve bu savaşçılıklarını aşiretler federasyonu halinde köleci devletin ilk taslağı biçiminde geliştiren bu topluluklar, çeşitli yanlardan sıkıştınlan ve birçok halkın nefretini kazanmış olan Asur egemenlerini, M.Ö. 612'de, başkentleri Ninova'yı yağmalayarak yenmişlerdir. Direnme süreci içinde kazanmış oldukları bu birliklerini, özgürlükten sonra, bir köleci imparatorluğa doğru dönüştürmüşlerdir. Bu köleci imparatorluğun, taslak biçiminde de olsa o dönemin en güçlü köleci devletlerinden birisi haline gelmeye başladığı M.Ö. 612 yıllarından, Pers imparatorluğunun kurulduğu M.Ö. 550 yıllarına kadar, Med konfederasyonundan bir Med köleci devletine dönüştüğü ve bunun daha **sonraki Pers imparatorluğunun da temelini teşkil ettiği görülmektedir.**

Siyasal bir güç olma durumlarının yarattığı elverişli koşullardan da yararlanan Medler, bu yıllarda, yaklaşık günümüz Kürdistan'ını ihtiva edecek alanları, hızla kendi aşiret topluluklarının yayılma alanı haline getirmişlerdir. Kızıl Deniz'den orta ve aşağı Mezopotamya'ya, Zagros dağlarından Fırat'a kadar olan bölgelerde en etkin bir halk olarak yerleşik bir düzene geçmişlerdir. Bu alanda eski halk topluluklarıyla kaynaşarak, tarihin çok eski dönemlerinden beri burada yerleşmiş olan sayısız halk topluluğu n kültürleriyle, Hint-Avru-pa gurubunun Aryen koluna bağlı kendi kültürlerini birleştirmişlerdir. Bu eski halk toplulukları ve onların kültürleriyle, Medlerin kültürleri ve toplumsal yapılan içice geçmiştir. Göçebe aşiret yaşantısından yerleşik biryaşantiya

geçiş, daha zengin bir kültür yaratmış ve dilin gelişimini sağlamıştır. Med kültürü ve dilinin, yerleşik halkların kültür ve diliyle karışarak, ama daha çok onları etkisi altına alarak etkinlik alanını n derinliğine ve genişliğine gelişimi, toprak birliğinin oluşması; üzerinde daha sonraki ulusal değerlerin gelişiminin zeminini yaratmıştır.

Medlerin halk örgütlenmesine geçişlerinin, bu topraklarla sınırlı bir dil ve kültür şekillenmesinin başlamasıyla ve bu dönemdeki avantajlı siyasal durumlarından yararlanarak sağlandığını belirtmek hatalı olmayacaktır. Daha bu dönemde bile, bir halkın oluşumunun ve yerleştiği alan üzerinde dilini ve kültürünü geliştirmesinin siyasal birlikle sağlandığı, siyasal birliğin, ulusal oluşum yönündeki bu gelişimi hızlandırdığı belirtilebilir. Eğer tarihîndaha sonraki dönemlerinde Kürt halk topluluktan dirençlerini sürdürebilmiş ve halk olarak bu alandan sökülememişlerse, bunun en önemli nedenlerinden biri de, başlangıçta Asur egemenlerine karşı direnme temelinde gelişen aşiret konfederasyonu biçimindeki örgütlenmeleri, Asurlu-ların yenilgisinden sonra da, Med imparatorluğunun o dönemin en güçlü siyasal birliklerinden birini yaratabilmesi ve bu birlik altında yerleşik bir alan üzerinde dilin-kültürün oluşmasıdır.

Med imparatorluğunun, Hint-Avrupa gurubunun Aryen kolundan bir halk olan Persler tarafından yıkıldığı görülmektedir. Pers prenslikleri kendi aralarında birleşerek ve Med imparatorluğunun o dönemdeki kötü yönetiminden de yararlanarak, imparatorluğu ele geçirmişlerdir. Bu dönemden sonra, Pers hanedanlık! an n a dayalı bir İmparatorluk gelişmiştir. Medler Perslerin egemenliği altına girmelerine rağmen, onlardan üstün bir durumda olmaları ve yerleştikleri alanın elverişliliği nedeniyle, gelişmelerini sürdürmüşlerdir. Med halk toplulukları. Pers imparatorluğunun en seçkin halk topluluklarından biri ve en seçkin savaşçıları durumundadırlar. Medlerin savaşçı özellikleri, yazılı tarih tarafından da belirtilmektedir. Herodot, Yunan kölecî devlete karşı açılan savaşta, Pers ordusunun en dövüşken askerlerinin Med halkından derlenenler olduğunu, çok açık şekilde belirtmektedir. Ordunun bel kemiğini Med Kürt topluluklarından devşirilen askerler oluşturmaktadır. Ve yine Herodot'tan öğrenmekteyiz ki, bu askerler sadece devşirme değil, tüm yöneten ve yönetilenleri y le Med topluluğunun öz örgütlenmesinden gelmektedirler. Kendi içlerinde homojen bir topluluk olarak örgütlendikleri, milli benliklerini korudukları, bu milli birlikleri altında savaşmış ve Pers imparatorluğunun bunu engellemediği anlaşılmaktadır. Perelerle dil ve kültür yakınlığının olması, yerleşilen alanların zenginliği ve bu alanlar üzerindeki geçmiş kültürlerle olan karışımın sağladığı avantajlar, Med-Kürt topluluklarının, Pers imparatorluğu dönemi boyunca, siyasal alanda olmasa da, toplumsal-dil-kültür ve toprakta iskânın gelişmesi alanlarında, milli gelişmelerini sürdürmelerini sağlamıştır.

- M.Ö. 550 yıllarından, Pers imparatorluğunun Yunan kölecî devleti tarafından M.Ö. 330 yıllarında yıkılmasına kadar, durum budur. Med topluluktan bu dönemde de gelişmelerini sürdürmüşlerdir. Yine siyasal alanda olmasa bile toplumsal şekillenme, dil ve kültürün şekillenmesi, toprağa yerleşmenin gelişmesi açısından daha gelişkin bir şekillenmeye ulaştıklarını, toplumsal örgütlenmenin, toplumun eski dayanıklı direnme yapılarını da kendine temel alarak geliştiğini, daha sonraki çeşitli işgal ve istila dönemlerinde milli varlıklarını korumalarının bu etkenlere bağlı olduğunu görmekteyiz. Makedonya'dan Hindistan'a kadar büyük bir istilâ seferi başlatan İskender, Yunan kültürü ile şark kültürünün karışmasından meydana gelen Helen kültürünü bu temelde yaymıştır. İskenderin işgal ve istilâ hareketlerinden en çok etkilenen bir alan da Kürdistan olmuştur, Perslerie yapılan birçok savaşın bu alanda verildiği, İskender'in

komutanlarının bir çoğunun buralarda yerleştirilerek kendilerine devletçikler oluşturdıkları bilinmektedir. Yine bunlardan birisinin Dicle kıyısındaki bir kenti kendisine başkent yaptığı bilinmektedir.

Şüphesiz ki, Pers imparatorluğunun yıkılıp, yerine İskender'in işgal ve istilâ döneminin başlaması olumsuz bir gelişmeyi ifade etmiştir. Ama, ileri bir gelişim seviyesine ulaşmış ve Medleri de aşarak, bugünkü Kürtlerin halk olarak özelliklerine ulaşmış bulunan Kürt halk topluluklarının bu yöndeki gelişmesinin, böyle bir siyasal birliğin dağılmasından fazla etkilenmediğini de belirtmek gerekir. Bu siyasal birliğin Pers hegemonyası altındaki yabancı bir birlik olduğu düşünülürse, bunun büyük bir değişikliğe yolaçmayacağı anlaşılr.

Kürt halk toplulukları Helen kültürünün egemenliği döneminden de yararlanmış, gelip geçici komutanlık yönetimleri buradaki güçlü sosyo-ekonomik şekillenmeyi, dilin ve kültürün şekillenmesini ve özellikle de toprağa yerleşmeyi engelleyememişler, tersine Makedonya'dan gelmiş çok farklı, değişken ve çok küçük bir azınlığı temsil eden bu komutanlıklar, bu süreç içinde hızla eriyerek, yerleşik halkın bir parçası haline gelmişlerdir.

Özellikle bu dönemde, Kürtlerle, ona komşu bir halk olan Ermeniler arasında, bir içice geçme sözkonusudur. Bu yazılı tarihe de böyle geçmiştir. Kürdistan'ın Ağrı dağı, Kafkasya, Kars, Erzurum, Muş gibi kuzey kesimlerine yerleşmiş bulunan Ermenilerle, bu alanlara dek yerleşen Kürtler arasında yakın bir kültür alışverişinin, yakın bir ekonomik değiş-tokuşun ve nüfus olarak içice geçişin olduğu, heriki kesimin egemenleri arasında bazan dostlukların, bazan da çelişkilerin doğduğu, bu yüzden de zaman zaman savaşların çıktığı görülmektedir. O zaman güçlü olan Ermeni halkı ve bu halk içindeki Ermeni despotlar, bugünkü Fırat-Dicle havzalarınakadar saldırılar düzenleyerek işgal edebilmişler, fakat daha sonra çekilmişlerdir. Bu durum, Kürt halkının gelişmesi açısından olumlu bir öğeyi de beraberinde getirmiştir. Özellikle kentleşme ve zanaatın gelişimi açısından daha ileri bir düzeyde bulunan Ermenilerin bu yöndeki faaliyetleri, Kürdistan'daki uygarlaşma açısından ileri bir hamle oluşturmuştur. Köleci egemenlik koşullarında sanatın ve uygarlığın Kürt halkının bünyesine taşınması gelişmeye yolaçmıştır.

Tarihte İsa'nın doğuşuna -Milat- kadar yaşanan gelişme kabataslak budur. Başlangıçta aşiret birliklerinin, A sur İmparatorluğunun İstila, işgal ve bu aşiretleri imha etme girişimlerine karşı yaklaşık 300 yıl gibi bir süreyi kapsayan verdikleri direnmenin başarıyla sonuçlanması, bu süreç içinde bir köleci devlet taslağının oluşmasına yolaçmıştır. Bu daha sonra Med imparatorluğuna dönüşmüş, yerleşilen topraklar üzerinde çeşitli kültürlerle içice geçen Med kültürünün hakimiyeti kurulmuş, Hint Avrupa grubu r, undan olan Med dili ve kültürünün gelişimi hızlanmıştır. Bu imparatorluğun yıkılmasından sonra, Pers imparatorluğunun egemenliği döneminde de imparatorluğun en gözde bir halkı olarak Med-Kürt topluluktan ulusal ve toplumsal gelişmelerini sürdürmüşlerdir. İskender döneminde olumsuz yönden kısmen etkilense de bu gelişme devam etmiştir. Ermenilerle ilişkilerde de gelişme olumlu yöndedir. Miladi yıllara kadar olan dönemin, çok sınırlı tarihsel bilgilere dayanarak da olsa bu tarzda özetlenişi doğruya en yakın durumu ifade etmektedir.

Miladi yıllar, köleci Roma imparatorluğunun daha çok Asya'ya yayıldığı, tüm Asya'yı egemenliği altına almak istediği bir dönemdir. Yunanistan, Batı Anadolu ve Mısır'ı egemenliği alına alan köleci Roma imparatorluğu, bu yıllarda Ortadoğu'ya doğru

yayılmak istediğinde Ermeni prensliklerini ve Pers veya Asya kökenli olması muhtemel Part hanedanının bu alanlardaki egemenliğini karşısında bulmuştur. Zaten zayıf olan bu halkların siyasal gücünü de yıkarak, Roma'nın egemenlik dönemini başlatmıştır.

Roma imparatorluğunun burayı adım adım egemenliği altına aldığı, bunun için önce burayı bir işgal, istilâ alanı haline getirerek, yerleşik direnme güçlerini ezdiği ve Roma imparatorluğunun kanunlarını buralara taşıdığı görülmektedir. Bundan sonraki tarihsel gelişme, Roma imparatorluğunun sosyo-ekonomik şekillenmesi altında olacaktır. Başta Roma'nın merkezî olmak üzere bu alanlarda da yaygınlaştırılmak istenen köleleştirmeden Kürdistan'daki halk topluluktan da kendilerini kurtarılamamıştır.

Köleciler toplu, sınırlı da olsa daha çok bu imparatorluk altında gelişmiştir. Şu özelliğini de belirtmek gerekir ki, Roma'dan çok uzak olan bu alanlarda, sadece Romalı generallerin yönetimi vardır. İskender'in döneminde olduğu gibi bunlar da, sadece bir genel vâi gibi hareket etmekte ve yerleşik halk üzerinde despotizmi sürdürmektedirler. Bu egemenlikleri, çok farklı bir dil, kültür ve toprak ortamı içinde hüküm sürdüğünden, bu durum, siyasal gücü tekellerinde bulundurmalar da yerleşik halkın dilini, kültürünü ve o toprakta yaşamalarını engelleyemeyeceklerini, sadece siyasal iktidarlarını sürdürebileceklerini ortaya koymaktadır. Romalılar, buralarda İtalya'dan gelmiş kolonlar oluşturamamışlardır. Bunane imkân ve ne de gerek vardır. Bu durum, siyasal alanda bir gerilemeye yolaçmakla birlikte, ulusal değerlerin daha önceki gelişmesi açısından belirtilen nedenlerden ötürü fazla olumsuz etken sayılamaz. Aşiret üyelerinden belli bir kesimin köleleştirildiği, köleciler Roma ordusu içine alındığı bilinmektedir.

Kürdistan'daki halk topluluklarından derlenmiş bu askerlerin birçok yerde döğüştüğü de, yine yazılı tarihte belirtilmektedir. Aşiretlerden asker devşirilmesi sadece askeri amaçlarla sınırlı kalmış, askeri amaçlarla yapılan bu köleleştirme bir sosyo-ekonomik şekillenmeye dönüştürülebilmiştir. Köleciler sosyo-ekonomik şekillenme geliştirilmek istendiğinde, bu, Kürdistan'ın çok sarp olan dağlık alanlarında direnmelere yolaçmıştır. Yüzyıllardan beri sürdürdükleri direnme geleneklerini bu kez de Roma'ya karşı sürdürmüşler, askeri amaçlarla çok sınırlı bir köleleştirme dışında, aşiretlerin özgürlük temelindeki sosyo-ekonomik evrimi kendini önemli oranda korumuştur. Aşiretler, bu durumu dağlık alanlara yerleşerek sağlamışlardır.

Roma'yla bu mücadele süreci içinde M.S. 260 yıllarında, bugünkü İranlıların atası olan Perslerden yeni bir hanedanın -Sasanî sülalesi- şekillendiği görülmektedir. Feodalizmin doğuş aşamasına tekabül eden bir dönemde ortaya çıkan Sasanilerle Romalı generaller arasında, Kürdistan üzerinde büyük bir mücadele başlamışır. Dil ve kültür alanında bir beraberlikleri olan ve komşu olarak yaşayan Kürt topluluktan ve Sasaniler, tarihte uzun bir süre birlikte olma avantajından da yararlanarak Roma'ya karşı birlikte direnme ve geçmişler ve bir yıpratma savaşı geliştirmişlerdir. Genellikle ovalık kesimlere - Mezopotamya'ya kadar- yayılan Romalılarla savaşta, özellikle Fırat ve Dicle, bu iki güç arasında adeta bir sınır haline getirilmiştir. Bu sınırlar üzerinde süren şiddetli savaşlarda, zaman zaman Roma Dicle'ye kadar olan alanı eline geçirirken, zaman zaman da Sasaniler sınırlarını Fırat'a kadar genişletmişlerdir. Yine Diyarbakırda bazan Romalıların eline geçerken, bazan da Sasanilerin sınırları içine alınmıştır. Ancak şu var ki, yüzyıllarca süren bu işgal ve istilâ savaşları Kürdistan üzerinde yürütüldüğünden büyük bir yıkıma yolaçmıştır.

Özellikle ovalık alanda; Kürt ulusal şekillenmesi altında bir uygarlığın gelişme ve işinin en önemli nedenlerinden birisi de, bu yıkım savaşlarıdır. Yabancı Roma'nın sürekli

İşgali, istilâsı ve kentlere hakim olması, yerleşik bir düzenin gel istin ime sini engeli emiştir. Roma'ya karşı direnme açısından daha çok dağlık alanlar elverişli olduğundan, uygarlık alanında gelişme sağlanamamıştır. Bu yıllar, Kürtlerin ulusal oluşumu açısından sınırlı da olsa bir gerileme dönemidir. Özellikle ovalarda yaygın olarak yerleşememe ve bunun sonucu olarak da uygarlık alanında gelişememe, bir gerilemeye neden olmuştur. Bununla birlikte, Roma'nın köleleştirme çabaları fazla bir sonuç vermemiş, toplumun büyük bir kesiminin köleci sosyo-ekonomik şekillenme içine alınması mümkün olmamıştır.

Fakat diğer yandan, çetin dağ koşullarında aşiretlerin göçebe yaşantısına zorlanması da belli bir gerilemeye yolaçmıştır. Toprağa yerleşmenin zanaat alanında sağladığı ve kentlerin gelişmesiyle, ama özellikle de Ermenilerle ilişkiler sonucu hızlanan gelişme, Roma işgali yüzünden gerilemiş ve Kürtler tekrar, geri aşiretlerin sos-yo-ekonomik şekillenmesi içine itilmişlerdir. Öte yandan Sasanî İmparatorluğu da hem yabancı bir İmparatorluk olması ve hem de bir geçiş süreci içinde bulunan imparatorluğun ne tam köleliği ne de tam feodalizmi geliştirecek durumda olması ve sürekli bir savaşım içinde bulunması nedeniyle, Kürdistan'daki sosyo-ekonomik gelişmenin ilerlemesi yönünde fazla bir etkide bulunamamıştır. Dolayısıyla bu iki İmparatorluk arasında sıkışıp kalan Kürtler, tarihlerinin bu evresini olumsuz olarak yaşamışlardır. Köleliğin geliştiği ilk dönemdeki başarılı çıkışlarına karşın, bu dönemde iki imparatorluk arasında ezilerek olumsuz bir gelişme içine girmişler, varlıklarını dahi dağlık alanlara çekilerek zorlukla sürdürebilmişlerdir. Uygarlığın geliştiği kentsel yaşantıdan uzak düşen Kürt halk toplulukları, milli gelişimlerini (dil ve kültürel gelişmelerini) de, ancak dağlık alanda sürdürebilmişlerdir.

2- Feodal Dönemde Kürdistan Toplumunun Örgütsel Durumu

a)- Arap Egemenliği Altındaki Dönem

Arabistan'da islamiyet yeni bir din olarak doğduğunda ve bu dinin önderliğinde feodal sosyo-ekonomik şekillenme oluştuğunda, Kürdistan, Roma ve Sasanî İmparatorlukları arasında bir savaş alanı durumundaydı. Arap kabilelerine dayalı ve daha çok onların çok geri bulunan yaşantılarını üstün bir üretim biçimi olan feodal üretim biçimi yönünde evrime zorlamak için ilerici bir öze sahipolan islamiyet doğusuyla; ticareti, verimli toprakları ve kentleri ellerinde tutan bu iki İmparatorluğun baskılan nedeniyle çöllere sıkışan, Arap kabilelerinin imdadına yetişmiştir.

Arapların bu sıkışık yaşantısıyla, islam ideolojisinin yayılcı, kendinden olmayanı kılıçla imha edici niteliği ve islamiyet adına savaşın hem bu dünyayı ve hem de Öteki dünyayı kurtaracağı vaat-leri birleşince, Arap aşiretleri güçlü dalgalar halinde bu iki imparatorluğa karşı savaşıma girmişlerdir. Şam üzerinde egemenliğini sürdüren Roma imparatorluğunu kuzeye doğru geriletirerek, daha halife Ömer zamanında burayı zaptetmişlerdir. M. S. 640'lara gelindiğinde ise, bu Arap akınları Kürdistan'ın içlerine kadar gelmiştir. Roma'yı söküp atan Arap akınları, Kadisiye'de girdikleri savaşta Sasanî imparatorluğunu da dağıtmışlardır. Roma imparatorluğu Fırat'ın batı ve kuzeyine kadar çekilmiş, tüm Mezopotamya ve İran ülkesi Arap akınlarına açık hale gelmiştir.

Tüm Ortadoğu halkları üzerinde İslamiyetten kaynaklanan benzer etkiler yaşanırken, Kürtlerin bu etkiyi duymamaları mümkün değildi. Feodal sosyo-ekonomik şekillenmeyi tüm Ortadoğu, kuzey Afrika, Arap yarımadası ve İran içlerinden Hindistan'a kadar yaratma durumunda olan Arap egemenliğinin bu dönemi, bazı halklar açısından olumlu geçerken, bazıları için ise son derece olumsuz olmuştur.

Arap egemenliği, Arap halkını ilkel aşiretler topluluğundan sosyo-ekonomik şekillenme ve örgütlenme açısından daha İleri bir düzeye getirmesine ve coğrafya olarak egemenlik alanlarını genişletmesine karşılık, diğerk halkları tersi bir durum İçine itmiştir. Tüm bu egemenlik alanlarını feodal sosyo-ekonomik yapı içerisine almak, her tarafta Arap sultanlarına ve meliklerine bağılı emirlik ve mirlikler oluşturarak, sadece siyasal hakimiyeti değıl, Arap dil ve kültürünü de benimsemiş olan bu birlikler vasıtasıyla, halkları boyunduruk altına almak, üstün Arap dil ve kültür formasyonu içinde bu halkların dil ve kültür formasyonlarını eritmek, gerekirse bunun için her türlü zora başvurmak, Emevî sülalesinin egemenliğı döneminde yoğun olarak kendini gösteren gelişmelerdir.

Şüphesiz ki, Arap hakimiyetinin İslamiyet adı altında geliştirmek istediğı feodal sosyo-ekonomik şekillenme de tüm halkların direnmelerine yolaçmıştır. Roma'nın bir devamı olan Bizans İmparatorluğuyla savaşım devam ederken, siyasal birliğı yıkılan Sasanelerden sonra bu egemenliğın olumsuz etkisini üzerlerinde en fazla hisseden Fars ve Kürt halkları, milli dinleri olan Zerdüştlük dinine bağılı olduklarından buna karşı direnirlerken, Hristiyanlık dinini kabul etmiş olan Ermeniler de, büyük direnme örnekleri göstermişlerdir. İslamiyetin ve onun da ötesinde Arap dil ve kültürünün günümüze kadarki bu gelişmesi kolay sağlanamamış, bu, ancak güçlü direnmelerin en sert biçimde ezilmesiyle mümkün olabilmekmiştir. Dağların en kuytu yerlerinde bile insanların avlanarak teslim zorlanması sonucu böyle bir durum ortaya çıkmıştır. İslamiyetin işgal ve istilâ dönemlerinde, daha 650 yıllarında, Hindistan'dan Fırat ve Kafkasya'ya kadar olan alanları hakimiyeti altına alan Arapların, egemenlik dönemi başlamıştır. Elbette ki bu egemenliğın en önemli bir alanını da, Kürdistan oluşturmaktadır.

Daha önce Romalılar, Persler ve İskender döneminde sürekli işgal görmüş olan Kürdistan, bu sefer yaklaşık 300 yıl, güçlü bir Arap istilâ ve işgaline karşı kendi ulusal varlığını sürdürme durumuyla karşı karşıya gelmiştir. Bu kez, köleci sosyo-ekonomik şekillenme yerine, feodal sosyo-ekonomik şekillenme ve bunun yanında Arap dil ve kültürünün asimilasyonu güçü devreye girmektedir.

Belli gerilemeler pahasına da olsa aşiret yaşıntısı içinde bulunan Kürt halkının, bu güçlü sosyoekonomik şekillenmeye karşı daha önce Asur'a, Roma'ya ve Pers'lere karşı olduğu gibi güçlü bir direnme göstermesi beklenemezdi. Sürekli işgal ve istilâların bıraktığı olumsuz etkilerin yanı sıra, daha Roma-Sasani çatışması bitmeden böyle bir saldırının boy vermesi, siyasal birlikten yoksun, varlığını dahi ancak dağlarda sürdürebilen Kürt halk topluluklarının, başarılı bir direnme ile sonuç almalarını olanaksız hale getiriyordu. Nitekim, belli bir direnme ve verilen kayıplardan sonra, genellikle Arap egemenliğı alana alındıkları görülmektedir. Direnme her ne kadar dağlık alanlarda devam etmişse de, Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları Mezopotamya ve ovalık alanları boydan boya siyasal, dinsel, kültürel, töresel olarak Arap egemenliğının geliştiğı alanlar olmuştur. Arap egemenliğine bağılı feodal sosyo-ekonomik şekillenme geliştikçe, bu temelde Arap sultanlıklarına bağılı Kürt emirlikleri de gelişmiş, Kürt aşiret topluluktan da İslamiyete, Arap dil ve kültürüne açık bir hale gelmişlerdir. Direnmenin daha kolay kırıldığı ovalık alanlarda, İslamiyetin o dönemdeki hakim mezhebi olan Sünnilik geliştikçe, Arap dil ve kültürünün etkisi de kendini daha fazla duyurmuştur. Bu durum milli gelişim açısından son derece olumsuz bir evreyi başlatmıştır. Kürdistan'daki ulusal gelişme açısından bir yıkım, teslimiyetçilik ve uşaklık evresi, feodal sosyo-ekonomik şekillenme içinde

sınıfsal gelişme içine giren Kürt aşiret reislerinin, Arap dil ve kültürünü de gönüllü kabullenmeleri ile başlayarak günümüze kadar devam etmiştir.

Arap yayılması direnmelerin ezilmesi temelinde olmuştur. Kürt aşiret reislerinin, bu direnmelerin ezilmesi temelinde ve Arap milliyetçiliğinin egemenliği altındaki feodal sosyo-ekonomik şekillenmeye bağlı olarak feodalleşme süreci içine girmeleri, bu işbirlikçi feodalizm üzerinde ulusal topraklanıl bağımsızlığına, Kürt dili ve kültürüne ve ulusal gelişmenin diğer öğelerine de ihanet ederek yabancı dili-kültürü benimsemiş olmaları, ulusal yapıyı, yabancı bir etkiye ardına kadar açık tutmuştur. Yabancı bir kültürün yabancı feodalizme bağımlı olarak topluma bu tarzda dayatılması, mirlik, emirlik, hanlık, şeyhlik ve Kürt aşiretleri üzerinde türeyen işbirlikçi katmanın buna gönüllü olarak katılmaları, ulusallıktan uzaklaştırıcı bir etki yaratmış ve yabancı ideoloji ve politikanın, egemen olmaya başlamasını sağlamıştır. Yüzyıllardan beri süren direnme ile dil, din, kültür ve uluslaşma alanında güçlü bir evreye ulaşan Kürt halkı, feodal egemenlik altında bu işbirlikçilerin de eliyle bu alanlarda büyük darbeler yemiş, tarihsel gelişmede başaşağı gidiş böyle bir dönemde

başlamıştır. Feodal sosyo-ekonomik yapının şekillenmesi yabancı karakterde olduğundan, yerleşik halkın diline, kültürüne ve eski dini özelliklerine karşıt olarak geliştiğinden bu durum, toplumun ulusal nitelikteki örgütlenişini ve özgürlükçü değerleri büyük oranda koruyan aşiretlerin sosyo-ekonomik örgütlenişini çözmüş, bu da örgütsüzlüğü doğurmuştur. Bu örgütsüzlük de ardından, teslimiyeti ve uzlaşmayı getirmiştir. Kürt aşiret reislerinin, yabancı hakimiyetin pekişmesi ile birlikte yabancı çıkarlara hizmet temelinde oluşturulan şeyh, mir, han gibi adlar altında işbirlikçiliğe yönelmeleri ve bu işbirlikçiliğin bir ajanlaşma kurumuna dönüşmesi, milli nitelikteki gelişmeleri ve dayanışmaları yıkmıştır. Bunun yerine, daha çok yabancıların ve kendilerinin işbirlikçi çıkarlarına hizmet eden bir sosyo-ekonomik örgütlenme dönemi başlamış, daha sonraki gelişmelerde özellikle bu temelde olmuştur. Feodal sosyo-ekonomik şekillenme, Kürdistan'da, bu biçimler altında ve bu özellikleriyle yaygınlık kazanmıştır.

M.S. 750 yıllarından itibaren Abbasî hanedanının egemenliği altında, yeni bir dönemin başladığı görülmektedir. Emevi sülalesi, İran'daki ve özellikle de Kürdistan'daki halkların kendi kültürlerine ve özgürlük anlayışlarına son derece yabancı olan Arap egemenliğine karşı toptan bir direnme içine girmeleri sonucu, yıkılmıştır. Bu direnmenin başını çeken Ebu Müslüm'ün, Kürt kökenli olduğu bilinmektedir. Emevî sülalesinin egemenliğinin yıkılışından sonra, Abbasi hanedanının egemenliği dönemi başlamıştır. Abbasî sultanlarının, koyu Arap milliyetçiliğini temsil etme yerine, geniş İmparatorluk sınırları içindeki tüm halkların eşitliğe yakın tarzda sultanı olmadurumu vardır. Abbasi sultanları, Arap yarımadasının uzak bir yeri olan Bağdat'ta yerleşmiş bulundukları, koruyucularının tümü ve ordunun büyük bir bölümü Arap olmayan halklardan teşkil edilmiş olduğu Emevîlerin teşkil ettiği sürü mezhebine karşı daha çok şiî kökenli halklara dayandıktan sonra, hakim hanedana karşı başarılı bir direniş göstermişlerdir.

Bu hanedanın egemenliği döneminde, halkların feodalizmi adeta kendi iç sosyo-ekonomik şekillenmeleri ve milli üretim biçimi haline getirdiklerini ve bu temelde bir millileşme dönemine girdiklerini görmekteyiz. Bu durumun, özellikle Kürdistan, İran ve daha sonra Anadolu'da Türklerde geliştiği, rahatlıkla ileri sürülebilir. Abbasîlerin, herhangi bir milliyete ağırlık vermeme ve halkların ortak sultanı olma durumları, Kürt ve İran-Fars prensleriyle daha sonra da Türk boy reisleriyle yakın bağlar içinde bulunmaları, hatta zaman zaman bunlara bağımlı olmaları, halkların özgür gelişmesi açısından olumlu bir

evreyi başlatmıştır.

Bu dönemde, tüm bu alanlarda olduğu gibi, Kürdistan'da da siyasi hakimiyet zayıflamış ve feodalizm yerleşik bir düzen haline gelmeye başlamıştır. Feodalizmin ideolojik-politik biçimlenişten ekonomik bir biçimlenişe dönüşmesi ve bu biçimlenişin de halkların yaşadığı toprak alanında olması, yerleşik feodal hanlıkların ortaya çıkmasına yolaçmıştır. Bu feodal mirlikler, Arap dili ve kültürü etkisi altında da olsa feodalizmi daha yaygın olarak başlatmak zorunda olmalarından ve bu feodalleşme sürecine çok sayıda aşiret üyesinin alınmasının zorunluluğundan ötürü, M.S. 700-800 yıllarından itibaren sınırlı da olsa, olumlu bir gelişme başlamıştır. Arap egemenliği zayıfladığı oranda Emevîlerin tamamen yıkılması, Ab-basilerin de kukla sultanlar durumuna düşmesinden itibaren, bu hanlık ve mirliklerin millici yanı gelişme göstermiştir. Zaten, yerel siyasi birliklerin olduğu ve bu yerel siyasi birlikler altında halkın kendini dış istilâlara karşı koruyabildiği, aşiretler arası çatışmalardan ve dıştaki istilâlardan biraz uzak olduğu dönemlerde, hanlık sıran ne kadar genişlemiş ve ömrü ne kadar uzamışsa, bunun egemenliği altındaki feodal sosyo-ekonomik örgütlenmeye bağlı olarak ulusal dil ve kültürün gelişmesinde de o kadar olumlu bir evrenin başlaması da mümkün olabilmektedir.

Arap egemeni iğinin zayıfladığı. Oğuz ve Selçuk boylarına dayalı Türk egemenliğinin ise henüz gelişmediği 800-1100 yılları arasındaki dönemde, Kürdistan'da gerek yerli siyasi birliklerin gelişmesi, gerekse bu temelde toprağa yerleşmenin artması ve dil ve kültürün gelişmesi bakımından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bunun en açık örneği de Mervanî Kürt Devleti'dir. Sınırlan Van'dan Ur-fa'ya kadar uzanan Mervanî Kürt Devleti'nin 100 seneyi kapsayan egemenlik dönemi, ulusal gelişme açısından olumlu bir evreyi gösterir. Türk boylarının istilâlarının henüz zayıf olması, Arapların geriye çekilmeleri, sultanların kukla sultanlar haline gelmeleri. Bizans'ın da daha çok Fırat'ın kuzey ve batısında bir alana çekilmiş olması gibi elverişli dış koşullar, başta Mervanî Kürt Devleti olmak üzere, güçlü Kürt beyliklerinin ve devletlerinin doğmasına yolaçmıştır ki, bunun sağladığı siyasi koşullara bağlı olarak dil ve kültür alanında da gelişme sağlanmıştır. Molla Cizri, Feqi Teyran gibi ozanların o dönemde yetiştikleri ve güçlü yazılı eserler bıraktıkları bugün bilinmektedir. Bu tip beylikler Hakkari, Cizre ve Kürdistan'ın diğer yörelerinde hızla çoğalmış, feodal sosyo-ekonomik şekillenme de, bu birlikler altında olumlu bir tarzda gelişmiştir. Henüz gericileşmemiş ve yabancı etkilerden uzak olan feodalizmin bu ol-

günlük döneminin, gerek sosyo-ekonomik yapının, gerekse ulusal alanın örgütlenmesinde Kürdistan tarihinde olumlu bir evreyi başlattığı söylenebilir.

b)- XI. yy. ile XVI. yy. Arasındaki Dönem

XI. yüzyıl, batıda Bizans'ın sürekli gerileme içinde olduğu, Bağdat'ta Abbasi halifesinin halkların başkaldırılarıyla zayıf düştüğü, fakat doğuda yeni bir istilâcı gücün yükseldiği dönemdir.

Aşiret örgütlenmesinin yukan evresi olan barbarlık aşamasında bulunan Türk boyları, elverişsiz coğrafya yapısının ve sürekli nüfus artışının bir zorlaması olarak IX. yy'dan itibaren İran içlerine doğru akın etmeye başlamışlardır, İslamiyet ideolojisinin yayılmacı ve talancı karakteri, barbarlığın yukan aşamasında bulunan Türk aşiret reisleri için elverişli bir ideoloji olduğundan, bunu hemen benimsemişlerdir. Bu ise, yeni bir temelde bir istilâ dalgasının doğudan batıya doğru esmesine yolaçmıştır. Özellikle İran'da gelişen bu istilâ hareketi, Büyük Selçuklu imparatorluğunun kurulmasını sağlamıştır. Fakat,

aslında bir İran imparatorluğu olan bu imparatorluğun, sadece hanedanı değişmiştir, imparatorluğun daha önceki egemen hanedanları Fars ve Arap kökenliken, bu sefer Türk kökenli bir sultan olmuştur.

Ama asimile ettirici bir özelliğe sahip olmaktan çok uzak ve zayıf olan Türk dili ve kültürü, güçlü olan Fars dili ve kültürü ortamında, buranın yerleşik yapısı içinde erimiş, Selçuklu sultanı, kısa bir sürede Fars sultanı haline gelmiştir. Bu avantajlı bir durum da yaratmış, Türk boylarının serbest bir biçimde baüya doğru yayılmasına yolaçmıştır. Selçuklu sultanı, bu boylarla yakın akrabalık ilişkileri içinde olduğundan ve hatta zayıf düşmemek için bunları zorunlu olarak baüya geçirmiştir.

Bunun bir sonucu olarak, Kürdistan boydan boya bu boyların istilâsına maruz kalmıştır. Fakat, aşiret sosyo-ekonomik şekillenmesini aşmış olan, feodal sosyo-ekonomik şekillenmenin başlangıcında bulun an ve bunu güçlü bir şekilde yerleştiren Kürt beylikleri, hanlıkları, emirlikleri bu boylarla kıyasıya bir savaşım içine girmişlerdir. Yaklaşık olarak 1100 yıllarından Osmanlıların Kürdistan'ı yeniden egemenlikleri altına alacakları Yavuz zamanına kadar 300-400 yıl, her iki taraf içinde devlet diyemeyeceğimiz, feodal devletçikler biçimindeki Kürt boy beyleriyle Türk boy beylerinin bir çatışma dönemi olmuştur.

Türk boylan, bu dönemde göçebe biryaşantı içinde bulunmaktadırlar. Türk aşiret reisleri feodaHeşmek istemelerine rağmen, daha önce toprağa yerleşik olan ve feodalleşen Kürt aşiretleri daha a-avantajlı durumdadırlar. Yani feodal sosyo-ekonomik şekillenmeyi daha çok onlar başlatmıştır. Bu duruma ulaşmak ve bu alanlara yerleşmek isteyen Türk boylan, geldiklerinde kendilerinden daha üstün bir sosyo-ekonomik şekillenmeyle çatışmak zorunda kalmışlar ve bu da onların aleyhine sonuçlanmıştır, islamiyet de, Türkler için, Anadolu'da olduğu gibi fazla b ir avantaj sağlamamaktadır. Çünkü, Kültler de i si a m iye ti benimsemiş ve bu kültürü kendi milli özlerine taşırılmışlardır.

Yalnız bir avantaj vardır. Toprağa yerleşik olanlar, genellikle savaş gücünü kaybederler. Savaş, ganimet, yağma amacıyla askeri konfederasyonlar biçiminde örgütlenen Türk boylan, askeri alanda güçlü olmalarına karşılık, Kürtlerin askeri yapılan eskiye oranla daha zayıftır. Adeta, Kürt topluluklarının eski örgütleniş tarzını bu sefer Türkler devam ettirmektedir. Fakat, bu elverişli askeri durumları. Türklere askeri yönden daha fazla bir üstünlük sağlamasına rağmen, ekonomik, sosyal, kültürel üstünlük daha çok Kürtlerde bulunmaktadır. Bu nedenle de Türkler, sosyo-ekonomik örgütleniş alanında daha çok Kürt milli yapısı içinde erimişlerdir. Bugüne kadar da Türk aşiret toplulukları, Kürt milli oluşumları içinde erimiş, Türkler Kürt] esmişlerdi r. Karakoyunlular, Akkoyunlular ve daha sonra Safeviler gibi siyasi birlikler, Türk kökenli sultan ve beylerin elinde bulunmasına rağmen, bunlar, sosyo-ekonomik ve ulusal örgütlenme açısından fazla bir önem taşımamaktadır. Sultanların sadece köken olarak Türk olmaları, buraları yapı olarak da Türkleştirmeye İmkân vermemektedir. Tam tersine bunlar, Türklüklerinden vazgeçmişler ve yerleşik kültür içinde erimişlerdir. Büyük Selçukluların İran'daki bu durumu, daha sonra Safevilerin egemenliği döneminde, Kürdistan'daki Akkoyunlar, Karakoyunlular, Artuk-oğulları ve İrşidoğulları gibi irili ufaklı sayısız beyliklerde de devam etmiştir. Köken olarak Türk olmalarına karşılık, sosyo-ekonomik ve milli örgütlenmeleri daha çok Kürt halkının etkisi alanda gelişmiştir. Ve artık, bir Türk feodali gibi değil, daha çok bir Kürt feodali gibi davranmak zorunda kalmışlardır.

Feodalizmin olgunluk çağındaki bu durum, kısaca şöyle özetlenebilir Arap işgal ve istilâ döneminde sert baskı ve katliamlar nedeniyle bir gerileme olmasına karşın, Arap

egemenliğinin zayıflaması ve feodalizmin olgunluk dönemine girmesiyle sosyo-ekonomik gelişmede ileri bir evreye ulaşılmış, buna bağlı olarakta milli değerlerin, sınırlı da olsa geliştiği bir evreye girilmiştir. XI. yy'da başlayan Türk akımları bu gelişmeyi engelleyememiş, tersine istilâcılar yerleşik toplum içinde erimişlerdir. 1500 yıllarına kadar devam eden bu evre, milli gelişim açısından yarattığı kazanımlarla, diğer halkların yaşadığı durumdan fazla bir gerilik göstermemektedir. Kürtler bu dönemde, milli gelişim ve sosyo-ekonomik örgütlenme açısından bir çok komşu halktan daha ileri bir durumda yaşamışlardır.

Fakat bu evrenin olumsuz yanları da vardır. Kürtler, MÖ. 500 yıllarından MS. 1500 yıllarına kadar süren yaklaşık 2000 yıllık dönemi İşgal, İstilâ ve yabancı egemenlik altında yaşamışlardır. Sürekli ve güçlü siyasal birlikler yaratamadıklarından da ne sosyoekonomik yapıda, ne de milli oluşum açısından, daha güçlü ve örgütlü bir durum sağlamışlardır. Eğer siyasal alanda böyle bir birlik yaratılmış olsaydı, mevcut oluşum hem sosyo-ekonomik örgütlenmede ve hem de ulusal biçimlenişte çok daha güçlü bir duruma ulaşabilecekti. Fakat, sürekli bir işgal ve İstilânın oluşu ve böyle bir siyasal birliğin yaratılmasını, bu dönemin önemli oranda da elverişsiz geçmesine, Kürtlerin yabancı etkiler altında yaşamasına yol açmıştır. Sosyo-ekonomik gelişme yabancı etkiler altında olduğundan, bu milli oluşumu olumlu bir tarzda etkileyememiş, zayıf bir ulusal gelişme yaşanmıştır.

Bu durum kölecî dönemde biraz daha farklıdır. Yabancı köleciliğinin sosyo-ekonomik şekillenmesi Kürtlerde fazla gelişmemiştir. Köleleşme daha çok askeri ve bazı özel amaçlarla olmuş, aşiretler varlıklarını büyük oranda korumuşlardır. Feodal dönemin başlangıcında da güçlü bir etkilenme yoktur. Kürtler feodalizmi daha çok olgunlaşma döneminde yaşamışlardır. Bu bazı olumlu öğeler taşımakla beraber olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Her şeyden önce feodal sosyo-ekonomik şekillenme de toplumun iç dinamikleri sonucu değil, dış etkilerle gelişmiştir. Toplumun iç dinamikleriyle gelişmeyen, daha çok yabancı etkiler altında oluşturulmaya çalışılan feodal sosyo-ekonomik şekillenme ile yabancı güçler, toplumu özgürlüklerinden yoksun kılmayı ve ulusal değerlerinden uzaklaştırmayı amaçladıklarından, bu durum aşiret tipi örgütleniş ve aşiret tipi düşüncenin güçlenmesine ve bu temelde direnmelere yol açmıştır. Fakat bu örgütleniş biçimi, daha gelişmiş sosyo-ekonomik örgütlenişleri temsil eden yabancı istilâlar karşısında toplumsal varlığı korumaya yetmediğinden, Kürt halkının ulusal ve toplumsal örgütlenme sürecini olumsuz yönde etkilemiştir. Yabancı egemenliğin toplumu örgütsüzleştirme ve parçalama faaliyetlerine karşı koruyucu bir fonksiyon görevini görememiştir.

Bu durum en yıkıcı etkilerini ise XV. yüzyıllardan itibaren gösterecektir. Feodalizm dünya çapında gerileşme dönemine girdiğinde ve kapitalizm ileri bir üretim biçimi olarak doğmaya başladığında, Kürdistan'daki bu yetersiz sosyo-ekonomik ve ulusal örgütlenme, kapitalizme dayalı sosyo-ekonomik örgütlenme karşısında dayanaksızlığını açıkça sergilemiştir.

Yeni sosyo-ekonomik biçim devrimci bir tarzda değil, teslimiyetçi ve işbirlikçi karakterde geliştiğinden ötürü, bunun da sağladığı örgütlenme gerek uluslaşma gerekse sosyo-ekonomik alanda geliştirici bir yapı kazandırmamıştır. Tersine, daha gelişmiş sosyoekonomik hakimiyetlere dayalı İşgalcilik ve sömürgecilik yıllarında bu işbirlikçilik temelindeki örgütlenmeler giderek ajanlaşmaya doğru dönüşmüşlerdir. Aşiret yapısı ise bunda bir maske rolü oynamış-ür. XVI. yy.'la kadar komşularına göre hiç de geri

olmayan Kürtler, bu yüzyıldan itibaren hem sosyo-ekonomik gelişme ve hem de ulusal şekillenme açısından derinliğine bir çöküş dönemine girmişlerdir.

c)- XVI. yy. İle XIX. yy. Arasındaki Dönem

XVI. yy'dan itibaren feodalizm, olgunluk döneminden çöküş dönemine girmiştir.

Feodalizmin çöküş dönemine girmesi Ortadoğu'daki feodalizmin özelliklerinden değil, Avrupa'da kapitalizmin yükselmesinden ötürüdür. Dünya çapında feodalizmin en güçlü olduğu Avrupa'da kapitalizm yeni bir üretim biçimi olarak dogmaya başladığında, feodalizmin bir gerileme ve çöküş dönemine girmesi kaçınılmaz olmuştur. Avrupa'da doğan kapitalizm, yalnız Avrupa Sınırları içinde kalmamış daha XVI. yy'da başlayan okyanus seferleri ve Ortadoğu'ya meta sürümüyle, kapitalizmin feodalizme karşı üstünlüğü ortaya çıkmıştır. Bu durum, feodalizmi gerileme süreci içine itmiştir.

Feodalizm dünya çapında aşılmış bir biçim olmasına rağmen, Kürdistan'da ve Kürdistan'ın komşu olduğu yörelerde henüz olgunluk dönemini yaşayan güçlü feodal devletler vardır ve bunların Kürdistan üzerindeki çatışmaları devam etmektedir.

Bunlardan birisi, Anadolu'da gelişip güçlenen Osmanlı Türk beyliği, diğerleri ise, İran'da kurulan Şii mezhebine bağlı Safevi devleti ile Mısır'da Arap etkisi altında gelişen Memlûk Sultanlığıdır. Farklı mezhepsel ve milli temelleri olan bu devletler arasında, emperyalist amaçlar için bir savaşım söz konusudur. Bu savaşımın ana gelişim halkası ise yine Kürdistan'dır.

Safeviler, Diyarbakır ve Fırat'a kadar olan alanı egemenlikleri altına almak isterlerken. Memlûktular da güneyden Mezopotamya, Adana, Konya, Malatya'ya kadar yayılmak istemektedirler. Bunların bu iç içe geçen çıkar çelişkileri, Kürdistan'ı kendi çıkarlarına en uygun bir üs haline dönüştürme isteklerine yolaçmıştır. Bunda en avantajlı durumda olansa Osmanlı Türk sultanları olmuştur.

Kürt beylerinin Safevi devletinden fazla yüz bulamaması ve bunların baskısını görmüş olmaları, bu beylerden çoğunun surını mezhebine bağlı olması, Kürt beyliklerine yan devlet denilebilecek çok geniş muhtariyet tanımada anlaşmış bulunmaları gibi etkenler, Kürt egemenlerinin Osmanlı sultanlarının yanında yer almalarına yolaçmıştır. Özellikle bu politikanın seçkin adamı olan İdris-i Bitlisi, Kürt beyliklerini önce kendi aralarında örgütleyip daha sonra Yavuz'a bağlamak için, para ve diğer avantajlar karşılığında yıllar süren bir çaba içine girmiştir. Bu çabalar sonucu Kürt beylerinin desteğini alan Yavuz, Safevi devletini İran içlerine kadar kovup, bu alanlara hakim olma zamanının geldiğini düşünerek, doğuya seferler düzenlemiştir. 1514 yılında gerçekleştirilen bu seferde, Safevi devleti yenilerek İran içlerine kadar sürülmüş ve Kürdistan'ın büyük bir bölümü anlaşmalı bir biçimde Osmanlı egemenliği altına girmiştir.

Bu dönemde, Osmanlı devleti içinde en büyük özerkliğe sahip olan yer, Kürdistan'dır. Adeta devlet içinde devletlerin kurulması temelinde sağlanan bu gelişmeler, Kürt beylikleriyle, Osmanlı Türk feodallerinin ittifakına yolaçmıştır. Bu durumu kısa vadeli çıkarlarına uygun bulan Kürt beylikleri, savaşlarda asker gönderme ve yılda bir vergi verme temelindeki böyle bir bağımlılığı kabul ederek, bu statükoyu meşrulaştırmalardır. Bu statüko altında, doğudan gelecek Safevi yayılmasına ve güneyden gelecek Memlûk tehlikesine karşı bir uç beyliği hizmetini görmüşlerdir.

Yavuz, bu seferden sonra güneye yönelerek Memlûk devletini ortadan kaldırmış ve böylece Kürdistan, hem güneye hem doğuya karşı Osmanlıların en güçlü kalelerinden birisi olmuştur. Kürt beyliklerinin desteğini alan Osmanlı beylikleri doğu sınırları için son-derece emin bir üs olarak burayı muhafaza etmişler, bunun karşılığında ise,

Kürdistan'daki feodallerin sınıf çıkarlarını sağlama bağlamışlardır. Kürt beyliklerinin o dönemde hâlâ bir siyasal hakimiyeti, siyasal örgütlenişi ve buna bağlı olarak askeri gücü vardır.

Şerefname'de de görüldüğü gibi bir çok beylik, mevcudu 10.000'i bulan sürekli bir askeri kuvvete sahip bulunmaktadır. Siyasal birlikleri gelişmiş beylikler sözkonusudur. Kısaca bu feodal biçim altında, Kürt beyliklerinin siyasal güçleri yanında askeri güçlen, siyasal örgütlenmeleri yanında askeri örgütlenmeleri hâlâ çok güçlü durumdadır. Fakat bu, sadece görünüşte bir güçlülük ve Örgütlülük durumudur.

Bu kadar geniş özerkliklere sahip olan bir gücün, merkezi otorite için büyük bir tehlike teşkil edeceğinin bilincinde olan Osmanlı sultanları, bu süreç içerisinde, bu beylikleri usta bir politikayla önce kendi aralarında birbirine düşürerek birliklerini engelleme, daha sonra bunların egemenliği altındaki siyasal birliklerinin olduğu alanı sancak ve vilayetler gibi daha küçük birimlere bölerek zayıf düşürme, bunların geniş siyasal ve askeri güçlerini parça parça etme politikaları içine yönelmişlerdir. Merkezi feodal-askeri bir devlet olan Osmanlı imparatorluğu bunu gerçekleştirecek güçtedir ve geniş imparatorluk içinde bir azınlığı oluşturan Kürt beyliklerinin askeri ve siyasi yönden Osmanlı beyliklerini altetmeleri mümkün değildir. Bunun sonucu olarak Kürt beylikleri, Osmanlı merkezi gücünün siyasal ve askeri alanda parçalama çabalarına karşı koyamamışlar, direndiklerinde de, Kanuni ve IV. Murat döneminde olduğu gibi her zaman ezilmişler, buna bağlı olarak askeri ve siyasal güçlerini de giderek kaybetmişlerdir.

XVII. ve XVIII. yy'da yaşanan süreç özünde budur. Kürdistan'da Osmanlı merkezi otoritesi gelişirken, Kürt egemenlerinin siyasal ve askeri otoritesi sürekli azalmıştır. Bu süreç, XIX. yy'a gelindiğinde ise tümüyle Kürt beyliklerinin aleyhine dönüşmüş, adeta varlıklarını yitirmekle karşı karşıya gelmişlerdir.

d)- XIX. yy. da Durum

Feodal Osmanlı emperyalizmi tarafından XVI. yy'da geliştirilmeye başlanan yan-sömürgecilik, XIX. yy'ın başına gelindiğinde artık tam sömürgeciliğe dönüşmüştü. Öncelikle yan-sömürgeciliğe dayalı siyasal birlikler parçalanıp, yerlerine Osmanlı beylerbeyleri ve sancak beyleri atanarak siyasal bağımlılık giderek geliştirildi. Yine bu temelde, Osmanlı yeniçeri ve hassa ordusu başta Diyarbakır, Erzurum ve Van vilayetleri olmak üzere Kürdistan'a yerleştirilerek, Kürt beyliklerinin etkinlikleri kırıldı. Bu vilayetlerden başlayarak en ücra köşelere kadar sancak beylerinin atanmasıyla birlikte, tümüyle Osmanlıların askeri ve siyasal denetimi gerçekleştirildi. Özellikle XVI. yy.'daki tam bağımsız siyasal birlik için elverişli şartların, başını Idris-i Bitlisi'nin çektiği ihanet sonucu değerlendirememesi ile doğan bağımlılık, bu süreç içinde tamamlandı. Buna karşı direnmeler ezilerek, başka ittifaklara yönelmenin de imkanı kalmadı. Safevî devleti örneğinde görüldüğü gibi, ittifaklara yönelmede durumu değiştirme açısından artık yetmiyordu. Osmanlı sultanlarının, yalnız askeri ve siyasal güçlerine değil, onların ekonomik çıkarlarına da darbe vurmaya kalkışma! arı yi a Kürt beylikleri, XIX. yy'da sınıf olarak tümüyle imha olma durumuyla karşı karşıya geldiler. Bu durumsa onları direnmek zorunda bıraktı.

XIX. yy'daki direnmelerin temel ekonomik nedenlerini izah ederken, esas olarak şunları belirtmek gerekir

Osmanlı imparatorluğu, dışta, özellikle Avrupa kapitalizmi karşısında sürekli yenilgiler

içine girmiş, batıda y ağma-talan dönemi tamamen kapanmış, Polonya'dan başlayarak Balkanlara kadar sömürü alanlarını kaybetmiş, Mısır ve Afrika yavaş yavaş elinden çıkmaya başlamıştır. Bütün bu alanlar üzerinde Avrupa kapitalizmine dayalı egemenliğin gelişmesi ile batıdaki sömürü kaynaklarını kaybeden Osmanlı sultanlarının aruk doğuya yönelerek, sömürüyü Anadolu'nun içinde ve buna en yakın olarak da Kürdistan ve Ermenistan'da yoğunlaştırmaları kesin bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu sömürünün gelişmesi siyasal ve askeri gücü önemli oranda kaybetmelerine rağmen ekonomik sömürüyü ve ticareti büyük oranda ellerinde tutan Kürt egemen sınıflarının çıkarlarını tehdit ettiğinden, bunların sınıfsal sömürülerinden vazgeçmeyerek Osmanlı sultanlarının bu yoğun sömürü isteğine karşı direnmeleri kaçınılmaz olmuştur. Hiçbir egemen sınıfın uğrunda imha olsa bile kendi sömürü olanaklarından vazgeçmediği gerçeği de göz önüne getirilirse, bunun bir tarihsel zorunluluk olduğu anlaşılacaktır. Bu direnmelerin temelinde ekonomik nedenlerin yanısıra, askeri nedenlerde vardır. XIX. yy'dan itibaren asker kaynağı kıtlaşmıştır. Ekonomik sömürü vergilendirme adı altında geliştirilirken, sürekli yenilen Osmanlı ordularının da yenilenmesi gerekmektedir. Asker kaynağı olarak sadece Anadolu ve Kürdistan kalmıştır. Çekinildiğinden, hristiyanlar ordu içine alınamamaktadır. O dönemdeki askerliğin 15 sene sürdüğü ve bir daha ailesine, ülkesine dönemmediği gerçeği de düşünülürse, Kürt halkının yoğun olarak askerileşmeye tabi tutulmasını toplumun kolay kolay kabul edemeyeceği anlaşılır birşeydir. Kürt beyleri, sömürü olanaklarını ellerinden kaybetmek istemediklerinden ötürü bu duruma karşı çıkarken, halk da böylesine zorbaca askere alınmayı kabul etmemiştir. Bu durum, Moltke ve diğer seyyahların anılarında son derece açık olarak belirtilmektedir.

Batı etkisi nedeniyle geliştirilen askerileştirme ve vergilendirme, Kürdistan'ı bu yüzyılda boydan boya bir ayaklanma dönemine itmiştir. Ancak, daha yüzyılın başından itibaren batı karşısında bağımsızlığını yitirmeye başlayan ve bağımsız bir feodal devletten bağımlı bir feodal devlete doğru dönüşen Osmanlı imparatorluğu, batının da desteğiyle bu ayaklanmaları ezmiştir. Hristiyan olmalarından ötürü batıyla yakın ilişkiler içinde olan ve batı kapitalizmine kompradorlukta daha elverişli durumda bulunan Ermeni ve Nasturi tüccarlarının da çıkarları, Kürt beyliklerinden zarar görmekteydi. Batılı kapitalist devletler, ticaret güvenliğini en çok Kürtler bozduğundan, Asya ve Ortadoğu ticaret yolunun güvence altına alınması için isyanların bastırılmasında sultanları desteklemişlerdir. Batının bu konuda sürekli uyanları olmuş, nitekim Bağdat, Erzurum ve Diyarbakır'a yerleşen batılı konsoloslar, imparatorluktan bu beyliklerin susturulmasını istemişlerdir. Sultan Mahmut'un yaptığı da, bu isteğin yerine getirilmesinden başka birse y değildir.

imparatorluk, 1840'ta, İngilizlerle yapılan ticaret anlaşmasından sonra hızla y an-sömürgeleşme sürecine girmiştir, imparatorluk içindeki Rum, Ermeni, Süryanî ve diğer Hristiyan kökenli halklar batının kompradorları haline gelmişlerdir. Türk, Kürt ve diğer müslü-man halkların bu gelişmelerden zarar görmelerine ve tepki duymalarına rağmen, sultanların daha çok müslüman halklara karşı batı yanlısı bir tutum içine girdikleri görülmektedir. Öyleki, Sultan Ab-dülaziz ve Abdülmecit batının bürokratları haline gelmişlerdir.

Biraz daha farklı bir politika izleyen Abdülhamit dönemine kadar, Kürdistan'da uygulanan politika, sultanların batıyla işbirliği halinde ve batı çıkarlarını korumaya yönelik, sert baskı ve katliam politikası olarak değerlendirilebilir. Vergilendirme ve askere alınma işlemlerine tabi tutmak, ticarete engel olma durumlarını ortadan kaldırmak için, baü tarafından 1800'lerden itibaren başlatılan ve tanzimat döneminde daha da yoğunlaştırılan bu Kürdistan

seferleriyle, Kürt ayaklanmaları acımasızca ezilmiştir. Bu durum, Osmanlı sultanlarının Kürdistan'ı yalnız askeri ve siyasî alanda değil, ekonomik alanda da gelişen bir sömürgeleştirmeye tabi tutmalarına ve Kürdistan'ı batıyla işbirliği içinde, tam bir sömürge statüsü içine almalarına götürmüştür.

Burada örgütlenme açısından söylenmesi gereken şudur; kendi iç siyasal ve askeri örgütlenmesini egemen sınıflarının şahsında kaybeden Kürtlerin, kendi öz feodal ve hatta aşiret sosyo-ekonomik şekillenmesi içinde de olsa, ekonomik ve sosyal alandaki örgütlenmeleri de darbelenmeye maruz kalmıştır. Özellikle aşiret üyelerinin zorla askerliğe alınmak istenmesi, kapitalizmin ekonomik gelişmesi ve kompradorluğun daha çok hristiyan halkların elinde geliştirilmesi, ekonomik örgütsüzlüğü, aşiretlerdeki daralmayı ve dağılmayı beraberinde getirmiştir. Gerek feodal sosyo-ekonomik örgütlenmenin dağılması, gerekse aşiret örgütlenme sinin parçalanması, toplumun egemenleri olan aşiret reisleri ve feodal beyliklerin siyasal ve askeri güçlerinin ayaklanma süreci içinde tamamen ezilmesiyle, en yaygın şekilde XIX. yy'da başlar. Üyelerinin büyük bir kısmı zorla askere alınan, toplumun maddî ve manevi olanaklarını elinden alan vergilendirme ve yağmanın geliştirilmesi karşısında ekonomik çıkarlarını koruyamayan aşiretlerin, artık kendi varlıklarını da ayakta tutamadıktan görülmektedir, isyanların ezilmesi de bunun için daha elverişli bir zemin yaratmıştır.

- Gerek Kürt egemen sınıfları açısından, gerekse Kürt aşiretleri açısından bu dönem karakterize edilecek olursa şöyle bir durumla karşılaşılır: Feodalleşme genellikle aşiret reislerinden başlamıştır ve feodal beyler aynı zamanda aşiret reisleridir. Daha önceleri askeri ve siyasi temele sahip ve güçlü bir ekonomik temeli olan önderliğin yıkılmasıyla sömürgeciliğin en ücra köşelere kadar yerleştirilip, ekonomik sömürünün de Osmanlı imparatorluğunun denetimi altına alınması, feodal aşiretçi yapının güçlerini giderek bir ajan durumuna getirmiştir. Özellikle de direnmelerin ezilmesinden sonra, bunlara sancak beylerine, kaza kaymakamlarına ve kadılara hizmet etmekten başka bir iş kalmamıştır. Bunlar daha önceleri doğrudan sultana bağlıydılar ve aralarında herhangi bir halka bulunmamaktaydı. Süreç içinde beylerbeyine bir bağımlılık oluştu ki, bu da yine üst düzeyde bir bağımlılıktı. Fakat bu bağımlılık giderek daha da daralmış, sancak beylerine ve kaza kaymakamlarına olan bağımlılığa dönüşmüştür. Açıktır ki, bu, Osmanlı bürokrasisinin bir ajanı olma durumuna düşmektir. Bağımlılık statüsü yerini, Kürt aşiret-feodal beylerinin bürokrasiye ajanlık bağlarıyla bağlı olma durumuna terketmiştir. Bu durum, toplumun iç örgütlenmesi açısından daha yıkıcı olmuştur. her şeyden önce, feodal aşiret önderlerinin toplum üzerindeki kontrolleri daralmıştır. Ayrıca bu birliklerin çok küçük Osmanlı bürokratlarına bağımlılığa dönüşmesi de, toplumu her alanda Osmanlı sömürgeciliğinin örgütlenmesine açık hale getirmiştir. Ayaklanmaların ezilmesinden sonra ise, bu çok daha açık bir

duruma gelmiştir. Kürt aşiret-feodal beylerinin bundan böyle yaptıkları şey, toplumun örgütlenişi ve önderliğinden vazgeçerek, toplumu bu etkilemelere alabildiğine açık tutmak ve kendilerine Osmanlı bürokrasisinin kapılarında bir çıkar aramak olmuştur. Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin etkisi altına alınan bu yapının temelleri, ağırlıklı olarak XIX. yy'da isyanların ezilmesinden sonra atılmıştır. Kürdistan'da daha önce böyle bir durum yoktur. Feodal aşiret reislerinin geniş çaplı siyasal-askeri otoritesi altındaki aşiretlerin dil, kültür ve toplumsal alandaki iç örgütlenişi son-derece güçlü olduğu gibi, Osmanlı ordularının ve bürokrasisinin varlığı da çok zayıftır. Bu durum XIX. yy'a kadar ortadan kalkmış ve XIX. yy'da artık askeri, siyasi ve ekonomik alanda Osmanlı otoritesi egemen hale gelmiştir. Toplumun önderleri olması gereken güçler ajanlar durumuna düştüğünden, bu durum, toplumun ulusal şekillenmesinin alabildiğine zayıflamasına y ol

açmıştır.

XIX. yy'ın bütün bu olumsuzluklarına, bir de kapitalizmin çöz-dürücü etkisi eklenmiştir. Komprador burjuvazinin Ermeni, Süryani gibi hristiyan halklardan derlenerek ortaya çıkarılması, yani kapitalizmin uluslaştıncı etkisinin komprador nitelikli burjuvalar vasıtasıyla olsa Kürdistan'a ulaş ün im aması, hristiyan halkların sürekli olarak ban desteğini aramaları ve bu nedenle kırımların olması, Kürdistan'da feodal sömürgeciliğin olumsuzluklarına ek olarak bir de kapitalizmin olumsuzluklarının gelişmesine yolaçmıştır. Bütün bu gelişmelerde, Osmanlı sultanları, azınlıklardan oluşan kompradorlar ve batı ortak çıkar temelinde hareket etmişlerdir.

Abdülhamit dönemindeki politika, gerek Kürdistan'daki feodalizmin yeniden örgütlenmesinde ve gerekse uluslaşma açısından yenilikler göstermektedir. Abdülhamit içerde, hristiyan halklara karşı müslüman halkları kendisine sosyal temel alırken, dışarda da İngiliz, Fransız ve Rus çarlığına karşı daha yeni gelişen Alman emperyalizmine dayanmıştır. Osmanlı sultanları açısından Alman emperyalizminin daha elverişli bir konumu vardır. Alman emperyalizmi henüz Osmanlı sınırına day anmamıştır ve daha çok ticari ve ekonomik hakimiyetini geliştirme aşamasındadır. Oysa İngiliz ve Fransız sömürgecileri, imparatorluğun bir çok bölgesini parçalamış, koparmış ve diğer birçok kısmına da göz dikmişlerdir. Tüm Arabistan, Akdeniz kıyıları, hatta Anadolu'nun batısına kadar olan alanları koparmayı, yine Ermenistan'da Ermeni hareketini destekleyerek imparatorluğu tümüyle dağıtmayı amaçlamaktadırlar. Bunun için de, müslüman halkların durumunu zayıf düşürme gibi bir faaliyet içinde bulunmaktaydılar. İçte ve dıştaki bu koşullardan yararlanan sultan, İngiliz ve Fransız egemenliğini biraz sınırlandırabilmek, Ermeniler üzerinde amaçları olan kuzeyden gelecek çarlık tehlikesini engellemek için, bir yandan bunları birbirine karşı kullanma, diğer yandan da imparatorluğu Alman emperyalizmine bağlı tutma politikası içine girmiştir. İçte, hristiyan halklara karşı müslüman halkların desteğini almak için pan-islamizm'i körüklemiş, bütün bu süreç içinde de, yeni bir sınıf olarak Türk burjuvazisinin doğuş olayı ortaya çıkmıştır.

Bu politikanın Kürdistan'daki yansıması ise şöyledir. Feodal bir sultan olan Abdülhamit'in, feodal halkların önde gelenlerine gereksinimi vardır. Ayakta kalması buna bağlıdır ve bunun için de feodal müslüman halklardan derlenmiş askeri ve siyasi bir güç oluşturma durumundadır. Abdülhamit, bu örgütü bir yandan dışarda kendisiyle çelişki içinde olan İngiliz ve Fransızlara karşı kullanırken, içerde de hristiyan halklara karşı kullanır. Bu amaçla, Çerkezler, Arnavutlar ve Kürtlerden oluşan hassa özel alayları. Hamidiye Alayları, ve bu alayların önderlerinden derlenmiş bir siyasal güç oluşturmaya çalışmıştır.

Kürdistan'da böyle bir gücün derlenmesinin daha sonraki gelişme açısından son derece önemli rolü vardır. Ezilmiş Kürt hanedanları için adeta yeniden dirilme ve eski günlerine tekrar kavuşma gibi bir dönem açılmıştır. Elbette ki bu, daha farklı temellerdedir. Abdülhamit'in Kürdistan politikasının temelinde, Kürdistanla iç içe olan Ermenistan'daki kurtuluş hareketini ezmek ve Kürdistan'ın Ermeni ulusal hareketinden etkilenmesini önlemek amacı yatmaktadır. İki halk arasında gelişebilecek olan bir dostluğu düşmanlığa dönüştürmek için, böylesine ard niyetli amaçlarla kendisine bağladığı Kürt beyliklerini diriltip güçlendirerek, Kürdistan'da gelişecek olan ulusal hareketi bu beylikler vasıtasıyla engellemek istemiştir. Ve, bu işbirlikçi ve milli bilinçten yoksun beylikleri, özellikle de güney Kürdistan'daki Kürt ulusal hareketlerine karşı kullanmak için Hamidiye alayları

biçiminde örgütlemiştir. Yine bu beyliklerden derlenmiş 200-300'e yakın çocuğu İstanbul'da aşiret okulları açıp, eğiterek, subay, paşa vb. görevlere atadığı bu kişileri imparatorluğun sağlam bir güvencesi haline getirmeyi ve böylece bunlar vasıtasıyla kendi feodal temellerini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Hamidiye a-layları vasıtasıyla oluşturulan kuvvetleri yalnız Ermenilere ve Balkanlara karşı değil tüm halk hareketlerine karşı kullanmak da, amaçlanan diğer bir durumdur.

İşte, Abdülhamit'in bu stratejik amaçlarına bağlı olarak 1880'-lerden itibaren katliamcı eski Osmanlı politikasını değiştirerek, onları beylerin çıkarını kollayıcı, ulusal özlerine ihanet ve halklara düşmanlık temelinde geliştirip, örgütlediği, askeri ve siyasal bir güç haline getirdiği görülecektir. Milli özlerinden boşaltılan ve Kürdistan'da bulunmalarına dahi olanak tanınmayan, İstanbul'da eğitilip örgütlenilerek daha çok karşı-devrimci amaçlarla diriltirilip, teslim alınmış bu beylikler, Kürdistan açısından bir talihsizlik olmuştur. Hamidiye alaylarının oluşturulması, Kürdistan'daki toplumsal ve ulusal gelişme, örgütlenme açısından büyük bir engel teşkil etmiştir.

Çok çeşitli aşiretlerden derlenen ve binlerce kişiye ulaşan bu Hamidiye alaylarının elinde, Kürdistan tam bir kargaşa ortamına sürüklenmiştir. Kapitalist gelişmeden ve diğer halkların ulusal kurtuluş hareketinden de etkilenmesi zorunlu olan Kürdistan'daki ulusal direnme ögeleri, birde yalnız aşiret çıkarlarının a hizmet eden ve bu çıkarları genişletmek için sultanın .silahlarıyla diğer halklara saldıran bu güçlerin yarattıkları karmaşa ortamı içinde gelişme olanağı bulamayacaktır. Elbette ki, din ideolojisine dayanan ve sultana bağlılık temelinde gelişen, tümüyle ard niyetli amaçlarla oluşturulan bu birlikler olumlu bir işlev göremezlerdi. Kürdistan, 1890'lardan 1920'lere kadar bunların siyasi ve askeri etkinliğinin olumsuzluğu altında kalmıştır. Bu yüzdendir ki, Osmanlı imparatorluğu 1918'de yıkıldığında, Hamidiye alaylarının Ermenilerle Kürtler arasında yarattığı düşmanlığın çok güçlü olmasından ve Kürt beylikleri arasındaki yaygın çelişkilerden ötürü, ne Ermeni halkının hareketi bir gelişme olanağı bulabilmiş, ne de dönemin elverişli şartlarına rağmen Kürdistan'daki hareket gelişme şansı bulabilmiştir. Bu durum, Abdülhamit'in Kürdistan'a bakış açısından ve kendi açısından uzun vadeli politikasını uygulamaya geçirmesinden kaynaklanmaktadır.

Bu dönemde kayda değer diğer bir durum da, İstanbul'da bazı Kürt dernekleri, cemiyetleri ve gazetelerinin kurulmasıdır. Bunlarda yine, Abdülhamit'in Hamidiye Alayları politikasından kaynaklanmıştır ve aşiret okullarında yetişen beylerin çocuklarının elinde gelişmiştir. Uluslaştırmacı etkisi olmadığı gibi, feodallerden gelme aydınların hareketi olmaktan öteye de gitmemiştir. İmparatorluğun bu zayıf döneminde tüm halklar ulusal kurtuluşları için dışı dışı bir mücadele verirken, bunlar Kürdistan'dan kopuk bir durumda, İstanbul'da yerleşmiş ve Kürdistan'a da ancak kendi kollarını veya ajanlarını yollayabilmişlerdir. Feodal sınıfın yeniden örgütlenmesine yakından bağlı olan bu dernek ve cemiyetler, son derece reformist temellerde ve merkezi otoriteyle uzlaşarak bazı ulusal haklar elde edebileceklerini sanan, ihtilalci olmayan, böylesine şekilsiz, hedefsiz kuruluşlardır. Bunlar, özellikle Kürdistan'da yeniden otonomiye kavuşarak güçlenen feodallerin siyasal, ekonomik amaçlarına daha bilimsel bir içerik kazandırmak için, feodal sınıftan gelme aydınlar tarafından kurulmuşlardır. İçlerinden ulusal nitelikte olanlar çıksa da özde durum budur.

Aşılmış bir feodal imparatorluk olan Osmanlı imparatorluğu, bu yıllarda yıkılışa doğru giderken, egemenliği altındaki halkların ulusal kurtuluş sorunu da kendisini dayatmıştır. Ulusal-toplumsal örgütlenme kapitalizmin gelişmesi oranında daha da artmış, başta

Balkan halklarının yaşadığı bu süreç giderek müslüman halklara da yayılmıştır. Bu yıllar, aynı zamanda Türk halkının da hızlı bir şekilde uluslaşma sürecine girdiği dönemdir. Türk burjuvazisinin devleti elinde tutma avantajından da yararlanarak, feodal devleti bir burjuva devlete dönüştürme çabaları hızla artarak bir milliyetçilik hareketi gelişmiştir. Devlete hakimiyet temelinde kapitalizmi ve burjuvalığı geliştirme, diğer halklar üzerindeki feodal hakimiyeti kapitalizme dayalı hakimiyete dönüştürme ve bu amaçla devlet ve ordunun yeniden örgütlenilmesi söz konusuudur.

Nitekim, imparatorluğun emperyalist pay lası m savaşı sürecinde yıkılmasının kaçınılmaz olduğunu çok önceden hisseden Türk burjuva temsilcileri, siyasi güçlerine dayanarak devleti ele geçirmişlerdir. Devletin birliğini bütünlüğünü korumak için, devleti feodal temelden kapitalist bir temele dönüştürme çabalarını, Osmanlılık ve islamcılık biçimindeki feodal ideoloji yerine. Turancılık ve Türkçülüğe dönüş biçiminde somutlaşan burjuva ideolojisini geliştirme seyri izlemiştir. Devletin parça parça ele geçirilmesinden, giderek sultanlığın devrilmesine ve yerine bir burjuva devlet kurulmasına kadar varan bir süreç izlenmektedir, Hristiyan halkların mallarının ellerinden zorla alınarak, kapitalizmin, suni şirketlerin ve Türk kompradorlarının elinde geliştirilmeye çalışıldığı, Türkçenin resmi dil haline getirilerek diğer dillerin yasaklandığı bir program uygulanmıştır. Savaşın yarattığı elverişli koşullardan da yararlanan Türk burjuvazisi, ekonomide, siyasette ve ideolojide etkinliğini daha da geliştirmiştir. Fakat, devleti istediği gibi tam bir kapitalist devlete dönüştürmeden ve devletin hakimiyeti altındaki halklar üzerinde kendi sınıf egemenliğine dayalı bir baskı geliştirmeden, devletin yıkıldığına tanık olmuştur. Emperyalist sömürgeci amaçlarla bezenen bu imparatorluğun yıkılması, ekonomik ve sosyal olarak güçsüz olan bu sınıfın ortadan kalkmasına ve varlığının tartışma götürür hale gelmesine yolaçmıştır. Bu sınıf, sınıf olarak kendini kurtarma durumunda, her şeyden önce ulusun kurtarılması sorunu ile karşı karşıya gelmiştir. Bilindiği gibi, M. Kemal hareketi de böyle bir temelde ortaya çıkmıştır.

Türk burjuvazisine dayalı egemenlik döneminin eşiğine gelindiğinde, Kürdistan'daki durum kısaca şöyledir:

Osmanlı feodal hakimiyeti, Kürdistan'ı XVI.yy'dan XIX.yy'a kadar feodalizme dayalı yan bağımlılıktan tam bağımlılığa dönüştürmüş, daha sonra iç ekonomik ve sosyal örgütlenişine el atmış, bütün bu süreç içinde ortaya çıkan ve özellikle de XIX.yy.'daki direnmeleri ezerek ekonomik, siyasi ve askeri alanda kendi egemenliğini geliştirmiştir. Abdülhamit'in suni beylikleri yeniden canlandırma politikasının bu durumu özde değıştirmedeği görülmektedir. her şeyden önce, Osmanlı ordusu Kürdistan'daki en örgütlü güçtür. Bağdat'tan Halep'e, Van'dan Erzurum'a kadar her yerde, burjuva temellerde yeniden örgütlenen ordu birlikleri egemendir, Osmanlı bürokrasisi, stratejik noktalarda, şehir ve kazalarda gelişmiştir. XIX.yy.'a gelindiğinde, bu çok daha gelişmiş durumdadır. Kürdistan'ın iç örgütlenişinde bir zayıflık söz konusudur. Aşiretçi feodal öğeler, ideolojik ve politik olarak teslimiyeti ve uzlaşmayı çoktan kabul etmişlerdir. Çıkar atılan son derece daraltılmış olan bu öğeler, daha fazla otorite için devlete bağımlılıкта kusur etmemekte, bu durumlarıyla da ajan olmaktan öteye gitmemektedirler. İslamîyetin uluslastırıcı olmaktan uzak olan etkisi feodal dönem boyunca devam etmiş, şeyhlik kurumu, tarikatlar, mezhepler altında, çözücü ve yabancı laştırıcı etkisini sürdürmüştür. Aşiret şeflerinin sâin alınmasıyla birlikte, giderek topluma ters düşen aşiret örgütlenmesi, Hamidiye alaylarının teşkil edilmesinden sonra da, toplumu kargaşaya, yıkıma sürükleyen bir ajanlar teşkilâtı durumuna gelmiştir. Artık aşiretçilik, toplumun birlik ve düzeninin sağlandığı kurumlar olmaktan çıkarak, toplumun

herhangi bir çıkar gurubunun elinde kullanılan organlar durumuna dönüşmüştür. Din ideolojisi bunun ideolojik temelini sağlamış, ilkel aşiretçilik bilinciyle din ideolojisinin bu bileşimi, ulusal bilincin gelişmesini daha da kösteklemiştir. XX. yy'in başında tüm dünya halkları ulusal kurtuluş sürecine girmeye başladıktan halde, bunun Kürdistan'da çok cılız olması, bir yandan imparatorluk askeri ve bürokrasi kurumlarının Kürdistan'daki örgüü yapısından ileri gelirken, toplumun siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda kendi öz çıkarları doğrultusunda örgütlenmesinin imparatorluk ve işbirlikçileri tarafından engellenmiş olması da, bu durumu yaratan diğer olumsuz etkenlerdir. Kürt halkı, bütün bu nedenlerden dolayı, diğer halklar gibi kendi ulusal ve politik çıkarları doğrultusunda yoğun bir örgütlenmeye girememiştir. her şeyden önce, böyle bir örgüenmeye önderlik edecek modern bir sınıf yoktur. Tamamen fosilleşmiş ve Osmanlı sultanlarının elinde bir kukla durumuna gelmiş olan feodal şeyhler, gözlerini tüm modern gelişmelere kapatmışlardır. Bunlar, modern gelişmeye karşıt bir ideoloji ve politika, bu temelde askeri ve siyasi örgütlenmeyle karakterize edilmişlerdir. Modern sınıf olarak burjuvazi ve proletaryanı n orta y a çık-mayışı da, toplumun tümüyle böyle bir kaos, örgütsüzlük direnmesiz ve durgun bir dönem içinde olmasına yolaçmıştır. İmparatorluk savaşta yıkılmış, yüzyıllardan beri süren feodal egemenlik merkezi tahrip olmuştur. Bu temelde gelişmek isteyen Türk burjuva egemenliği de yıkılmıştır. Ekonomik temeli çok zayıf olan bu gücün, surda burda parçalan olsa bile, fazla bir iş yapacak durumda değildir.

İngiliz ve Fransız emperyalizmi de, savaşın galipleri olmalarına rağmen güçlerini büyük oranda yitirmişlerdir. Kürdistan gibi bir kara parçasını direkt ordularıyla denetim altına almaları zordur ve dolayısıyla, Kürdistan'ı dıştan baskı ve hakimiyeti alına alacak fazla bir kuvvet yoktur. Fakat, 1920'lerde dış şartlar son derece olumlu olmasına rağmen, bunu içte kurtuluş doğrultusundaki bir çabaya dönüştürecek sınıf da yoktur. Mevcut sınıfların, olumlu şartlardan yararlanacak ideolojileri, politikalan ve bu temelde bir parti örgütlenmeleri ve ittifakları sözkonusu değildir. Adeta, bağımsızlık kendiliğinden gelse bile bunu geliştirecek, koruyacak bir sosyal temel yoktur. Ulusal bilinçten uzak, modern ulusal ve toplumsal örgütlenme ile çelişki halinde bulunan, özellikle Abdülhamit tarafından teslimiyet temelinde canlandırılmış olan fosilleşmiş feodal güçlerin kaosu altındaki bir toplumun, bu elverişli şartları kullanamayacağı açıktır. Emperyalist paylaşım savaşından büyük bir yıkım ve nüfusunun en değerli kısmını kaybederek çıkan bir halkın, kendiliğinden direnmesi de beklenemez.

Bu duruma modern bir sınıf da sahip çıkmayınca, başlangıçta çok zayıf olan Türk burjuvazisi, Abdülhamit politikası temelinde yaratılan Ermeni ve Kürt halkları arasındaki düşmanlıktan yararlanarak zayıflığını güce dönüştürmüştür. Ve hatta, Türk burjuvazisinin kendi burjuva hareketini Erzurum'dan başlayıp, bu aşiret reislerinin ve şeyhlerin gücünden yararlanarak yükseldiği tarihsel bir gerçektir. Gerçekte Kemalist hareketin başanya ulaşmasının temel etkenlerinden biri de, eski devlet yönetimindeki tecrübesinden de yararlanan İttihat ve Terakki'nin uzantısı durumundaki bu kadronun, aslında kendisinden kurtarılması gereken Kürdistan'ı, kendi gelişmesi için temel yapabilme kurnazlığıdır. Çok zayıf olan örgütlenme Müdafa-i Hukuk Cemiyeti'nin örgütlenmesiyle geliştirilmiş, dağıtılmış bulunan ordu yeniden örgütlenilmiş, sivil bürokrasiyi hızla kendine bağlamıştır. Tahrip edilen askeri-siyasi merkezi, Mustafa Kemal'in önderliğinde yeniden kurabilmek ve özellikle Ermeni-Rum kompradorlarının etki alanlarına ve mal varlıklarına yeniden sahip çıkmak için, bu hareketin sosyal ve siyasal temelini, Türk kompradorlarının. Yunan işgali altındaki toprak sahiplerinin ve hemen hemen Bunların önderliği altındaki diğer tüm kesimlerin katılmasıyla genişletildiği ve bu temelde de başarıya ulaşıldığı görülecektir.

Burada önemli olan bir nokta da şudur. Türk burjuvazisi, milliyetçi bir temelde tüm kesimleri örgütleyip, güçlendirirken; tam tersine, Kürdistan'da direnmeyi değil, teslimiyeti kabul etmiş olan egemen sınıflar, bu elverişli şartlara rağmen toplumu tam bir örgüt-süzlük içine itmişlerdir. Uluslaştıncı yönde ciddi hiçbir faaliyet olmamış, kökenleri çok eskilere uzanan örgütsüzlük daha da geliştirilmiştir. Kürt egemen sınıflar, savaş sonrasında da kemalist kadronun elinde bir araç haline gelmişlerdir. Ve Kürdistan açısından artık, kapitalist bir devleti kurmuş olan Türk burjuvazisinin egemenliğinde, yeni bir tarihi dönem başlamıştır. Bu dönemde, güçlü bir baskı ve egemenlik, ve bu temelde bir örgütsüzleştirme olayına tanık olunacaktır.

e)- Cumhuriyet Dönemi

Bu yeni dönemde, Kürdistan'daki sosyo-ekonomik şekillenmeyi, buna bağlı olarak da ulusal durumu değerlendirirken, tarihsel temelleri gözönüne getirerek Cumhuriyet yönetimi altında Türk burjuvazisinin, devlet içinde ve ekonomide de kendi sınıf çıkarlarını örgütlemek için geliştirdiği ideoloji, politika, kurum ve örgütleri ve Bunların Kürtleri s tan'a nasıl yansıtıldığını göstermek gerekmektedir. Günümüz Kürdistan'ındaki örgütsüzlüğü tam olarak anlayabilmek için; Cumhuriyet döneminin ekonomik ve sınıfsal özellikleri başka çalışmalarda ele alındığından, burada sadece, Türk burjuvazisinin Kürdistan üzerindeki egemenliği işlenmeye çalışılacaktır.

Bir burjuva devlet kuruluşu olan cumhuriyet, Türk burjuvazisinin yalın sınıf diktatörlüğüdür. Türk burjuvazisinin kendi gelişimi için, sınıfsal özelliklerine bağlı olarak geliştirdiği bir biçimleniştir. Bu dönemde Türk burjuvazisi, eski feodal biçimleri aşarak ekonomik, kültürel, ideolojik ve politik alanda sınıf olarak kendisini ve kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda da toplumu yeniden örgütlemek durumundadır. Fakat, toplumu ve daha sonra Kürdistan'ı örgütlemeye geçmeden önce de kendisini örgütlemek zorunluluğu kesindir. Ve ayrıca çok zayıf bir sınıf olmasından ötürü de, öncelikle askeri alanda örgütlenmesi kaçınılmazdır.

Türk burjuvazisi i eski imparatorluk kalıntılarını toplayarak kendi sınıf çıkartan doğrultusunda bir ordu oluşturmuş, yine imparatorluğun kalıntılarından cumhuriyetin sivil-bürokratik kesimini yeniden örgütlemiştir. Din ideolojisi yerine, Kemalizm adı altında Türkçülük biçiminde karşımıza çıkan burjuva milliyetçiliğini, temel ideolojisi haline getirmiştir. Bu milliyetçiliğin, özellikle Fransız kapitalizminin ortaya çıkardığı milliyetçiliğin çok zayıf bir yansıması olduğu bilinmektedir. Türk burjuvazisi, her şeyden önce kendisini sınıf olarak örgütlendirmek ve sömürsünü pekiştirmek için, kendi ideolojik ve felsefi anlayışını ortaya çıkarmış, burjuva uluslaşması için politikalar geliştirmiş, ulusal kültür ve dilin gelişmesi için yeni çabalar içine girmiştir. Türk burjuvazisinin bütün bunları, feodal öğelere yabancı azınlıklara ve Kürdistan'daki Kürt halkının ulusal ve toplumsal değerlerine karşı yapmış bilinmektedir. 1925-40 dönemi, bu sınıfın kendisini örgütlediği, toplum üzerinde burjuva bir egemenlik kurduğu ve kapitalizmin gelişimine bağlı olarak bunu geliştirdiği bir dönem olmuştur. Bu dönemde devletçilik biçiminde geliştirilen kapitalizm, Türk burjuvazisinin gelişimini sağlayarak önemli boyutlara ulaştırmıştır.

Feodalizmin, bir toplumun iç özelliklerini çözme, asimile etme, sömürme ve siyasal baskı alına alma gücü sınırlıdır. her şeyden önce kapitalizme göre gelişmemiş ve zayıf bir sistemdir. Dolayısıyla feodal Osmanlı egemenliği döneminde, Kürdistan'daki baskı, sömürü ve bununla orantılı olarak da toplumun sosyo-ekonomik yapısını dağıtma, ulusal

gelişmesini engelleme sınırlıdır. Bu, hem Kürdistan'daki feodal yapının güçlülüğünden ve hemde egemen feodalizmin durumundan ötürüdür.

Fakat, Türk burjuvazisi kapitalist sosyo-ekonomik ve ulusal örgütlenmeyi geliştirdiğinde, durum son derece değişecektir.

En gerici dönemini yaşayan, toplumu örgütlenme ve koruma durumu kalmadığı gibi, dağıtıcı bir konumda olan Kürdistan'daki feodalizm, Türk burjuvazi sinin Türkiye'de yeni bir sosyo-ekonomik ve ulusal şekillenmeyi baş l a iması y la karşı karşıya kalınca, Kürdistan'daki örgütsüzlük daha da gelişip, pekişmiştir. Türk m i niyetçiliğinin önderlik ettiği kapitalist sosyo-ekonomik şekillenme ve bunun

yolaçığı Türk uluslaşmasının çeperleri içinde dağıtılmış, yeni bir ideoloji, politika ve sosyal güçten yoksun halk yığınlarının ve feodalizmin, yüzyıllardan beri süren, son dönemlerde ise en olumsuz etkilemesini yaşayan bu sosyo-ekonomik yapısının fazladirenmeçi güçler çıkaramaması, çıkardığında ise bunların yenilmesi, ve bu üstün gelişme içinde erime tehlikesiyle karşı karşıya gelmesi kaçınılmazdır.

1925-40 yılları arasında, Kürdistan'da bazı ayaklanmaların geliştiği görülmektedir.

Abdülhamit'in oluşturduğu teslimiyet ve İşbir-likçilik temelinde geniş özerkliğe kavuşmuş olan beyliklerin, imparatorluk dönemindeki çıkarlarına yeniden dönmek için önderlik ettikleri ve geniş halk yığınlarının da, yeni yükselen bu sosyo-ekonomik şekillenme içine alınarak yalnız ekonomik sömürü alanında değil, tüm ulusal varlık larının da yutulma tehlikesi içinde olduğunu sez-mesiyle katıldıkları bu ayaklanmalar, bu üstün kuruluş karşısında ezilmekten kurtulamamışlardır. Hiçbir ilerici İdeoloji ve politikaya dayanmayan, sadece Abdülhamit dönemindeki avantajlı duruma geri dönmeyi ve Kürdistan'daki artık-ürün üzerindeki paylarını artırmayı amaçlayan feodallerin önderliğindeki bu hareketler, ulusal amaçlara ulaşmak için ciddi hiçbir çaba harcamadıkları gibi. olumsuz ve yıkıcı sonuçlara da yolaçmışlardır. ileri bir İdeoloji, politika ve Örgütlenmeyi temel alacak bir toplumsal gücün bulunmayışı, bu durumun başta gelen nedenidir.

Emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında, özellikle de Kürdistan'daki biçimiyle ilerici bir harekete önderlik edemeyecek feodal asîretçi bir gücün önder bir güç olarak ortaya çıkması, yenilginin temel nedenidir. Modern bir ideoloji ve politikaya sahip olmayan bu güçler, karşılarında son derece şoven bir milliyetçilik temelinde örgütlenen. İmparatorluğun emperyalist amaçlarını iliklerine kadar duyan gücü bulunca, yenilgi kaçınılmaz olmuştur. Emperyalizm koşullarında milli kapitalizmi yaratmak için, içte İşçi-köylülerin yoğun sömürsünden başka bir olanağı olmayan, bunun için en elverişli bir alan olması nedeniyle de Kürdistan'daki insanları sınıfsal gelişmesi için temel bir alan olarak görmekten başka bir olanağı bulunmayan ve sınıfsal zayıflığı nedeniyle de buradaki insanları dünyanın herhangi bir bölgesindeki kapitalist sömürünün çok çok Ötesinde ancak hayvanlardan elde edilebilecek bir sömürüyle sömürme konumunda olan bir burjuvazinin gelişmiş askeri, siyasi, ideolojik gücü ile bu olumsuz toplumsal güçlerin Kürdistan'da bulunuşu karşı karşıya getirildiğinde, yenilgiden sonra doğaç a k durum un çok elverişsiz olacağı açıktır. Nitekim, isyanlar bittiğinde teslim alı- nan şey, sadece birulusal hareket ve feodallerin elindeki sömürü olanakları değil, tümüyle toplumsal ve ulusal varlığın, bu teslimiyet ve yenilgi temelinde Türk kapitalizminin sosyo-ekonomik kuruluşu ve uluslaştıncı etkisi altında her yönüyle erime ve tükenme sürecine alınmasıdır. 1940'lardan 1960-70'lere kadar yaşanan süreç budur. Yeniden teslim alınan feodaller, artık sadece yenilen bir sınıf olarak kalmayacak,

kurtuluşu Türk burjuvazisinin İçinde erimekte görecektir. Bu, sultan Abdülhamit döneminden biraz daha farklı bir durumdur. Artık bunlar İçin sınıf olarak yaşamak, ancak Kürt halkının ulusal ve toplumsal özelliklerinden tamamen soyunmak ve Türk olmakla mümkündür. Türk burjuvazisi, bunlardan, egemen bir sınıf olmak istiyorlarsa kendilerini ulus olarak inkar etmelerini İstemektedir. Bu sınıf, teslim olma durumundan ve sınıf çıkarları daha çekici geldiğinden ötürü böyle bir durumu seve seve kabul etmiş, kapitalizmin sömürü çarkı içine girmekte kendisini son derece sorumsuz ve rahat olarak görebilmiştir.

Yüzyıllardan beri uzlaşmış, teslim olmuş, ihanet etmiş Kürt egemen sınıfları, 1940lardan itibaren Türk burjuvazisinin uluslaştırmacı potası içinde bir Türk'ten daha çok Türk gibi, Türk burjuvazisinin çıkarlarını kollayan ajanlar durumuna dönüşmeye başlamışlardır. Türk burjuvazi sınıflarının baskı, katliam politikası içinde diğer tüm azınlık uluslara kabul ettirilen bu durum, ağırlıklı olarak 1940'lardan sonra bu kesime de kabul ettirilmiş, bu durumu sınıf çıkartan için uygun gören Kürt egemenleri bir daha direnme sorununu akıllarından bile geçilmemişlerdir. Türk devletin birliği ve bütünlüğünü, kendi sınıf çıkarları açısından herkesten daha çok savunmaları gerektiği, ve bu nedenle de Kürt ulusal değerlerine sahip çıkmak bir yana bu değerlere herkesten daha fazla saldırımları gerektiği gibi düşmanca bir temelde ideolojik, politik ve ulusal yönelme içine girmişlerdir.

Kürdistan halkı yoğun bir ulusal ve toplumsal imha ve sömürü ortamı içinde geçen yakın tarihi sürecinde, kendi bağrından çıkan, fakat en büyük ihaneti ondan gördüğü, çağla bütünüyle çelişki içinde böylesine ucube bir sınıf tamdı. Afrika ve Asya'da bir çok ulusun egemen sınıfları, emperyalizme bağımlılık koşullarında da olsa milliyetçiliğe yönelir, 1945-60-70'ler döneminde dünya halkları güçlü bir ulusal kurtuluş sürecini yaşarken; küçük-burjuvazi de dahil tüm Kürt egemen kesimlerinin her şeyi inkar ederek, hakim ulus içinde erime yolunu seçmeleri gerçekten de günümüzde ender rastlanan bir durumdur. Kürt egemen sınıfları, dünya halkları ulusal kurtuluşlarının zirvesine çıkarken, ideolojik, politik ve uluslaşmanın diğer alanlarında örgütlenme yapmak bir yana, bu konuda en basit bir bilinç üretme zahmetine bile girmemişlerdir. Kısaca onlar, beyinlerini ve yüreklerini çağın bu güçlü akımından tümüyle uzak tutmuşlar, ABD emperyalizminin işbirliğine yönelen bir burjuva ulusçuluğunun tükenmiş çemberi içinde kendilerine yer yapmak istemişlerdir.

Dünya halklarının kurtuluş mücadelelerinin zirveye ulaştığı dönemde, toplumsal ve ulusal kurtuluşa önderlik edecek modern bir gücün ortaya çıkmamış olmasından yararlanarak, bu rezil oyunu çok rahatlıkla oynayabildiler. Burjuvazinin çeşitli çıkar kliklerinin çatıştığı demokrasicilik oyunu altında din ve aşiret ideolojisi gibi her türlü gerici tortuyu örgütlenerek, bu ihanetlerini daha da katmerli bir hale getirdiler. Kendi sınıfsal ihanetleri yetmiyormuş gibi, bu ihanetlerini, henüz modern güçlerin temsilcilerinin ortaya çıkmadığı böyle bir dönemde tüm toplumsal ve ulusal değerlere yansıtmanın mücadelesi içine girdiler. Bir mülk ile temsil edilemek, bürokrasi de bir koltuk kapabilmek, bir bankadan kredi koparabilmek, bir acenta açabilmek, bir araba-bir kat alabilmek v.s. gibi çıkarlar adına, tüm zehirlerini topluma kusmaktan geri kalmadılar. Bütün bunları ise, çağda hiçbir eşi bulunmayan bir ihanet temelinde elde etmeye çalışıyorlar. Bu aşiret reisleri ve toprak beyleri, bu tarihte kapitalistler haline geldiler. Kimisi komprador, kimisi toprak ağası, kimisi tüccar veya bürokrat oldu.

İşte, çağımızın her türlü ulusal ve toplumsal kurtuluş öğeleriyle tam bir çelişki içinde

olan, çağ çağ yapan bütün değerlere yabancı olduğu halde, çağda yaşadığını iddia eden böyle bir kesimin ortaya çıkması, Kürdistan'daki yabancılaşmanın ve ulusal kurtuluş mücadelesinin geriliğinin en önemli iç sosyal etkenini oluşturmaktadır. Tarihte hiçbir sınıfa kolay kolay kabul etmeyeceği fosilleşmiş ideolojik, politik ve maddi çıkar yaklaşımları içine girerek uzun bir süre yaşayan bu sınıfın varlığı, Kürdistan'ın talihsiz bir gerçeğidir. İdeolojik ve politik olarak Türk burjuvazisine tamamen bağımlı olan ve ajanlık temelinde kapitalistlerle şen bu sınıfın, ulusal kişilik olarak Türk burjuva uluslaşmasını tercih etmesi, Türk dil ve kültür öğeleri içinde erimeyi bilinçli olarak kabul etmesi, dünya halklarının en aydınlık dönemi olan 1940-70 yıllarının Kürdistan halkı açısından en karanlık, en durgun ve en çok zehirlenen bir dönem olarak geçmesine yol açmıştır.

Bunlar, sadece mensup oldukları ulusa karşı kendi sınıf intiharlarını yapmamışlardır. Bunun da ötesinde, kurtuluş mücadelelerinin yükseldiği bir çağda halkı her türlü ulusal kurtuluşçu düşünceden alıkoyup, ulusal ihaneti ve İnkârı aşılایarak, kendi öz sınıf çıkarları gereği Türk kapitalizmiyle çelişki içinde olması gereken pazar üzerinde hiçbir savaş vermemiş, ve böylece hiç olmazsa Kürdistan'da kapitalizmin gelişmesini hızlandırarak modern güçlerin en erkenden ortaya çıkmasına yolaçacak olan böyle bir görevi de yerine getirmemişlerdir. En küçük bir direnme göstermeden hakim ulusun dilini ve kültürünü gönüllü olarak kabul etmiş, tüm toplumun ulusal eritme politikası içine alınmasını normal bir olay gibi propaganda etmişlerdir. Emperyalizm ve her türlü gericiliğin çıkarlarını dile getiren burjuva kültürün benimsenmesini yalnız kendi sınıf kişiliklerinde yerine getirmekle kalmamış, bu kültürün sefil bir propagandasını yaparak, toplumu bununla zehirlemeye çalışmışlardır. Hatta, Kürtçe konuşmanın horlandığı bir durumun yaratılmasına dahi gözyumabilmiş, bu kültürü benimsememiş olanların kompleks içine İtilmesine de yine bunlar neden olmuşlardır. Özgür, bağımsızlıkçı, demokratik bir kültür yaratma bir yana, sanki dünyada böyle bir kültür hiç yokmuşçasına bir çalışma sürdürmüşlerdir. Onların bu konumlanı nedeniyle de, bütün bir halk tarihini unutma durumuna gelmiş, Kürt halkının tarihte hiçbir zaman varolmadığı yalanı, 1960-70 yıllarında adeta zihinlerde bir gerçek haline getirilmiştir. Tarihin bu biçimde yadsınması, gerçeğin bu kadar çarpıtılması, yalanın bu ölçüde güçlü bir şekilde beyinlere çakılması gerçekleştirilmiştir.

Denilebilir ki, bu kesim olmayıp, halk karşısında doğrudan hakim ulus burjuvazisini bulsaydı, ulusal ve toplumsal yapısı bundan bu ölçüde zarar görmeyecekti. Kendisinden olmayan yabancı bir ulu sun burjuvazisinin dili ve kültürü onda erkenden bir tepki doğuracak, bu erken tepki de erken bir direnmeye götürecekti. Direkt bir İngiliz, Fransız sömürgeciliği gibi, Türk sömürgeciliği de daha başlangıçtan bu ajan kesimler kullanılmadan geliştirilmiş olsaydı, direnme daha hızlı gelişir, bu karanlık ve durgun dönem bu kadar uzun sürmez, bu kadar tahripkâr sonuçlar vermezdi. Bu nedenledir ki, Kür-dîstan'daki bu kesimin, açık düşmanın sınıf konumundan daha tehlikeli bir durumu vardır.

Tüm dünya halklarının klasik sömürgeciliği paramparça ederek bağımsız uluslar haline gelip, bir çoğunun sosyalizme yöneldiği, bir kısım ülkede sosyalizmin inşa edildiği 1960'lı yıllara gelindiğinde, Kürdistan'da hâlâ klasik sömürgeciliğin en tahripkâr biçiminin yaşanması ve bu yaşanış içinde halkın kendi öz ekonomik, sosyal, kültürel ve ulusal çıkarları doğrultusundaki örgütsüzlüğünün zirvede bulunması, yukarıda belirtilen nedenlerden ötürüdür. Örgütsüzlü-ğün en gelişkin biçiminin yaşandığı böyle bir

durumda, dinsel ve aşiret gurupları aşmaları varlıklarını sürdürüyordu. Fakat, her birisinin içine bir kaç tane MİT ajanı yerleştirilmişti. Yani Kürdistan adına güç denilen şey, içinde MİT'in ağlarını Ördüğü birer Örümcek yuvaları idiler. Bu durumlarıyla bunlar halk adına bir güç değil, düpedüz halkı her yanı ile kendilerine bağlayan, içinde çok ihanetçi bir yuvanın inşa edildiği güç mihraklarıydılar. Bu güçlerin varlığı, bir ulusu içinde tamamen boğmayı amaçlayan bu ağların örülmesiyle ulusal imhanın artık tümüyle gerçekleştirildiği İncancını yaratıyordu. Bu nedenle bunlar öz bir güç olamazlardı. Egemen sınıfın bu konumuna karşın, emekçi halkın durumundaki gelişmelerde şöyle idi: Emperyalizmin dünya çapında geliştiği 1940'lardan itibaren ABD eliyle yeni-sömürgeciliğin Türkiye'ye girişi, kapitalist pazarın gelişimini burada hızlandırdığı gibi, bunun bir uzantısı olarak Kürdistan'da da hızlandırmıştır. Bu süreçte egemen sınıflar yukarıda belirtilen yönde bir gelişme gösterirken, emekçi sınıflar eski feodal serflik kurumlarından sıyrılarak kısmen köylülük, kısmen de proleterleşme süreci İçine girmişlerdir. Sömürgeci kapitalizmin Kürdistan'ı etkilemesi oranında proleterleşme artmıştır. Hem batı Avrupa ve hem de Türkiye'nin metropolleri için ucuz emeğe gereksinim artıp, tarımda kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak Adana ve Ege gibi alanlarda ırgatçılık önem kazanınca, yine inşaatçılık gibi son derece zor bir iş kolu önem kazandıkça, eskinin aşiret bağı içindeki emekçi Kürt insanının yavaş yavaş böyle bir proleterleşme süreci içine alındığı görülmektedir.

Aşılmış çağdışı İdeoloji ve İnançlarla bezenmiş bu Lisanlar, modern toplumun en çok gelişmiş bulunduğu Avrupa'da çok farklı ulusal koşullarda proleterleşirken, Türkiye'de de Çukurova ve Ege bölgesinde toprakta ırgatçılık biçiminde, İstanbul, Ankara gibi metropol kentlerinde hamallık, inşaatçılık, işportacılık gibi toplumun en tortu İşlerinde ve kapıcılık gibi hizmetçilik kollarında; Kürdistan'ın yeraltı, yerüstü zenginlik kaynaklarının sömürü alanlarında, toplumun ve ulusal değerlerin gelişimi doğrultusunda olmayan soyguna ve talana hizmet temelinde dengesiz bir biçimde geliştirilen bir proleterleşme söz konusudur. Kürdistan'da ulusal kurtuluşa sahip çıkması gereken modern gücün, böylesine elverişsiz bir biçimde ortaya çıkma durumu vardır. Egemen sınıflar kapitalizme yönelirken, Kürdistan toplumunun bel kemiğini oluşturan köylülük, toprakta çivilenmiş gibi kalmıştır. Ne sömürgeci kapitalizm tarafından iş olanakları yaratılmış, ne de yerli kapitalistlerden iş bulabilmişlerdir. Toprakta kapitalizmin gelişmesi ile birlikte tümüyle işsizleşen ama iş bulamayan, topraksız! aşan ama topraktan kopamayan bir sınıf durumuna gelmiştir. İşçileşmek zorunda olduğu halde, elverişli sanayi kentleri olmadığından, Avrupa ve Türkiye'nin metropol kentleri de kendini kabul etmediğinden işçi ile sınırlı emekte, eski, geri, köylülük yapısından kurtulmak zorunda olduğu halde kurtulamamaktadır. Fakat artık, eskiyi yaşaması da objektif olarak imkansız olan bir durumdadır. Kendi yaşamını düzenlerken, ne eski toplumdan, ne de yeni kapitalist toplumdan en küçük bir olanak bulamamaktadır. Nüfusu sürekli artan köylülük için, en soysuzcasına bir proleterleşme dahi bu nedenle bir nimet olmuştur.

Egemen kesimin bu biçimde evrimleşmesinin etkileri kendisini kent küçük-burjuvazisinin oluşmasında da göstermiştir. Egemen kesim topraktan kopup şehirlere taşındığında kimisi komprador-laşarak, kimisi bürokrati aşarak, kimisi mebus veya acenta sahibi gibi çeşitli nâmlar altında sınıf niteliğini değiştirirken, doktorluk, avukatlık, memurluk gibi alanlar küçük-burjuvazinin türediği alanlar olmuşlardır. Hakim ulusun ulaşmadığı bu alanlarda, yerli egemen kesimlerden kopma, özümsemiş bir küçük-

burjuvazi gelişmiştir.

Küçük-burjuvazi de bakim ulusun dili, kültürü, çıkarları ortamında gelişmek, kendi yerli egemen sınıflarının yeni dönemde içine girdikleri teslimiyetçi yapının izlerini taşımak durumundaydı. İşte bu ikili sınıfsal şartlandırma, Kürdistan'daki küçük-burjuvazi y i en tanınmaz sınıflardan birisi haline getirmiştir. Kentlerde türeyen kent küçük-burjuvazisi, aslında sınıf olarak sömürgeciliğe karşı direnmesi gerekirken, kendisini oluşturan koşulların elverişsizliği nedeniyle çok olumsuz bir kesim olarak yükselmiştir.

Oluşumuna yola-çan sosyal etkenler, onu, 1940-50'lerden itibaren Kürdi s tan'd a gelişen kentlerde ulusal amaçlar ve kültürel yönden onu gerçek kurtuluşa götürmeyen çok yönlü çıkar ilişkileri arama durumunda bırakmıştır. Herhangi bir ulusal amacı olmadığı gibi, hakim ulusun ulusal amaçlarını da ciddi olarak paylaşmamaktadır. Böyle bir uluslaşma kendisine herhangi bir çıkar vaatmediğinden, fazla ulusçu olmaya gerek duy mam aktadır. Ne ekonomide, ne de siyasette yükselme olanakları bulabilmektedir.

Bütün bu olanakları elde etmesi İçin ise ezilen ulusa yönelmek, yeni bir kültür, ideoloji ve siyaset oluşturmak zorundadır. Fakat kendisini yaratan sınıfların ideoloji, politika ve kültürleri ortada iken, son derece yapay bir sınıf olarak kendisinden böyle bir yaratıcılık beklenemez. Sınıf olarak toplumda fazla bir değer taşımayan, hiç bir yaratıcılık özelliği bulunmayan bu sınıfa, öyleyse yapacak tek şey kalıyor: gününü gün etmek, gününü kurtarmaya çalışma, bir meslek sahibi olmayı elde edilecek en büyük nimet kabul etme gibi sefil bir yaşantı, Kürdistan'daki küçük-burjuvaziye karakterize eden özelliklerdir. Küçük-burjuvazi kendisini sınıf olarak formüle edememektedir. Egemen sınıfların en İrileri bu role aday olduğundan, ajanlıkta yapamamaktadır. Kendisine gerek duyulmadığından, isteğine rağmen ajanlıkta da karşılık bulamamaktadır. Halka hizmet etmek istese, kendisini küçük-burjuva yapan günlük çıkarları zedelenecek, en sert baskıyla karşı karşıya gelecektir. Bu açıdan ulusal kurtuluşa yönelmek de kendisi için düşünülemez bir olaydır. Hem hakim ulusa, hem yerli uzantılarına çok bağlı türeme bir sınıf olduğundan, ne yüreği ne de beyni buna yetmemektedir. Küçük-burjuvazinin, sınıf olarak Afrika'da bir çok ulusal kurtuluşa önderlik ederken, Kürdistan'da en küçük bir ürün vermek bir yana, ulusal ve toplumsal örgütlenişte kendisini bile örgütlemeye cesaret edememesi, çok yoksul bir sınıf olmasına rağmen ideolojik ve politik olarak böyle bir konumda ortaya çıkmasından ötürüdür. Yine dünyanın bir çok yerinde büyük kahramanlıklar yaratan bu sınıfın, Kürdistan şartlarında böylesine cüce kalması, hatta hakim sınıfın, ihanetine ek olarak bir de bu en soysuz ahlaki düşkünlüğü meziyetmiş gibi sergilemesi, her alanda toplumun baş belası olarak, kendini dağıtmayı, tembelliği, serseriliği, her türlü ahlaksızlığı bir ideoloji haline getirmesi de, bu ortaya çıkış koşullarından kaynaklanmaktadır. Kürdistan'daki zehirlenmenin bir kaynağını da, bu kesim oluşturmaktadır. Türk kapitalizminin gelişmesi temelinde ortaya çıkan ve kaynağını da, feodallerin, şeyhlerin teşkil ettiği öğretmen, avukat, doktor vs. meslekler altında şekillenen bu kesim, oluşum tarzından ötürü Kürdistan'da ulusal kurtuluşçu yönde bir rol oynayamamıştır.

Gerçekte, Kürdistan'daki sınıflar içinde bulunduktan durum nedeniyle, gerçek bir sınıf olarak değerlendirmek de pek mümkün görünmemektedir. Çünkü, bir sınıfı sınıf yapan onun üretim içindeki yeri, bu yere uygun olarak ideolojik ve politik yapısı ve örgütleniş durumudur. Kürdistan'daki bu kesimler, 1970'lere gelindiğinde kendileri için bir sınıf değildirler. Kendi çıkarları doğrultusunda ideoloji ve politika üretmeleri ve örgütlenmeleri bir yana; hakim ulus içinde erimeyi tercih ettiklerinden bizzat bu kesim

tarafından ve onlar gerekli gördüğü kadar örgütlenmekte, eğitilmekte ve kültür verilmektedir. Kaldı ki, hepsini aynı tarzda eğitip, örgütlemesine de gerek yoktur. Bu nedenle de daima sallantıda olan bir yapılan vardır. Bu, onların bir diğer karakteristik özelliğidir.

1970'lere gelindiğinde Kürdistan'daki örgütlenme durumunu çok genel hatlarıyla su biçimde çizmek mübalağalı olmayacaktır Emekçiler açısından son derece elverişsiz bir durum vardır. Proletarya her tarafa savrulmuş durumdadır. Gelmiş olduğu son derece fosilleşmiş bir yapı ve içine yuvarlandığı Avrupa gibi yabancı ulusal koşullarda, bu proletarya ne duruma gelecekti. Bu kadar çelişik koşullarda kendisini nasıl örgütleyecekti. Bu nedenledir ki, bu konuda korkunç bir örgütsüzlük ve yabancılaşma sözkonusudur. Köylülüğün de, nasıl yaşayacağından emin olmayan kararsız bir durumu vardır. Ne eski toplumda, ne de yeni toplumda bir umut görememektedir. Kararsız olduğu oranda da örgütsüzdür. Egemen ulusun da, kendi sosyo-ekonomik şekillenmesi ve ulusal bünyesi içinde bu sınıfları azar azar eritme, zaten sınırlı olan eritme fonksiyonunu da tam olarak yerine getirememesi durumu vardır. Adeta böylece can çekişen bir ulusal-toplumsal organizmayı ölüme terk edişi sözkonusudur.

Bu tabloyu tamamlamak açısından aydınların durumuna da değinmek gerekecektir.

Aydınların sınıflarla yakın ilişkileri vardır. Sınıfsal durum, aydınların durumunu yakından karakterize eden sınıfların şekilsizliği, örgütsüzlüğü, ideoloji ve politikadan yoksunluğu bu derece gelişmiş iken, güçlü aydınların çıkması beklenemez.

Dünyada aydınlar, ister burjuva milliyetçiliği biçiminde, ister Marksist-Leninist ideoloji ve politikanın geliştirilmesi, uygulanması yönünde olsun, toplumsal kuruluştaki en etkin kadro olma rolünü oynarken, Kürdistan'daki aydının ne ile uğraştığını anlamak zor olmaktadır. O, eğer bir öğretmen olmuşsa Kürdistan'ın dayanılmaz hayat koşullarında bunu bir nimet sayar.

Bir avukat olmuşsa, bu ince meslek sayesinde nasıl katmerli bir sömürü elde edeceğini; eğer bir doktor olmuşsa, bu kadar hastalıklar içinde derbeder olan bir toplumu nasıl insafsız sömüreceğini düşünür. Ve birde o, daha sert bir göreve gelmiş bir bürokrat olmuşsa, eli altındaki insanları daha amansız biçimde nasıl ezeceğini düşünür.

Kürdistan'daki aydının yöneldiği eğilimler bunlardır.

Devrimci ideoloji ve politikanın oluşturulmasının ve örgütlen-dirilmesinin temel gücü olan ve bu yıllarda dünyada büyük gelişmeler yaratan aydının, Kürdistan'da böyle bir konuma girmeyişini izah eden nedenler bunlardır. Bunların da bu yapılarıyla devrimci ideoloji ve politikayı örgütlenme, ulusal ve toplumsal kurtuluşa yönelme değil, tersine bu rol kendilerinden beklendiği halde bundan uzak durma gibi bir durumları vardır.

Ağırlıklı olarak kent küçük-burjuvazisinden gelen Kürdistan aydınları, kendi öz görevleri olması gereken ulusal ve toplumsal kurtuluş için modern ideoloji, politika ve örgüt yaratma görevine tam da kaynağına yakışır tarzda ihanet etmişlerdir. İşte 1960-70 yıllarına gelindiğinde, ulusal ve toplumsal haklara en fazla sahip çıkıldığı çağın bu döneminde büyük durgunluğun, kofluğun, dağılmanın, çürümüşlüğüne yaşandığı, her şeyin ucuza satıldığı Kürdistan'da, aydınların durumu da böyledir. Elbette ki, bu onların içinden gelmiş oldukları sınıfların oluşum özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Kürdistan'da modern örgütlenmenin durumunun neden bu kadar geri olduğu izah edilirken, bunun tarihsel temelini görmemek mümkün değildir, içinde yaşadığımız ulusal kurtuluş ve örgütler çağında, partisiz ve örgütsüz hiçbir halk, hiçbir sınıf ya da tabaka bulunmamaktadır. Toplumun ekonomiden siyasete kadar her alanda yoğun bir

örgütlenmeyi tanıdığı bu yıllarda, çağın bu gelişimine karşılık Kürdistan'da siyasal bir güç olma, hatta direnmeci bir örgüt kurma yönünden bu kadar geri bir durum yaşanmaktadır. Kürdistan'da eğer bir örgütten bahsedilecekse, bu, işgalci Türk ordusu ve Türk devletinin sivil-bürokrat örgütlenmesidir. Bir halkın dilinin ve kültürünün yokedildiği araçlar olarak okulların örgütlenmesi, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının ve emeğin yağmalandığı, ortaya çıkan değerlerin yok pahasına elinden alındığı ekonomik alandaki örgütlerdir. İşte devlet tekelleri, devlet çiftlikleri, malzeme ofisleri, et-balık kurumları vs., bütün bunlar ekonomik alanda halkın kendi öz çıkarlarının örgütsüzlüğe sevk edilerek sömürgeciliğin örgütlendiği alanlardır. Dolayısıyla da ekonomik alandaki örgütsüzlüğün kaynağıdır. Bir tarafta hakim ulusun her alandaki Örgütlülüğü, bir tarafta bir halkın tüm bu alanlardaki örgütsüzlüğü vardır. Birisinin gelişmesi diğersinin yokluğundan geçmekte, hakim ulus bu örgütlenmeler altında gelişirken, Kürt halkının ulusal değerleri tamamen tahrip edilmekte, ulusa) şekillenme şekilsizliğe dönüştürülmektedir. Yalnız ulusal örgütlenmenin olmaması durumu değil, ulusal değerlerdeki şekilsizliğin daha da artması ve buna hizmet eden ideoloji ve politikaların, örgütlerin kişilerin yaratılması, geliştirilmesi durumu vardır. Askeriyeden ekonomiye, kültürden eğitim alanına kadar en tüketici ve imhacı ideoloji ve politikanın hizmetinde olan örgütlerin, bu örgütlerin yürütücüleri olan kadroların geliştirilmesi sözkonusudur. 1970'lere gelindiğinde, Kürdistan'da toplumsal, u-lusal ve diğer alanlarda gelişmenin olmayışının örgütlenme alanının* daki sonuçları bunlardır.

1970'ler, emperyalizmin dünya çapında en yoğun bunalımı yaşadığı, emperyalist burjuvazinin toplumu her alanda dağıtıcı, can çekiştir hale getirdiği, yani örgütleyen bir sınıf olmaktan çıkıp, toplumu ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel alanlarda bunalımdan bunalıma düşürdüğü ve bu bunalımları en ağır biçimde halklara ö-dettiği bir dönemdir. Bunun en kötü kopyası da, emperyalizme en kötü bağımlılığı yaşayan Türk burjuvazisinin örgütlenmesinde görülmektedir. Başlangıçtan beri ilerici konumu çok cılız olan Türk burjuvazisi, emperyalizm koşullarında bir milli kapitalizm oluşturamamış, dolayısıyla güçlü bir ilerleme etkeni haline getirememiştir. Emperyalizme bağımlılığın iyice geliştiği 1950'lerden sonra, dünya genelinde can çekişme dönemine giren kapitalizm, etkisini ağırlıklı olarak burada da göstermiştir. Türk burjuvazisinin bu gericileşme, toplumu çığırından çıkarma, anlamsız bir sömürü içinde tutma durumu yansımasını siyasal alanda bulmuş, Türk burjuvazisi en kanlı rejimlerden birisi olan faşizme yönelerek çöküşünü durdurmaya çalışmıştır. Enflasyon ve İşsizlik sürekli artarken, emperyalizme bağımlı ekonominin sürdürülmesi bile olanaksız hale gelmiştir. 1980'lere gelindiğinde ise ekonomi tümüyle durmuş, milyarlarca dış borcun faizleri bile ödenemez duruma gelmiş, enflasyon yüzde yüzleri aşan bir tırmanış gösterirken, dünyanın her tarafına işçi gönderilmesine rağmen işsizlik dev boyutlara ulaşmış, köylülerin ürünleri ellerinden yok pahasına alınmış, halkın günlük ihtiyaçları dahi kısıtlanarak dışarıya satılmış, fakat Türk burjuvazisi bütün bunlara rağmen yine de ekonomiyi kurtaramamış, toplumu sosyal ve ahlâki alanda tümüyle bir çöküş içine itmiştir.

Bu sınıf, her alandaki bu çarpık yapısının en kötü bir taklidini de Kürdistan'da yaşatmaktadır. Kendi elindeki toplumu bile örgütleye-nmeyen bu sınıf, Kürdistan'da çok iğrenç çıkarlar, kaba sömürü, askeri işgal ve bu temelde halka karşı yürütmekte olduğu savaş dışında neyi örgütleyebilir. Bugün yaptığı da yine emperyalizmin çıkarları doğrultusunda ve onu kollamak amacıyla halka karşı bir savaşın ve işkencenin,

çocuklara varana dek uygulanan en kabadan bir asimilasyonun örgütlenmesi ve son bir çabayla yeraltı ve yerüstü kaynaklarının yeniden örgütlenmeye tâbi tutularak sömürülmesidir.

Türk burjuvazisi kendi sosyo-ekonomik ve ulusal gelişmesi içine bile alamadığı ve hatta kendisinin çöktüğü böyle bir dönemde, Kürdistan'da hangi anlamda bir örgütlenmeyi gerçekleştirebilir. Kendi çıkarlarını bile örgütlemeye bu kadar geri bir konuma düşen bir sınıf tüm topluma ancak bir yıkım getirebilir. Türk burjuvazisi, bu çöküş döneminin tüm zehiri Türkiye'ye olduğu gibi ondan daha da fazla Kürdistan'a kusmaktadır. Çağımızla en çok çelişen nokta da burasıdır. Bir sınıf, eğer toplumsal kurtuluşa önderlik edecek gücü kendinde buluyorsa, o sınıfın politikası yürüyebilir. Yine, toplumsal güçleri geliştirme yeteneğine ve üst yapıda böyle bir gelişme sağlama şansına sahipse ve bir ulusu geliştirmede ilerici bir yeteneği varsa, o sınıfın yaşama şansı olabilir. Böyle bir sınıfın ortadan kaldırılması zordur; çünkü, henüz yeteneklerini tümüyle ortaya koymamıştır. Bu anlamda, Marks'ın «*Bir sınıf yeteneklerinin tümünü kullanmadan tarih sahnesinden silinemez.*» belirlemesi kesindir. Fakat artık geline nokta Türk burjuvazisinin böyle bir sınıf olmaktan çıktığı, topluma ve uluslaşmaya ileri doğrultuda bir hız veremediği, veremeyeceği ortadadır.

Türk burjuvazisi, özellikle elverişli dış şartlardan ötürü belli bir kapitalistleşmeyi devletçilik biçiminde başarmış, Türk uluslaşması açısından belli bir adım atmıştır. Ama, bu bile çok sınırlı bir adımdır. Emperyalizme bağımlılığın gelişmesinden sonra ve özellikle emperyalizmin III. bunalım evresinde bu sınıfın, artık Türk halkına da ilerici anlamda vereceği bir şey yoktur. Bilakis, buradaki toplumu da işsizliğe sürüklediği, onu tümüyle emperyalizme bağımlı ve ekonomisini de içinden çıkılmaz hale getirdiği, siyasal alanda faşizmin ve bir savaşımın içine ittiği görülmektedir. Artık sınıf olarak yeteneği kalmayan, kendi toplumunu dahi örgütleyemeyen bu sınıfın, Kürdistan'da savaş ve çok kaba bir sömürü dışında örgütleyebileceği hiçbir şey yoktur.

Bugün, özellikle generallerin yönetimi altında güçlü bir sınıf izlenimi verilebilir. Fakat, zaten bir sınıfın tükenmişliğinin en açık ifadesi de generalleri piyasaya sürmesidir. Siyasal-sosyal alandaki zayıflığını ancak böyle sırmalı, apoletli generallerle gidermeye çalışan, toplumu sadece bir kaç kişiyle yönetebileceğini hisseden bir sınıf, tümüyle çöküşün eşiğine gelmiş demektir.

Bu sınıfın, bu kadar dağıtıcı, çözdürücü, gerileticî etkisi sürebilir mi? Çağımızdaki gelişmeler de gözönüne getirilirse, genelde emperyalizmin, özelde ona bağımlı rejimlerin, toplumu altyapısından üstyapısına kadar çığırından çıkarıcı bu durumları devam edebilir mi? Faşizm gibi zor rejimleri de uygulansa, özellikle bu ülkelerde bu sınıfların ayakta kalmasının artık bir anlamı kalmış mıdır?

Eğer yanıt olumsuzsa, o halde, içinde yaşanan sosyalist devrim ve ulusal kurtuluş hareketleri çağında, Ekim devrimi temelinde emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı güçlü direnme savaşimleri içinde örgütlenen halkların ve proletaryanın, emperyalizmin dağıttığı, anlamsızlaştırdığı toplumu ve ulusları yeniden örgütlenme ve anlam kazanan bir yaşantı içine itmesi söz konusudur. Bunu Ekim devrimi temelinde geliştiren, iki savaş arasında güçlü temellerini atan, II. dünya savaşından sonra ise dünyanın 1/3'ünde sosyalist sosyo-ekonomik ve ulusal örgütlenmelerin gelişmesine yolaçan çağın bu güçlü akışı, günümüzde de hızla devam etmektedir. Zaten, bir tarafın anlamsızlığı, karşıt çelişkinin geliştiğini ve bu gücün toplumu ve ulusu örgütlenmesini ortaya koyar. Çağımızın bu güçlü akımı, Kürdistan'da yankısını nasıl bulacaktır? Dünya halklarının

ilerlemesi doğrultusunda gelişen tarih, XIX.yy'dan itibaren Kürdistan'da başaşağı bir seyir izlemiş, toplumsal ve ulusal kuruluşu dağıtılarak, siyasal, askeri, ekonomik ve kültürel alanda daraltılıp yokluk sürecine İtilmiştir. Bu durum emperyalizm çağında, emperyalizme bağımlı çok geri bir sınıfın elinde daha da geliştirilmiştir. Günümüzde de, uluslararası emperyalizmin en gerici piyonlarından birisi olarak, bu rolünü özellikle Ortadoğu'da ısrarla sürdürmeye çalışan bu sınıf, bu durumuyla Kürdistan'-daki ileriye yönelik örgütlenmeyi ise, tam bir savaş ve işkenceyle durdurmaya çalışmaktadır. Biz bunların nedenlerini, daha çok tarihin gelişim biçimine ve tarihin şartlandığı bugünkü Kürdistan koşullarına bağladık. Geçmişte uygulanan zorun bir anlamı vardı, veya bu zor yürüyebilirdi. Osmanlı imparatorluğu döneminde, bir feodal sosyo-ekonomik kuruluşun başka bir feodal sosyo-ekonomik kuruluş üzerindeki zoru yürüyebileceği gibi, cumhuriyet döneminde de yürüyebilirdi. Çünkü cumhuriyet, kapitalist sosyo-ekonomik kuruluşu ve uluslaşmayı geliştiriyordu. Kürdistan'da ise feodal durgunluk yürürlükteydi. Fakat, şimdi bunlar aşılmıştır. Cumhuriyet rejimi ve onun yönetici gücü burjuvazi çöküşe doğru gitmektedir. Kürdistan ise objektif koşullarının olgunlaşmasına bağlı olarak içinde bulunduğu durumun anlamsızlığını sebepleri ve sonuçlarıyla birlikte görmeye, çağın güçlü akımlarını anlamaya başlıyor. Çağla kendisi arasındaki çelişkiyi ve neden çağla böyle çelişkili bir duruma düştüğünü görmeye, kendisini altyapıdan üstyapıya kadar böylesine anlamsız bir durum içinde tutan gücün kim olduğunu iç ve dış bağlan tı l an y la, tarihsel ve güncel koşullarıyla tanımaya, kavramaya başlıyor. Bu kavrayış, sonuçlarını gösterecektir. Eğerbiryerde toplum, bu kadar çığırından çıkarılmışsa ve yine bir toplumun ulus olma gerçeğine bu kadar anlamsızca s aldı n h yorsa, tersi bir süreç kaçınılmazdır. Bu toplumun, kendisini en devrimci bir tarzda bu anlamsızlıktan kurtarması sözkonusudur.

Bir şeyin en radikal tarzda kuruluşunun, eskinin en radikal tarzda yıkılışına bağlı olduğu, sıkça söylenen bir sözdür. Alt ve üst yapısı emperyalizme bağımlı bir rejim tarafından bu kadar dağıtılan Kürdistan'da da, buna karşın en güçlü akımın çıkması, ideolojik, politik ve örgütsel gücüyle üzerine yürümesi kaçınılmazdır. Kürdistan'da dağıtılan bir ulusal-toplumsal durum yaşanmaktadır. Bu feodal dönemde böyle olduğu gibi, kapitalizmde de böyledir. Yani her iki rejimin de topluma hiçbirşey vermemesi, tersine hücrelerine dek çözecek örgütsüzlüğe sevketmesi sözkonusudur.

Bu durumda Kürdistan'da, toplumsal alanda sözkonusu edilebilecek olgular yıkılmıştır. Toplumun bundan daha fazla bir örgütsüzlüğe götürülmesi ve daha çok dağılmaya uğratılması mümkün değildir. Bu duruma radikal bir tarzda karşı koyuşta, bugüne kadar ki gecikmenin anlaşılır nedenleri vardır. Dış baskı ve bunun iç sosyal dayanaktan temel sebeptir. Fakat, diğer yandan da bütün bu güçler tarafından yokoluş sürecine itilen bir toplum vardır ve toplumun böyle bir şeye boyun eğmeyeceği açıktır. Eğer bir toplumda yükselen bir sınıf varsa, ve çağın akışı daha çok bu sınıfın ideolojik, politik, askeri önderliğinde geliyorsa, böyle bir durumun tümüyle değişmesi kesindir. Kısaca Kürdistan'da, burjuva sınıfın yapamadığını işçi sınıfının ve onun müttefiklerinin yapması sözkonusudur. Ulusun yeniden kuruluşunu tam bir devrimci mantıkla geliştirebilecek maddî ortam, son 20-30 yıllık bir gelişme sonucu 1970'lere gelindiğinde ortaya çıkmıştır. Ve bu maddi ortama dayanarak olumsuz gidişi durdurabilecek sınıfın güçlerinin ortaya çıkış şansı artık belirmiştir. Sadece bir ulusal demokratik devrim değil, Kürdistan'da bir insan soyunun aşiret örgü denmesinden dahi daha örgütsüz bir duruma itilmesinin engellenmesi sözkonusudur. Çağımız, eğer üstün bir toplumun kuruluşuna

hızla giden, burjuva ulusların yerine proleter ulusların oluştuğu bir çağ ise, Kürdistan'daki yeni gücün tümüyle bu işi savunmaktan başka bir çaresi olmadığı gibi, bu onun tarihi bir görevidir de.

Kürdistan'da gerçekleşecek şey, sadece bir devrim sorununun çözümü değildir. Hiçbir toplumda görülmeyen bir dağılmanın, çürümenin, çöküşün ortadan kaldırılmasıdır. Kürdistan'da tam bir yıkıntı vardır, ve bunun zıddı olarak da en iyi kuruluşun gelişmesi kaçınılmazdır. Kapitalizmin en çok geliştirdiği batı Avrupa ülkeleri gibi toplumlar, bugün sosyalist devrime en uzak durumdayken, kapitalizmin hiçbirşey vermediği toplumlar devrime en yakın olanlardır. Çünkü kapitalizm, hiçbirşey vermediği bu toplumlardan kendisine karşı korkunç bir direnme ve savaştan başka birşey bekleyemez. Kürdistan'da Türk kapitalizmi elinde geliştirilen ve tam bir yıkıma hizmet eden kapitalizmi ise, amansız bir savaşım ile devrilmekten başka bir akibet beklememektedir. Onun içindir ki, savaşıma kalkacak güç, daha ulusal kurtuluşun ilk aşamasında sosyalizmin bu bölgede geliştirilmesinde en etkin kalelerden birisi olmaya adaydır. Bu, onun tarihsel ve toplumsal özelliklerinden ileri gelmektedir. Proletaryanın çıkartan doğrultusunda gelişmeyen hiçbir çaba Kürdistan'da sonuç alamaz. Kürdistan'da proletaryadan başka hiçbir gücün çağa lâayık bir hareket geliştirmesi düşünülemez. Kürdistan'da sözde burjuva İçerikli bazı hareketler olmasına karşın, Bunların ulusal kurtuluş hareketinin bir karikatürü bile olmamaları bu gerçeği gösterir.

Kendisini bu kadar anlamsızlaştıran bir kapitalizm, elbette çok çirkin karikatürler yaratabilir. Kendi yansımasını bulduğu bu çarpık karikatürlerden ise, hiçbir olumlu işlev beklenemez. Bu nedenle de, Kürdistan'da ulusal kurtuluş adı altında ortaya çıkan burjuva nitelikli hareketler, bu ad altında kendilerini ne kadar maskeleyebilirler çalışırlarsa çalışsınlar, burjuva ulusal güçlerinin çirkin bir karikatürü olmaktan kurtulamazlar. Hatta bunlar, Marksist maske de takınsalar, halktan yana da gözükseler en soysuzundan bir oportünizmi sergilemiş olurlar ve kendilerinden başka kimseyi inandıramazlar. Onların bu çirkinlikleri kendilerini hemen ele verir. Bütün bunlar, Kürdistan'da bir gelişmenin başlatılabilmesi için soylu bir girişi zorunlu kılar. Proletaryanın katıksız, açık, yalın, ihtilalci ve insanı geliştiren ideolojisi, politikası, örgütlenmesi ve önderliği olmaksızın, normal bir gelişmeyi sürdürmek bir yana başlatmak bile mümkün değildir.

Mevcut dağınıklık bu konuda bir engel olabilir mi? En soylu eserler, en yeni temelde geliştirilir. Bir yerde bir rejim en anlamsız duruma gelmişse, orada onun karşıtı olan rejiminde en güçlü tarzda ortaya çıktığını tarih sayısız örneklerle göstermiştir. En yoz kölecilik ortamında Avrupa feodalizmi doğdu ve en çürümüş Avrupa feodalizmi temelinde de Avrupa kapitalizmi. Kapitalizmin en gerici tarzda geliştirildiği Rusya koşullarında ise, Ekim devrimi doğdu. Bugün Kürdistan'da, en yabancılaştırıcı, en dağıtıcı ve toplumu başarıya gitmesi olanaksız bir zor içinde tutan bir kapitalizm sözkonusudur. Böyle bir kapitalizmin olduğu bir alanda, ancak sosyalizm gelişebilir. Ve bu anlamda tarih, Ortadoğu halklarının kapitalizmle sağlayamadıkları gelişmeyi sosyalizmle sağlamalarını ve bunu da kapitalizmin en çok yıkıma uğrattığı bir alanda başlatmalarını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu açıdan, mevcut örgütsüzlük bizi ürkütmemektedir. Aksine, bundan sorumlu olan gücün anlamsızlığı, onun çok kolay bir ajitasyon ve propagandayla gözden düşürölmesini ve onunla çok kolay bir boğuşmayı olanaklı hale getirmektedir. Bir halka birşeyler veren bir rejimi, ajitasyon ve propagandayla sarsmak zordur. Ama hiçbir şey vermeyen, her şeyini götüren bir rejimi teşhir etmek, tecrit etmek ve yoketmek kolaydır. İşte, Kürdistan'daki gerçek budur. Onun

içindir ki, bu, kapitalizme karşıt sosyalizm güçlerinin çok lehinde olan bir durumdur. Batı toplumunda ajitasyon ve propagandayla fazla bir İş yapısı olamaması n a karşı n, Kürdistan'da çok şey yapılabilmektedir. Bugünkü dünya koşullarında en soylu bir mücadelenin de Kürdistan'da verilmesinin şartları vardır. Bu anlamda bu dağınıklığın bizi ürkütmesi bir yana, güçlü bir cesaret uyandırdığı gerçeği ortadadır. Kapitalizmden kaynaklanan sınıfların bu elverişsizliğine rağmen, onunla çelişki içinde olan sınıfların önderliğinde bu işe sarılmanın bizi cesaretli kılması sözkonusudur.

Bundan şöyle bir sonuç çıkmaktadır. Sömürgeci kapitalizmin şekilsiz bir sınıflaşmaya İttiği bu insanları, mücadelemiz rahatlıkla kazanabilir. Madem ki bu sınıflar, hatta ajanlaşma sürecini yaşayanlar dahi bu kadar anlamsız bir gücün elinde bu duruma düşmüşlerdir, bizde bunları kolaylıkla etkileyebiliriz. Bunlar, korkak sınıflardır.

Korkaklıktan, kapitalizmden ve içinde bulundukları ilişkilerden ileri gelmektedir.

Sosyalizmin cesareti, örgütlenme gücü işe kanışığında. çok korkak olan bu kesimleri dahi elde etmek kolaydır. Bir sınıfa cesaret veren şey, o sınıfın maddi üretim içindeki yeridir. Kürdistan'da tümüyle bir tabansızlık ve tavansızlık sözkonusudur. Bunları, ne altta ne de üstte tutacak, cesaret verecek bir durum yoktur. Bu nedenle, Kürdistan'daki tüm insan yığınlarını sosyalizmin eğitici, örgütleyici yüceltisi altına almak ve savaşa çekmek zor olmayacaktır. Bizim elimizden onları güçlü bir ideoloji alamaz, ancak ve ancak onların bu anlamsızlığı alabilir. Ama anlamsızlıkla savaş, ileri bir yaşantıyı vaadeden bir ideoloji-politika ve örgütlülük altında yürütülüyorsa, anlamsızlığın fazla direktmesi mümkün değildir. Bu sefer devrim tarafından teslim alınması kolaydır. Hatta, egemen sınıfların ajan kesimlerinin dahi teslim alınması zor değildir. Bunlar, kısa birkaç çarpışmayla elde edilecek kesimlerdir.

Bugün en son zırhına bürünen Türk burjuvazisi, halklara karşı çıplak askeri zoruyla savaş açmıştır. Fakat tarihte de görüldüğü gibi askeri zor, toplumsal-siyasal temelini yitiren bir sınıfın en son sığındığı İnidir. Türk burjuvazisi de bugün, üstün bir ahlâk, üstün bir üretim biçimi, üstün bir toplum ve kültürle savaşmamakta, sadece askeri zor'un var diyebilmektedir. Ve bunları eliyle en kötüsünden bir savaşı sürdürmektedir.

Açıktır ki, o artık tükenmiştir. Günümüz koşullarında Türkiye ve Kürdistan'da böylesine bir savaşı yürüten

132

bu güç, bu anlamsız şiddetini biraz da karşısında sosyalizmin örgütleyici güçlerini göremediği için sürdürebilmektedir. Özellikle Kürdistan'da böyle anlamsız bir savaşı yürütüyorsa ve geçici bazı basanları elde etmiş gibi gözüküyorsa, bu, sosyalizmin etkileyici ve örgütleyici güçlerinin etkin olarak işe kanışmamasından ileri gelmektedir. Geçmişte çok kısa bir ideolojik ve politik gelişmeyle, burjuvazinin Kürdistan'daki tüm yapısı deşifre edildi. Sosyalizmin etkileyici, örgütleyici ışıkları saçılır saçılmaz, tarihsel korkusu basma vurdu. Türk burjuvazisinin, tarihte İşlediği tüm suçlarının bir bir karşısına dikilmesi üzerine suçluluğun verdiği telaşla ordusuna sanılarak, kendisini koruma altına alması anlamlıdır. Çünkü, tarihe ve halklara karşı İşlediği tüm suçları bugün Kürdistan somutunda karşısına dikilmiş ve hesap istenmektedir. Sadece devrimin hayaliyle bile bu kadar baştan çıkan bir sınıfın devrilmesi zor olmayacağı gibi, İşlediği suçların cezasını ödemesinin zorunlu olduğu da açıktır. Dünya tarihinin olumsuz gelişmesinde olduğu kadar, bölge halklarının olumsuz gelişmesinde de büyük payı olan, günümüzde ise emperyalizmin jandarmalığını kendisine şeref kabul ederek etkin sınıf politikası olarak gören ve bu politikanın sağladığı kırımlarla yaşayan bu sınıfın, tarihteki tüm suçlarının hesabı sorularak ceza! andı n iması, çağımızın sosyalizm güçlerinin bu

kadar güçlendiği bir dönemde zor olmasa gerektir. Gelip dayanılan nokta, en çok suçu işlediği, gelişmesini engellediği Kürdistan somutunda onunla hesaplaşmaktan geçmektedir.

O, kapitalizmin en gerici öğelerini içte ve dışta destek alarak üzerimize gelirken; bizim içte ve dışta çağımızın en ilerici güçlerini destek alarak, Türkiye ve Kürdistan'da bu sınıftan en çok çeken halkların desteğini sağlayarak, çok örgütsüz olan halkı sosyalizmin yüceltici etkisi altında örgütlememiz, karşımızdaki gericiliğin hizmetindeki askeri zor'a karşı halkın engin askeri ve siyasal zor'unu yaratmamız zor olmadığı gibi, çağımıza ve kendi halkımıza da en yakışır olan bir durumdur. Bundan başka bir yolun hiçbir şeyi kurtaramayacağı, çok az bir çalışmayla da olsa artık çoğu insan için kavranılan bir gerçek haline gelmiştir.

Çağımızın gerçekleri ışığında kısaca böylesine bir yaklaşım içinde değerlendirdiğimiz tarihsel, toplumsal ve ulusal gerçekliğimizin devrimle değiştirilmesinde İşçi sınıfı ve onun eylem klavuzu sosyalizm tarihsel rolünü nasıl oynayacaktır? Bundan sonra aydınlatmamız gereken sorun bu.

B)- Türkiye Sosyalist ve Demokratik Hareketinin Tarihine Kısa Bir Bakış
devrimi mücadelesini omuzlamak isteyen devrimci mi utanların geçmişi doğru bir biçimde kavrayıp, reformizm, revizyonizm, oportünizm ve sosyal-şovenizm batağım açıkça görerek doğru devrimci anlayışlar edinmelerine yardımcı olacaktır.

Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin tarihi uzun bir süreyi kapsar ve başlangıcı, içinde yaşadığımız yüzyılın ta başına kadar uzanır. Ne var ki, bu kadar uzun bir tarihe sahip olmasına rağmen, şimdiye kadar demokratik hareket içinde reformizm ve sosyalist hareket içinde de revizyonizm ve oportünizm etkisini ağırlıkla hissettirmiştir. Bunun sonucunda ise, sürekli bir mücadele yürütülmüş olmasına rağmen, demokrasi mücadelesinde ciddi ve önemli bir mesafe katedilemediği gibi, sosyalist hareketin de somut koşullara uygun ideolojik ve politik hattı doğru ve yeterli bir biçimde ortaya çıkarılamamış, örgütsel yapısı yeterince geliştirilememiş ve birliği sağlanamamıştır. Meselenin daha olumsuz yanı, bu durumdan sorumlu olan ya da bu mücadelenin tarihi sorumluluğunu üstlenme durumunda ve iddiasında bulunan güçler, böyle bir tarihi geçmişin irdelemesini doğru marksist-leninist ilkeler ışığında yeterince yapmamış, hata, yanlış ve eksiklikleri ortaya çıkarmamış, bunun sonucunda bunlar yerine doğrulan oturtmamışlardır. İş, ya "*uzun bir tarihi geçmişe sahibiz*" diyerek geçiştirmişler, yada yanlışları savunup daha da geliştirerek ihanetin batağına iyice batmışlardır.

İşte böylesi bir ortamda, Türkiye'de demokratik halk devrimi mücadelesinin tarihi sorumluluğunu üstlenmek durumunda olan gerçek sosyalist güçlerin, diğer görevleri yanında en önemli görevlerden birisi olarak da bu tarihi geçmişin doğru bir irdelemesini yapmaları gerektiği, doğru ve yanlışları açıkça ortaya çıkararak kendi mücadelelerini doğrular üzerinde geliştirmeleri gerektiğini belirterek, biz kendimiz de bu süreci ana hatlarıyla ve çeşitli dönemlere ayırarak ele alıyoruz. Açıktır ki, bizim incelememiz kapsamlı ve bütün yönleriyle birinceleme olmayacaktır; ve böyle bir iddiamız da yoktur. Esasen bu işin sorumluluğunu üstlenme durumunda olan güçler, bunu doğru ve kapsamlı bir biçimde yapmış olsalardı, bizim, yapılanlara bağlı kalmak gibi bir durumumuz olacaktı. Ama bu görev, o güçlerce yeterince yapılmamış olduğu için biz, bunu, ana hatlarıyla ve kısaca ele almak zorunda kaldık. Ve umut ediyoruz ki, burada yapacağımız

kısa belirlemeler, bu görevi ciddi ve sorumlu bir biçimde yapmak isteyen güçlere ve Türkiye'de demokratik halk

a)- 1923'e Kadarki Dönem

19. yüzyılın ortalarından itibaren Batı kapitalizminin etkisi altına girmeye başlayan Osmanlı imparatorluğu, yüzyılın sonuna doğru giderek bir yan-sömürge haline geldi. Bu süreçte bazı Avrupa başkentlerinde kümelenen Türk burjuva aydınlan, çeşitli tonlarda burjuva milliyetçi düşünceler geliştirmeye çalıştılsa da, kısa sürede etkinliği ortadan kalkan 1. Meşrutiyet Hareketinden (1876) başka bir şey ortaya çıkaramadılar.

Yan-sömürgeleşme sürecinin ortaya çıkardığı yeni gelişmelere bağlı olarak, 20. yüzyılın başından itibaren İmparatorluk sınırları içindeki ezilen halkların başkaldırıları ile burjuva milliyetçi hareket hızlandı. Bu arada, feodalizme karşı köylü hareketlerinin düzensiz bir biçimde sürdüğünü ve geliştiğini de belirtmek gerekir. İşte bu mücadeleler ile 1905 Rus burjuva-demokratik devriminin etkisine dayanan ve İmparatorluk fideleşinde yetişen burjuva aydınlarının yönetiminde olan Genç-Türk burjuva hareketi (İttihat ve Terakki Hareketi), 1908 devrimini gerçekleştirerek iktidara geldi. Ama, Türk burjuvazisinin bu ilk temsilcileri, burjuva demokrasisini ve burjuva-demokratik devrim mücadelesini geliştirmedikleri gibi, tersine feodal toprak ağalarıyla uzlaşıp onların temsilcisi olan padişahlıkla yönetimi paylaşarak anti-demokratizmi geliştirdiler. Böylece, Türk burjuvazisinin ve onun siyasal hareketlerinin burjuva-demokratik devrimi geliştirme ve gerçekleştirme gücünün olmadığı açıkça ortaya çıkmış oluyordu. Feodal toprak ağalarıyla Türk burjuvazisinin kurduğu bu ilk ittifakı ve buna bağlı olan Türk burjuvazisinin anti-demokratik özelliği, daha sonra da devam ederek ve kapitalist gelişmeye bağlı olan değişik biçimler alarak günümüze kadar sürmüştür, Genç-Türk burjuva yönetiminin tüm bastırma çabalarına rağmen, 1908'den sonra, Balkanlar'da, Anadolu'da ve Ortadoğu'da imparatorluk tarafından baskı altında tutulan halkların başkaldırıları daha da gelişerek milli kurtuluş hareketleri halini aldı. Aynı dönemde devam eden köylü İsyanları yanında, objektif olarak belli bir gelişine katetmiş olan işçi sınıfının, ekonomik-demokratik hakları uğruna büyük kentlerdeki ilk kıpırdanma'ya n da başladı. Diğer emelleri yanında bu hareketleri de ezebilmek amacıyla Alman bloku içinde katıldığı emperyalist savaşta, feodal-burjuva imparatorluk yönetimi, işçiler, köylüler ve ezilen halklar üzerinde barbarca katliamlar uyguladıysada, müttefikleriyle birlikte yenilerek dağıldı. Savaş sonunda, Anadolu'ya yönelik olarak, batıdan Yunan işgali, güneyden ise İngiliz ve Fransız işgali gelişmeye başladı. İngiliz ve Fransız desteğini sağlayan Ermeni hareketi, yeniden canlanma gösterdi. İşte bu koşullarda ortaya çıkan işgal tehlikesine karşı Anadolu'da devrime i-de m okra tik köylü hareketi çete savaşı biçiminde gelişme gösterirken, büyük kentlerde de işçi sınıfı, grevler ve gösteriler biçimindeki eylemleriyle devrimci-demokratik hareketini ortaya koymaya başladı. Özellikle zafere ulaşan Ekim devriminin de etkisiyle, gelişme gösteren bu mücadeleler içinde ilk sosyalist bilinçlenme ve örgütlenme çalışmaları ortaya çıktı. Ve böylece Ekim devrimiyle birlikte doğmaya başlayan Türkiye demokratik ve sosyalist hareketi, en başta ulusal kurtuluş mücadelesi gibi bir görevi gerçekleştirmekle ve onunla birleşerek kendi gelişmesini böyle bir mücadele içinde sağlamamakla karşı karşıya geldi.

Zafer kazanan Ekim devrimi, en yakın etkisini Türk ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi ve başarıya ulaşması üzerinde gösterdi. İşçi sınıfının kazandığı bu İlk zafer,

sömürge ve yan-sömürge halkların emperyalizme karşı direnmesini güçlü bir biçimde teşvik etti. Özellikle Baku Doğu Halkı Kurultayı, hem siyasal ve hem de pratik alanda, ezilen halkların Ekim devriminin sonuçlarından nasıl etkilenebileceklerinin tartışıldığı bir platform oldu. Bu doğrultuda, emperyalist savaşta işledikleri suçlardan dolayı yargılanmak durumunda oldukları için Anadolu'ya kaçan Türk milliyetçileri, burada örgütleyici ve merkezi bir güç oluşturuca rollerini daha çok Ekim devriminden aldıkları cesaretle oynadılar. Eğer Ekim devrimi etkeni olmasaydı, daha henüz savaşın ertesinde Anadolu'da bir ulusal kurtuluş mücadelesi içine girmek mümkün değildi. Anadolu'daki köylü hareketlerini ve çete savaşım bastırmak göreviyle gönderilen Mustafa Kemal'in buraya geldiğinde, üzerine aldığı görevi başaramayacağını, yani padişahlığın ve emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda köylü hareketlerini bastırma ya aç ağını anlaması, ama bu hareketleri burjuvazinin çıkarları doğrultusunda kullanabileceğini görmesi ve böyle bir işe girişmesi, daha çok kuzeyde çarlık Rusya'sı yerine yükselen devrim Rusya'sından aldığı cesaretle mümkün oldu. Bu nedenlerle, Ekim devriminin, en açık ve en somut bir biçimde, hem objektif planda ve hem de direkt yardımlarla Anadolu'daki ulusal kurtuluş hareketi üzerinde etkisini güçlü bir tarzda göstermiş olduğunu iyi bilmek gerekir.

Ekim devrimi, ulusal kurtuluş hareketi üzerinde böyle güçlü bir etki yaptığı gibi, aynı zamanda Türkiye komünist hareketi üzerinde de güçlü etkisini gösterdi. Gerek işgal sürecini yaşayan İstanbul'da işçi ve aydın hareketi içinde komünist grupların oluşması ve Anadolu'da komünist grupların şekillenmesi, gerekse Rusya'daki esir Türkler ve iltica durumunda olan aydınlar arasında komünist çekirdeklerin oluşması Ekim devriminin etkisine yakından bağlıdır. Anadolu'da bir ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmeye başladığı koşullarda bu komünist grupların görevi, bu mücadeleye kaılmak ve kendi önderliklerini sağlamak idi. Bunun içinde, ilk adım olarak bu grupların birleştirilmesi ve bir komünist partinin kurulması gerekiyordu. Bu doğrultuda, (10-16) Eylül 1920'de Bakü'de toplanan İstanbul, Anadolu ve Rusya'daki komünist grupların temsilcileri, mevcut komünist grupları birleştirerek, Türkiye Komünist Partisi'ni kurdular. Parti kurulduktan hemen sonra Anadolu'daki hareketin dışta emperyalizme ve içte de toprak ağalarına ve kompradorlara karşı devrimci-demokratik muhtevasını geliştirebilmek için harekete bizzat katılma doğrultusunda çalışmalarını ve ha/ılıklarını hızlandırdı.

Ama komünistler daha bu tür çalışmaları yaparken, Genç-Türkler hareketinden kalan burjuva milliyetçileri daha erkenden Anadolu'ya geçmiş ve burada örgütlenmelerini geliştirmişlerdi. İşgal edilmemiş olan Anadolu merkezlerinde, kemalist hareket şekillenmişti. Daha henüz oluşumunun bu İlk yıllarında bile kemalist hareket, Bolşevikler Rusya'sından yakın destek almasına rağmen, kendi burjuva sınıf çıkartan m koruma konusunda son derece hassas, titiz ve özellikle komünistlerden gelebilecek tehlikeye karşı dikkatli davranıyordu. Ve kesinlikle ortak bir cephe kurma, iktidarı paylaşma gibi bir niyetleri yoktu. Hele hele Bolşeviklerin desteğini almış olan Türkiye Komünist Partisi'nin kendi başlarına nasıl bir be l a olacağını, ulusal kurtuluşa önderlikdahıl olmak üzere kendileri içi nasıl tehlikeli sonuçlar doğuracağını çok İyi bildiklerinden dolayı, bu konuda her türlü önlemi alıyor ve planlı hareket ediyorlardı. Kemalist hareketin bu özelliklerini kavramak için, aynı yıllarda demokratik devrim mücadelesi içinde olan Çin ile karşılaştırma yapmak yararlı olacaktır.

Yan-sömürge ve yan-feodal bir ülke olan Çin'de, dışta emperyalizme ve içte de toprak

ağalarına ve komprador burjuvaziye karşı, milli burjuvazinin, küçük-burjuvazinin ve aydınların yer aldığı blokun yürüttüğü demokratik devrim hareketi, özellikle 1911 yılından itibaren hızla gelişmekteydi. 1920'lerde kurulan Çin Komünist Partisi de bu bloka katılarak mücadelenin gelişmesinde etkin bir rol oynamaya başladı. Çin'de oluşturulan bu bloka yol gösteren Sun Yat Sen'in "*üç halk ilkesi*" yani Sovyetler Birliğiyle dostluk, Cumhuriyetçilik ve toprak devrimi (Mao, daha sonra bunları Sovyetler Birliği ile dostluk. Komünist Partisi ile ittifak ve işçilere ve köylülere yardım biçiminde ifade eder) şiarları, komünistlerin çalışması için elverişli zemin oluşturuyordu. Ama kemalist harekette aynı durum söz konusu değildir. Kemalist hareket, sadece burjuva ulusçu bir hareket olarak, emperyalizme bağımlı ve zayıf bir güç olan Yunan işgalini ve bununla bağlantılı olarak batıda Rum, doğuda ise Ermeni topluluklarının, Anadolu'daki tüccar, eşraf ve toprak ağalarının çıkarlarına karşı oluşturduktan tehlikeye duyulan bir tepki biçiminde ortaya çıkan böyle bir ortamda ve bu güçlerin eğilimini yansıtan, fakat halkın ulusal özlemlerini de som üre re k onları kendi peşine takmayı ve karşı çıkanları ise ezmeyi başaran bir harekettir. Bu nedenle, kemalist hareketin anti-emperyalizmi çok sınırlıdır; esas olarak Yunan işgali koşullarında emperyalizme karşı olması ve fakat Yunan İşgali ortadan kalktığında anti-emperyalisitliğinin hemen sona ermesi gibi bir Özelliğe sahiptir. İçerde ise komprador burjuvaziye karşı olma ve onunla savaşma gibi bir durumu söz konusu değildir. Onun komprador burjuvaziye karşı olması, esas olarak kendisinden önceki Türk burjuva hareketlerinin de yaptıktan gibi, İstanbul, İzmir, vb. kentlerdeki Ermeni ve Rum azınlık kompradorlarının yerine Türk kompradorlarının geçirilmesi amacını ifade eder. Yine toprak ağalarına karşı savaşım gibi bir sorunu yoktur, tersine gerek Anadolu'da ve gerekse Kürdistan'da toprak ağalarıyla sıkı bir İttifak içinde olması ve onları da kendi önderliğinde birleştirmesi gibi bir konumu vardır. Bu durum, kemalist hareketi, Çin'in Komintang'ından son derece ayrı bir konuma götürür, Dışarda anti-emperyalistliğinin çok sınırlı olması ve içerde ise demokratik yönünün, yani komprador burjuvaziye ve toprak ağalarına karşı olma yönünün hiç bulunmaması, tersine bunların önderliğine oynaması, kemalist hareketi, daha başlangıçtan itibaren ulusal kurtuluş hareketi içinde komünistlerin çalışmaları için bir engel durumuna getirmiştir. Şurası İyi bilinmelidir ki, Mustafa Kemal bir Sun Yat Sen değildir, ve yine daha sonra CHP olan o zamanki örgütlenmeler 1927'ekadarki Komintang değildir. Tam tersine kemalist hareket, çok sınırlı anti-emperyalistliği olan, işçi-köylü düşmanı, anti-komunisi ve anti-demokratik bir harekettir; ve komprador burjuvazi, toprak ağaları, orta ve küçük-burjuvazinin çıkarlarını bütünleştiren bir bloku ifade eder. Ve bu blok, demokratik devrime karşı ve demokrasi güçlerine düşman olan, ulusal kurtuluşa sağ bir bloktur.

Kemalist hareketin, dayandığı sosyal temelden aldığı bu özellikleri, devrimin geliştirilip derinleştirilmesine karşı olması, şansı anti-emperyalist ve demokratik yönde devrimin geliştirilmesine bağlı olan komünistlerin çıkarlarını engelliyordu. Bu koşullarda komünistlerin yapması gereken en doğru şey, kendi öz güçlerine, işçilere ve köylülere dayanarak, ve bazı küçük-burjuva demokratlarını da yanlarına alarak aynı bir blok oluşturmaktır. Eğer böyle bir bloku oluşturarak burjuvaziye belli bir denge konumuna getirebilmiş olsalardı, ulusal kurtuluşu tutarlı bir anti-emperyalist ve demokratik devrim yönünde geliştirebileceklerdi. Komünistlerin bu yönde bazı faaliyetlerinin olduğu, kemalizmi zenginlerin ve burjuvazinin temsilciliğini yapan bir hareket olarak eleştirdikleri görülmektedir. Fakat bu, köklü bir tahlil ve buna dayanan doğru siyasal tavırdan ziyade, birkaç bildiri ile dile getirilmiş olan bir gerçektir; Kemalist hareketinin

gerçek sınıf özünün tümüyle izah edilmesinden son derece uzaktı. Böyle bir durum içerisinde olan komünistler, daha çok kemalist hareketle bir uzlaşma politikası içine yöneldiler. Komünistlerin, tutarlı anti-emperyalistlik ve demokratik devrim konusunda gericiliği ifade eden kemalist bloka karşı devrimci-demokrasi blokunu geliştirecekleri ve bu temelde ideolojik, politik, pratik faaliyet içine girecekleri yerde kemalist hareketle uzlaşma aramaları, yaptıktan ciddi politik bir hata ve sağ bir değerlendirmedir. Ve bu sağ anlayışını, Türkiye Komünist Hareketi, kemalist burjuvaziden sayısız darbe yemiş olmasın rağmen, ağırlıklı olarak 1980'lere kadar sürdürmüştür. Eğer Türkiye Komünist Hareketi, günümüze kadar ciddi devrimci kazanımlar elde edememiş ve güçlü, örgütlü bir gelişme katedememişse, bunda, objektif bazı etkenlerin yanı sıra sübjektif planda bu sağ değerlendirmenin payı belirgindir. Bu sağ anlayış, giderek sosyalist hareket içinde revizyonizmin ve oportünizmin doğu p gelişmesi ne yol açarken, aynı zamanda demokrasi hareketi içinde de refomizmin ve burjuva demokrasisini yaratma ya da onun sınırlarını genişletme hastalığının türeyip güç kazanmasına meydan vermiş, etken olmuştur. Türkiye'li komünistler, -özellikle Şefik Hüsnü- bu sağ değerlendirmelerini Komünist Enternasyonal'e de yansıtmışlar ve zaman zaman kemalist hareket konusunda Enternasyonalin ye terliolmayan bir değerlendirme içine girmesine yol açmışlarsa da, genel olarak K. Enternasyonal'in *"Kemalizmin burjuva ulusal devrimde çakılıp kaldığı ve demokratik devrime geçmeye niyet bile etmediği"* biçimindeki doğru değerlendirmesini engelleyememişlerdir.

İşte böylesi sağ bir değerlendirme, henüz Sovyetler Birliği'nde bulunan, örgütsel çalışmaları ve hazırlıkları geliştirmekle uğraşan Komünistleri, kem alisi harekete karşı dikkatsiz ve daha çok uzlaşmaya yönelik bir mantık İçine sürükledi. Bu mantıkla ve M. Kemal'den alınan yazılı güvenceye dayanarak Mustafa Suphi ve TKP'nin Merkez Komitesi'nden 15 kişi, legal olarak Kars, Erzurum yolundan Trabzon'a gelebildiler, ve direkt M. Kemal'in planladığı bir komployla katledildiler (28-29 Ocak 1921). Türkiye komünistlerinin bu seçkin temsilcilerine karşı tarihle eşi görülmemiş bir hilekârlık ve vahşilik ile düzenlenmiş olan bu katliam, M. Kemal blokunun özünden ileri gelmektedir. Ve onun gerçekte ne olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu katliam, Türkiye Komünist Hareketinin yediği ilk ciddi büyük darbedir. Daha komünist örgütlenmenin başlangıcında olan ve bunu yaymak İçin gelen önderliğin yediği bu büyük darbe ve bu darbenin altında yatan sağ anlayış, daha sonra da Türkiye komünist hareketinin ve dolayısıyla demokrasi hareketinin yaptığı en büyük hatafardan birisidir; ve günümüzde de hala bundan doğan hataların ve yenilen darbelerin etkisinden kurtulunmuş değildir. Gerçekte ise o dönemde yapılması gereken şey, kemalist hareketle bir uzlaşma aramak yerine İllegal yöntemlerle ulusal demokratik devrim savaşımını daha da güçlendirmektir. Bu durumda olan ve ülke içinde faaliyet yürüten komünistler, küçük-burjuva demokratları ve köylü ihtilâlcileri vardı; ve bunların ittifakı gelişmeye doğru gidiyordu. Eğer Komünist Partisi'nin Merkezi önderliği de illegal koşullarda örgütsel yapısını oturtabil şeydi ve bir köylü ihtilâlciliği olan Çerkez Ethem hareketiyle sağlam bir ittifak yaratabilseydi, kemalist bloka karşı güçlü bir devrimci-demokrasi blokunun doğması ve bu blokun ulusal kurtuluş mücadelesinde önderliği ele geçirmesi mümkün olabilecekti. Yani o dönemde, ulusal demokratik devrimde komünist önderliğin yaratılmasının objektif koşulları mevcuttu ve sübjektif planda da bilinçli gurupların oluşması ve ihtilalci bir mücadele vardı; eksiklik, merkezi örgütlü bir yapının oluşturulmaması ve doğru politik çizginin uygulanamamasındaydı. Komünist önderliğin

ve devri mcî-demokras i blokunun yaratılmamasının en önemli nedeni komünistlere hakim olan sağ anlayış ile küçük-burjuva demokratlarının istikrarsız yapısıdır. Ayrıca burada, başta M. Kemal olmak üzere kemalist şeflerin kurnaz ve hilekâr yönteminden, komünizme

karşı ta başından beri düşman olmaları ve planlı hareket etmelerinden, Komünist harekete karşı bir yandan M. Suphiler'in katledilmesi örneğinde görüldüğü gibi en vahşi katliam, işkence, tutuklama ve bastırma faaliyeti ile öte yandan sahte komünist partiler kurma, var olanları ele geçirme, satın alma, sahte dergiler, gazeteler yayınlama gibi iki yönlü bastıncı faaliyetleri ustaca u y gül amal an nd a n da sözetmek gerekir. Türk burjuvazisinin Komünist harekete karşı ta bu dönemden başlayan bir yandan zor ve imha, öte yandan ele geçirme yöntemleriyle sürdürülen uygulamaları günümüze kadar sürekli geliştirilerek ustaca devam ettirilmiş, her dönemde harekete ciddi ve dağıtıcı darbe vurabilmiş ve komünist hareket, burjuvazinin bu plan-larını 1980'lere kadar güçlü bir biçimde bozguna uğralamamıştır. Her ne kadar komünizme karşı mücadelede Türk burjuvazisi usta-laşmışsa da, sosyalist hareketin her dönemde yenilgi alıcı darbeler yemesindeki en önemli etkenin kemalizm ve Türk burjuvazisinin özellikleri hakkındaki bu sağ değerlendirmenin ve bunun sonucunda ise burjuvaziye karşı lularlı lavır alamamanın olduğu çok iyi bilinmelidir.

Kemalisi hareket, Muslafa Suphi ve arkadaşlarını kaüedip ko-münisl Önderliği yenilgiye uğratarak devrimci-demokrasi blokunun gelişmesini imkânsız kıldıktan sonra, "Yeşil Ordu" hareketi biçiminde örgütlenen köylü İhtilâlciliğinin önemli bir kesimini de ele geçirmeyi başardı. Ele geçirmediği Çerkez Ethem kanadını da Eskişehir'e Yunan savaş hatuna çekerek, önden Yunan kuvvetleri ve arkadan da I. İnönü'nün sıkışurması altında bırakıp, Ç. Ethem'i Yunanistan'a sığınmak zorunda bıraktı. Ve bu durum, o hareketin de sonunu getirdi. İşte tarihi İnönü zaferlerinin gerçek anlamı budur. Kısa bir sürede hem komünist hareketin ve hem de köylü hareketinin bu biçimde boğularak etkisiz kılınması, devrimci-demokrasi blokunun oluşturulmasını imkânsız hale getirdi. Ve böylece, 1921'lerden itibaren pekişen kemalist hareketin hem egemenliği ve hem de antidemokratik yönü, komünizm ve işçi-köylü düşmanı özelliği daha da belirginleşti. Özellikle aynı yıl, İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle girdiği ilişki ve takındığı uzlaşmacı tavır, onun emperyalizmle de ne denli tehlikeli ilişkiler içine girebileceğini açıkça gösterdi. Ve Sakarya zaferinin kazanılmasından sonra ise, artık rejimin ne tür bir rejim olacağı açıkça ortaya çıktı: Dışarda emperyalizmle uzlaşma, İçerde Türk komprador burjuvazisinden, toprak ağalarından ve kü-Çük-burjuvaziden derlenmiş bir Türk burjuva sınıfı yaratma ve Kemalizm'in ise bu sınıfın özgün ideolojisi ve politikası olma durumu kesinleşti. Lozan'a doğru giderken gerçekleştirilen komünist, de-mokrat ve İşçi sınıfı hareketi İçinde yer alan güçlerin yaygın tutuklanması ve her türlü faaliyete yasak konulması bu rejimin anti-komünist ve işçi-köylü düşmanı karakterini açıkça ortaya koydu. Lozan'da emperyalizmle girdiği ilişkiler rejimin dış politikasını ve İzmir iktisat Kongresinde alınan kararlar İse onun ekonomi-poli-tikasını açıkça belirginleştirdi. Ve Cumhuriyet ilân edildiğinde, içine girilen doğrultunun -ana özellikleri artık kesin olarak belirlenmişti.

Bu dönemde doğan Türkiye sosyalist hareketi, işçi ve köylü hareketiyle birle şemediği ve devrimci-demokratik bir blok yaratamadığı gibi, örgütsel yapısını da koruyamadı. Bu durum, kemalist hareketin, sosyalist hareket ile işçi ve köylülerin demokratik hareketini ayn ayn ve kolayca ezebilmesine olanak vermiştir. Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin budununu, yani birbiriyle birleşme-mesi günümüze kadar devam etmiştir.

Bunun sonucunda, sosyalist bir yönlendirmeden yoksun olan işçi-sınıfı hareketi ve genel olarak demokrasi mücadelesi doğru bir rotada gelişemeyip, çeşitli biçimlerde burjuvazinin kuyruğuna takılan bir eğilim olurken, kitle temeline oturamamış ve somut pratiğe ulaşamamış olan sosyalist hareket de, bir pratik geliştiremediği ve pratik soranlar tarafından zorlanmadığı için sürekli ve ağırlıklı olarak soyut şeylerle uğraşmış, subjektüvizmin ağır etkisinde kalmış, doğru bir siyasal programa ve stratejiye ulaşamamış ve koşullara uygun doğru devrimci taktikler uygulayanı amışa r.

Daha ulusal kurtuluş savaşının ilk yıllarında böylece yenilerek önderlik şansını yitiren ve kemalist bloka karşı devrimci-demokratik bir blok yaratamayan Türkiye komünist hareketi, kendi önderliğinde bir ulusal demokratik devrim mücadelesi geliştiremediği gibi, kısa sürede etkisiz duruma gelerek kemalist hareketi de demokratik devrim yönünde zorlayamadı. Ve böylece, sosyalist ve demokratik hareketi yenilgiye uğratmayı ve meydanı kendisi için boşaltmayı başaran kemalist hareket, salt ulusal devrimde çakılıp kalarak, demokratik devrime geçmeye niyet bile etmedi. Bu nedenlerle, Çin'de emperyalizme, komprador burjuvaziye ve toprak ağalarına karşı var olan demokrasi cephesinin ve bu cephenin yürüttüğü devrimci savaşın bir benzeri Türkiye'de gelişmedi. Şüphesiz Çin'in değişik koşulları vardır; geniş bir ülke olması, milli-burjuvazinin biraz daha güçlü ve küçük-bunuva demokratların nı n yaygın bulunması, komünist hareketin daha güçlü olması gibi özelliklere sahipti; ve bütün bunlar, böyle bir savaş cephesinin gelişmesini olanaklı kılıyordu. Türkiye'de ise bu koşullar sınırlıdır. Bir kere, Çin'de milli burjuvazi, toprak ağalarına ve kompradorlara karşı demokrasi savaşımı içinde yer aldığı halde, Türkiye'de böyle bir durum yoktur; Türkiye'de çok cılız olan milli burjuvazi, daha çok toprak ağalarından. kompradorlardan ve küçük-burjuvaziden oluşturulmak durumundadır ve bunun da en açık temsilcisi kemalist harekettir. Türkiye'de milli burjuvazinin, toprak ağalarına ve komprador burjuvaziye karşı bir savaşı olmadığı gibi, kemalist hareket, toprak ağaları ve komprador burjuvazi ile sıkı bir uzlaşma ve ittifak içindedir, ve giderek bunların da temsilciliğini üstlenme durumundadır, ikinci olarak, Türkiye'de komünist hareket ve küçük-burjuva demokratları Çin'de olduğundan daha zayıftır; ve bu güçler, henüz bir demokrasi cephesi oluşturamadan önce kemalist hareketten ağır darbeler yemişlerdir. Üçüncü ve önemli olarak, Türkiye'de komünistler, kemalist hareketin gerçek niteliğini doğru bir biçimde görememişler, ve onu oldukça hatalı ve sağ bir anlayışla değerlendirmişlerdir. Ve bunun sonucunda, kemalist hareketten sürekli ve ağır darbeler yemelerine rağmen, yine de sürekli onunla uzlaşma eğilimi içinde olmuşlardır. Aynı biçimde, 1927 yılında toprak ağalarının ve kompradorların eline geçen Komintang'ı hatalı değerlendirmeleri Çinli komünistlere ağır darbeler aldırmissa da, onlar kısa sürede doğru anlayışı hakim kılarak Kommtang'a karşı demokrasi savaşımını geliştirebilmişlerdir, işte Türkiye'nin böylesi objektif koşulları ve sübjektif planda yapılan bu hatalar, bir demokrasi hareketinin gelişmemesine yol açmıştır.

b)-1923-1960 Dönemi

Kemalist diktatörlük kurulduğunda içine girilecek kapitalist doğrultunun ana özellikleri belirlenmişti. Bu, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında, sosyalizmle emperyalizm arasındaki çelişkinin yarattığı elverişli dış koşullardan yararlanarak, içerde mevcut sermayeyi devlet elinde toplayarak, üstten, anti-demokratik bir tarzda kapitalist dönüşümü gerçekleştirme; komprador burjuvazi, toprak ağaları, küçük-burjuvazi ve asker-sivil bürokratlardan devlet eliyle bir burjuva sınıfı yaratma biçimiydi. Türkiye'de

burjuva-demokratik bir tarzda kapitalist gelişme sağlanamaz ve ke-malistler buna yönelemezlerdi. Çünkü, her şeyden önce, dış koşullar bunu olanaksız kılmaktaydı. Türkiye, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında kapitalist gelişim sürecine girmekteydi. Böyle bir çağda, bir yandan emperyalizm kendi dışında bir kapitalist pazara olanak vermediği gibi, öte yandan zafere ulaşan Ekim Devriminin yaratmış olduğu devrimci kasırğa emekçi kitlelere yayılarak sömürücü sınıflar büyük korku içine düşürmüştü. İkinci olarak, iç koşullar böyle bir kapitalist gelişmeye olanak vermemekteydi. Türkiye, millî kapitalist gelişmenin zayıf olduğu geri bir tanm ülkesiydi. Milli burjuvazi, toprak ağalarına ve komprador burjuvaziye karşı savaş açamıyor, tersine onlara dayanarak ve onların elinde biriken sermayeyi devlette tekelleştirerek ve onlardan dönüşerek gelişebiliyordu. Yine içerde gelişen bir işçi, köylü hareketi vardı, ve milli burjuvazinin toprak ağalarına karşı savaş açması demek, demokratik devrimin derinleşmesi, işçi-köylü hareketinin gelişmesi ve burjuvazinin çok zayıf olduğu bu koşullarda mücadelenin daha çok işçi ve köylülerin lehine bir durum yaratması demektir. Kısaca, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında, sermaye birikiminin son derece zayıf, milli kapitalist gelişmenin çok sınırlı, üretim güçlerinin çok geri olduğu bir tanm ülkesinde, kapitalist gelişme, toprak ağalarıyla ittifak içinde ve devletin etkin desteğini alarak gerici antidemokratik bir tarzda, yani burjuva junker bir tarzda, üstten dönüşümlerle olmak zorundaydı.

işte Kemalizm'in özgünlüğü, bu zorunluluğu iyi kavramış olmasındandır. Ve Kemalizm, böyle bir çağda ve bu tür bir ülkede, devletçilik yöntemiyle kapitalizmi geliştirmenin ideolojik ve politik ilk öncülerinden birisidir. Kemalizm'in ulusal kurtuluşa kazandığı zaferle, Türkiye'de 1923'lerden itibaren kapitalizmin böyle bir doğrultuda gelişmesi için yol açılmıştır.

Türkiye'de, 1940'lara kadar yoğun olarak devletin desteğiyle böyle bir kapitalist dönüşüm gerçekleştirilmeye çalışıldı. Özellikle kompradorlardan toprak ağalarından ve küçük-burjuvaziden bir milli burjuva sınıfı ve bunun dayandığı bir milli kapitalizm geliştirme denemeleri yaşandı. Ama yukarda belirlediğimiz nedenlerden dolayı, milli kapitalizm yaratma deneyi ciddi bir basan kazanamadı. Kemalist yöntemle oluşturulmaya çalışılan kapitalizm, 1940'lara gelindiğinde uluslararası tekellerle yavaş yavaş bağımlılık içine giren bir kapitalizm, ve oluşan burjuvazide çoğunlukla milli sanayi burjuvazisi değil, daha çok mali, ticari kompradorluk yanı ağır basan bir büyük burjuvazi idi. Bu burjuvazi, ikinci dünya savaşı içinde yapüğü vurgunla, azınlıkların malına el koymayla, işçiler ve köylüler üzerinde gerçekleştirdiği yoğun sömürü ile ve savaştan tüm kesimlerle yaptığı ticaretle epeyce palazlandı. Amabu gelişme, istenildiği biçimde bir türlü sanayiye aktarılmadı. Sovyetler Birliği ile ilişki içinde yapılan birkaç büyük fabrika dışında Türkiye'de ciddi bir sanayi gelişimi olmadı.

İkinci dünya savaşından sonra ABD emperyalizminin geliştirmeye başladığı yeni-sömürgecilik ilişkilerinin Türk burjuvazisinin içinde bulunduğu konuma uygun düşmesi, palazlanıp gelişen burjuvaziye, açık olarak emperyalist kampı tercih etmeye ve emperyalizmin Ortadoğu'daki temsilciliğine oynamaya götürdü. İçerde devletçilik politikasıyla ekonomik işleyişi kendi çıkarları doğrultusunda denetim altında tutan ve büyümek isteyen Türk burjuvazisi, Marshall Planı ve Truman Doktrini çerçevesinde ABD'den sağladığı destekle bu olanağı buldu. Aynı biçimde kapitalist toprak sahibi haline gelmek isteyen toprak ağalarının çıkarına da bu durum çok uygun düşüyordu. Türk burjuvazisinin büyüyen kesiminin ve toprak ağalarının temsilcisi olarak yönetime

gelen DP, ABD İle ekonomik ilişkileri sınırsız geliştirdiği gibi, siyasal ve askeri alanda da NATO ve CENTO'ya girerek, Türkiye'nin yeni-sömürgecilik ilişkileri içinde emperyalizme (ve özellikle ABD'ye) bağımlılığını pekiştirdiği, DP yönetimi altında ve uluslararası tekellerle işbirliği içinde, mali ve ticari yanı ağır basan burjuvazi hızla büyüme olanağı bulurken, aynı zamanda, y atı n mcı lığa yönelmek isteyen burjuvazi de, elindeki sermayeyi, uluslararası sermayeden destek alarak sanayiye yatırma (yeni-sömürgecilik İlişkilerine bağlı olarak hafif ve montaj sanayi olmak zorundaydı) imkânına kavuştu. Aynı süreçte, toprak ağalan önemli oranda kapitalist toprak sahibi haline dönüşürken, orta ve küçük burjuvazinin devlet içindeki gücü giderek sınırlandırıldı. Böylece, emperyalizme bağımlılık temelinde kapitalizmin ekonomiyi yönlendirici bir güç haline geldiği bu dönemde, buna uygun sosyal gelişme ve burjuvazi içindeki ayrışma da hızlandı.

Türkiye'de böyle bir kapitalist gelişme döneminin açılması, kapitalizmin bu biçimde gelişme olanağı bulmuş olması Türkiye sosyalist ve demokratik hareketini objektif olarak olumsuz yönde etkiledi. Ancak burada sübjektif faktörün de rolünü ve bu alanda yapılan ağır teorik ve pratik hataları da açıkça görmek gerekir.

1923'de diktatörlüğünü oturtan kemalist hareket, birkaç yıl gibi bir süre içinde, sosyalist ve demokratik hareketi İyice etkisiz kılmak için yoğun çaba harcadı. 1924-1925 yıllarında geniş tutuklamalara girişti, grev ve gösterilere karşı şiddet kullandı, 1 Mayıs kutlamalarından grevlere kadar işçi sınıfı hareketi üzerinde geniş yasaklar getirdi; kendisi sendikalar kurdurarak hareketi denetimine almak İstedi ve denetiminden çıkan sendikaları yasakladı; ulusal kurtuluştan kalan ihtilâlcı köylü güçlerini ezdi; Ş. Hüsnü, H. Kıvılcımlı gibi sosyalist hareket içinde etkin yer alan güçleri büyük ölçüde tutukladı; sosyalist örgütlenme girişimlerini gelişmeden dağıttı; ve böylece sosyalist ve demokratik hareketi büyük ölçüde zor kullanarak etkisiz hale getirmeyi başardı.

Burjuvazinin bu bastırma faaliyetlerine rağmen, çeşitli biçimlerde 1930'lara kadar sosyalist örgütlenme faaliyeti sürdürüldüyse de, bu yıllardan itibaren başta TKP olmak üzere diğer tüm güçler, Örgütsel varlıklarını kaybettiler, ve bir demokratik devrim hareketi geliştirebilecek güç olma konumundan tamamen uzaklaştılar. Bu dönemde de sosyalizm adına hareket eden güçler arasında, ağırlıklı olarak, kemalizmi sağ bir anlayışla değerlendirme ve bu nedenle pratikte onunla sürekli uzlaşma arama çabaları görüldü. Bu konuda o kadar ileri gidildi ki, sınıf mücadelesinin pratik zorlukları dayattıkça, bu güçler, bu zorluklardan kaçma, tam bir oportünizme düşme gibi bir yönelime girerek, Kemalizmle legalite içinde yaşamak uğruna küçük-burjuva reformistleri haline dönüştüler. Bu konuların teoride gizleyebilmek için de her türlü sağ anlayışa ve revizyonizme dört elle sarıldılar. Demokrasi hareketinin burjuvaziye karşı ciddi bir muhalefet olmadığı bu dönemde, sosyalizm adına hareket eden güçler içinde revizyonizm ve oportünizm, demokrasi eğilimi içinde de reformizm hakim olgu oldu.

Bu dönemde üzerinde durulması gereken bir konu da, feodaller ve aşiret reisleri önderliğinde gelişen ve fakat kemalist diktatörlük tarafından katliamlarla ezilen Kürt ayaklanmaları ve genel olarak Kürdistan sorunu karşısında sosyalist hareketin takındığı tavidir. Türkiye'de demokratik devrim sorununun en önemli bir halkası olan Kürdistan halkının ulusal kurtuluşu sorunu karşısında, başta TKP olmak üzere sosyalist hareket, hemen hemen bir bütün olarak ciddi ve sorumlu bir tahlil yapmadan, tam bir sosyal-şoven ve Kemalizm kuyrukçusu bir tavır takınmıştır, dağıttığı bildirilerde, kemalist

diktatörlüğün Kürdistan'da giriştiği katliamları desteklediğini a-çıkça belirterek, kemalistlere yaranmaya çalışmıştır. Halbuki, daha 1925'lerde, kemalist diktatörlüğün henüz çok zayıf olduğu bir dönemde, Kemalizm'e ve Kürt ayaklanmalarına karşı doğru tavır takınılsaydı, Türkiye'de doğru bir çizgide demokratik devrim mücadelesi yürütülse ve bu mücadele, Kürdistan'daki ayaklanmaların gerici önderliğini de yıkarak halk ayaklanmalarıyla birleştirilseydi, kemalist diktatörlüğe karşı güçlü birdevrimci-demokratik savaşının ortaya çıkarılması ve onun yıkılabilmesi hiç de olanak dışı değildi. Burada düşüncelerini somut pratiğe dönüştürememiş de olsa, ve işin daha kötüsü giderek o düşüncelerinden kendisi uzaklaşmış da bulunsa, Kemalizm ve Kürdistan sorunu karşısında, 1930'larda Hikmet Kıvılcımlı'nın doğru bir yaklaşım geliştirmiş ve bu konuda TKP'yi zorlamış olduğunu belirtmek gerekir. Görülen odur ki, H. Kıvılcımlı, Kürdistan sorunu hakkında Türkiye sosyalist hareketinin bugün bile ulaşamamış olduğu bir seviyede, doğru ve açık bir yaklaşım geliştirmiştir. Eğer o yaklaşım, TKP tarafından hasır altı edilmemiş olsaydı ve onun gerektirdiği pratik mücadele içine girilmiş bulunulsaydı sosyalist hareketin ve demokratik devrim mücadelesinin bugünkü durumu elbette farklı olacaktı.

Sonuç olarak, bu dönem boyunca Türkiye sosyalist hareketinin durumunu bir cümle ile özetlersek: Bir yandan içine girilen yeni objektif gelişmenin etkisi ve Öte yandan kemalist burjuvazinin azgın baskısı, sosyalizm adına hareket eden güçleri, döve döve devrimci proleter sınıf mücadelesi çizgisinden ve Marksizm-Leninizm'ın devrimci özünden adım adım uzaklaşmış ve giderek bunları reformist küçük-burjuva eğilimler haline getirmiştir.

c)- 1960-1980 Dönemi

Ticaret burjuvazisi ve toprak ağalan ittifakının emperyalizme bağımlılık içinde ekonomik ve siyasal alanda etkisini sınırsız geliştirmesine karşı diğer burjuva kesimlerin bir tepkisi olarak ortaya çıkan 27 Mayıs Hareketi, orta ve küçük-burjuvaziye de sınırlı haklar kazandırdıysa da, hareketin sonuçlarından en çok işbirlikçi sanayi burjuvazisi yararlandı. Böyle bir olanağa kavuşan işbirlikçi sanayi burjuvazisi, uluslararası tekellerle de bağını güçlendirerek tekelleşme yolunda hızlı bir gelişme içine girdi. Bu gelişme ve tekelleşmesini özellikle AP yönetimi altında daha hızlı sürdüren işbirlikçi tekелci sanayi burjuvazisi, ekonomide ve devlette etkinbirgüç haline geldi. Türkiye'de böyle bir gelişim süreci içinde kapitalizm 1970'-lere gelindiğinde gelişeceği kadar gelişmiş, kapitalist dönüşüm sağlanacağı kadar sağlanmış, yani, geri bir tanın ülkesi olan Türkiye emperyalizm koşullarında belli oranda kapitalist bir topluma dönüştürülmüş, emperyalizme yeni-sömürgecilik bağımlılığı içinde işbirlikçi-tekелci kapitalizm gelişerek olgunlaşmış, dağılma ve çürüme sürecine girmişti. İşbirlikçi-tekелci burjuvazi üst yapıda faşizme eğilim duyduğundan böyle bir kapitalist gelişmeye bağlı olarak kemalist diktatörlük adım adım faşist diktatörlüğe dönüşmeye başlamıştı. Ve bu olgu 1970'lerin başlarında daha da gözle görülür bir durum kazandı. İşbirlikçi-tekelci burjuvazinin egemenliğinin gelişmesi, orta ve küçük burjuvazinin ekonomide ve devletteki çıkarlarının dıştalan-masına ve onların daha çok muhalefet saflarına itilmesine yol açtı. Yine böyle bir kapitalist gelişme temelinde, İşçi sınıfının nicelik ve nitelik olarak daha da gelişmesi, kırdaki geniş bir yoksul köylü kesiminin

oluşması ve büyük bir aydın gençlik tabakasının ortaya çıkması gerçekleşti. İşbirlikçi-teknelci kapitalizmin ağır baskısını yaşıyan tüm bu sınıf ve tabakalar, demokrasi savaşımı için geniş bir cephenin objektif koşullarını oluşturuyor ve demokratik devrimin sosyal muhtevasını genişletiyordu-

Türkiye'de meydana gelen bu kapitalist objektif gelişmeye sübjektif plandaki gelişmeler eşlik etti. Kemalist diktatörlük faşist diktatörlüğe doğru dönüşürken, kemalist diktatörlüğün belli oranda etkilediği orta ve küçük-burjuvazinin önemli bir kesiminin gücünün zayıflaması nedeniyle sola doğru açılması ve küçük-burjuva demokratlığının gelişmesi ortaya çıktı. İşbirlikçi-teknelci burjuvazinin diktatörlüğü ile çelişkileri artan tüm bu kesimlerin-orta ve küçük-burjuvazinin, köylülüğün, işçi sınıfının ve aydın-gençliğin, özellikle 1965'lerden sonra muhalefeti gelişmeye, Bunların çıkarlarına yönelik ideolojik ve politik eğilimler oluşmaya, böylesi kapitalist dönüşümün toplumu sürüklemiş olduğu ağır baskı ve sömürü ortamı ma karşı bu kesimlerin eleştirileri gelişmeye başladı. açıktır ki, bu eleştiriler İşçi ve köylülerin öz mücadelesiyle kazanılmayan, ama daha çok devlet içindeki bazı orta ve küçük-burjuva kesimlerin çıkarlarını korumaya yönelik sınırlı demokratik ilke ve kurumlara dayanılarak yapılıyordu, ve sosyalistler de kendilerine bunları dayanak yaparak demokrasi savaşımına başlıyorlardı. Daha çok legal olan böyle bir temelden yola çıkıldı diye Türkiye'nin demokratik güçleri eleştirilemez; ama bu çıkışın daha sonra doğru temellere kavuşturulması gerekirdi. Mevcut rejime yönelen eleştirinin reformculuğu aşarak devrimciliğe ulaşması, küçük-burjuva sosyalizmi aşarak bilimsel sosyalizme varması, legalizmden illegalizme geçmesi, reformist strateji ve taktikleri aşarak devrimci strateji ve taktiklere yönelmesi ve tüm bunları demokrasi hareketi içindeki sosyalist güçlerin yapması gerekirdi.

Yeni bir objektif temelde ağırlıklı olarak 1965'lerden itibaren başlayan ve esas olarak TIP Hareketi ile temsil edilen bu süreçte, 1970'lere doğru gelindiğinde bazı olumlu gelişmeler olmasına karşılık, hakim yön olumsuz niteliktedir. Demokrasi hareketi içinde reformist anlayış ve görüşler, strateji ve taktikler etkindir. Sosyalizm, burjuva demokratlığı gizlemek için çoğunlukla bir maske olarak kullanılmaktadır. Devrimci Marksizm-Leninizm, teorisi, siyasal programı, örgütlenmesi, strateji ve taktiği ile demokrasi hareketi içinde ağırlığını duyurmuş olmaktan son derece uzaktır. Sosyalizm adına hareket eden güçler de içinde olmak üzere ağırlıklı olarak TIP tarafından temsil edilen demokrasi hareketinin programı, tam anlamıyla küçük-burjuva reformist programdır. Küba, Vietnam gibi yeni-sömürge ülkelerde, proletarya önderliğinde demokratik halk devrimlerinin zafere götürüldüğü ve demokratik halk diktatörlüklerinin kurulduğu bu dönemde, Türkiye demokratik hareketinin programı, 27 Mayıs anayasasının orta ve küçük-burjuvazinin çıkarları doğrultusunda getirmiş olduğu sınırlı hakları korumayı ve buna dayanarak "Türkiye'de burjuva demokrasisinin sınırlarını genişletmeyi" hedeflemiştir. Böyle bir programı uygulamak için de, küçük-burjuva demokratların etkin olduğu demokrasi hareketi, kendisine stratejik müttefik olarak CHP'yi seçmiş, CHP'nin sola kaydığı, sosyal-demokrat olduğu teranelerini göklere çıkarmıştır.

Türkiye gibi tarihinde burjuva demokrasisinin kırıntılarının bile gelişmediği bir ülkede CHP'nin sola kaymasının, ya da sosyal-demokrat olmasının ne anlama geldiği son derece açık iken ve CHP, içinde çeşitli burjuva kesimleri bulundurmasına rağmen, yönetiminde işbirlikçi-tekelci burjuvazinin etkin olduğu ortada iken, demokrasi hareketi içindeki reformist anlayışın müttefik olarak CHP'yi seçmesi, Mustafa Suphi'nin M. Kemal'le

uzlaşma araması biçimindeki sağ anlayışın 1960'lar Türkiye'sinde yeniden sergilenmesidir. Her ne kadar, proletarya önderliğinden ve işçi-köylü İttifakından söz edilmişse de, 1970'lere kadar bu doğrultuda pratik bir gelişme görülmemiştir. Bir yığın doğru değerlendirme ile birlikte M. Kemal'le uzlaşma aramasının 1920'lerde, M. Suphi ve TKP'yi nasıl tehlikeli sonuçlara götürdüğü açıkça ortadayken, 1960'lar Türkiye'sinde, objektif temelin yeni bir biçimde gelişmiş olduğu koşullarda, Türk burjuvazisinin eskiye göre çok güçlü olduğu ve liberal burjuvazinin etle kemik gibi birbirine bağlı bulunduğu, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin devlette etkin olduğu bu dönemde demokrasi hareketinin CHP ile ittifaka yönelmesinin onu nasıl tehlikeli sonuçlara götüreceği son derece açıktır. Kürdistan ulusal kurtuluş sorununun güçlü temsilcilerinin olmadığı, Kürt feodal-kompradorlarının ve onlardan kaynaklanan gençliğin henüz örgütlenmeye çalıştıktan TKDP, DDKD gibi kuruluşların çok cılız sesler çıkardığı, Türkiye ve Kürdistan için doğru ve açık bir yaklaşım ortaya koyamadığı bu dönemde, Türkiye sosyalist ve demokratik güçleri de sosyal-şovenizmi aşarak bu sorunu ortaya çıkaramamışlar, burjuvazinin bitirme ve kütleme vahalarını olduğu gibi kabul etmişler ve Türkiye demokrasi hareketinin Kürdistan halkının ulusal kurtuluş hareketi gibi temel ve sağlam müttefikini görememişlerdir. Bütün bunların sonucunda, proletarya önderliği, işçi-köylü ittifakı ve bu İttifakın ulusal kurtuluş temelinde Kürdistan halkıyla ittifakı gibi doğru stratejik anlayışa ulaşılammış, Türkiye'de demokrasi savaşımı adına bazı reformist partilerin CHP'nin gölgesinde-kanatlan altında at oynatmaları gerçekleşmiştir. Dünyanın birçok yeni-sömürge ülkesinde başarılı halk savaşları verildiği bu dönemde, Türkiye'de iktidara yürümenin temel aracı parlamento, mücadelenin temel biçimi ise seçim kavgaları olarak görülmüştür. Her ne kadar, bazı güçler doğru yaklaşımları savunmuşlarsa da, bunların zayıflığı ve diğer konulardaki hatalı yaklaşımları pratik gelişmeyi olanaklı kılmamış; pratikte yanlış yöntemler yürürlükte olmuştur. 1970'lerin başına gelindiğinde, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin iyice açığa çıkan bu durumu, artık bir bölünmeyi, küçük-burjuva reformist eğilim ile devrimci sosyalist eğilimin ayrışmasını zorunlu kıldı. Hele hele işbirlikçi-tekele i burjuvazinin sert yöntemleri gündeme getirerek 12 Mart faşist darbesine yönelmesiyle birlikte, demokrasi savaşımının ancak devrimci bir proletarya partisinin önderliği altında, İşçi-köylü ittifakı temelinde ve halk savaşı yöntemiyle geliştirilebileceği kavranmaya başlandı. Özellikle Marksist Leninist klasiklerin ağırlık h olarak okunup özümсенmesi ile, herkesimden kabaran kitle mücadelesi bu kavrayışı daha da hızlandırdı. Geçerken belirtelim ki, reformist küçük-burjuva eğilimin bütün engelleme çabalarına rağmen, sürekli olgunlaşan objektif koşulların bir dayatması olarak yaygın kitle hareketleri, işçi sınıfının grev, İşgal, yürüyüş vb. eylemleri, köylü mitingleri ve gençliğin boykot, gösteri, İşgal vb. gibi eylemleriyle süren devrimci gençlik hareketi, 1970'lere doğru hızla yükselmiş ve önemli boyutlarda gelişme göstermişti. Aydın-gençlik gruplarının yöneldiği teorik çalışma, kitlelerin böyle güçlü bir hareketinin gelişmesiyle de çakışınca, oluşan yeni objektif temele uygun bir biçimde, demokratik devrim mücadelesini yürütebilecek ideolojik ve politik eğilim ortaya çıkmaya başladı. CHP "liberalizmi" ve onun soldaki uzantısı olan reformist küçük-burjuva eğilim aşılarak, devrimci anlayışın uç vermeye başladığı görüldü. Ama, hareketin önderlerinin genç, yeni ve tecrübesiz olduğu, proletaryanın devrimci partisinin ve işçi köylü ittifakının henüz sağlam kurulamadığı ve bu konudaki anlayışların yeterince maddi güce dönüştürülemediği bir dönemde 12 Mart faşist

darbesiyle ve sert baskı ortamıyla karşılaşılması, ve Türkiye'de faşizmin geliş tarzının yani Kemalizm'in faşizme dönüşmesinin yeterince kavranılama-ması sonucunda, ortaya çıkan bu devrimci eğilimin ağır darbe yemesi ve önderliğin ezilmesi durumu gerçekleşti. Türk burjuvazisi, 1920'ler dönemine benzer yeni bir katliam uygulamasını yine bu yıllarda geliştirdi. Böyle bir ortamda, reformist küçük-burjuva demokratlığının sesi soluğu kesildiği gibi, Ecevitçiliğin de tekelciliğe karşıt bir şey olmadığı açıkça anlaşıldı. Devrimci hareket de, zayıflığı, eksikliği ve çeşitli hataları nedeniyle direnmesine rağmen ezilmekten kurtulamadı.

Türkiye sosyalist hareketine çöreklenmiş olan revizyonizm ve oportünizm ile demokrasi hareketi içindeki küçük-burjuva reformizmine karşı bu dönemde ortaya çıkan devrimci eğilimin, doğru bazı görüşler geliştirmiş olmasına karşın, güçlü bir proletarya partisi yaratamamış olduğu, bunun için yeterli bir teori k çerçe ve çizemediği ve siyasal program formüle edemediği, yeterli bir stratejik anlayış geliştiremediği, doğruya epeyce yaklaşan anlayışını da yeterli ve doğru devrimci taktiklerle hayata geçiremediği, açık olarak bilinen bir gerçektir. Devrimci eğilimin, ağırlıklı olarak kemalizmi doğru değerlendirememesi ve onu bir sol akım olarak görmesi, burjuvaziye karşı pratik tavır alıfta ciddi hatalara yol açan önemli bir yanılığydı. Demokrasi güçlerini yeterli bir biçimde değerlendirememesi, değerlendirdiği kadarıyla bile ittifakını tam yapamaması ciddi bir eksiklikti. "*Liberal*" burjuvaziye teşhir ve tecrit etmek yerine, özellikle küçük-burjuva demokratlarının şahsında onlarla uzlaşma eğiliminin egemen olması, Türkiye'nin işçi-köylü İttifakının en yakın müttefiki olarak Kürdistan köylülüğünün alınması yerine, Türkiye'de bile köylülükten önceki müttefik olarak "*Liberal*" burjuvazinin alınmaya devam edilmesi (her ne kadar teoride müttefik olarak köylülük görülse de pratikte tavır bu olmuştur) diğer stratejik hataların bir kısmıdır. Bunlar gibi daha bir çok teorik, stratejik ve taktik hata ve eksiklik, 12 Mart faşist darbesi karşısında devrimci hareketin ezilmesi sonucunu doğurmuştur.

1970'ler başında Türkiye'de gelişen devrimci eğilim içinde THKP-C Hareketini ve Mahir Ç ay an'm devrimci çalışmalarını anmak gerekir. Mahir Çayan'ın teorik ve pratik çalışmalarında, doğru bir çağ anlayışını, Marksizm-Leninizmin ilkelerinin sistemli bir kavranışını, Türkiye'de proletaryanın öncü müfrezesinin yaratılması ve bunun önderliğinde demokratik h al k devri minin gerçekleşti rilmesinin samimi, sorumlu ve ilkeli yaklaşımını bulmak mümkündür. Ancak Mahir Cayan da *TİP* reformizmine ve MDD çizgisini savunan çeşidi eğilimlerin oportünizmine karşı yürüttüğü mücadelede belli doğru yaklaşımlar ortaya çıkarmışsa da onların etkisinden tamamen kurtulamamış, yukarda belirttiğimiz hata ve eksiklikleri aşamamış, yeterli bir anlayış ortaya çıkaramamış ve bunların sonucunda hareketi ezilmekten kurtaramamıştır. Yine bu dönemde devrimci bir gençlik gurubu olarak ortaya çıkan THKO ile, devrimci bir köylü hareketi olarak ortaya çıkan TKP-ML de burjuvazinin faşist saldırılarına karşı direnmelerine rağmen teorik ve pratik alanda çeşitli hata ve eksiklikler nedeniyle yenilmekten kurtulamamışlardır. Ve böylece, 1971-1972 yıllarında, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi devrimci ve reformist kanatlarıyla birlikte ezilmiştir.

12 Mart darbesi ile mevcut devrimci çıkışı ezen ve devlette faşist odaklaşmayı güçlendiren işbirlikçi-tekelci burjuvazi, 1973'te seçime giderek, seçimli-partili-parlamentolu yönetimine tekrar başladı. Ancak ortaya çıkan tablo, yani sivil faşist bir güç olarak MHP'nin varlığı ve AP'den geniş destek görmesi, dinsel gericiliğin ve bazı orta kesimlerin temsilcisi olarak MSP'nin güçlenmesi, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin bir

kesiminin ve orta-burjuvazi ile küçük-burjuvazinin bir bölümünün çıkarlarını kendinde birleştirmeye çalışan CHP'nin etkin olarak varlığı, hakim sınıflar arasındaki mücadelenin çok sert geçeceğini, mevcut parlamentonun çatırdayacağını. devletteki biçim değişikliğinin daha da hızlanacağını açıkça gösteriyordu. Buna birde Türkiye'de demokrasi savaşımına girecek sınıf ve tabakaların hem nicel, hem de nitel olarak gelişmiş olması ve Kürdistan'da modern bir ulusal kurtuluş hareketi için elverişli objektif koşulların gelişmiş bulunması eklenince, hakim sınıfların kendi aralarındaki çatışmalarının yanında ve ondan çok daha güçlü olarak, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin iktidarına karşı, Türkiye'de demokratik halk devriminin çözümü doğrultusunda bir mücadelenin ve Kürdistan'da da bu mücadeleye İttifak halinde bir ulusal kurtuluş mücadelesinin hızla gelişeceği açıkça anlaşıyordu.

1975'lere gelindiğinde bu biçimde özetlenebilecek bir durum söz konusu idi. İşbirlikçi-tekelci burjuvazi açık faşizme doğru hızla ilerliyordu. Bu doğrultuda, ordu içindeki faşist odaklaşmanın -kontr-gerillanın- faaliyetlerinin yoğunlaşması, sivil kesimde faşist MHP'nin çalışmalarının artması ve AP'nin ise tüm bu gelişmelere kol kanat germesi vardı. CHP "liberalizmi", bu faşist gelişmeye karşı olmak bir yana doğru bir devrimci gelişmeye karşı durmada adeta onlarla yarışlıyordu; burjuva iktidarının güvenliği açısından MHP eğilimini zararlı gördüğü için bu eğilime karşı çıkıyorduysa da, esas olarak aktif devrimci gelişmeyi de kendisine düşman olacak bir politika olarak değerlendiriyor ve tamamen bir tükeniş ve iflas politikası izliyordu. Aynı MSP gibi güçlerin bu konuda yapacakları fazla bir şeyleri yoktu ve çoğunlukla onlar da bu gelişmeye ortak oluyorlardı. Bütün Bunların sonucunda, Türkiye'de faşist bir devlet biçiminin gelişeceği açıkça ortaya çıkmıştı.

Aynı dönemde, sendikal örgütlenme düzeyinde ve ekonomik, demokratik haklar uğruna işçi sınıfı hareketi hızlı bir gelişme göstermeye başlıyordu. Yine devrimci gençlik mücadelesi, hızlı bir kabarma göstermiş ve önemli boyutlara ulaşmıştı. İşçi sınıfı hareketi ile fazla bağı olmayan ve ağırlıklı olarak yükselen aydın-gençlik hareketi içinde, Marksizm-Leninizm adına hareket eden çok sayıda grup oluşmaktaydı. Bu gruplaşmalar, geçmişin ve özellikle 71 yenilgisinin ciddi ve tutarlı bir değerlendirilmesi yapılmadan, hata ve eksiklikler doğru ve açık bir biçimde ortaya konulmadan, Bunların gerektirdiği bir devrimci çalışma içine girilmeden, küçük-burjuva kariyerinin ve laf dinlemeziğinin ağır etkisi altında şekillenmekteydi. Varlığı ortadan silinmiş olan TKP ve ondan türeyen bir çok grup da, bu dönemde aydın-gençlik hareketi içinde ve çoğunluğu legal partiler biçiminde yeniden ortaya çıkmaktaydı. Her grup, yeniden ve defalarca parçalanma biçiminde, kendi gurupsal varlığını şekillendirme, teorik ve pratik bir çizgi tutturma doğrultusunda 1978'lere kadar böylece çaba harcadı-

1978'lerdeki durumu, kısaca şöyle özetlemek mümkündür; hakim sınıfların yönelimi daha açık olarak ortaya çıkmış ve bu doğrultuda önemli mesafeler katedilmişti. Onlar, sivil siyasal güçlerini son bir kez daha deniyorlar, ve özellikle Maraş katliamı komplosuna dayanarak orduyu adım adım yönetime getirmeye ve planlarını pratikte uygulamaya devam ediyorlardı.

Küçük-burjuva reformizmi büyük bir çıkmaz içindeydi. Klasik eğilimi olan "Liberal" burjuvaziyle, kemalizmle sağ bir tarzda aradığı ittifak, Ecevitçilik tarafından fazla destek bulmuyordu. Küçük-burjuva reformistlerinin -TKP, TİP, TSİP'İN CHP ile oluşturmak istedikleri "Ulusal Demokratik Cephe" bir türlü tutmuyordu; çünkü bunun maddi temelleri yoktu; çünkü bu yıllarda Türkiye'nin demokrasi cephesi "Liberal" burjuvazi ile

küçük-burjuva demok-ratlarından oluşamayacaktı. Böyle bir ittifakın, işbirlikçi-tekelcilik karşısında durma şansı ve de hem "*Liberal*" burjuvazinin hem de küçük-burjuvazinin bu konuda önderlik yapma şansı yoktu. Bir yandan hakim olan işbirlikçi-tekelcilik ve bunun dayattığı faşizm, öte yandan genişleyen işçi, köylü, aydın-gençlik ve bunların dayattığı devrimci mücadele, "*Liberal*" burjuvazi ile Bunların uzantısı olan küçük-burjuva demokratlarının yapacaktan ittifaka fazla şans tanımıyordu. Türkiye'nin mevcut objektif koşullarında işbirlikçi-tekelciliğe karşı savaşım, ancak işçi sınıfı önderliğinde ve işçi köylü ittifakı temelinde yürütülürse bir anlam bulabilirdi. Ve böyle bir önderlik ile bu temel ittifak sağlanabilirse, ancak bu ittifak etrafında küçük-burjuva demokratlarının birleştirilmesi ve "*liberal*" burjuvazinin kısmen taraf s iz la ş ti n l m ası mümkün olabilirdi.

Ama bu seferde devrimci-demokraük güçlerin ve en basta da komünistlerin durumu bunun için elverişli değildi. Sosyalist hareket, 12 Mart'ta yediği darbenin etkisinden do[r]u bir temelde ve veterince kurtulamamıştı. Teorik ve pratik alanda bir yığın yanlış, hata ve eksiklikleri, yani temel olarak kemalizm ve Kürdistan ulusal sorununun do[r]u bir değerlendirilmesinin yapılamaması, siyasal çalışmalar düzeyinde kendi taktiğini do[r]u ve açık olarak belirleyeme-mesi, işçiler ve köylüler içinde devrimci siyasal çalışmayı güçlü bir biçimde baslatamaması durumu vardı, işçi sınıfı üzerinde, bir yandan reformist sendika yönetimlerinin ve öte yandan san TÜRK-İŞ'in ve faşist sendikacılığın güçlü etkisi mevcuttu. Köylülük üzerinde CHP, MSP gibi güçler hala etkindi ve faşist eğilim güç bulmaya çalışıyordu. Kısaca, devrimciler. İşçiler ve köylüler arasında geniş bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmasına bir türlü giremiyorlardı. Böyle bir ortamda, ağırlıklı olarak, devrimciler, gençlik ve memur kesimi içinde taban bulabiliyor ve ancak bu alanda bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması sürdürüyorlardı. Teorik, politik ve pratik alanlarda bu kadar belirsizliğin ve hataların egemen olduğu bir ortamda henüz proletarya partisi inşa edilememiş, bu konuda sorumlu ve güçlü adımlar atı l amamı ş, hareket çeşitli guruplar düzeyinde ve olumsuz bir yapıda kalmıştı. Bu durumda olan bir hareketin, demokratik mücadeleye do[r]u ve yeterli bir biçimde önderlik edebilmesi elbetteki beklenemezdi. Bütün bunlara bir de uluslararası revizyonizmin ve oportünizmin etkileri eklenirse, durumun ne kadar vahim bir tablo sergileyeceği kendiliğinden anlaşılır. Bu do[r]rutuda bir yandan kemalist burjuvaziye uzaklığıyla ünlü "TİKP" kaynaklı "sosyal emperyalizm" ve "sosyal faşizm" teraneleri ve bunlara karşı mücadelenin baş görev olarak öne alınması, devrimci mücadeleye katılan güçler içinde önemli bir kesimin heder olmasına yol açıyordu. Diğer yandan "barışçıl geçiş" ve "Mao'cu bozkurtlar" teraneleri ile re form izm ve oportünizm yayılmaya çalışılıyor, bunlarda bir yığın gücün do[r]u devrimci mücadeleye yönelmesini engelliyordu. Ve ayrıca, Bunların birbiriyle yarattıkları çatışma ortamı, demokrasi mücadelesinin sallarına iyice zarar veriyordu. Yine bunlar dışında do[r]u bir politik ve pratik çizgi belirleyememe sonucunda, bazı güçler örgütlü, planlı ve sistemli bir mücadele içine yönelemezken, bazıları da do[r]u bir kitle çalışması anlayışı geliştireni ey ip, kitle çalışmasından ve mücadelesinden kopuk bir biçimde şiddet ortamı içine giriyordu. İşte sosyalizm adına hareket eden güçlerin böyle bir durumda bulunması ve teorik, stratejik, taktik ve örgütsel anlamda proletarya önderliğinin yaratılamamış olması, Türkiye'de devrimci-demokratik bir cephenin o-luştırulmasını engelliyordu. Devrimin Kürdistan cephesi de benzer bir durumu yaşıyor ve devrimci mücadele için çok elverişli bir alan olmasına rağmen, devrimci gelişme henüz yeteriz bir konumda

bulunuyordu. Bir yandan Türkiye'deki küçük-burjuva reformizmine ve öte yandan Kürdistan'ın diğer parçalarındaki feodal-komprador ve küçük-burjuva milliyetçiliğine dayanan reformist-milliyetçi akımların, bu alanda belli ölçüde etkinlikleri vardı. Proleter devrimci hareket henüz emekleme devresindeydi ve kendi örgütsel yapısını yaratmaya çalışıyordu. İşte bu nedenle Kürdistan'da da bir ulusal kurtuluş cephesinin geliştirilmesi mümkün olmuyordu.

Böyle bir ortamda, her grup kendi anlayışı doğrultusunda ve kendi başına pratik mücadele içine atıldı. Bu durum, 1980'lere doğru mücadelenin daha şiddetli bir biçim alacağını, hakim sınıflar devleti tamamen faşistleştirmek isterken, devrimci demokratik güçlerin de kendi ideolojik ve politik çizgilerini maddi bir güce dönüştürmeye çalışacaklarını açıkça gösteriyordu. 1970'lerden itibaren bir anlamda bütün kesimler için hazırlık olan bu evrenin, 1980'-lere doğru gelindiğinde doğal olarak belli bir sonuca ulaşacağı, hazırlıklarının en iyi yapanın sonucu kendi lehine çevireceği açıkça ortadaydı. Ekonomiden siyasete kadar çok ağır bir bunalım içinde ve tam bir çöküşün eşliğinde bulunan işbirlikçi-tekelci burjuvazinin sivil yönetimleri 1970'lerin sonunda yönetememezliğin zirvesinde olduğu ve halk kitlelerinin tümünü karşısına aldığı halde, ve bu durumun ya bir devrime yada sert bir karşı-devrime yol açması kaçınılmaz olduğu bir ortamda, devrim cephesinin tamamen hazırlıksız olması, ama öte yandan karşı-devrim cephesinin ABD emperyalizminin dünya çapındaki deneylerine ve kemalizmin gerici, anti-demokratik ve halk düşmanı çizgisinin verdiği tecrübelerle dayanarak

155

ordu içinde faşist cuntayı çoktan tezgahlamış bulunması, 12 Eylül faşist-askeri darbesinin gerçekleşmesini doğurdu. Karşılıklı mücadele eden güçlerin bu durumu, kısa süre için de olsa böyle bir darbenin başarılı geçeceğini gösteriyordu. İşbirlikçi-tekelci burjuvazinin askeri-faşist darbesine karşı devrime i-demokratik güçler fazla basan kaydedemediler ve zayıf bir direnmeyle karşılık verdiler. Çünkü, devrimci-demokratik güçler, daha önce belirtmiş olduğumuz teoriden taktiğe kadar içinde bulundukları hata ve eksiklikleri aşmak bir yana bunları daha çok geliştirmişler ve daha çok parçalanmışlardı. Bu yapılarıyla faşist darbeye karşı güçlü bir direniş ortaya koymaları beklenemezdi. Bunun sonucu olarak, hakim sınıfların ordu eliyle yarattıkları azgın karşıdevrime! baskı ortamında yeniden ağır darbeler almaktan kurtulamadılar. Geçerken burada üzerinde çokça durulan ve spekülasyonu yapılan bir soruna daha değinelim. 27 Mayıs Anayasası ile, Türkiye orta ve küçük-burjuva muhalefeti 1960'a gelindiğinde iyice sarsılmış olan konumlarını güçlendirmek bakımından bazı olanaklar edinirken, büyük ve tekelci burjuvazi ise ekonomik alanda önemli oranda palazlanma olanaklarına kavuşmuştur. Bu orta ve küçük-burjuva muhalefet önemli oranda CHP içerisinde yer alırken, TİP vb. hareketler biçiminde bir ayrışma da ortaya çıkmaya başlamıştır. Sosyalist hareket, orta sınıfların elde ettiği olanaklar ortamında, bu sınıfların icazeti ile ve onların soldaki uyarısı biçiminde ortaya çıkması dolayısıyla reformizm ve revizyonizmden kurtulamamış, buna karşı çıkan devrimci harekette, bu ortamdan çıktığı ve kendi platformunu yaratamadığı için onun bir uzantısı olma durumunu parçalayamamış, sosyalizmin gerçek strateji ve taktiği ile savaşmadığı, orta sınıfların silahını kuşandığı için yenilmekten kurtulamamıştır, işbirlikçi-tekelci sanayi burjuvazisinden 12 Mart'ta yediği darbe ve tekelciliğin 12 Eylül'deki zaferinden sonra günümüzde kesin bir yenilgi almış olan orta ve küçük-burjuvazinin bu çöküşü etkisini bu sınıfların uzantısı - kuynıkçusu- sol üzerinde de göstermiş, küçük-burjuva sol da kesin bir yenilgi almıştır.

Yenilen bunlardır. Yoksa, sosyalizm, sosyalist strateji ve taktik değildir. Yenilen küçük-burjuva sol sekterliği ve küçük-burjuva demokratlığıdır.

Egemen sınıflar İktidarının bu tarzda pekişip, orta ve küçük-burjuvazinin bu tarzda yenilmesinden sonra meydan egemen güçlere karşı dikilecek proletarya sosyalizmine kalmıştır. Bu nedenle de geçmişin o ağır yenilgilerinin zemini de kalmamıştır.

d)- 12 Eylül ve 1980 Sonrası

Türkiye'de şimdi, çelişkinin hakim yanı olarak 12 Eylül faşizminin uygulamaları yürürlüktedir. Bu yönetimin, Türkiye kapitalizminin bunalımlarını geçici olarak hafifletiyormuş gibi görünse de gerçekte onu bunalımlardan hiç bir zaman kurtaramayacağı, toplumu daha geni; bir düzeyde dağıttığı, bu temelde toplumsal çelişkileri daha da yoğunlaştırdığı açıkça ortadadır. Ve yine, mevcut e-ekonomik ve toplumsal bunalıma çözüm getiremediği gibi, ekonomik alanda üretim darlığını, yoksulluğu, işsizliği, hayat pahalılığını daha da arttırdığı, sosyal alanda yarattığı kaos ortamında düzene karşı muhalefetin çeperlerini daha da genişlettiği, siyasal alanda çıplak bir askeri-faşist diktatörlükle işi götürmek istediği son derece açıktır. Faşist yönetimin, başta ABD olmak üzere en gerici emperyalist kliklere sıkıca bağlı olduğu ve bunu sürekli geliştirdiği, Türkiye ve Kürdistan halkları üzerinde en azgın karşı-devrimci baskıyı uyguladığı gibi Ortadoğu halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerine ve sosyalizme karşı ABD emperyalizminin bir numaralı saldırı gücü olduğu ve Türkiye'yi bir saldırı üssü haline getirdiği apaçık ortadadır. Bu durum, faşist yönetimin, Türkiye kapitalizminin yapısal hastalıklarını çözemeyeceğini, önümüzdeki dönemde, dünya ulusal kurtuluş, sosyalizm ve demokrasi güçleri ile daha geniş oranda karşı karşıya geleceğini, içte Türkiye halkının daha genişlemiş bir biçimde demokratik muhalefetiyle yüzyüze kalacağını, tam bir karşı-devrimci savaş yürüttüğü Kürdistan'da daha gelişmiş bir ulusal kurtuluş hareketiyle karşı karşıya geleceğini, sadece askeri zorla çözmek istediği çelişkileri mevcut yapısal hastalıklardan ve devrimci halk muhalefetine sürekli artmasından ötürü çözemeyeceğini açıkça göstermektedir.

Bütün bunlar, Türkiye'de devrim olasılığının da çok güçlü olduğu anlamına gelmektedir. Eğer 1980'ler öncesi yapılamayanlar bu dönemde yapılabilirse, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin teorik, politik ve pratik sorunları çözümlenebilirse, bu alanlarda geçmişten kalan hata ve eksiklikler aşılabılır ve doğru bir mücadele düzeyine ulaşılabilirse, devrimin zafer kazanması kaçınılmazdır.

Türkiye demokratik ve sosyalist hareketinin sorunları nelerdir?

20 ve hatta 30 yıllık burjuva kuynıkçusu sol hareketin en ağır sonuçları şimdi yaşanıyor. Bu anlamda yarattı klan tahribat çok fazladır. Ama bilinmesi gerekiyor ki, Türkiye gibi kuyu k-burjuva sınıfın bu kadar yaygın olduğu bir ülkede, bütün bunlar yaşanmak zorundaydı. Bu durum. 1923'lerden beri bu sınıfların taarruzlarını önleye-memekten ötürü proletarya hareketinin de ödemek zorunda olduğu bir kefaretti. Proletaryanın güçlü bağımsız siyasal eyleminin zorunluluğu da buradan kaynaklanmaktadır. Ve işler de ancak bütününü bu tarzda çözüme götürülebilecektir. Kısaca proletarya doğru sosyalizm ve demokrasi silahını kuşanmalı, paslanmış silahları bir tarafa atmalıdır.

Görev bu iken, tüm bunlar yokmuşçasına bazıları bu krizden, toptan inkara yönelerek, bazıları daha sağa yanaşarak, sınıf uzlaşmacılığını derinleştirerek, küçük-burjuva demokrasisi ve sosyalizmin daha yeni bir biçimini yaratarak çıkmak istemektedirler. Ama biz inanıyoruz ki, yeni dönemden proletarya hareketi güçlenerek çıkacak, küçük-burjuva muhalefeti bile ancak bu temelde bir anlam kazanabilecektir. Doğru strateji ve

taktik çizgiyi yaratmada bu kez proletarya hareketi güçlü çıkışlar yapmak zorundadır. Herkesin bildiği ve mutabık olduğu gibi Türkiye devrimi, bu aşamada bir demokratik halk devrimidir. Yine sözde de olsa herkesin kabul ettiği gibi, bu devrim ancak proletarya Önderliğinde çözüme gidebilir; Türkiye koşullarında ve içinde yaşadığımız çağda bunu başka bir sınıf yada tabaka yapamaz. Buna göre, Türkiye demokratik hareketinin sağlam bir önderliğe, yani proletarya hareketine ihtiyacı vardır. Ve zaten, demokratik hareketin en önemli sorunu, doğru ve güçlü bir önderliğe kavuşamamış olmasıdır. Bütün bunlardan çıkarabileceğimiz tek sonuç, Türkiye sosyalist hareketinin ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğudur. Bu nedenle en önce ve önemli olarak proletarya hareketinin sorunlarını ele almak gerekir.

O halde, Türkiye sosyalist hareketinin sorunları nelerdir? Bunu bir cümle ile belirlemek mümkündür Türkiye'de işçi sınıfının öncü müfrezesi, yani partisi yaratılamamıştır. İşçi sınıfı adına birçok güç, grup, örgüt yola çıkmışsa da, bunlar Türkiye'de komünistlerin birliğini sağlayamamış ve proletaryanın öncü partisi haline gelememişlerdir. Böyle bir güç olabilmek İçin ortaya çıkanların hepsi, bir yığın teorik, politik ve pratik hata ve eksikliği bünyesinde taşımış, bunları aşarak doğru teorik, politik ve pratik mücadele bütünlüğüne ulaşamamıştır. Daha Önce çeşitli biçimlerde belirtmiş olduğumuz hata ve eksikleri ana hatlarıyla bir daha özetlemek ve Türkiye sosyalist hareketinin sorunlarını kısaca ortaya koymak yararlı olacaktır. Bu, aynı zamanda proleter devrimcilerin gerçekleştirmek zorunda oldukları temel görevlerinden bazılarında belirlenmesidir.

e)- Hareketin Sorunları ve Devrimcilerin Görevleri

her şeyden önce, sosyalist hareketin ciddi teorik sorunları vardır, ve işçi sınıfı adına yola çıkan güçler, Türkiye devriminin teorik meselelerini açık bir biçimde kavrayamamışlar, doğru ve yeterli bir biçimde ortaya koyamamışlardır. Bu doğrultuda, Türkiye toplumunun tarihi, diyalektik materyalist tarih anlayışı ışığında bu temel Özellikleriyle ciddi ve kapsamlı bir incelemeye tabi tutulmamış, çoğunlukla burjuva tarih anlayışı devrimci militanların düşüncesinde etkin olmuştur. Türk hakim sınıflarının tarihi özellikleri açık bir biçimde kavranamadığından burjuvaziye karşı ve onu alt edici seviyede doğru ve yeterli bir tavır alınamamış, Türk emekçi halkının tarihi açığa çıkarılamamıştır. Yine buna bağlı olarak, Kemalizmin temel özellikleri ile, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında Türk burjuvazisinin yükselişinin ana doğrultulan yeterli ve doğru bir biçimde ortaya konamamıştır. Anti-demokratik, işçi-köylü ve komünizm düşmanı bir burjuva hareketi olan Kemalizm, ya küçük-burjuvazinin en sol kesiminin devrimci milliyetçiliği ve demokratik bir eğilim olarak görülüp, onunla uzlaşma İttifak arayarak sağ bir değerlendirmeye düşülmüş, ya da buna zıt bir biçimde, zayıf bir kapitalizme dayanmasına rağmen diktatörlük uygulanmıştır diye "faşizm" olarak görülüp "sol" bir değerlendirmeye varılmıştır.

Kemalizm'in böyle hatalı ve sağ değerlendirilme si, onda demokratik öz aranması Türkiye'de demokrasi sorununu bir burjuva demokrasisi arama sorunu haline getirirken, kemalizmin yarattığı burjuva ulusal çember dışına çıkılmaması da, sosyalist hareket içinde Kürt ulusal sorununa karşı sosyal-şoven, milliyetçi yaklaşımın hakim olması, proletarya enternasyonalizmine gerçek anlamda ulaşamaması sonucunu doğurmuştur. Kemalist burjuvazinin Kürt ulusal sorununu küllendirme ve inkâr etme çabalan, çoğunlukla sosyalizm adına hareket eden güçlerce de benimsenmiş, kemalizmin ulusal baskıcı ve sömürgeci uygulamaları haklı görülmüştür. Sözde "ulusların kendi kaderlerini

tain hakkı" ilkesi kabul edilmiş, bunun en somut ifadesi olan Kurtuluşunun kendi kaderini belirlemesi hakkı ise inkâr edilmiştir. Türk burjuvazisinin sömürgeciliği altında yaşa-

yan Kürdistan halkının en demokratik hakkı kendi öz gücüne dayanarak ulusal kurtuluşunu sağlamaktır. Türkiye'de demokratik devrim sorununun en temel halkalarından birisi olan bu sorun doğru bir biçimde kavrarım adıkça. Kürdistan halkının ulusal kurtuluş mücadelesi vermesi kabul edilmedikçe ve bu mücadeleyle halkların bağımsızlığı, özgürlüğü ve kardeşliği temelinde en sıkı ittifak kurulmadıkça, Türkiye'de demokratik halk devrimini zafere ulaştırmak son derece zor olacaktır.

Sosyalizm adına hareket eden gurupların önemli bir kesimi, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında ve anti-demokratik bir tarzda gelişen Türkiye kapitalizminin temel gelişim özelliklerini ve emperyalizmle girdiği yeni sömürgecilik bağımlılığını doğru bir biçimde kavrayamamış, bunun sonucu olarak Türkiye'nin bugünkü ekonomik ve toplumsal yapısını doğru ve yeterli bir biçimde tahlil edememiştir. Birçok gurup, doğru bir çağ anlayışına ve dünya devrim sürecine ilişkin sistemli bir düşünceye ulaşamamıştır. Devrimci mücadele, onu yürütecek kitlelere yeterince götürülemediği ve somut maddi bir güç hâline getirilemediği için, devrimci pratiğe ilişkin bir çok sorun teoride aydınlatılamamış, adeta pratikten kopuk, ona hizmet etmeyen ve onun sorunlarını çözmeyen soyut şeylerle uğraşmıştır. Bunlar ve diğer bir çok sorunun doğru teorik çözümlemesini yapmak, işçi sınıfına karşı sorumlu devrimciliğin ertelenemez görevidir. ikinci olarak; sosyalist hareketin önemli politik sorunları vardır, yada sosyalist hareket, ideolojik gruplaşma düzeyinde bir aydın-gençlik hareketi olarak kalmış ve ciddi bir politik güç haline gelememiş, böyle bir aşamayı bir türlü yapamamış demek daha doğrudur. Teorik yetersizlik, hata ve keşmekeşlik nedeniyle sosyalistler, yeterli bir siyasal program ortaya çıkaramamışlar ve böyle bir program etrafında birleşememişlerdir. Emperyalizme yeni-sömürgecilik bağımlılığıyla bağlı olan Türkiye'de, devrimin ilk aşamasının demokratik halk devrimi olduğu, ve bu aşamada proletaryanın asgari programının, emperyalizmle olan her türlü bağımlılık ilişkilerine son vermek ve ülkeyi bağımsız yapmak, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin faşizme varmış olan egemenliğini yıkmak ve demokratik bir halk diktatörlüğü kurmak; Kürdistan halkının kendi kaderini tayin hakkını kabul etmek ve bu yöndeki mücadeleyi aktif desteklemek; her türlü gerici ilişkilere son vermek ve başta işçi sınıfı olmak üzere halkın ekonomik-demokratik haklarını güvence altına almak gibi temel hedefler etrafında sistemleşeceği sonderece açıktır.

Demokratik halk devriminde doğru bir ittifak anlayışı benimsenmemiş, yani devrimin stratejisi yeterli bir biçimde belirlenememiştir. Bütün guruplar proletarya adına hareket etmiş olmasına rağmen, hiç biriside proletarya önderliğini yaratamamıştır. Geçmişte bu guruplardan bazıları burjuva demokratlarını ve kemalistleri stratejik temel müttefik olarak alırken, bazıları da ittifaklar sorununa karşı çok dar ve sekte bir yaklaşım içinde olmuş, ve hemen hiç birisi Kürdistan halkıyla ittifak sorununu doğru ele almamıştır. Bütün bu olumsuzluklar ve yetersizlikler mutlaka aşılmalıdır. Türkiye devriminde, proletarya önderliğindeki işçi-köylü temel ittifakının etrafında küçük-burjuvazi ile devrimci-demokratik bir cephe yaratılması, bunun Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketiyle birleşik halk cephesi biçimindeki ortak temel ittifakının oluşturulması, ve bu temelde orta burjuvazinin bir kesimi cepheye kazanılırken bir kesiminin de tarafsızlaştırılması biçimindeki doğru stratejik çizgiye ulaşılmalıdır. Böyle bir stratejik anlayışa açık

olarak sahip olunamadığı için, geçmiş mücadele sürecinde işçi ve köylü yığınları devrimci siyasal mücadele içine güçlü bir biçimde çekilememiş, sosyalist hareketin, gerçek kitle bağlan yeterince kurulamamış, ve hareket aydın-gençlik kitlesi içinde hapsedilmiştir. Bu durumda olan bir hareketin, egemen düzene karşı ciddi, yeterli ve sonuç alıcı bir politik muhalefet oluşturması elbette beklenemez.

Üçüncü olarak, sosyalist hareketin önemli pratik, taktiksel sorunları vardır, sosyalizm adına hareket eden gruplar, devrimci bir taktik çizgi belirleyip uygulamak yerine önemli ölçüde taktiksizlik olayı içinde kalmışlardır. Geçmiş mücadele sürecinde, bir yandan küçük-burjuvazinin iktidar savaşımını parlamento ve seçimler çemberine hapsedmeye çalışan reformist taktikleri kendini dayatırken, öte yandan halk savaşı adına hareket edilmiş de olsa; böyle bir savaşın stratejik ve taktik çizgisi doğru belirlenememiş, siyasal çalışmalardan ve kitlelerin politik mücadelesinden kopuk, ona dayanmayan, onun üzerinde yükselmeyen ve onun gelişmesine hizmet etmeyen daha çok bireysel terörizmi andıran bir silahlı mücadele çizgisi izlenmiştir. Bütün bu hatalı taktiksel anlayışlar mutlaka aşılıp, doğru marksist-leninist devrimci şiddet anlayışına, uzun süreli halk savaşı çizgisine ulaşılmalıdır, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin iktidarını her türlü karşı-devrimci zor uygulamasına dayanarak yaşatmaya çalıştığı Türkiye'de, demokratik halk devrimini zafere götürecektir temel mücadele biçiminin, kırdı ve şehirde koordineli bir biçimde geliştirilecek halkın devrimci şiddeti yani, siyasal ve silahlı şiddeti olacağı, bir başka deyişle ayaklanmalarla desteklenen ve en basitinden başlayıp en karmaşığa doğru giden bir halk savaşı olacağı son derece açıktır. Halk savaşının Türkiye koşullarına uygun stratejisini ve taktiklerini ele alıp doğru bir biçimde incelemek, bunun siyasal, askeri ve pratik hazırlıkları yapmak, ve bu savaşın Kür-dıştan ulusal kurtuluş savaşıyla stratejik ilişkisini doğru bir biçimde ortaya koymak, sorumlu devrimciliğin önünde duran en önemli görevlerden birisidir.

Bütün bu alanlarda doğru ve yeterli bir teorik ve taktik anlayışa ulaşamaması, bu doğrultuda yeterli bir pratik devrimci çalışma içine girilememesi, Türkiye komünistlerinin dağınık gruplar biçiminde kalmasına, örgütsel birliğinin sağlanamamasına ve böylece de Türkiye proletaryasının öncü müfrezesinin, yani partisinin yaratılma-mamasına yolaçmıştır. Bu durum ise, Türkiye demokrasi savaşımının, proletaryanın ideolojik, politik, örgütsel önderliğine kavuşamaması ve bu nedenle bir yığın sorun ve çıkmazla karşılaşması sonucunu doğurmuştur. Böyle bir ortamda, Türkiye demokratik hareketi içinde küçük-burjuva reformizmi etkin olmuş, bu durum ise demokrasi savaşımını gerçek anlamından saptırmış, Türkiye koşullarında gerçek demokrasi savaşımının demokratik halk devrimi savaşımı olması gerekirken, önemli ölçüde bunu, tarihinde burjuva demokrasisinin kısıntısının bile olmadığı Türkiye'de bir burjuva demokrasisi yaratma yada "burjuva demokrasisinin sınırlarını genişletme" gibi anlamsız ve geri bir düzeye düşürmüştür.

Sosyalistlerin çeşitli gruplar içinde bölünmüş olduğu Türkiye'de, bugün, sosyalistlerin birliğini, yani işçi sınıfının öncü müfrezesini yaratmak, proleter devrimcilerin önemli ertelenmez bir görevidir. Ancak bu siyasal mücadelenin belli bir seviyeye ulaştığı ve yüzbİnlerce insanın politik amaçlarla İşkenceden geçirildiği ve bir çoğunun sadece bu nedenden dolayı katledildiği günümüz Türkiye koşullarında, politik ve pratik mücadeleye sırt çevirerek ve bu görevlerden kaçarak değil, bizzat bu görevleri de üstlenerek ve böyle bir mücadeleyi de yürüterek, bunun içinde yapılabilir. Bu konuda iki hatalı yaklaşımı burada eleştirmek gerekir. Bunlardan birisi, proletarya partisini yaratma

en acil görevdir ve bunun İçin sadece teorik çalışma yapılarak ideolojik mücadele yürütülmelidir diyerek, politik ve pratik mücadeleden kaçma ve bunun gerektirdiği çalışmalara, en önemli olarak da devrim mücadelesinde halkın siyasal birliğinin temeli olan cephe çalışmalarına sırt çevirme anlayışıdır. Bu, korkunç s ağ bir oportünizmdir, ikincisi ise, politik ve pratik mücadeleyi sadece kendi dar gurup çemberi içinde yürütmeyi, bunun getirdiği ittifak ve cephe olayının zorunluluğunu görmemeyi, yada böyle bir eğilim içinde olsa bile proletaryanın öncü müfrezesinin sadece kendi grubu olduğunu kabul ederek, diğer gruplardaki sosyalistlerin varlığını kabul etmemeyi, proletarya partisinin yaratılması için gerekli teorik çalışmayı yapmamayı, kısaca ne biçimde olursa olsun sosyalistlerin birliğini ve proletaryanın öncü müfrezesini yaratmak için gereken ciddi çalışmaları savsaklamayı içeren anlayıştır. Bu da bugünkü Türkiye koşullarında ortaya çıkmış olan gerçek durumu kabul etmemek, proletaryanın tarihi görevlerine ilişkin devrimci önderlik sorumluluğunu üslenmemek, dar gurupçuluk ve sekterizmdir. Bu iki tür hatalı yaklaşım da proletaryaya karşı sorumlu devrimciliğin anlayışı olamaz.

Peki, bu durumda Türkiye devrimcileri için en doğru yaklaşım ne olmalıdır? Bunun için bizim öngördüğümüz ve yukarda belirlediğimiz sorunları çözmenin en doğru yolu olarak inandığımız yaklaşım şudur: bu gün çeşitli guruplar biçiminde bölünmüş olan Türkiye devrimci ve demokratik güçleri, demokratik halk devrimi yolunda politik ve pratik mücadeleyi yükseltmek için, ortak bir programı, örgütü ve taktiği olan anti-faşist devrimci-demokratik cephede bir araya gelmen, ve bu cephenin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi ile Birleşik Halk Cephesinde birliği yaratılmalıdır. Böyle bir cephe temelinde, bir yandan politik ve pratik mücadele geliştirilirken, öte yandan da Türkiye proletaryasının öncü partisinin yaratılması için gerekli teorik çalışmalar yapılmalı, ve sosyalistlerin birliğini sağlayacak ideolojik mücadele yürütülmelidir. Eğer bu ikili görev, birbiriyle uyum içinde yapılır ve proletarya partisini yaratmak için olumlu, güçlü, somuta uygun ve sorumlu davranıl ırsa, sağlam temellerde ve güçlü bir biçimde Türkiye işçi sınıfının öncü partisini, demokratik halk devrimi mücadelesinin önderi olarak yaratmak mümkün olacaktır. Burada bilinmesi gereken önemli iki husus şudur Birincisi, mevcut devrimci guruplar, devrimci-demokratik bir cephede bir araya gelmedikleri sürece, demokratik halk devrimi yolunda politik ve pratik devrimci mücadeleyi güçlü bir biçimde sürdürüp yükseltmeyecekler ve proletarya partisini yaratmak için uygun bir ideolojik tartışma ortamı bulamayacaklardır. İkincisi ise, mevcut devrimci gurupların birleştirilmesi ile yaratılamayacak olan proletarya partisi, böyle bir cephe içinde yürütülecek olan sağlıklı ideolojik mücadele ile ve sağlam temellerde yaratılmadıkça, uzun vadede bu cephenin güçlenmesi ve demokratik halk devriminin zafere ulaştırılması pek mümkün olmayacaktır.

Bu doğrultuda, bugün, Türkiye ve Kürdistan halklarının, devrimci direniş temelinde birleşik cephesinin yaratılması için önemli bir başlangıç yapılmış, ve bazı pratik adımlar atılmıştır. Biz PKK

olarak Kürdistan halkının ulusal kurtuluş cephesini yaratıp, bu cephenin Türkiye proletaryası ve halkının devrimci-demokratik cephesi ile birleşik halk cephesinde birliğini sağlamak ve her iki halkın devrimci mücadelesini bu temelde yükseltmek için şimdiye kadar çalıştığımızı ve bundan sonra da aynı inançla ve tüm gücümüzle çalışacağımızı açıkça belirtiriz. Yine böyle bir cephe temelinde, Türkiye proletaryasının öncü partisinin yaratılması doğrultusundaki anlayış ve çalışmalara destek olacağımızı,

bunun için teorik ve pratik alanda gücümüzün yettiği yardımı yapacağımızı buradan duyururuz.

Konuyu bitirirken, özellikle olumsuz yaklaşımlarla üzerinde çokça durulan Türkiye ve Kürdistan komünistlerinin birliği sorununa da bir kaç cümle ile değinelim. Herseyden önce bilinmesi gereken bir konu, komünistlerin birliği salt örgütsel birlik değil, İdeolojik, politik ve örgütsel düzeylerde koşullara göre kısmen veya tamamen sağlanan birliktir. Eğer Kürdistan halkının ulusal kurtuluşu ve Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etmesi diye birgerçeklik var ise, ulusal düzeyde örgütlenmesi yaratılmadan bu gerçeklik pratikte nasıl uygulanabilir? Tarihsel oluşumundan günümüze kadar ulusal örgütlenmeler sınıfsal düzeyde ve bir sınıfın önderliğinde gerçekleşiyor mu? Kürdistan proletaryasının öncü birliği olarak Kürdistanlı komünistler parti düzeyinde örgütlenmeden, Kürdistan proletaryası ulusun önderi ve hakimi olarak nasıl örgütlenebilir ve tarihi devrimci görevlerini nasıl yerine getirebilir? Ulusal düzeyde devrimci görevlerine bağlı olarak Türkiye ve Kürdistanlı komünistlerin, kendi komünist partilerini yaratmaları, aynı İdeolojik ve politik anlayışla hareket etmeleri, ve bundan da öteye Türkiye'nin Demokratik Halk Devrimi Mücadelesi ile Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini ortak bir cepheye birleştirmeleri, Türkiye ve Kürdistan komünistlerinin en sağlam birliğinin gelişeceği zemin değil midir? Bu konuda da, yetersiz ve çeşitli biçimlerde sosyal-şovenizmi içinde taşıyan anlayışları hızla aşp, komünistlerin birliği için doğru ' marksist-leninist anlayışa ulaşmak, Türkiye işçi sınıfına karşı sorumlu devrimciliğin en acil ve en önemli görevidir.

Sonuç olarak, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin i-cinde bulunduğu olumsuz ve yetersiz durumun aşılması Türkiye proletaryasının öncü müfrezesinin yaratılması ve demokratik halk devrimi savaşımının güçlü ve sonuç alıcı bir biçimde yürütülmesi belirlemiş olduğumuz yaklaşımlarla mümkündür. Bu doğrultuda, Türkiye ve Kürdistan halklarının birleşik cephesinin yaratılması için önemli başlangıç adımları atılmıştır. Eğer bu adımlar ileriye doğru geliştirilir ve bu temelde, gerek proletarya partisinin yaratılması için ve gerekse devrimci-demokratik mücadelenin geliştirilmesi için, doğru bir anlayışla ve başanlı devrimci çalışmalar yapılırsa devrim için objektif koşulların çok elverişli olduğu ve sürekli geliştiği Türkiye'de, güçlü ve temeline oturmuş bir devrimci mücadele yükseltmek ve demokratik halk devrimi savaşımını zafere ulaştırmak mümkün olacaktır.

C)- Kürdistan'da İşçi Sınıfı Partisi Üzerine

Kürdistan'da işçi sınıfı partisi, objektif olarak işçi sınıfının oluşumu temelinde; sübjektif planda ise sömürgecilik bağımlılığından dolayı Türkiye sosyalist ve demokratik mücadele si içerisinde ortaya çıkmıştır. Sözkonusu nedenden ötürü bu partinin gelişip güçlenmesi ve önemli tarihsel görevlerinden bir kısmını yerine getirmesi de yine Türkiye sosyalist hareketi ile yakın ilişki içinde gerçekleşecektir. Bu nedenle biz, çeşitli yazılanınızda Türkiye devrimci-demokratik hareketinin teorik ve pratik sorunlarını en geniş biçimde açıklamaya ve bu hareketin hata ve eksikliklerim aşmasına yardımcı olmaya çalışıyoruz. Yine burada, Kürdistan İşçi Parti'sinin geçmişini ve geleceğini ele alırken, daha önce Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin tarihini ve içinde bulunduğu durumu kısaca incelemeyi gerekli gördük. Eğer bu İnceleme iyi kavranırsa, Kürdistan İşçi Parti'sinin doğuş koşulları, gelişimi, sorunları ve görevleri daha açık ve kolay anlaşılacaktır.

1- Kürdistan işçi Partisi Tarihine Kısa Bir Bakış

1960'lardan sonra Kürdistan'da sömürgeci Türk kapitalizminin hızlanan gelişmesi temelinde eski feodal yapı kısmen parçalanarak modern sosyal güçler gelişmeye başladı. Kürdistan'daki modern düşünce dönemi ise bu sosyal güçlerin gelişimine bağlı olarak daha çok 1970'lerden itibaren; mevcut ekonomik ve toplumsal yapıyı, feodal geriliği ve ulusal baskıyı eleştirme temelinde ve ağırlıklı olarak da Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi içinde bazı cılız çıkışlar biçiminde açıldı.

Bu cılız çıkışlar içinde çeşitli sesler vardı. Bir yandan Güney Kürdistan'dan ve daha çok da KDP'den kaynaklanan ilkel milliyetçilik, öte yandan hem bu parçadaki eğilimlerin etkisi ve hem de Türk küçük-burjuva akımlarından etkilenen ve hatta Türkiye reformist küçük-burjuva hareketi içinde örgütlenen küçük-burjuva milliyetçiliği bu dönemde boy vermeye başladı. Yine Türkiye devrimci gençlik hareketinden etkilenen ve daha çok hakim sınıflardan kaynaklanan Kürdistanlı belli bir kısım gençliğin DDKO biçiminde örgütlenmesi de yine bu tarihten sonra ortaya çıktı. Fakat bütün bu örgütlenmeler, içinde, çeşitli sınıfların eğilimini yan yana taşıyor ve Türkiye düzeyine nazaran çok geri bir tartışma ve örgütlenme içinde bulunuluyordu. Bu dönemde düşünce alanında sözkonusu olan daha çok ulusal baskıya feodal geriliğe yönelik, bilimsel olmayan ve marksist-(eninist teorinin aydınlatıcı lığından uzak bazı cılız eleştirilerdi. O dönemde mevcut hemen tüm görüşler, milliyetçiliğin ya da sosyal-şovenizmin ağır etkisi altındaydı. Ama somut durumu doğru bir tarzda çözümlemeye çabalayan çok sayıda İyi niyetli unsur da vardı. Türkiye devrimci hareketine önemli darbeler vuran 12 Mart faşist hareketen", Kürdistan pratiğine de yansımaya başlayan bu tür çabalara nefes aldırma ve üç-dört yıllık bir kesintiye uğrattı.

12 Mart darbesinin etkilerinin hafiflemeye yüz tuttuğu 1973'ler-den itibaren yeniden başlayan gelişme ortamında 1975 'lere gelindiğinde, Kürdistan gerçekliğini şu veya bu oranda kendisine temel almaya çalışan çeşitli unsurların, sınıfsal konumlarına uygun olarak, rollerini, öncelikle bir ideolojik eğilim geliştirerek oynamak istedikleri görülmeye baklandı. Başlangıçta böyle olması da kaçınılmazdı; sosyal güçlere ulaşmak için işe öncelikle onların çıkarlarına uygun olan ideoloji ve programlar geliştirmekle başlamak dışında bir yol yoktur. Ulusal kurtuluş sürecinde bile kitlelerin kendiliğinden hareketi, devrimci bir ideoloji ve örgüt üretmez ve bu hareket ancak, örgütlenmenin en dirilmem iş bir ayaklanmaya varabilir. Kuzey-Batı Kürdistan'da durgun bir dönemin yaşandığı ve kendiliğinden hareketin bulunmadığı böyle bir ortamda 1975'lerde, sınıflarından çok uzakta olan ama onun ağır etkisini taşıyan ve çoğunlukla da aydın-gençlik içinde başlayan ideolojik guruplaşmaların kendilerini hissettirmeye başladığı görüldü.

Yeni şekillenmekte olan bu ideolojik eğilimler üzerinde de yine etkisini duyuran, mevcut iki eğilim vardı. Bunlardan daha güçlü olanı, kemalizmin etkisini taşıyan Türkiye devrimci hareketinin ulusal sorun karşısındaki sosyal-şoven yaklaşımıydı, ve bu anlayış Kürdistan gerçeğine yönelmek isteyen aydınlan etkiliyor, görüşlerini çarpıtıyordu. Diğerisi ise, gelişmesinin zirvesinde bulunan Güney Kürdistan hareketiydi, ve bu hareketin ilkel milliyetçi ideolojisi de bu aydınlan etkiliyordu. Gerek ulusal kurtuluşa bağımsız bir biçimde yaklaşma, gerekse bunun yol gösterici ideolojisi olarak marksizm-leninizmî hakim kılma çabaları, ve bunu temsil eden proletarya eğilimi henüz zayıftı. Böyle bir eğilimin gelişmesi ve ülke gerçekliğine ulaşması için her şeyden önce hızlı ve doğru bir teorik çalışmanın yapılması, Kürdistan gerçeğini ve onun kurtuluş sorun-larını aydınlatacak devrimci bir teoriye ulaşması ve buna dayanarak, yanlış ve tehlikeli

ideolojik eğilimlerin Türkiye'den kaynaklanan sosyal-şovenizm ile Güney Kürdistan'dan kaynaklanan feodal komprador ilkel milliyetçiliğin kapsamlı ve doğru bir eleştirisinin yapılması gerekiyordu. Teorik çalışma ve ideolojik mücadele, bu dönemin zorunlu ve önemli çalışma biçimi idi. Halka gitmeden önce, onun bilinçli hareketi formüle edilmeli ve bu bilinç ışığında devrimci örgütlenmenin çekirdeği yaratılmalıydı. Bu gerçek, yoğun baskı, yoksulluk, çürümüşlük yüzünden örgütsüzlüğün, çok gerici düşüncelerin ve kişisel çıkarların toplumu tam bir kargaşa içine ittiği, ve bu nedenle devrimci harekete ışık tutacak kendiliğinden bir hareketin gelişmesinin mümkün olmadığı Kürdistan gibi bir ülke için daha çok önemli ve geçerli idi. Kuzey-Batı Kürdistan hakim sınıflarının tutarlı bir milliyetçilik geliştirmeleri surda kalsın, onlar, Türk milliyetçiliğini ve hem de gönüllü olarak benimsemişlerdi. Kısaca, hem ulusal kurtuluş hareketi ve hem de bunun öncü gücü olarak marksist-leninist hareket için geçmişte belli bir miras ve tecrübenin bulunmadığı, bu meselelere ilginin bile senderece sınırlı olduğu, yaratılan baskı ve aşağılamalardan ötürü meseleye yaklaşmanın bile büyük bir cesaret ve fedakarlık istediği bir ortamda, teorik çalışma ve ideolojik mücadele büyük bir önem taşıyordu. Ve devrimci eğilimin içine girdiği durum da bu oldu. Bu dönemin şekillenmelerinden birisi DDKD biçiminde ortaya çıktı. DDKD 1970'lerdeki DDKO'nun, 1973'ler sonrası yeniden şekillenmesi idi. Bunun, ilkel milliyetçilikle küçük-burjuva milliyetçiliğinin reformist temeldeki bir karışımı olduğu, devrimci teori ve taktiğin burada fazla zemin bulamadığı, daha, DDKO pratiğinde anlaşılmıştı. Bu nedenle, DDKD'ler ortaya çıktığında çok az tanınır durumdaydı. Türkiye devrimci hareketi, kaba bir biçimde de olsa bunu tanıyabilecek yapıdaydı. Kürdistan'da ilkel milliyetçilik çaptan düştüğü, teslimiyete ve İhanete kadar gidebildiği için, bu tarafa da dayanma olanağı sınırlı idi. Çünkü marksizm-leninizm Kürdistan adına yola çıkan aydınlar tarafından da epeyce kavranmıştı. Bu yüzden, içinde gelişmelerden habersiz, dürüst bazı unsurlar taşısa da, ağırlıklı olarak, küçük-burjuva aydınlar ile feodal-kompradorların çıkarlarını savunan aydınların bir koalisyonu biçiminde başlatılan DDKD faaliyeti, DDKO örneğinde görüldüğü gibi kendini fazla gizleyemedi. Bu oluşumun bünyesinde taşıdığı tehlikeler hemen görülmeye başlandı. her şeyden önce DDKD'nin hangi teori ile yola çıktığı belli değildi; güçlü bir teorik yaklaşımı ve bu konuda ciddi bir faaliyeti ve araştırması yoktu. Yönetici ve üyeleri ile çok karmaşık, birlikten ve amaçtan yoksun olan, ahbapçavuşluk ve hemşehrilik ilişkileriyle ve çoğunlukla da güdümlü bir biçimde oluşmuş bu "bîleşim"İN aslında bir partinin önderliğindeki bir dernek bile olmayacağı, kısa sürede dağılmaya başlayacağı daha basından belliydi. Bunların, ideolojik mücadele konusundaki tavırları açık değildi. Sosyal-şovenizme karşı ciddi bir eleştiri yapmıyorlardı; bu konudaki sözde tavır alışları, özellikle başlangıçta önemli oranda Türk düşmanlığı ve marksizm-leninizminin e karşı olmagibibir durum arz ediyordu. Sınıfsal yapılarından dolayı, genellikle Türkiye'deki küçük-burjuva reformizmî ile dostluk ve marksist-leninist eğilimle zıtlık içinde olma gibi bir konumlanıyordu. Yine marksizm-leninizm adına yola çıktığını söylese bile, Kürdistan'daki milliyetçiliği tutarlı bir eleştiriden geçiremiyor, bu alanda da bir ideolojik mücadele veremiyordu. Siyasal planda ne yapacağı, halkı nasıl örgütleyeceği, hangi temel mücadele ve örgüt biçimlerini kullanacağı belli değildi. Parlamento'yı mu, ayaklanmayı mı, halk savaşını mı temel mücadele biçimi olarak seçtiği açıklığa kavuşmamıştı; ve tüm bu konularda bir ilkesizlik ve görüş yoksunluğu söz konusu idi. O, sadece aceleyle getirilmiş bir oluşumdur. Özellikle kendisini dayatan

ulusal kurtuluş siyasetinin kaçınılmazlığını kavrayan egemen sınıflar ve onun küçük-burjuva dostları, böyle bir siyaseti engellemek, ulusal sorunu hiç bir zaman inanmadıkları devrimci tarzda değil de reformist bir çözüme ulaştırmak için bu biçimi dayatmışlardı. Bu durum, devrimciler tarafından kolayca anlaşıldı. Bu nedenle, proleter devrimci eğilim, böyle bir biçimlenişin içine girmedi.

Bu biçimlenişin, özelde marksist-leninist öncünün gelişmesi 6-nünde, genelde İse Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin devrimci bir tarzda gelişmesi karşısında bir tuzak olduğu, Kürdistan'daki devrimci güçlerle Türkiye'deki devrimci güçler arasında sağlıklı bir ilişki ve ittifak geliştiremeyeceği, bir yandan Türkiye'deki sosyal-şovenizmle ve öte yandan Kürdistan'ın diğer parçalarındaki milliyetçilikle bir uzlaşmayı aradığı ve böylece devrimci gelişme önünde bir engel olduğu açıktı. Bu nedenle proletarya eğilimi, hem bu biçimi ve hem de bu biçimin altında yatan sosyal güçlerin kısıntı kabilinden bile olsa geliştirdikleri ideolojik, politik yaklaşımları sert bir eleştiriye tabi tutarak bu engeli aşmak gerektiğini gördü. İşte Kürdistan gerçekliği üzerinde, gerek ilkel milliyetçilik ve onların koalisyon ortağı reformist küçük-burjuva milliyetçiliği ile, ve gerekse Bunların sosyal-şoven dostları ile, ilk sert İdeolojik mücadele böyle bir ortamda gelişti.

Kürdistan'ın objektif şartları devrimci bir çözümü, bu ise marksizmin-leninizmin önderliğini dayatıyordu. Bu nedenle, dünya proletaryasının ve ezilen halklarının devrimci pratiğinin bir özetlenmesi olan marksist-leninist teori ve çağımızın güçlü ulusal kurtuluş akımının temel özellikleri, her türlü sosyal-şoven ve milliyetçi engellemeye rağmen iyice kavrandı. Somut olarak da Kürdistan gerçekleri devrimcilik dışında başka bir yöntemle müsamaha göstermeyecek kadar ağır bir durum arz ediyordu. Gerek objektif durumun yıkıcılığı ve gerekse marksizm-leninizm'in o yıllarda Vietnam gibi ülkelerde kazandığı şanlı zaferler karşısında, DDKD'cilik aslında aşılması zor olmayan bir biçimdi. Ve öyle de oldu. Ama küçük-burjuvazi, burada yediği darbeyi unutmadı. İstedikleri konuma ulaşmaları bir yana, bir çok şeyi kaybettiklerini ve rezil bir duruma düştüklerini anlar anlamaz küçük-burjuva aydınlar, yeni temellerde ve tam bir zıtlık içinde bir mücadele geliştirmeye başla-dılar.

Aslında 1975 'lerde bu güçlerle doğru siyasal ilkeler temelinde ittifaklara girilebilirdi. Proletarya eğilimi, bu durumu kavrayarak ittifaklardan yana oldu. Ama o zaman bu kesimin sözcüleri, Kürdistan koşullarında bağımsız bir marksist-leninist hareketi asla müsamahayla karşılamıyorlardı. Onlara, bağımsız marksist-leninist hareketin gerekliliği söylendiğinde ciddiye bile almadıkları görüldü. Proletarya eğilimi, bu dönemde, dostluk ilişkileri ve ittifak için İlkel milliyetçiliğin temsilcileriyle girdiği diyalogda, onlardan böyle bir yaklaşım bulamadı. Onlar, marksizm-leninizmden tamamen vazgeçmeyi öğütüyorlardı. Hatta onların bir sözcüsü marksizm-leninizmin Kürdistan üzerinde 'Demoklesin kılıcı' gibi sürekli bir tehlike oluşturacağını, Kürdistan'a sınıf farklılıktan yi a girmenin ona yapılabilecek en büyük kötülük olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişti. Yine bu yıllarda, daha sonra DDKD'ye hakim olan eğilimle diyaloga girilerek, marksizm-leninizmin bağımsız ideolojik yapısından taviz vermeden siyasal birliğin olanakları araştırıldı. Fakat, onların, bugün kendilerine "PKK" diyecek kadar zavallılaştan temsilcilerinin istediği şey, bağımsız marksist-leninist çizgiden vazgeçilmesi ve kendilerinin ne olduğu belirsiz şekilsiz yapılarına katılınması idi. Bu dönemde çok anlamı olabilecek dostluk ilişkilerine karşı dürüst bir yaklaşım içine girmediler. Ve yine, küçük-burjuva sözcülerinden birisi olan, bugün ise kendine "sosyalist parti" adını verenlerle de diyaloga girilerek, Kürdistan somutu üzerinde bir tartışma ve dostluk

ilişkileri içine girme önerildi. Ama bugün bu hareketin önderi geçinen ve fakat o zaman avukatlık bürosunda oturan unsur, böyle bir öneriye karşı ciddi bir yaklaşım göstermediği gibi, kendisinden başka kimsenin bilmediği ideolojik doğmalarına ve şekilsiz siyasal tavırlarına destek olunmasını, TİP'den parlamentoya girebilmesine yardım edilmesini istiyordu. Bunlara ve daha sonra küçük-burjuva hareketin çeşitli fraksiyonları biçiminde ortaya çıkan çeşitli güçlere, daha henüz bir eğilim olan proleter devrimciler tarafından dostluk ilişkileri önerilmesine rağmen, kendini beğenmiş bu küçük-burjuvalar, siyasal düzeyde dostluk ilişkileri geliştirilmesini bir türlü istemediler. Tersine, güçlü bir gelişme göstermesi kesin olan marksist-leninist çizgiye karşı, her düzeyde anlamsız saldırılarını ve hatta küfürlerini yinelemekten geri durmadılar. Eğer bunlar biraz akıllılık etmiş olsalar ve kendilerine uzanan dostluk anlayışına olumlu karşılık verseler idi, daha sonra böyle bir sertlik ortamının oluşabileceği hiç kimsenin aklından bile geçmezdi. Ama onlar, bu alanda özellikle sertliği tercih edince ve proletaryanın marksist-leninist çizgisinin gelişmesini engellemek için her türlü yonteme başvurmayı yegâne anlayış olarak benimseyince, proletarya eğilimi içinde artık bir yandan teorik çalışmaları alabildiğine güçlendirirken öte yandan ideolojik mücadeleyi yoğunlaştırma, bu temelde giderek proletaryanın devrimci siyasal programını yaratma, bunu kitlelere taşıyarak taktik çizgiyi oluşturma ve böylece teoride ve pratikte kimin ne mal olduğunu ortaya çıkarma biçimindeki tek devrimci görev kaldı ve yapılan da bu oldu.

Devrimin objektif şartlarının olgun olduğu Kürdistan'da, proletarya eğilimi, 1975'lerden itibaren hızla devrimin sübjektif şartların hazırlamaya koyuldu. her şeyden önce teorik çalışmaları derinleştirerek ve bununla birlikte aydın-gençlik içinde yürüttüğü propaganda ve eğitimle kadrolaşmaya giderek, bu temelde halka ulaşmayı amaçladı. Geliştirdiği ideolojik mücadele ile ilkel milliyetçiliği teşhir etmeye ve marksist-leninist maskeye bürünen reformist küçük burjuva milliyetçiliğinin maskesini düşürmeye çalıştı. Yine sosyal-şovenizme karşı yürüttüğü ideolojik mücadele ile, onların gerçekte Türkiye proletaryası ve halkının devrimci mücadelesinin gelişimi açısından da nasıl tehlike olduğunu gösterdi. Böylece, Türkiye'de demokrasi savaşımının gerçek güçlerinin ve her şeyden önce de proletaryanın öncüsünün ortaya çıkması için yardımcı oldu. Çeşitli güçlerce Türkiye sathında yanlış olarak yürütül en politik çalışmalarını eleştirerek, bu alanda da doğru biçimlerin bulunmasına yardımcı oldu. Ve bütün bu konularda doğru anlayışı oturtabilmek için Kürdistan somutunda ısrar etti. 1975-1977 yıllarında bu uğurda yürütülen yoğun teorik çalışma ve ideolojik mücadele; ortaya çıkardığı gelişmeler bakımından büyük bir tarihi öneme ve derin bir anlama sahiptir. Öyle bir devrimci çalışma süreci içinde 1977 yılında, Kürdistan proletaryasının devrimci siyasal programının şekillendiği bilinmektedir. Programın ortaya çıkarılması ve kitlelere sunulması, her şeyden önce ideolojik mücadelenin politik mücadeleye dönüştürüleceğini ve buna cesaret edileceğini, toplumun devrimden çıkan olan kesimlerine gidilerek bunlar arasında siyasal çalışmanın yapılacağını açıkça ortaya koyuyordu.

Böyle soylu devrimci gelişmelere rağmen, sosyal-şovenizm, hala ulusal soruna doğru bir biçimde yaklaşmamakta ısrar ediyor, en haklı ve soylu çıkartan bile "bölücülük", "ayrılıkçılık" gibi adlar altında sorumsuzca eleştirebiliyordu. Yine reformist küçük-burjuva milliyetçiliği, bir dergi ya da demek etrafında kümelenerek, program sorununa karşı ciddi bir yaklaşım içine girmiyordu. Küçük-burjuva dar görüşlülüğünün bir sonucu olarak devrimci gelişmenin nasıl hızlanacağını hesaplamak bir yana, tüm hesaplarını

devrimci çıkışların devlet tarafından hemen ezileceği, ve hele hele bu çıkış Kürdistan adına yapılıyor ise bunun ömrünün ancak bir kaç aylık olabileceği üzerine kuruyor, bu noktada kendilerince yapılması gerekenin, Türkiye'de "burjuva demokrasisi" sınırlan dahilinde tamamen parlamento ve seçim taktikleriyle, teoriden ve sosyal-şovenizm ile milliyetçiliğin eleştirisinden yoksun, Türkiye'deki küçük-burjuva reformistlerinin bir uzantısı biçiminde Kürdistan'da at oynatmak ve böylece güçlü devrimci potansiyeli eritmek olduğu hesabını yapıyorlardı. Bu konuda, 1977*lerde bir-iki küçük kazanımın sağlanması ve özellikle Diyarbakır Belediye Başkanlığının alınmasıyla, burasının "demokrasinin kalesi" olduğunu ve ilerdeki tüm gelişmelerin bu temelde olacağını hesaplayarak, adeta Diyarbakır'ı sanki 1871'in Paris'i, 1905'in Moskova'sı imiş gibi değerlendiren ve hiç de ciddi bir mücadelenin ürünü olmayıp, sömürgecilik koşulları altında devrimci olmayan yöntemlerle sağlanan bir mevkiyle kendinden geçen küçük-burjuva reformistleri, bu yanılgıyı bir teori haline getirerek, ciddi bir teorik, siyasal, örgütsel ve taktik çalışma yapmaya yanaşmadılar. Bu tür çalışmalara yönelenleri ise ciddiyetsiz bir tarzda eleştiriyorlardı. Şunu çok iyi görüyorlardı ki, eğer devrimci mücadele tutarsa, kendi reformist yöntemleri, reformist teori, politika ve örgütleri yerle bir olacaktır. İşte bunu iyi bildiklerinden ötürü, daha sonra, küçük-burjuvazinin önde gelen temsilcilerinin devrimci tehlikeye karşı müşterek tedbir almaya başladıkları, Türkiye'nin dostlarından ve hatta Ecevitçilikten aldıkları destekle bu konuda gizli ve açık bazı toplantılar geliştirdikleri, Diyarbakır'da geliştirilen ve "UDG" adı altında piyasaya sunulan birliklerini Ankara'ya kadar taşımak istedikleri ve bunu da bazı ne olduğu belirsiz sözde milletvekilleri ile ortaklık içinde yaptıkları görüldü. Büyük bir gürültü ve "Ulusal Demokratik Güçbirliği" gibi iddialı bir isimle ilan edilen bu sözde birlik, gerek örgütlenmesi gerekse hedefleri ve amaçları bakımından Kuzey-Batı Kürdistan küçük-burjuvazi ve ilkel milliyetçiliğinin günümüzde ve gelecekte neler yapip yapamayacağının adeta bir aynası gibidir.

1979'lara gelinceye değin demek düzeyindeki örgütlenmelerini bir türlü aşmayıp, dergiler ve bu dernekler etrafında, en fazla da parlamantoya adam sokma amacıyla "demokrasi"cilik oynamakla meşgul olan bu eğilimin temsilcileri, 1979'da son derece cüretli bir tutumla Ulusal-Demokratik Muhalefete öncülük yapma iddiası ile birden bire bir atak (!) yaptılar.

Elbette bu, o yıllarda sorumluluk sahibi ve böyle bir görevin asgari gereklerini yerine getirmiş, gerekli formasyona sahip tüm yurtsever güçlerin yerine getirmesi gereken bir görevdi. Nitekim PKK, asgari örgütlenme ve programını gerçekleştirir gerçekleştirmez ve hatta çok daha öncesinden başlayarak bu tür ittifak ve cephe birliklerinin olanaklarını aramış, ancak başta bu güçlerden kaynaklanmak üzere son derece olumsuz tutumlarla karşılaşmıştır. Ancak "UDG" denilen koalisyona ortak olanların içinde bulundukları örgütsüzlük, programsızlık, eylemsizlik, strateji ve taktikten yoksunluğu bilenler için bu sözde birlik çabası gerçekten şaşkınlık yaratmıştır.

Daha dün denilebilecek bir zamana değin Kürdistan'ın adını bile anmaktan çekinen, kendilerine rağmen yaratılan gelişmelerin kitleler üzerindeki etkisini görünce, dernek ve dergilerle parsa kapmaya çalışan ve giderek bunu kendi çıkarlarını temsil edecek bir takım u-şakları parlamentoya sokmak amacıyla, bütün bu gelişmeleri

"parlamentoculuğun" (!) kuyruğuna takmaya çalışan bu baylara ne olmuştu da böyle birden bire ulusalcı kesilmişlerdi. Hatalarını anlayıp da köklü bir değişikliğe yönelerek, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin ihtiyaçlarına cevap veren program, örgütlenme

ve mücadele pratiğine mi yönelmekteydiler?

Daha sonraki gelişmelerin de açıkça ortaya koyduğu gibi, "UDG" denilen oluşumun bütün bunlarla bir ilgisi yoktu.

Gerçekte "UDG", ağırlıklı olarak küçük-burjuva akımları (KBK) özellikle proletarya eğiliminin gelişimi ile büyük bir atılım kaydeden KUKH'nin, reformist yerel milliyetçilik ile sosyal-şove-nizmin çitlerini aştığı; ancak proletarya eğiliminin henüz gelişiminin başında ve birçok sorunla yüz yüze bulunduğu; Güney Kürdistan hareketinin 1975 yenilgisi ile ilkel milliyetçiliğin de kesin bir yenilgiye uğradığı ve etkisinin ise hemen bütünüyle kırıldığı; Doğu Kürdistan'daki önderlik boşluğundan yararlanan küçük-burjuva milliyetçiliğinin önemli bir gelişme kaydettiği; Türkiye küçük-burjuva akımlarının belli liberal burjuva kesimler ile reformist çözümleri her alanda egemen kılmaya ve böyle bir ortam içinde gelişip güçlenmeye çalıştıkları bir dönemde, kendileri için en uygun anın geldiğine karar vererek ulusal kurtuluş potansiyelini arkalarına alıp, sınıfsal durumlarını güçlendirmek amacıyla başlattıkları bir girişimdi. Ancak amaçlarının ve somutta da bu tür girişimlerin önünde ciddi bir engel vardı ki o da, düzenle tüm bağlarını koparmış, halkın öz gücüne dayanarak ve onun çıkarları temelinde hareket eden, kurtuluş yolunu teorisi, programı, örgüt ve eylemi ile önemli oranda aydınlatmış ve gelişimini daha çok sömürgeciliğe ve işbirlikçiliğe karşı mücadele temelinde sağlayan PKK idi. Bu nedenle onların yukarıda sözünü ettiğimiz talep ve amaçlarını gerçekleştirmelerinin bir yolu da PKK'nin tasfiye edilmesinden geçiyordu. Ayrıca o dönemde bu, söz konusu güçlere, ittifak etmek istedikleri Türk reformist ve çeşitli burjuva çevrelerinin PKK'yi baş düşman ilan etmesi karşısında, bu çevrelere güven vermelerinin de tek etkili yolu olarak görünmekteydi.

Bu nedenle reformist ve ilkel milliyetçi akımlar "UDG" gündeminin birinci maddesine anti-apocu olmak ilkesini koydular ve PKK'ye karşı amansız bir saldırıya yöneldiler.

O zamanlar PKK tarafından daha ilk günden ortaya konulan bu gerçekler çoğu çevrelerce anlaşılmakta güçlük çekilmişse de, bugün artık birçok yönleri ile ve her şeyden önce de kendilerinin karşılıklı suçlama ve beyanları ile apaçık ortaya çıkmıştır.

Ancak proletarya önderliğindeki doğru stratejik ve taktik uygulamalar ile sömürgeciliğin Kürdistan'daki gelişmelere karşı 12 Eylül ile sonuçlanan uzlaşmacılığı bile reddeden imhacı tavrı "UDG" adlı girişimin Önünü tıkadı. Siyasal program temelinde içine girilen politik ve pratik çalışmalar 1978'de önemli gelişmelere yol açıp, devrimci bir taktik çizgi ortaya çıkmaya başlayınca, eleştiri yerini tam bir düşmanlığa bıraktı. 79'a gelindiğinde, reformist küçük-burjuva milliyetçiliğin devrimci proletarya hareketine karşı bu düşmanlığı zirveye ulaştı. Ama buna rağmen kazanmakta olanın reformist yöntem değil, devrimci yöntem olduğu, devrimci yöntemin teorisinin, parti anlayışının, politik.

Örgütsel ve mücadele çizgisinin Kürdistan'da yankı ve destek bulduğu, malum çeşitli çevrelerden aldıkları gizli ve açık desteğe rağmen reformist güçlerin devrimci gelişme karşısında hiç bir alanda tutunamayacağı artık anlaşılmaktaydı.

Sömürgeci Türk burjuvazisinin Ecevitçilik eliyle Kürdistan'da 1978-79'larda oynamak istediği oyun sonuç vermeyince, özellikle 78'in sonları ve 79'un başlarında PKK (Kürdistan İşçi Partisi) biçiminde yansısını bulan devrimci marksist leninist hareketin engellenemeyeceği açığa çıkınca, Türk burjuvazisi için, daha değişik bir yöntem, sert baskı yöntemi uygulayarak, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini yaratması kaçınılmaz olan bu hareketi ezme dönemi gelip çattı. Bunun için artık sivil kliklerin yönetimi yetmiyor, askeri kliklerin yönetime getirilmesi, askeri-faşist diktatörlüğün

oturtulması gerekiyordu. Ancak böyle bir yönetime dayanarak Kürdistan'-daki klasik sömürgecilik sistemi yaşatılabilir ve PKK hareketi ezilebilirdi. İşte diğer birçok nedenin yanı sıra en önemli bir neden olarak da, çeşitli oyunlarla ve reformist yöntemlerle gelişmesi engellene-meyen PKK Hareketini, bu sefer sert askeri şiddet yöntemleri ile engelleyebilmek için 12 Eylül askeri-faşist darbesi yapıldı.

Sömürgeciler devrimci proletarya hareketinin ve onun önderliğindeki ulusal kurtuluş eyleminin üzerine böylesine yürüdüğünde, politik ve pratik çalışma dönemine henüz girilmişti. 1973-77 döneminde yoğun bir teorik çalışma ve ideolojik mücadele süreci yaşanmış, ortaya çıkarılan siyasal program temelinde 78-79 yıllarında bir politik mücadele ve pratik çalışma dönemine geçilmişti. Ancak böyle kısa süreyi kapsamamasına rağmen, devrimci teori hayli gelişmiş, devrimci taktik çizgi ortaya çıkmaya başlamış ve özellikle Urfa, Mardin, Siirt, Dersim, Bingöl, Kars yörelerinde kitlelerin bilinçsizliğinin ve örgütsüzlüğünün çok sınırlı bir biçimde giderilmiş olması karşısında, gerçekleşen kitlelerin mücadeleye katılımı, kitlelerin direnme eğiliminin çok güçlü bir şekilde gelişeceğini ortaya çıkarmıştı. İşte, çok kısa bir sürede, çok az bir tecrübeye dayanan sınırlı bir kadroyla, ağır ulusal inkarcı ve teslimiyetçi bir ortamda, uzlaşmaların ve örgütsüzlüğün çok güçlü olduğu bir ortamda yapılan bu sınırlı devrimci faaliyet, hiç kimsenin inanmadığı böyle büyük devrimci gelişme ortaya çıkardı.

Bu gelişme karşısında, genelde sömürgeci devlet düzeni önemli bir darbe yediği gibi, en reformistinden en devrimcisine kadar Türkiye'nin tüm sol güçleri kendi ideolojik, politik ve pratik çizgilerini yeniden gözden geçirmek zorunda kaldılar. Yine bu devrimci gelişme karşısında, Kürdistan'daki egemen sınıfların konumu alt üst olduğu gibi, küçük-burjuvazinin konumu da büyük bir sarsıntıya uğradığından onun sözcüleri de, kendi ideolojik, politik ve örgütsel eğilimlerini yeniden gözden geçirmeye, ortaya çıkan şartlar karşısında ne yapmak gerektiği konusunda bir durum değerlendirmesi yapmaya zorlandılar. Uluslararası alanda da, Kuzey-Batı Kürdistan'da yeni kıpırdanmaların olduğu, önemli gelişmelerin başladığı görülerek, bu durumun değerlendirilmesi yapılmaya çalışıldı. Devrimci gelişim gerçeği bu denli açığa çıkmış idi.

Ama iş bununla bitmiyor, devrimci gelişmenin daha ilerilere götürülmesi gerekiyordu. Fakat devrimci hareketin eğer gereklerini yerine getiremezse, böylesine güçlü bir gelişme içinde tanınmaz bir duruma da gelebilmesi, özellikle bilinçli ve örgütlü yapının tabana doğru dayanmaya çalıştığında çok yetersiz kalabilmesi, devletin biçim değişikliğine bağlı olarak baskının artmasıyla birlikte eski çalışma tarzı, eski önderlik -ki çoğu propaganda çalışması içinde oluşmuş bir önderliktir- ve eski taktik çizginin mevcut koşullarda yetersiz kalması gibi olumsuz durumların ortaya çıkması mümkündü. Ve öyle de oldu. Teorik yetersizlik, taktik çizgiyi yürütmedeki donatım eksikliği, politik ve örgütsel çalışmadaki tecrübesizlik etkisini açıkça bu yıllarda göstermeye başladı.

Devrimci hareketin kitle tabanındaki kabarma ve artan baskılar ortamında kitlelerin yönetiminin güçleşmesi karşısında devrimci kadroların, önderlerin daya-namamalan, amatörlüğün, ilkelliğin, tecrübesizliğin çeperlerini aşamamaları -yani örgüt önderliğindeki yetersizlik,- nitelik gelişmedeki düşüş, ama buna rağmen atılan devrimci tohumların çok bereketli sonuçlar vermesi, kitlelerin bilinçlenmesinin artan bir hızla devam etmesi, ulusal kurtuluşçu çizginin toplumun hemen tüm kesimlerinde yankı bulması ve temsilciler ortaya çıkarması, artan sayıda insanın devrimci mücadeleye katılması- yani niçelik gelişmedeki yükseliş- 1980'lere gelindiğinde tablonun ana özellikleri böyleydi. Kısaca, devrimci hareketin siyasal ve toplumsal bir güç haline

gelmesi; bunun düşmanda uyandırdığı dehşet sonucu düşmanın tam bir savaş ilan etmesi ve katliam ve işkencelerle sürdürülen karanlık bir dönemi yeniden egemen kılmaya başlaması; örgütün ve çalışma tarzının mevcut koşullardaki yetmezliğinin ortaya çıkması, 1980'ler artık bu durumların yaşandığı ve bir anlamda da bu tarzda yaşanılması kaçınılmaz olan yıllardı. Özellikle Kürdistan somutunda gerçekten kaçınılmaz olan bir durumdur bu. Ve hatta, ilk hızla, ilk çekirdeklerin atıldığı ve kitle çalışmasının yapıldığı dönemin ardından, böyle bir dönem yaşamadan ulusal kurtuluşa yönelmiş ve bunu başarmış bir klasik sömürge ülke örneği dünyada gösterilemez.

Şüphesiz bütün bunlar, devrimci faaliyetteki geriliği, amatörlüğü, ilkelliği görmemizi engelleyemez ve bu hastalıkları sürdürmeyi haklı gösteremez. Ayrıca içinde bulunduğumuz dönemin özellikleri de bunların aşılmasını zorunlu kılmaktadır. Dönem, hem Türkiye'de ve hem de Kürdistan'da devrimci mücadelenin artık eski çalışma biçimleriyle yürüttülemeyeceğini açıkça ortaya koymaktadır. Tam bir savaş düzenine geçmiş olan faşist yönetim ile *her* alanda başabaş mücadele edecek ve giderek onu yenecek bir teorik yaklaşıma, siyasal çalışmaya ve silahlı mücadele biçimlerine ihtiyaç göstermektedir. Mevcut durum bunu açıkça ortaya koymuştur ve gelinen nokta budur. Bu nokta nasıl aşılacaktır? Türkiye'nin devrimci-demokratik güçleri bu noktadan İleriye nasıl geçecekler? Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri bu durumu nasıl aşacaklar? İşte Türkiye ve Kürdistan'da "bundan sonra ne yapılmalı?" sorusunun kapsamı böyledir. Özellikle devrimci siyasal mücadeleye belli ölçülerde katılmış olan güçler, "bundan sonra ne yapacağız?" sorusunu açıkça sormaktadırlar. Yine devrimci mücadeleyi uzaktan destekleyen güçler, "bundan sonra ne yapacaksınız?" sorusunu devrimcilere açıkça yönelterek, kendi durumlarını buna göre düzenlemek istemektedirler.

Gelinen noktada egemen sınıflar işlerini, faşist diktatörlük altında ve halklarınıza karşı savaş açarak yürütmeye çalışmaktadırlar. Peki ya halk güçleri, demokrasi ve ulusal kurtuluş güçleri açısından sorunlar nasıl çözümlenecektir. Bu konuda biz, özellikle 12 Eylül sonrası mücadelemiz, sorunlara yaklaşımımız ve önerdiğimiz çözüm yollar ile ister Türkiye'de isterse Kürdistan'da olsun, cuntaya ve faşist Türk sömürgeciliğine karşı mücadele etmek isteyen tüm güçlere sağlam perspektifler ve devrimci çıkış yollar sunduğumuz, halklarımızı sürüklediği girdapta boğmaya çalışan düşmanın alçakça çabalarına rağmen, Kürdistan ve Türkiye halklarına mücadele, önderlik vb. her alanda alternatifler yaratabildiğimiz inancındayız.

176

PKK ve onun temsil ettiği halk, herkesin tanık olduğu gibi, yakın dönemde hemen hemen hiçbir ülkede görülmemiş baskı, işkence ve barbarlıklara maruz kalmıştır. Tekelci Türk burjuvazisi, 1970'ler-den itibaren hızlanan çözümsüzlük ve çöküntü sürecini durdurmak, varlığını tehdit eden Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi ve Türkiye devrimci demokratik hareketi ile bu hareketlerin önder güçlerini ortadan kaldırmak ve emperyalizmin Ortadoğu politikasını hayata geçirmekte etkin bir rol alabilmek amacıyla 12 Eylül 1980'de aske-ri-faşist bir diktatörlüğe yöneldi. Darbeyi gerçekleştiren faşist generaller çetesinin önüne koyduğu en acil görev, KUKH ve öncü gücü PKK'yi imha etmektir. Bu nedenle cunta 1980 12 Eylül'den sonra içerde ve dışarda, sempatizan ve kadro düzeyinde PKK mensuplarının şahsında tüm halkımıza ve yurtsever güçlere görülmemiş bir zulüm ve vahşet uygulamaya başladı. Cuntanın amacı açıktı. Katliamlardan, asimilasyonlardan geçirilmiş; katı sömürgeci bir egemenlik altında kendi varlığına karşı yabancılaştırılmış bir halkın ve uluslararası planda varlığı dahi unutturulmuş bir ülkenin temsilcisi olarak ortaya çıkan bu güç, eğer Türk burjuvazisi

yaşamak istiyorsa ne pahasına olursa olsun ortadan kaldırılmalıydı. Önemli oranda Kürdistan'daki sömürgeci egemenliği sayesinde var olabilen ve a-y akta durabilen Türk burjuvazisi elbetteki sömürgecilik ve emperyalizm ile tüm köprüleri atan ve dünya ilerici insanlığının yanında bağımsız ve özgür bir geleceğe yönelen bilinçli ve örgütlü bir gücü affetmeyecek ve nefes almasına dahi izin vermeyecekti. İşte buradan kalkarak zaten geri ve dayanılmaz olan ülkemizdeki hayatı 12 Eylül'le birlikte zincirlerden boşanmış bir zorbalıkla halkımız ve onun önder güçleri için yaşanılmaz hale getirilen faşist Türk burjuvazisi, operasyon, işkence, katliam ve idamı geçerli tek yaşam biçimi haline getirdi. Bütün bunlarla alınmak istenen sonuç, devrimcilerin ve halkın sahip oldukları düşünce ve inançlardan vazgeçerek, ulusal ve sınıfsal değerlere ihanet ve kendi varlığını inkar temelinde sefil bir sürü halinde Türk burjuvazisi ve onun temsil ettiği çevrelerin çıkarlarına hizmet eder hale getirmesi ve Türk ulusunun içinde eritilmesidir.

Ve işte PKK, tüm gücüyle üzerindeki tüm baskı ve imhaya rağmen, dayatılan bu ihanete karşı dikilmiş, düşmanın tüm yok etme çabalarını boşa çıkararak bu direniş mücadelesi içerisinde her alandaki varlığını daha da güçlendirmiştir. Faşist Türk sömürgeciliğinin, halkımızı tam çağa açılmaya çalıştığı içinde yaşadığımız dönemde karanlıklar içinde boğma çabalarına karşılık, partimiz, yaptığı I. Konferansı ile, bu dönemi nihai kurtuluş için her alanda güçlü bir hazırlık dönemi olarak değerlendirme karan almış, ulusa] kurtuluş devrimimizin görevlerini doğru bir biçimde ortaya koyarak, geçmişin sağlıklı bir özeleştirisi temelinde direnişi yükseltmek için hazırlık çalışmalarını hızlandırmaya koyulmuştur. I. Konferans'tan itibaren parti çizgisini her alanda netleştirip yeni dönemde her türlü reformist-teslimiyeteçi uzlaşmacı yönelim ve girişimlere yolu tıkayan j PKK, pratik planda da bir yandan kadrolarını her alanda eğitip, direniş temelinde partinin yeniden inşasına yönelirken, diğer yandan da gerek Türkiye ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ve gerekse bölge . ve dünya ilerici ve devrimci güçleri ile İlişki ve ittifaklarını geliştirmeye çalınmıştır. Bu alandaki çalışmalarını, tüm sosyal-şoven şartlanmalara ve reformist-teslimiyetçi eğilimlere karşın, teorik planda aydınlatıp bir programla ortaya koyduğu, doğru stratejik bir temelde Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi ile anti-faşist bir cephe birliği ile sonuçlandırmıştır. KUKC için de yine bir yandan soruna yaklaşımını açıkça ortaya koyup, bu alandaki anlayışını bir program ve ilkeler bütünlüğü halinde ortaya koyarken, diğer yandan da kendine yurtsever diyen tüm güçlerle böyle bir program temelinde bir araya gelmeye hazır olduğunu İlan etmiş ve bunu sağlamak görevini, söz-konusu güçlerin keyfi davranışlarına terk etmeden böyle bir cephenin yaratılması için bizzat önderlik etmek anlayışına bağlı olarak bu yoldaki hazırlıklarını sürdürmüştür.

Ancak PKK'nın dönemin kahredici tüm olumsuzlu klan n a ve düşmanın azgın tüm çabalarına rağmen sürdürdüğü ve sömürgeci faşistlerin imha politikalarını sonuçsuz bırakıp, yeni dönemdeki mücadelenin üzerinde yükseleceği en emin zeminini oluşturan içerdeki ve dışardaki soylu direniş çabalarına ve gittikçe devrimi bu temelde İlerletmedeki kararlı tutumuna karşılık, Türkiye ve Kürdistan'daki çeşitli güçlerin dönemi aynı anlayışlarla karşılayıp, aynı biçimde karşılık verdikleri ve yine dönemin özelliklerine uygun bir hazırlık ve çaba içine girdikleri söylenemez.

Özellikle Kürdistan'daki reformist milliyetçi eğilimlerin geçmişten beri içine girdikleri ve hatta geçerli tek anlayış ve tutum olarak benimsedikleri teslimiyet ve uzlaşma eğilimi, bu dönemde başta cezaevlerinde olmak üzere içerde ve dışarda daha da belirginleşmeye başladı.

Geçmişte çevresinde kümelendikleri dernek ve dergileri kapanınca hızla dağılmaya uğrayan bu eğilimin temsilcileri, yeni dönemde ayakla kalmanın tek yolunun direniş ve bu temeldeki örgütlenmeler olduğuna gözlerini ısrarla kapatarak, üstelik halkımızın varlık ve yokluğunu belirleyecek olan bu olguya sövüp saymaya, onu gözden düşürmeye çalıştılar.

Her alanda tasfiyeciliğin en iğrenç örneklerini sergilemeye başlayan bu hareketler, örgütlenme alanında da son derece çarpıcı tutumlar içine girdiler. Bunların bir kısmı kendilerine yıllardan beridir "proletarya eğilimi" vb. sıfatları yakıştırdıkları ve özellikle ülke dışında çeşitli devrimci ve demokratik güçleri bu görüntülerle alda-üp, Kürdistan adına yanlış ve tehlikeli birçok girişimlerde bulunma hakkını kendilerinde gördükleri halde, gülünçbir takım iddia ve açıklamalarla bir günde birkaç parçaya böldüklerini ve hatta kendilerini fesh ettiklerini ilan ettiler. (!)

Yine bir eğilimin kaşarlanmış başka bir takım temsilcileri İse, yıllarca Kürdistan ve Kürtlük lafını bile ağızlarına almadıkları, herkesi mütevazî demokratik bir takım talepler peşinde olduklarına inandırmaya çalıştıkları ve böylece sömürgeciliğin dümen suyunda seyrettikleri; halk kitleleriyle kucak kucağa ve güçlü bir mücadele zemininde ortaya çıkan PKK'nin doğuşunu ise maceracılık olarak değerlendirip karalamaya çalıştıkları halde; her şeylerini terk ederek kaçtıkları çeşitli alanlarda avukat, yazar vb. sıfatların siyasi mücadelede muhatap alınabilecek ve itibar edilebilecek sıfatlar olmadığını görünce, yine bunlar da bir günlük kararlarla "Sosyalist Parti" "İşçi Partisi" vs. olduklarını ve yüzüzlüklerini bununla da sınırlamayıp parlak geçmişlerin 2 (!) bakmadan 10-15 yıldan beridir parti olduklarını iddia ettiler.

sorumluluk ve görevden azad edip, ulusal kurtuluş mücadelesinin kazammları üzerinde yan gelip yatmak ve kişisel yaşamlarını örgütlemek için "bağımsız olduklarını" ve "bağımsız kalacaklarını" iddia etmeye başladılar. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin yeni bir döneme gelip dayandığı 10-35 yıllık geçmişini inkar ederek "yeniden inceleme ve araştırmalara dalma" ve ideolojik mücadele dönemini geri getirmeye çalışarak, sergiledikleri bu tutumla likidasyonun en soysuz örneklerini verdiler.

Sözkonusu görüntüler içindeki reformist milliyetçi akımların temsilcileri, dünya halkları içindirenış yıllan olan İçinde bulunduğumuz dönemi, böylesine sorumsuz bir biçimde ele almakta ve halka karşı sorumsuzluğu zirveye çıkarmakta birbirlerini serbest bıraktılar. Cephe ve ittifaklar konusunda da Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi açısından hayati öneme sahip olan, İçinden geçmekte olduğumuz dönemde de bu akımlar, kendi dar gurup ve zümre çıkarlarını aşmayan sahte birlikler dışında, ciddi mücadele birliklerine yanaşmamaya devam ettiler. PKK'nin bu konudaki ısrarlı, samimi ve tutarlı çabalarına yurtseverliğe bile sığmayan gayri ciddî ve entrikacı tutumlarla karşılık veren reformist milliyetçi güçler, ortak eğilim İçinde oldukları güçlerle bile tutarlı bir birlik yaratmaktan ısrarla kaçındılar.

Bu eğilimin doğal gereği olan örgütlenmeme, ülke ve halk gerçekliğine ve buna dayalı öz mücadelelerini temel alma yerine dış güçlere dayanarak yaşamaya çalışma gibi özellikleri, eğilimin temsilcisi olan güçleri, halkımızın durdurulamaz iradesi haline gelmiş olan ulusal kurtuluş umutları önünde dikilen engeller durumuna getirdi. Ancak halkımız ve onun önder gücü PKK'nin, geçmiş mücadelelerinden de çok iyi tanıdıkları bu güçlerin engellerine takılıp kalması mümkün değildi. Nitekim karşı karşıya bulundukları her türlü olumsuzluğa rağmen mücadeleyi adım adım geliştirmeye devam

etmekle bunu kanıtladılar.

Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi de ağırlıklı olarak bu dönemde de olumsuzluklarını sürdürmeye devam etti ve Önemli oranda tasfiyeye uğramaktan kurtulamadı.

Yedikleri ağır darbeler ve üzerinde şekillendikleri zeminin tekelci Türk burjuvazisi tarafından ayaklan altından çekilip alınması ile Türkiye solu iki seçenekle karşı karşıya kaldı. Ya köklü bir özeleştiriyeye yönelerek, 12 Eylül'e dek "proleter devrimcilik", "sosyalizm" vb. hangi iddia ve sıfatlarla hareket ederlerse etsinler, esas olarak küçük-burjuva sosyalizmi ve demokratizmi olan ve fakat devrimci bir takım öğeleri de bağrında taşıyan geçmişleri ile hesaplaşıp, proletaryanın bağımsız ideolojik, siyasal ve örgütsel silahlarını kuşanacaklar, ya da şu veya bu çevreyle en kötüsünden bir işbirlikçilik içinde veya daha başka biçimlerde dağılıp çözülmeye mahkum olacaklardı. Açık ki Türkiye sosyalist ve demokratik hareketi için tek çıkış yolu; liberal vb. burjuva çevrelerle tüm köprüleri atarak her alanda bağımsız bir ideolojiye, politikaya ve eyleme yönelik, KUKH'i başta olmak üzere önem sırasına göre doğal ve dolaylı ittifaklarını kurarak iktidara yürümek amacıyla direnişi yükseltmekti. Bu doğrultuda olumlu bazı cılız adımlar atılmakla birlikte, Türkiye sol hareketleri günümüzde önemli oranda küçük-burjuva reformizmi ve oportünizmin tasallutu altında kalmaya devam etmektedir. Kısaca, gelineen noktada olumlu ve olumsuz öğeler içice bulunmaktadır, Bu noktada ve içinde bulunduğumuz dönemde, Türkiye ve Kürdistan'da devrimci hareketin teorik, politik ve pratik çalışma alanlarında, sosyalist hareket içinde revizyonizm ve oportünizmin, Türkiye demokrasi mücadelesi içinde reformist uzlaşmacılığın, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi içinde ise, küçük-burjuva reformist-teslimiyetçi milliyetçiliğinin, yeniden başlarını uzatarak, halklarımızın güçlü devrimci savaşları dönemi olması gereken önümüzdeki dönemi tekrar bulandırmak istedikleri görülmektedir. Bu güçlerin, 12 Eylül faşist darbesinin imkansız kıldığı "burjuva demokrasisine " geri dönüş denilen bir sürecin yeniden yaşanabileceği doğrultusunda bazı arayışlar içine girdikleri, bu anlamda cuntanın "demokrasiye dönüş programı" ile uygunluk içinde olmaktan çekinmedikleri ve bu durumlarından utanmadıkları anlaşılmaktadır. İlerde daha kötü durumlara düşülmemesi ve geçmişte eleştirisi yapılan hata ve eksikliklere yeniden daha ağır bir biçimde girilmemesi açısından böylesi bir olumsuz gelişmeyi engellemek için, önümüzdeki döneme ilişkin olarak hem Türkiye'deki devrimci-demokratik savaşının ve hem de Kürdistan ulusal kurtuluş savaşının teorik, politik ve pratik mücadele alanlarında doğru anlayışları belli bir eleştiri temelinde ortaya koymakta zorunluluk vardır. Yine bizim, kendi hareketimizin ve mücadelemizin içinde bulunduğu koşulları başarıyla aşması açısından ve bu temelde, tüm Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi ile, yakın ilişkide olduğumuz Türkiye devrimci-demokratik savaşının çıkarları doğrultusunda, mevcut sorun! ara doğru cevaplar bulmamız zorunludur.

Bu zorunluluğun bir gereği olarak biz her şeyden önce, halklarımızın demokrasi ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin içinde bulunduğu sert baskı ortamında fazla zarar görmeden geliştirilebilmesi için, her türlü özveriye ve fedakarlığı göze alarak, çeşitli hareketlerin ayakta kalan temsilcileri ile dönemin ruhuna uygun birdiyaloğa girmeyi devrimci bir görev bildik. Hatta denilebilir ki, kendi hareketimizin iç çalışmaları yanısıra bunu en önemli bir görev olarak gördük. Ve daha 1980'lerde, ve 12 Eylül faşist darbesi gerçekleşmeden önce; bu konuda tarafımızdan açık bir yaklaşımda bulunuldu. Türölüye

ve Kürdistan'da en reformistinden en devrimcisine kadar tüm güçlerle, mevcut olumsuzlukları ve eksikleri aşabilmek; ve hazırlık yoksunluğunu giderebilmek için açık diyaloglara girebilme yaklaşımı içinde olduk. Ve bu yönelimimizi, 12 Eylül faşist darbesinden sonra dahada hızlandırdık. Ancak eski mirasın etkisiyle ve daha çok da sınıfsal özellikleri nedeniyle birçok güç, başlangıçta bu çabalan-mızı yeterince kavrayamayarak ciddiye almadı ise de, süreç içinde ciddiye alınması gerektiğini gördü. Bizim bu konuda harcadığımız çabalar, birçok dost gücün tanıklığıyla da artık kesinleşmiştir. Bu temcide, devrimci gurupların, durumlarını yeniden değerlendirmeleri, hala ve eksikliklerini görmeleri, kendi İdeolojik, politik yapılarına bağlı olarak belli bir olumlu yaklaşım içine girmeleri umut edilmektedir.

Yİne Kürdistan'ın ulusal kurtuluşçu güçlerinin bir cephede birleştirilebilmesine temel olacak olan bir program hazırlanmış ve böyle birprogramın uygulanacağı sübjektif ortam en geniş bir biçimde değerlendirilmiştir. Elbetteki bütün bunlarla işler bitmeyecektir ve bitmemiştir. Önümüzdeki dönemde, devrimci çalışmanın kapsadığı birçok alanın devrimci görevlerinin en açık bir biçimde ortaya çıkarılması ve bu görevlerin güçlü bir pratik çalışmayla gerçekleştirilmesi zorunluluğu vardır.

2- İşçi Partisini Geliştirmek İçin Devrimci Çalışma Nasıl Olmalıdır?.

Önümüzdeki dönemde yanlış anlayışların, sağ'a ve sol'a sapan eğilimlerinin doğmasına fazla zemin bırakmamak açısından, Kürdistan'-daki devrimci hareketin teorik, siyasi, örgütsel ve eylemsel çizgisinin ve çalışmalarının, ve yine Türkiye'deki devrimci eğilimin teorik, politik ve pratik çizgisinin ne olması gerektiğinin, ana hatlarıyla da olsa açıkça belirlenmesi gerekmektedir. Biz, bunu, zorunlu ve ertelenemez bir görev olarak kabul ediyoruz. Bu nedenle, burada teorik ve politik çalışmanın önemi ve kapsamı üzerinde duracağız; ve özellikle de Kürdistan koşullarında önümüzdeki döneme ilişkin devrimci bir partinin somut örgütlenme planını geliştirerek, sorunları aydınlatmaya çalışacağız.

a)- Teorik Çalışmanın Önemi

Ağırlaşan koşullar, Kürdistan ve Türkiye için teorik çalışmanın ve ideolojik mücadelenin önemini azaltmamış, tam tersine artırmıştır. Her İki alandaki devrimci hareketlerin de geçmişte, devrimci pratiğin daha ileri boyutlarda gelişmesini engelleyen önemli teorik eksiklikleri vardı. Bu nedenle ciddi teorik çalışmanın yapılması, bu doğrultuda, dünya devrimci pratiğinin özümsemesi, marksist-le- ninist devlet, devrim, halk savaşı teorisinin ve parti öğretisinin doğru bir biçimde kavranması, Marksizm-Leninizmin genelde ve Türkiye somutunda bulanık hale getirilmek ve örtbas edilmek istenen devrimci özünün korunup ortaya çıkarılması, devrimci teorinin mücadelede bir silah olarak kullanılabilmesi özel önem taşımaktadır. Yine emperyalizmin üçüncü bunalım döneminin ve bu dönemde ortaya çıkan yeni-sömürgecılık bağımlılığının özelliklerinin, karşıdevrimin durumunda meydana gelen değişmelerin doğru bir biçimde kavranması da ciddi bir teorik çalışmayı gerekli kılmaktadır.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi, doğru bir biçimde açığa çıkarılmamış olan Türk toplumunun tarihinin diyalektik materyalist tarih anlayışı ışığında incelenmesi, Türkiye kapitalizminin doğuş ve gelişim özelliklerinin doğru bir biçimde ortaya konması, Kemali/, min özelliklerinin ve bunun günümüzde faşizme dönüşmesinin kavranması, Türkiye sosyalist ve demokratik hareketinin tarihinin doğru bir biçimde yorumlanması, demokratik devrim teorisinin doğru formüle edilebilmesi, Kürdistan ulusal sorununun doğru ele alınması gibi konular, Türkiyeli devrimcilerden güçlü bir teorik çalışma

yapmayı istemektedir. Bu konularda geçmişte yapılan çalışmaların boşa gitmeyip belli bir hizmeti yerine getirdiği, ama dünya, bölge ve Türkiye'de gelişmeler hızlanınca ve devrim açıkça kendini dayatınca teorik çalışmaların öneminin daha da arttığı ve yeni çalışmaların yapılması gerektiği ortadadır. Devrimin gelişim seyri içinde teorik çalışmanın önemi konusunda Almanya için Marks ve Engels'in, Rusya için Lenin'in söyledikleri bizler için derstir. Devrimci bir hareket yaratmak isteyenler iyi bilmelidirler ki, *"Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz".(Lenin)*

Kürdistan'da devrimci bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirebilmek için devrimci bir teoriye sahip olmak gerekir. Bu, her şeyden önce, Kürdistan'ın somut tarihi ve toplumsal özelliklerinin doğru ve iyi kavranılmasının zorunluluğundan dolayıdır. Teorik çalışma, Kürdistan'ın somut şartlarının incelenmesini doğru, açık, sistemli ve gelişmiş bir tarzda yapmak zorundadır.

Kürdistan, diğer ülkelerden farklı olarak, adıyla, tarihiyle, toplumsal ve ulusal gerçekliğiyle, tüm maddi ve manevi değerleriyle inkâr edilmek istenen bir ülkedir. Kürdistan toplumu, her türlü baskıcı yöntem kullanılarak yok edilmek ve tarih ten silinmek istenen bir toplumdur. Bütün bu sömürgeci ve gerici oyunlara karşı Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal gerçekliğini ortaya çıkaracak olan araştırma ve inceleme faaliyetleri ile, teorik sentezlerin ne kadar önemli olduğu son derece açıktır. Yine böyle bir toplumu devrime kaldırmak ve kendi geleceğine sahip çıkar hale getirmek için, Kürdistan ulusal ve demokratik devriminin hedeflerini, görevlerini, özelliklerini, politik strateji ve taktiklerini, Örgütsel çizgisini, eylemsel strateji ve taktiklerini açık bir biçimde çözümseyip pratikte başarıyla uygulamak için, güçlü bir teorik çalışmaya ihtiyaç vardır. «... *Rus Sosyal Demokrasinin ulusal görevleri,*» diyor Lenin, *«dünyada başka hiçbir sosyalist partinin daha önce karşılaşmadığı türdendir... Şu noktada, yalnızca, öncü savaşı rolünün ancak en ileri teorinin kılavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz. »*(5). Kürdistan'ın mevcut yapısı, diğer bütün ülkelerden çok daha kötüdür; ulusal ve toplumsal olarak daha çok dağıtılmış ve parçalanmıştır. Bu koşullar olumluluğa dönüştürecek ve yine bu koşullarda devrimi geliştirecek olan bir partinin de, görevlerini ancak ileri bir teori ve güçlü bir teorik çalışma ile yerine getirebileceği ortadadır.

«... *Sosyal-demokrat hareket fiyancı komünist hareket, biz ekledik), özünde, uluslararası bir harekettir. Bu, sadece ulusal şovenizmle savaşmak zorunda olduğumuz demek değil, genç bir ülkede yeni bir hareketin ancak öteki ülkelerin deneyimlerinden yararlanacak olursa başarılı olabileceği demektir de. Bu deneyimlerden yararlanmak için bunları salt tanımak ya da yalnızca en son kararların kopye etmek yetmez. Gerekli olan bu deneyimleri eleştireci bir tutumla ele almak ve bunları bağımsız olarak sınımadan geçirmektir. Modern işçi sınıfı hareketinin ne büyük ölçüde geliştiğini ve dallandığını kavrayan bir kimse, bu görevi yerine getirmek için nasıl bir teorik kuvvetler yedeğine ve siyasal (aynı zamanda da devrimci) deneyime gerek olduğunu anlayacaktır.»* (6) Bugün diğer ülkelerin devrimci deneyimleri çoğunda zafer kazanmış olarak daha çok gelişmiş ve bu temelde devrimci teori daha çok zenginleşmiştir. Bu kadar gelişmiş olan dünya devrimci pratiğinin, işçi sınıfı hareketinin ve özellikle sömürge halkların ulusal kurtuluşçu deneyimlerinin doğru sistemli bir özetlenmesi, günümüzde halkların devrimci mücadeleyi nasıl geliştirdiklerinin açıklanması, bütün bunlardan Kürdistan somutu için doğru dersler çıkarılması, özellikle bunların ezbere, dogmatik, yani en tehlikeli bir tarzda değil, somut pratiğe ışık tutucu ve özümsemiş bir tarzda ele alınması, bunun için

sağlam ve seviyeli bir teorik çalışma yapılması büyük önem taşımaktadır. Kürdistan'da hakim olan korkunç bilinçsizlik, politik uyuşukluk ya da apolitik ortam göz önüne getirilirse, kitlelerin bilinçlendirilmesi ve politik mücadeleye çekilebilmesi için dünya devrimci deneyimlerinin doğru ve güçlü açıklanmasına, özümseme-mesine ve bunun için gerekli teorik çalışmanın yapılmasına ne kadar büyük gereksinme olduğu ortaya çıkar. Öte yandan emperyalizm ve işbirlikçisi Türk sömürgeciliğinin yapısının ve özelliklerinin iyi kavranması gerekmektedir. Türk sömürgeciliği, bugün, bir yandan kendi tarihi tecrübelerine dayanarak, diğer yandan dünya karşı-devriminin geliştirmiş olduğu bütün yöntemleri kullanarak Kürdistan'da karşı-devrimci bir savaş yürütmektedir. Bunlara karşı devrimci savaşın doğru bir çizgide geliştirilebilmesi için bu güçlerin geçmişleriyle birlikte günümüzdeki konumlarının doğru bir biçimde anlaşılmasına ve bunun için de güçlü bir teorik çalışmanın yapılmasına ihtiyaç vardır.

Ayrıca ulusal kurtuluş mücadelesine ve bu mücadelede pn> leteryanın ideolojik, politik çizgisine ilişkin olarak Kürdistan ve Türkiye'de bir yığın saf, dürüst insanı etkileyebilen çeşitli küçük-burjuva eğilimler vardır. Bunlarla proleter devrimci çizginin hesaplaşması henüz başlangıç noktasıdır. Ve eğerbu görev güçlü bir teorik çalışmayla yerine getirilmezse kesin aynm çizgileri net bir biçimde belirlenmezse, ilerde tehlikeli durumlar ortaya çıkabilir. Bu açıdan hepsi de kendine marksist-leninist maske takan bu güçlerin, Türkiye'nin revizyonist, reformist ve sosyal-şoven eğilimleri ile Kürdistan'ın reformist-milliyetçi ve teslimiyetçi güçlerinin iyi bir eleştirisinin yapılması ve maskelerinin düşürülmesi gerekmektedir. Bunun için de devrimci mücadelenin teorik, politik ve pratik alanı üzerine güçlü bir bilgilenmeye ihtiyaç vardır.

Hareketimizi devrimci bir tarzda geliştirebilmek için teorik ihtiyaçlarını gidermek zorundayız. Hareketimizin önderliği ve kadroları teorik eksikliklerini gidermeden ve sürekli kendilerini eğitmeden devrimci mücadeleyi geliştirebileceklerini sanmamalıdır. Ve bunu yapmadıktan oranda da mücadeleye en büyük zararın kendileri tarafından verileceğini bilmelidirler. Kürdistan koşullarının zorluk-larından ve geçmişte yaşanan ağır amatörlük ve ilkelikten ötürü güçlü bir teorik seviyeye ulaşma zorunluluğu vardır. Hareketin devamı ve geliştirilmesi, her şeyden önce temel kadrolarının güçlü bir teorik anlayışa ulaşmalarını zorunlu kılmaktadır. Marksizm-Leninizmin genel teorisi, Kürdistan somutu ve ulusal kurtuluş devrimi, hareketimizin gelişim süreci ve Önümüzdeki dönemin görevleri üzerine sağlam ve seviyeli bir anlayışa ulaşmaları gerekmektedir. Hareketin yeni ve önündeki görevlerin ise ağır olması, amatörlüğün, İlkeliliğin yeterince aşılabilmesi, küçük-burjuvazinin etkilerini parti içinde de sürdürmeye çalışması, İleri bir teorik çalışmayı ve yüksek bir teorik seviyeye ulaşmayı gerekli kılmaktadır. Her devrimci kadro, Engels'in şu belirlemelerini çok iyi kavramalı ve kendi ödevlerini lâîkiyle yerine getirebilmelidir: *«Önderlerin ödevi, özellikle, bütün teorik sorunlar üzerinde gitgide daha çok bilgi edinmek, günü geçmiş dünya görüşlerinin geleneksel lakırdılarının etkisinden kendilerini gitgide daha çok kurtarmak, ve sosyalizmin bir bilim durumuna geldiğinden bu yana bir bilim olarak yürütülmek, yani irdelenmek istediğini hiç mi hiç unutmamak olacaktır. Buna göre, böylece kazanılan gitgide daha açık görüşleri, işçi yığınları arasında artan bir çaba ile yaymak, parti ve sendikalar Örgütünü gitgide daha güçlü bir biçimde sağlamlaştırmak önem kazanacaktır...»* (7)

Önder kadroların bir yandan teorik çalışmayı geliştirirken, öte yandan bunu propaganda

ve ajite etme ödevleri de vardır. Bu nedenle, geçmişin önemli bir eksikliği olan bir teorik merkeze, kadro ve kitleler için bir propaganda ve ajitasyon merkezine ihtiyaç vardır. Elbetteki bütün çalışmalar için bu yeterli olamaz; merkezi ve mahalli düzeyde yayın organlarının içeride ve dışarda geliştirilmesi gerekir. Bu organlar, teorik çalışmaların kadrolar ve kitleler tarafından anlaşılır kılınmasını, bu çalışmaların İdeolojik mücadeleye dönüştürülmesini sağlayacaklardır. Henüz yeni olan bu alanda sağ-lanacak mesafeler bizi ürk ütmeme li. tersine bunun bir eksikliğimiz ve susuzluk duyduğumuz bir şey olduğu bilinerek çabalar daha da yoğunlaştırılmalıdır. Teorik çalışmaların ve ideolojik seviyenin gelişmesi oranında, devrimci pratiğin sağlam temellerde ilerleyeceği iyi bilinmelidir. Bunlar bizim yapabileceğimiz çalışmalardır. Aynı biçimde müttefiğimiz olan ya da olması gereken, özellikle de Türkiye proletaryası adına hareket eden güçlerin de böyle bir çalışmaya yönelmelerini umut ediyor, ve bunun kendileri için büyük bir ihtiyaç olduğunu belirtiyoruz.

b)- Siyasal Çalışmanın Kapsamı

Önümüzdeki dönem, 1975'ler sonrası gibi ideolojik inşa, bu temelde gruplaşma, devrimci teori ve programı yaratma dönemi değildir. Geçmiş mücadele süreci içinde bunlar yapılmış ve işçi sınıfı partisi, siyasal bir güç olarak mücadele sahnesine çıkmıştır. Önümüzdeki dönem, devrime yürüme, zafer için ulusal kurtuluş devriminin örgütlenme dönemidir; partinin kitleler içinde dalbudak salması ve bir kitle partisi haline gelmesi dönemidir.

Kürdistan'da halk yığınlarını devrimci bir bilinçle aydınlatmadan ve siyasal örgütlenme içine çekmeden, kendiliğinden bir kitle hareketinin dogmasını umut etmek sonuçsuzdun ve ayrıca böyle bir hareket sakıncalıdır. Böyle dengesiz çıkışların, sömürgeciler tarafından kolayca ezilebildiği, halk yığınları için daha acı sonuçlar yarattığı, halkımızın tarihinde ve dünya halklarının tarihinde sayısız defa görülmüştür, Kürdistan koşullarında zayıf da olsa bu tür olasılıklara karşı hazırlıksız yakalanmamak, ve daha çok da kitlelerin bilinçli ve Örgütlü eylemim yaratmak için yürütülecek devrimci faaliyetin önemi ortadadır. Devrimci Örgütün bilinçli faaliyeti ile her şeyin yaratılabileceği, bilinçsizlik duvarı aşılmadan ise ciddi gelişmelerin olmayacağı son derece açıktır. Mevcut durum herhangi bir ülkede olduğundan daha çok Kürdistan'da bilinçlendirme faaliyetine İhtiyaç duyulduğunu, ve her hangi bir ülkede olduğundan daha fazla olarak Kürdistan'da halk kitlelerine devrimci bilincin dışardan götürülmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Ancak Kürdistan koullarında sıradan bir bilince değil, devrimci ve ulusal kurtuluşçu bir bilince ihtiyaç vardır, ve kitlelerin peşinde giden değil, onları İlerleten, sürekli bir gelişme içine çeken, örgütlendiren ve bu temelde eyleme kaldıran bilinçli bir faaliyet gerekmektedir.

Bugün Kürdistan'da, halk kitlelerinin siyasal eylem içine çekilmesi, örgütlendirilmesi ve siyasal birliğinin yaratılması sorunu vardır. Daha önce, Kürdistan toplumunun ne kadar örgütsüz ve eylemsiz olduğunu, bunun tarihi toplumsal ve siyasal nedenlerini açıklamıştık. Devrimci proletarya hareketinin doğuşundan önce Kürdistan'da varolan örgüt ve siyasetlerin, sürekli örgütsüzlüğü, bilinçsizliği, siyasallaşmamayı, inkârı ve uçaklığı geliştirdiğini belirtmiştik. Düşmanın siyasal egemenliğinin ve propagandasının, kitleleri çok yönlü bir yabancılaşmanın içine ittiğini, ulusal ve toplumsal çıkarlarına ters bir duruma getirdiğim, örgütsel yönden darmadağın ettiğini izah etmiştik. Kürdistan'da

apolitik bir ortamın nasıl yaratıldığını, düşmanın çıkarlarının hizmetinde olan dinsel ideolojinin, kabile ve aşiret bilincinin körüklenerek modern düşüncenin gelişmesinin nasıl zorla engellendiğini göstermiştik. Bütün bunlar, Kürdistan'daki halk kitlelerinin bilinçlendirilmesinin, si yasallaştırılmasının ve örgütlendirilmesini nasıl dev boyuttu bir görev olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kuzey-Baü Kürdistan'daki halk kitlelerinin, ne pahasına olursa olsun bilinçlendirilmesi ve politize edilmesi, kendi öz çıkartan doğrultusunda politik bir kuvvet haline getirilmesi, bugün canalcı önemde gördüğümüz kitlelerin engin siyasal, askeri ve örgütsel gelişiminin bir benzerinin de bizde yaratılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bugün Kürdistan'da, ajan konumuna itilmiş olan çeşitli sınıf ve tabakalar, ve bir çok insan vardır. Bunların büyük çoğunluğu, bilmediğinden veya çıkış yolu bulamadığından ötürü düşmanın istediği gibi düşünmekte ve onun istediği politika içinde hareket etmektedir. Bütün bu güçlerin içinde bulunduktan söz konusu durumdan çekilip çıkarılmaları gerekmektedir. Bu konuda tek yanlı bir çalışma, işe şu veya bu kesimden başlama anlayışı son derece hatalıdır. Böyle bir çalışma, geçmiş Türkiye pratiğinde çokça görüldüğü gibi düşmanın kolayca tahrip edebildiği bir çalışmadır. Bu nedenle, siyasal çalışmaların kapsamına, maddi çıkarlarla düşmana bağlı olan ve düşmanla ajanlık-işbirlikçilik ilişkileri içinde bulunan çok az bir kesim dışında, tüm toplumsal kesimleri almalıyız: onlara giderek; içinde bulunduktan durumun yanlışlığını, bunun kendi ulusal ve sınıfsal çıkarlarına hizmet etmediğini, kendilerinin düşmanın çıkartan için nasıl bir alet haline getirilmiş olduklarını anlatmalıyız; bilinçsizliklerinin, örgütsüz lüklerinin ve siyasal geriliklerinin nelere yol açtığını belirtmeliyiz. Bütün bu çalışmalar başarıyla yapıldığında, tüm bu toplumsal kesimlerden canlı bir destek bulunabileceği açıktır.

işçi sınıfı içine gidildiğinde, sömürge bir ülkenin en devrimci sınıfı olarak, bırakalım sosyal hakları, insanlık hakkı anı ve yerinden yurdundan uzaklaştırılmış bir güç olarak büyük bir destek bulunabileceği, ulusal kurtuluş mücadelesinde en devrimci eylemi yürütecek önderler çıkarılacağı açıkça ortadadır.

Yine gençlik kesimi, herseyden mahrum edilmişliğin verdiği eziklik ve kinle kısa bir devrimci çalışma yapıldığında ulusal kurtuluş süreci içine en hızlı çekilebilecek kesimlerden birisidir. Kendi topraklarında işsiz bırakılan, bilinçten ve maddi gereksinimlerinden yoksun olan köylülük, tekelciliğin egemen olduğu bu dönemde daha da zorlaşan durumu sonucunda devrimci siyasete, bilinç ve örgütlenmeye son derece açıktır. Hele hele yoksul köylülük, eskiyi aşmak için adeta bir kurtarıcı beklemektedir. Kendi öz ideolojisi doğrultusunda tarihi eyleme kalkan işçi sınıfına yakınlığı nedeniyle, bu kesimin, devrimci eyleme ve ulusal kurtuluş mücadelesi içine çekilmesi hiç de zor olmayacaktır. Bunlar dışında zengin köylülük bile bugünkü gelişmeler karşısında, kredi bulamadığı, toprağını rahatça izleyemediği ve ürününü yok pahasına elinden kaptırdığı için zor ve rahatsız bir durumdadır. Bunların da şu veya bu oranda yurtsever mücadeleye destek olmaları mümkündür. Bugün durumu en çok sıkışan kesimlerden birisi de kent küçük-burjuvazi sınıfidır. Eğer düşmanın propagandasının, sömürgeci burjuva kültürünün ve asimilasyonun üzerlerindeki etkileri devrimci bir propaganda ile giderilirse, bu kesiminde ulusal kurtuluş mücadelesine kazanılması zor olmayacaktır. Bu kesimin, geçmişteki durumundan farklı olarak, sömürgeci-faşist yönetimle açık çelişkisi geliştiğinden, çoğunluğunun devrime hizmet etmesi mümkün olacaktır. Hele hele Türkiye proletaryası ve halkı ile ortak bir mücadele platformu içine girildiğinde, asimile

edilmiş kesimlerin bu yapılan, mücadele için engel olmak yerine daha yararlı hizmetler yapabilecektir. Bunlar dışında geriye kalacak olan, bugün düşmanın açık olarak beslediği bir avuç hain, ajandır. Ve bunlar, Kürdistan toplumu içinde çok küçük bir yüzdeyi oluşturur; bir avuç olmaktan öteye geçmez. Bu bir avuç ajan dışında tüm toplumsal sınıf ve tabakaların, doğru bir bilinçlendirme ve siyasallaştırma faaliyeti ile ulusal kurtuluş sürecine çekilmesi mümkündür ve gereklidir. Bilimin bize öğrettiği şey, bunun başarılabilirliği. Yani ne mevcut durgunluk, ne de örgütsüzlük bunu engelleyebilir. Toplumun İçinde bulunduğu dayanılmaz yaşantı, işsizlik, hergün artan pahalılık, yokluk, baskı, işkence, katliam, kitleleri devrimci mücadele için şenderece açık tutmaktadır. Ve böyle bir mücadelenin başarılı sonuçlar alabileceği ortadadır. Bu, sadece Kürdistan'da değil, Türkiye'de de böyledir. İşbirlikçi-tekelciliğin gelişmesiyle birlikte sosyal ayrışma hızlanmış, tekelcilik ile çelişki içinde olan çeşitli sınıf ya da tabakalar ortaya çıkmıştır. Hele hele siyasal aygıtın faşizme varması, işbirlikçi-tekelci burjuvaziyle geçmişte uzlaşmaya çalışan bazı güçlerin bu eğilimini terketmesine yol açmıştır. Elbette yine orta ve küçük-burju-vazinin sağ bir kesimi olacak ve tekelcilikle uzlaşma arayacaktır, ama daha geniş kesimlerinin tekelcilikle derin çelişkiye gireceği ve devrimci saflara kayacağı açıktır. Bu durumun, Türkiye'de yapılacak devrimci siyasal çalışmaları hem muhteva ve hem de niçelik olarak hayli zenginleştirdiği; ortaya çıkan gelişmelerin, işçi sınıfının diğer toplumsal kesimlere önderlik edebilme koşullarını daha da olgunlaştırdığı ortadadır. Kitlelerin basit ekonomik gereksinimlerinden yola çıkarak, özellikle kırdaki düşük ürün politikası ve kentte ise işçi sınıfının grev ve sendikal haklarının engellenmesi uygulamalarından yararlanarak geniş bir kitle faaliyeti geliştirmek, ve bu faaliyetleri devrimci mücadele yöntemleri ile hızlandırmak zor olmayacaktır.

Türkiye'de devrimci siyasal çalışma ve örgütlenme için koşulların sürekli olgunlaştığı dikkate alınarak, önümüzdeki dönemde, özellikle iki hatalı eğilimin bu süreci tehdit etmek isteyebileceği açıkça görülmelidir. Herseyden önce, küçük-burjuva reformizminin sağ bir anlayışla demokrasi mücadelesini gerçek anlamından saptırma tehlikesi vardır. Gerçi; faşist cuntanın "demokrasiye dönüş programı" bunun için fazla bir zemin bırakmamaktadır; ama yine de onlar, çeşitli yollarla deneyerek, kitlelerin engin devrimci potansiyelini böyle bir "programın" hammaddesi haline getirmek için çalışma cüretini gösterebilirler.

Olmayan bir parlamento adına seçim hesaplarını, hummalı bir biçimde şimdiden geliştirebilirler. Çeşitli örgütler biçiminde ortaya çıkan bu eğilim, siyasal mücadelenin kapsamını son derece dar tutarak, mücadele arenasını sadece parlamentoyu, mücadele yöntemi olarak seçimleri ve ağırlıklı kitle olarak da işçi sınıfını görecektir. Bunlar, faşizme karşı dikilmesi gereken tüm halk sınıf ve tabakalarını bir kenara bırakarak, "sınıfa, sınıfa" ya da "fabrikalara, fabrikalara" diye basbas bağırıp kendi &ağ anlayışlarını oportünistliklerini bu sloganlar altında gizlemek isteyeceklerdir. Halbuki, günümüzde devrimci kitle hareketi, işçi sınıfının çeperini çok çok aşmış bir durumdadır, ortada işçi sınıfının önderliğinde birçok sınıf ve tabakanın örgütlenmesi sorunu vardır. Ve işçi sınıfının köylülük ve küçük-burjuvazinin diğer kesimleriyle olan bağları göz önüne getirilirse, sadece bir kesime ağırlık vermenin, geçmişte olduğu gibi yalnızca sendikal örgütlenmeyi dikkate almanın çok sağ bir anlayış olacağı, tam bir reformist, pasifist çalışma tarzı olacağı, hele bir de bu çalışma yönünü parlamentoya çevirir ve sadece seçim yöntemini kullanırsa, bunun, 65-70 ve 75-80'lerde yapılan ve büyük

zararlara yol açan aynı yanlış çalışma türü olacağı son derece açıktır. Şimdiden bazı güçleri "suçlamak" istemiyoruz, ama özellikle geçmişte reformistlikleriyle ün yapmış olan grupların, önümüzdeki dönemde de, miraslarına yakışır bir tarzda bu işe devam edecekleri, keskin "sol" gibi gözüken bazı grupların da bu kervana katılacakları anlaşılmaktadır. Bunu net bir biçimde ortaya koymasalar da, özellikle sloganlarına, çalışma tarzlarına ve örgütsel anlayışlarına bakılırsa, birçok grubun önümüzdeki dönemde bu biçimde hazırlandığı görülebilir. Bu nedenle, Türkiye'nin demokrasi mücadelesi içinde sağ bir anlayışın gelişebilmesi tehlikesi vardır. Şimdiden sert bir eleştiriye girmeden ve politik dostluk temelinde ilişki kurabilmeyi gözardı etmeden, bu sağ anlayışın eleştirisini yapmanın, onun uzlaşmacı karakterini açığa çıkarmanın, dolayısıyla devrimci mücadele saflarından tecritini sağlamanın önemli bir devrimci görev olduğunu söylemekle yetiniyoruz.

İkinci hatalı eğilim olarak, kitleler içindeki siyasal çalışmaya dayanmayan bireysel terörcü çıkışlar da olabilir. Fakat karşı-devrimin faşist diktatörlük biçiminde örgütlenmesi, bu tür anlayışların artık fazla gelişemeyeceğini göstermektedir. Devletin eski "boşluklarını" kapatmış olduğu ve bu tür çıkışların halledeceği bir şeyin kalmamış bulunduğu bu ortamda, bireysel terörcü yöntemlerin kitleler içinde yankı bulması artık mümkün değildir. Bu açıdan, geçmişte bu tür şiddet uygulama yanlı ağır basan grupların, doğru devrimci şiddet anlayışına yönelmeleri, devrimci özveriyi bu biçimde kullanmaları gerekir. Türkiye koşullarında, devrimci-demokratik mücadelenin basit biçimlerinden yola çıkarak devrimci siyasal mücadeleye ulaşılması, kitlelerin siyasal eylemi temelinde siyasal ve silahlı şiddetin geliştirilmesi, devrimci şiddetin kitlelerin örgütlenmesi ve eyleme kaldırılmasının bir yöntemi olarak kullanılması ve bu temelde silahlı mücadeleyle sürdürülen yüksek siyasal mücadele seviyesine varılması, devrimci siyasal çalışmanın en doğru hattı olacaktır. Yani silahlı mücadele, belli bir siyasal ve pratik hazırlığa dayandığı, kitleler içindeki siyasal çalışma üzerinde yükseldiği, kitlelerin siyasal eyleminin ve örgütlenmesinin geliştirilmesine ve korunmasına hizmet ettiği zaman devrimci bir rol oynayacaktır.

Türkiye koşulları için belirlediğimiz her iki hatalı eğilimin de Kürdistan somutunda uygulanma alanı bulabilmesi ve devrimci çalışma açısından ciddi bir tehlike oluşturabilmesi fazla mümkün değildir. Kürdistan'ın coğrafya yapısının ve mevcut objektif koşullarının devrimci mücadele için uygun olması, dayanılmaz yaşam koşulları içinde bulunan kitlelere devrimci yöntem dışındaki yöntemlerin verecek hiçbir şeyin bulunmaması Kürdistan ulusal kurtuluş çizgisinin güçlü olması gibi etmenler, reformist çizginin ülkemizde ciddi bir gelişme sağlamasına olanak tanımamaktadır. Yine düşmanın uzlaşma çizgisine prim vermemesi, reformist bir Kürt hareketinin varlığını ve gelişmesini kabul etmemesi; onu da şimdiki durumda devrimci hareketle aynı kefeyle koyarak yaşama hakkı tanımaması gibi etmenler de reformizmin gelişme şansını azaltmaktadır.

Türk sömürgecileri, geçmişte olduğu gibi bugünde sert baskı uygulamalarıyla ulusal imhayı tamamlamak ve Kürdistan sorununu bu biçimde "çözmek" istemektedirler. Bu, Kürdistan'da reformizmin gelişmeyişi düşmandan kaynaklanan yanıdır. Öte yandan Kürdistan halk kitleleri de, reformist yöntemlere itibar etmemekte ve bu yöntemlerle kurtulacaklarına inanmamaktadırlar. Bu nedenledir ki, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinde küçük-burjuva reformizmi fazla gelişme olanağı bulamayacaktır. Bunlar, ya devrimci yöntemlere yönelecekler ve böylece devrimci küçük-burjuva hareketi

olacaklar, ya da buna yönetmezlerse, eriyip gideceklerdir. Bunları bekleyen başka bir gelecek yoktur. Geçmişte "dernek kuralım", "parlamentoya, seçime katılalım" dediler, ama bugün bunların hiç birisi yoktur. Yine geçmişte "Güney Kürdistan'da aki ya da Doğu Kürdistan'daki hareketi bekleyelim ve o temelde bir şeyler yapalım" dediler, ama bunlardan da ciddi hiç bir sonuç alamadılar. Artık tüm bunların katıksız bir reformizm olduğu ve Kuzey-Batı Kürdistan için hiç bir işe yaramadığı, aklı başında hiç kimsenin bunlara itibar etmediği açıkça ortaya çıkmıştır. Eskiden bu tür safsatalara inandırmış oldukları bazı saf çevreleri, önümüzdeki dönemde aynı şeylere inandırabilmeleri çok zordur. Kürdistan'da siyasal mücadeleye sağdan yaklaşım tarzları yankı bulamayacaktır. Bu güçler, siyasal çalışmanın bir biçimi olarak, Kürdistan halkına, parlamentoya ve seçimlere katılmayı artık kolay kolay öneremeyeceklerdir. Çünkü somut gerçekler, açık savaş dayatmıştır. Ayaklanma ya da halk savaşı Önermeleri halinde ise bunlara hazırlanmaları ve bu işi nasıl yapacaklarını açıklamaları gerekmektedir. Ancak, şimdiye kadar böyle bir şeylerinin olmadığı açıktır. Asgari düzeyde bir hazırlığa yönelmeleri bile son derece iyi bir şeydir. Bu, onların küçük-burjuva reform izminden yine k üç ü k-burjuvaca da olsa devrimciliğe yönelmeleri demektir. Ama eğer böyle bir yönelim içine girmezlerse, Kürdistan'da gelişen devrimci ulusal kurtuluşçuluk karşısında siyasal alanda soyutlanacakları ve kaçınılmaz sonuçlarını yaşayacaktan kesindir.

Kürdistan koşullarında siyasal çalışmadan kopuk bireysel terörcü yöntemleri yaşatacak olanaklar son derece zayıftır. Şiddet; sömürgecilerin de hemen karşılık verdiği bir olgu haline gelmiştir. Bu nedenle Kürdistan'da uygulanacak şiddet, ya devrime hizmet eder, ya da düşmanın kullandığı milisliğe ve karşı-devrimci çeteliğe dönüşür. Bizde eski eşkiyalığın yol açtığı bir durum da budur ve düşman onların bir kısmını bugün kullanabilmektedir. Şiddetin böyle devrimci olmayan amaçlarla hırsızlık soygunculuk, halka zarar verme biçiminde kullanılmasının teşhiri artık kolayca yapılabilecektir. Bu tür şiddet uygulamasının devrimci harekette yansıma bulamayacağı ve halk kitlelerinin de buna prim vermeyeceği, bu biçimin olsa olsa ya düşmanın bizzat örgütlediği faaliyetler, ya da düşmanla hızla uzlaşma durumunda olan serserilerin, eşkiyaların bir hareketi olabileceği açıktır. Buna karşılık, Kürdistan'da gelişecek olanın ancak devrimci şiddet olacağı, devrimci siyasal çalışma temelinde gelişecek devrimci şiddetin bu temeli daha da geliştirilip koruyacağı, kitlelerin siyasal ve silahlı ordulaşmasının bu yöntemle yaratılacağı, Kürdistan koşullarının bu biçim için son derece olgun olduğu bilinen bir gerçektir. Ve böyle bir mücadelenin Kürdistan halkının siyasal birliğini yaratacağı, bu birlik temelinde mücadelenin daha da yükseleceği yine bilinen bir olgudur.

Kurtuluş mücadelesinde kitlelerin örgütlü siyasal birliğine cephe denildiğini herkes bilir. Kürdistan ve Kürdistan'da verilen mücadelenin bugünkü biçimi olan ulusal kurtuluş mücadelesi söz konusu edildiğinde bunun bir Ulusal Kurtuluş Cephesi olacağı açıktır. Kürdistan koşullarında böyle bir cephenin dayanacağı temel güç işçi-köylü ittifakıdır; işçi sınıfı ideolojik ve politik hareketiyle daha çok önder rolünü oynarken, özellikle bel kemiğini yoksul köylülüğün oluşturduğu tüm köylülük de silahlı mücadelenin dayanacağı temel güçtür. Şüphesiz bu temelde kent küçük-burjuvazisinin ve diğer yurtsever kesimlerin de cepheye katılmaları kaçınılmazdır. Özellikle tartışma yapılmak istenen bir konu, Kuzey-Batı Kürdistan'da cephenin tek bir örgüt tarafından mı, yoksa çeşitli Örgütlerin katılımıyla mı yaratılacağıdır? Aslında bu konu, öyle sanıldığı kadar önemli bir konu değildir. Gerçekte önemli olan şey, cephenin, Kürdistan halkının çıkarlarını tam yansıtan bir program temelinde geliştirilebilmesi ve halk kitlelerini kendi

içinde birleştirebilmesidir. Bunu, bir örgütün ya da birkaç örgütün geliştirmiş olması o kadar önem arzetmez. Eğer çeşitli örgütler, bu meseleyi böyle doğru ve kapsamlı ele alıp birlikte geliştirir ve çeşitli yurtsever kesimler kendi temsilcileriyle cepheye katılırlarsa, elbette bu çok iyi bir şey olur. Ama, çeşitli örgütler meseleye doğru sahip çıkmazlarsa, proletarya hareketinin yalnız başına böyle bir cephe yaratması da zor olmayacaktır. Kuzey-Batı Kürdistan'da yaratılacak olan ulusal kurtuluş cephesinin, çeşitli alanlarda geliştireceği ilişki ve ittifakları olacaktır. Her şeyden önce, Türkiye'nin anti-faşist devrimci-demokratik hareketiyle İttifakım ve cephesini geliştirmek durumundadır. Türkiye'deki devrimci-demokratik hareketle ortaklaşa bir iktidar savaşımı yürütmek, Kürdistan devrimi ile Türkiye devriminin zamandaşlığını sağlamak, buna hem Kürdistan ve hem de Türkiye devrimi açısından özen göstermek gibi bir sorunu vardır. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi, eğer Türkiye devrimci hareketinin gelişmesinde etkili bir güç olursa, Türkiye halkının faşizme karşı dikilmesinde önemli görevler yaparsa, bu, çok olumlu bir şey olur.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin geliştirilip zafere götürülmesinde, dışa yönelik stratejik yaklaşım şöyle olmalıdır Her-şeyden önce, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, Kürdistan halkının öz gücüne dayalı olarak, hangi şart altında ve ne pahasına olursa olsun mutlaka geliştirilmelidir. Bundan asla taviz verilmemeli, ama bunun geliştirilip sağlamlaştırılması içinde, başta Türkiye olmak üzere, Kürdistan'ın diğer parçalarında ve Ortadoğu'da devrimci mücadelelerin gelişmesine özen gösterilmelidir. Çünkü öz-gücün gelişmesi, bu müttefik güçlerin gelişmesine yakından bağlıdır. Özellikle Türkiye devrimci mücadelesinin stratejik düzeye varan müttefik olma durumu dikkate alınır, bu alanda yapılacak çalışmaların önemi açıkça görülür. Bu çalışmalar, özgücün gelişmesini engellemez; tersine onu daha da pekiştirir. Ama tüm bunlara rağmen, eğer Türkiye devrimci-demokratik cephesi kendi iç sorunları nedeniyle gelişmezse bu koşullarda da Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi mücadelesini sürdürmeye devam etmelidir. Hatta Türkiye kapkaranlık bir faşist ortam içinde kalsa bile, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi, gelişmesini zafere kadar sürdürmeli; bu durum istisnâ birolay ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi açısından çok zor bir yol da olsa, böyle bir yolu da göz önüne getirerek, buna uygun bir çalışma ve mücadele tarzını esas almalıdır. Yine Kuzey-Ban Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi, Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ulusal hareketlerle bağlantıların] geliştirebilmeli, çeşitli düzeylerde dayanışma ve koordinasyon biçimleri yaratabilmelidir. Ulusal kurtuluş hareketinin esaslan temelinde birlikler oluşturabilmeli, onlardan gelebilecek olumsuzluktan böylece aşabilmeli ve bu yöndeki sorunun böylece giderebilmelidir. Gerek Ortadoğu'daki ulusal kurtuluş hareketleriyle, ve gerekse sosyalist ülkeler, ulusal kurtuluş ve İlerici-demokratik hareketlerle ittifak içinde olabilmelidir. Yine elbetteki hem emperyalist kamp içindeki çelişkilerden ve hem de Türk burjuvazisi içindeki çelişkilerden yararlanabilmelidir. Bütün bunların genelde siyasal çalışmanın kapsamını oluşturduğu, ulusal kurtuluş cephesinin bunun biçimlenişi olduğu, bütün bu çalışmaların merkezinde ise öncü bir çekirdeğin, örgütün bulunduğu, bu çekirdeğin ancak böyle bir çalışma içinde gelişeceği ve örgütlenmesini sağlamlaştıracağı ortadadır.

Kuzey-Batı Kürdistan'da devrimci mücadelenin zafer kazanması, ulusal kurtuluş cephesini nereye götürür? Kürdistan şartlarında ayn bir devlete mi, yoksa Türkiye ile bir halk cumhuriyetleri birliğine mi; ya da Kürdistan genelinde bağımsız, birleşik bir siyasal çalışma içine mi, yoksa kendi devletini geliştirme doğrultusuna mı? Bütün bunlar,

aslında devrimin zaferinden sonra önemi olacak sorunlardır. Ve çözümü ise, esas olarak devrimci mücadelenin gelişim seyri ile proletarya ve halkın devrimci çıkarlarının yönü belirleyecektir. Şimdiden bilinmesi ve dikkat edilmesi gereken esas husus, Kuzey-Batı Kürdistan'daki devrimci siyasal faaliyetin, Türkiye'deki devrimci çalışmalar ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki gelişmelerle asgarî düzeyde de olsa bir paralellik içinde geliştirilmesi, ve eğer bu alanlardaki gelişmeler olumlu ve yeterli olmazsa, işte o zaman bütünüyle özgücüne dayanarak sonuç almak için çalışılmasıdır. Ama, Türk burjuvazisinin Kürdistan'da işi bitirildiğinde bunun Türkiye'de de tamamlanmasının zor olmayacağı, Ku-zey-Batı Kürdistan'ı kazanan bir ulusal kurtuluş hareketinin tüm Kürdistan'ı da kolaylıkla kazanabileceği, bu temelde hem ulusal birliğin ve hem de, başta Türkiye halkı olmak üzere bölge halklarıyla bağımsızlık, özgürlük ve sosyalizme giden yolda bir enternasyona-list dayanışmasının gerçekleştirileceği kesindir. Kuzey-Batı Kürdistan'ın, böylesi gelişmelerin sağlam bir kalesi olacağını şimdiden söylemek mümkündür.

Böyle ileri gelişmelere yol açacak olan Kürdistan'daki devrimci siyasal çalışmanın biçimleri konusunda, çeşitli biçimlerden ve bunların bileşiminden söz etmek gerekir. En temel olarak şunu belirtebiliriz ki, ulusal kurtuluş, ulusal devrimci bir savaş verilmeden gerçekleştirilemez. Ulusal kurtuluş siyasetinin belli bir gelişmeden sonra mutlaka bir ulusal kurtuluş savaşına varacağı, ulusal kurtuluş çizgisi içindeki tüm faaliyetlerin -en basit bilinçlendirme faaliyetlerinden yayın, örgütlenme, silahlı mücadele, vb. faaliyetlere kadar hepsinin- Kürdistan halk kitlelerini bir halk savaşı sürecine getireceği, ve böyle bir savaş içine girilmeden Kürdistan halkının ulusal kurtuluşunun mümkün olmayacağı kesindir, ilkede açık ve seçik olarak belirtilmesi gereken ve bütün küçük-burjuva dogmaları karşısında söylenmesi gereken gerçek budur. Böylesi bir imha süreci yaşayan Kürdistan halkının, başka bir temel araçla, güçlü bir devrimci savaş vermeden başka bir temel eylemle kurtulmayacağı açıktır.

Özellikle bu noktada, yıllarca kitleleri aldatmaya çalışmış olan reformist küçük-burjuva milliyetçiliğini eleştirmek gerekir. Sormak gerekir onlara, yani daha düne kadar mücadele aracı olarak parlamentoyu, seçimleri, dernekçiliği gösterenlere: Hani nerededir sizleri kurtaracak olan o mücadele araçlarınız? Yoksa, kurtuluş aracı olarak seçtiğini; şeylere sahip çıkamadınız mı? Bu sorular karşısında onların susmayı tercih edecekleri açıktır. Ama biz, sorumuzu bugün de sormaya devam edeceğiz: Mademki Kürdistan adına yola çıkıyorsunuz o halde Kürdistan halkını neyle, hangi temel mücadele biçimi ile kurtuluşa götüreceksiniz? Başka çareleri kalmadığı İçin, İnanmasalar ve dillerinin ucuyla da söyleyecek olsalar, "halk savaşı" ya da "ayaklanma" ile diyeceklerdir. O zaman da biz onlara geçmişte devrimci şiddete yağırdıktan küfürlerin nedenini ve bugün böyle bir savaş için nerede ve nasıl bir hazırlık yaptıklarını açıklamalarını isteyeceğiz. Böyle bir açıklamanın bize karşı değil, ama halk kitlelerine karşı mutlaka yapılması gerektiğini söylüyoruz.

Siyasal bir güç olduğunu ve siyasal mücadele yürüttüğünü söyleyenler; bunun biçimleri ve araçları konusunda da açık olmak zorundadırlar. Yöntem siz ve araçsız hiçbir şey başarılamaz. Bu konuda bazı güçler, eğer geçmişte açık olmadıysa, önümüzdeki dönemde mutlaka açık olmalıdırlar. Biz, daha ideolojik bir eğilim olarak ortaya çıktığımızdan beri, ulusal kurtuluş siyasetinin belli gelişmelerden sonra mutlaka bir halk savaşıma yol açacağını, her türlü siyasal çalışmanın, örgütlenmenin ve pratik mücadelenin boy ve bir gelişmeye hizmet etmesi gerektiğini söylüyoruz. Kitlelerin en

basit gereksinimlerinden, kin ve öfkelerinden yola çıkılarak geliştirilecek olan yürüyüş, protesto, bildiri, broşür, yayın faaliyetlerinden silahlı mücadele faaliyetlerine kadar tüm bu mücadele biçimlerinin giderek bir halk savaşına dönüşeceğim, eğer böyle bir gelişme olmazsa, o zaman yürütülen ulusal kurtuluş siyasetinde ya da bu siyasetin pratiğe uygulanmasında hataların aranması gerektiğini belirtiyoruz. Kısaca, ulusal kurtuluş devriminin temel mücadele biçiminin uzun süreli halk savaşı yöntemi olduğunu, ulusal kurtuluş cephesinin program amaçlarını gerçekleştirebilmesinin, halkın siyasal birliğini yaratabilmesinin ve zafere gidebilmesinin temelde böyle bir mücadele biçimi ile mümkün olacağım, diğer tüm çalışma ve mücadele biçimlerinin buna hizmet etmesi gerektiğini, temel devrimci bir ilke olarak Özenle vurguluyoruz.

Biz, Kürdistan devrimci savaşının stratejik ve taktik hattını, çeşitli özellik ve evrelerini başka bir yazıda geniş olarak ele almıştık. Genelde uzun vadeli bir savaş olacağını, stratejik savunma, stratejik denge ve stratejik saldırı aşamalarından oluşacağını, ama daha çok stratejik savunma aşamasını yaşayacağım, Türkiye'deki devrimci gelişmeye bağlı olarak stratejik denge aşamasında zafere ulaşabileceğini belirtmiştik. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Savaşının ağırlıklı olarak stratejik savunma evresini yaşayacağı, halkın siyasal birliğinin, devrimci militan birliğinin bu evrede sağlanacağı, esas olarak bu evrenin savaş biçimi olan gerilla savaşının buna hizmet edeceği ve böyle gelişmelere yol açacağı açıktır. Kürdistan'da siyasal mücadelenin böyle şiddetli bir biçime, silahlı savaş biçimine dönüşmesi kaçınılmazdır. Böyle bir savaşın ilk evresinde halkın bilinçlenmesinin, örgütlenmesinin ve devrimci militan birliğinin gelişeceği, bu temelde halkın siyasal ve silahlı ordulaşması ortaya çıkarak stratejik denge dönemine geçileceği, bu dönemde yürütülecek olan dişe diş bir savaşla Türkiye'deki devrimci mücadelenin de bir savaş düzeyine yükseltilebileceği ve buna son derece büyük kolaylıklar sağlanabileceği, böyle bir gelişme, yani Türkiye'de devrimci bir savaş ve ayaklanma ortaya çıkarsa zafer kazanılacağı açıktır. Eğer Türkiye'de böyle güçlü bir gelişme olmazsa, o zaman denge döneminde kendini geliştiren Kürdistan devrimci savaşının, düşmana karşı siyasal üstünlüğe dayanarak bir askeri dengeye ulaşabileceği, uluslararası müttefikleriyle ilişki ve dayanışmasının artmasına bağlı olarak, giderek askeri bir üstünlüğünün de oluşabileceği, Türkiye'deki devrimci mücadele geliştikçe ve düşman ordusundaki bölünme arttıkça -ki, stratejik denge döneminde bu gelişecektir- askeri üstünlüğe ulaşmanın zor olmayacağı, direkt bir ABD müdahalesi halinde bile askeri üstünlüğe ulaşmış olan Kürdistan devrimci savaşının gelişmesinin Türkiye devrimci mücadelesiyle ve uluslararası desteklerin artmasıyla hızlanabileceği ve bunun sağlanmasında Kiirdis-tan'm öz olanaklarının büyük bir rol oynayacağı, böylece kurtuluş mücadelesinin zafere gidebilmesinin mümkün olacağı açıktır. Bu evrelerin daha çok askeri çalışma evreleri olacağı, ordu örgütlenmesinin, hareketli ve mevzi savaşların önem kazanacağı ortadadır.

Kürdistan'daki devrimci siyasal çalışmaların başlangıcı, gelişmesi, kapsamı ve sonucu böyle özetlenebilir. Başlangıçtaki basit çalışma biçimlerinden, ileriki dönemin karmaşık ve daha çok askeri nitelikteki çalışma ve örgütlenme biçimlerine ulaşma, kısaca böyle açıklanabilir. Ve başka bir yöntemle de, kitlelerin siyasal örgütlenmesini, birliğini ve bu temelde ulusal kurtuluş mücadelesinin zaferini sağlamak mümkün değildir. Bütün bu ağır ve soylu görevleri ise, ancak ileriye doğru bir biçimde aydınlatabilen, sağlam bir örgütlenmesi ve yönetim gücü olan bir proletarya partisi önderliğinin başarması mümkündür.

c)- Örgütsel Çalışmanın Niteliği

Yüzyıllardan beri yabancı egemenlik altında ve geri toplumsal yapı içinde yaşayan Kürdistan'da, hemen hiçbir siyasal ve askeri örgütlenmenin gelişemediğini; korkunç bir örgütsüzlük durumunun yaşandığını, daha önce belirtmiştik. Ve her türlü örgütlenme girişiminin, en azgın ve en gerici zor uygulamaları ile barbarca ezilmiş olduğunu siyasal örgütlenmenin böylece engellendiğini ve daha da ileri gidilerek toplumsal ve ulussosyal-sovenal yapının dağıtılıp yok edilmek İstendiğini en geniş bir biçimde açıklamıştık. Bu korkunç örgütsüzlük durumunu örgütlülüğe dönüştürebilecek, ulusal ve toplumsal varlığı yok edilmek istenen bir toplumda ulusal, siyasal ve diğer tüm alanlarda örgütlenmeyi yaratabilecek olan tek önder gücün ancak işçi sınıfı partisi olabileceğini, ve sadece böyle bir partinin bu görevleri hakkıyla ve başarıyla yerine getirebileceğini burada belirtebiliriz. Ancak işçi sınıfı partisi önderliği her türlü örgütlenmeyi yaratabilecektir; çünkü, tüm dünyada olduğu gibi Kürdistan'da da en devrimci sınıf proletaryadır; çünkü Kürdistan'ın hakim sınıfları en aşağılık işbirlikçilik ilişkileri içinde sadece kendi ailesel ve aşiretsel çıkarlarını korumaya çalışmaktadırlar, ve küçük-burjuvazi ise, buna yakın bir biçimde, sağa sola yamanmadan ayakta duramamakta, sömürgeciliğin "yasal sınırları" dışında ciddi bir örgütlenme ve eylem geliştirememektedir. Sadece işçi sınıfı partisi bu devrimci görevleri hakkıyla ve başarıyla yerine getirebilecektir; çünkü, çok ilerleri aydınlatma gücü ile, sağlam ve çelikten bir disipline dayanan örgütsel yapısıyla, tüm halk kesimlerini örgütlenme ve yönetme yeteneği ile ve en devrimci eylemi geliştirebilme özelliği ile ancak işçi sınıfı partisi, sömürgeci zor çemberini yırtmaya ve bağımsız bir ulusal kurtuluş hareketi geliştirmeye muktedirdir.

Kürdistan somutunda, genel olarak 1973'lerden sonra ve özel olarak da 1978'lerde Partimizin (PKK'nin) gerçekleştirdiği çıkış, böyle ağır ve ama onurlu bir sorumluluğu üstlenmeye aday tek devrimci çıkıştır. Bu başarılı çıkışın ardından şimdi gerekli olan, bu devrimci sorumluluğun üstlenilmesi ve devrimci önderliğin lâikiyle yerine getirilmesidir. Elbette bu, nitelikli bir teorik ve siyasal (aynı zamanda askeri) çalışma yanında, doğru ve nitelikli bir örgütsel çalışma, bugün bizde de hâlâ varlığını sürdüren çeşitli sorunların ve hastalıkların aşılacak, doğru, somuta uygun yöntemlerin geliştirilmesini, devrimci örgüt ilkelerinin uygulanmasını istemektedir. Bütün bunların açıklanmasını daha sonraya bırakarak, önce, Partimizin devrimci çıkışını hatalı bulan ve ona saldıran çeşitli güçlerin örgütsel çalışmadaki durumlarını, ya da gerçekte nasıl birer oportünist, reformist, sosyal-soven ve uzlaşmacı olduklarını kısaca görelim.

Mücadelenin teorik, politik ve pratik-ekonomik biçimleriyle örgütlenme arasında direkt bir bağlılık vardır. Çünkü örgütler, herhangi bir alanda ve herhangi bir mücadeleyi vermek için kurulurlar, ve bu nedenle, yürütülecek mücadelenin biçimi kurulacak örgütün biçimini belirler. Aynı şey, kapsam ve nitelik açısından da doğrudur, yani mücadelenin bu üç alanında ya da herhangi birinde yapılacak çalışmanın kapsamı ve niteliği bunu yapmak için kurulacak örgütün ve örgütsel çalışmanın kapsamını ve niteliğini ortaya çıkarır. Bunu bir parti için gene ile ştirirsek bir partinin yürüteceği teorik, politik ve pratik mücadelenin kapsamı ve niteliği, onun örgütlenmesinin kapsamını ve niteliğini belirler. Mücadeleyi sadece teorik ya da ekonomik alanda yürüten güçler, siyasal mücadele yürütemezler ve siyasal bir örgüt olamazlar. Eğer bu, bir sınıf adına yapılıyor ise, o sınıfın kurtuluşu için doğru ve yeterli bir mücadele yürütmemek, mücadelenin kapsamını son derece daraltmak, o sınıfın nihai çıkarlarını bir bütün olarak savunamamak demektir. Yine siyasal mücadele yürüten güçler, adına

hareket ettikleri sınıfın çıkar-larını bir bütün olarak yansıtan ve kapsayan doğru bir siyasal çizgi belirleyemez ya da siyasal çalışmanın kapsamını dar tutarlarsa, doğru bir örgütsel çizgi ortaya çıkaramaz, sağlam ve kalıcı örgütler kuramaz, örgüt olarak gelişemez, nitelikli ve geniş kapsamlı bir örgütsel çalışma yapamazlar. Bütün bunları, şimdiye dek Kürdistan'da bir örgüt olmaya çalışmış olan sosyal-şoven ve reformist-mi 11 İye iç i eğilimlerin, neden ciddi gelişmelere yol açan örgütler haline gelemediklerini, gerçek durumlarının ne olduğunu daha iyi görebilmek için yazmak zorunda kaldık. Çünkü, hem sosyal-şoven eğilimler ve hem de reformist-milliyetçi eğilimler; sözde Kürdistan işçi sınıfı adına (veya "misak-ı milli" sınırlan içindeki işçi sınıfı adına) hareket etmişlerse de, Kürdistan proletaryasının çıkarlarını dile getiren doğru ve yeterli bir siyasal program ortaya çıkaramamışlar, doğru bir siyasal mücadele çizgisi izleyememişler, siyasal çalışmanın kapsamını doğru belirleyememişler, sosyal-şoven eğilimler Kürdistan proletaryasının asgari düzeydeki amaçlarını gerçekte tümünden inkâr ederken, göremezken ya da görmek istemezken, reformist-milliyetçi eğilimler de Kürdistan'daki siyasal mücadeleyi hep ekonomik ya da "burjuva demokratik" düzeye düşürmek ve bu düzeyde ele almak İstemişlerdir. Bütün bunların sonucu olarak, her iki eğilim de, doğru bir örgüt çizgisi izleyememiş, siyasal örgütlenmeyi kitlelerin ekonomik mücadelesi için kurulan sendikal ve demekçi düzeye düşürmüş, devrimciler örgütü ile kitle örgütlerini birikirine karıştırmış, örgütsel alanda amatörlüğü, darlığı ve oportünizmi aşamamış, ve bu nedenlerle ciddi siyasal örgütler haline gelememiştir.

Partimizin ideolojik bir eğilim olarak ortaya çıktığı, teorik çalışma yapıp ideolojik mücadele yürüttüğü döneme kadar, elli yılı aşkın bir süreyi kapsayan tarih boyunca Türkiye işçi sınıfı adına hareket eden güçlerin (bazı istisnalar dışında) hepsi, Kürdistan'ın yok sayılması, inkâr edilmesi temelinde yola çıkmışlar, Kürdistan ulusal sorununu görmezlikten gelmişler, ve bunun sonucu olarak da tam bir sosyal-şovenizm sergilemişlerdir. Diğer önemli nedenleriyle birlikte önemli bir neden olarak da sosyal-şovenizmin varlığı, o dönemler boyunca Türkiye proletaryası için doğru bir siyasal programın, doğru bir siyasal mücadele çizgisinin, doğru bir siyasal çalışmanın ortaya çıkarılamamasına ve bu nedenle doğru bir örgütsel çalışma yapılamayarak, proletaryanın devrimci partisinin yaratılamamasına yol açmıştır. Sömürge ve ezilen ulus sorunu karşısında içine düşülen sosyal-şovenizm, ana ülke proletarya hareketi için tam bir oportünizm demektir. Bu gerçek, Türkiye sosyalist hareketi tarihinde de defalarca sınanmıştır. Sosyal-şoven anlayışın sahipleri, Kürdistan halkına ideolojik, politik, pratik ve örgütsel alanlarda bir şey kazandıramadıkları gibi, Türkiye proletaryasının devrim mücadelesine de zarar vermişlerdir. Bundan da öteye, Kürdistan halkının en ileri beyinleri üzerinde (burjuvazinin yaptığına ek olarak) ulusal inkarcılığı ince bir tarzda geliştirmişler, Kürdistan halkı adına örgütlenmesi ve ona doğru bir temelde sahip çıkması gereken güçlere bu bilinci vermeyerek ya da bundan alıkoyarak önemli zararlar vermişlerdir. Bu anlayışın doğru olduğunu ve o dönemlerde başarılı devrimci pratiğin sergilendiğini, aklı başında hiçbir kimse savunamaz.

Kürdistan proletaryasının öncü müfrezesi olarak Partimizin ideolojik, politik ve örgütsel yapısına kavuşmaya başladığı 1977-78'ler döneminde, Türkiye proletaryası adına hareket eden gruplar, bu gelişmeler karşısında zorlandıktan için Kürdistan sorununu ele almaya, anlayışta ciddi bir değişiklik olmamakla birlikte, örgütsel alanda Kürdistan'ın inkârından Kürdistan adına seksiyonlara geçmeye başlamışlardır. Şimdi ise, üstten bağlı olmakla birlikte bu seksiyonların partileştirilmesi eğilimi ortaya çıkmaktadır. Elbette bunlar,

eskiye göre olumlu gelişmedir; ama Marksizm-Leninizme göre doğru ve yeterli bir gelişme sayılamaz. Bazı gruplara örgüt ya da parti adı vermek ve Kürdistan proletaryasının öncüsü olduğunu söylemek, eğer Kürdistan proletaryasının önündeki devrim aşaması doğru bir biçimde belirlenmezse; Kürdistan Ulusal Kurtuluş Devrimi İçin doğru bir program ortaya çıkarılmazsa, bu devrimin stratejik ve taktik çizgisi açıklanmazsa ve bütün bunların bir ifadesi olarak doğru bir politik ve pratik mücadele içine yönelinmezse; pek fazla bir anlam ifade etmeyecektir.

Artık hiçbir güç, Kürdistan'daki ulusal kurtuluşçu gelişme ve bunda proletarya önderliğini sağlamış olan PKK'nin varlığı karşısında kayıtsız kalamaz. Aslında ortaya çıkan devrimci gelişme, Kürdistan'daki devrim aşamasının ne olduğunu, Kürdistan'da doğru siyasa] çizginin ne olması gerektiğini, Kürdistan proletaryasının ideolojik, politik ve örgütsel hattının doğru biçiminin ne olduğunu, PKK'nin ve onun geliştirdiği mücadelenin şahsında açıkça göstermiştir. Türkiye proletaryasına karşı sorumlu devrimciliğin, bu gerçeği açık bir biçimde görmesi, Kürdistan proletaryasının bağımsız örgütlenmesine ve önderlik ettiği ulusal kurtuluş mücadelesine karşı saygılı olması, proletarya örgütüyle ve ulusal kurtuluş mücadelesiyle en ilerici düzeyde dayanışma, ittifak ve cephe içine girmesi gerekir. Türkiye proleter devrimciliği için en doğru ve onu sosyal-şovenizmden kurtaracak en doğru yaklaşım da budur. En doğru yaklaşım budur, çünkü, Kürdistan proletaryasının Öncü örgütüne kavuşması ve ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesi, tüm dünya işçi sınıfı için büyük bir kazanç olmakla birlikte en çok da Türkiye proletaryasının ve halkının çıkarınadır; bu yaklaşım, marksizm-leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ile halkların kardeşliği düşüncesinin somuttaki en doğru ifadesidir. Ancak böyle bir yaklaşım, Türkiye devrimci-demokratik mücadelesinin gelişmesi ve Türkiye proletaryasının öncü müfrezesine kavuşmasının doğru ve sağlam temellerde gerçekleşmesini sağlayabilir. Önce yazdık, bir kez daha yineliyoruz: eğer ortada Kürdistan ulusal gerçekliği diye bir olgu varsa ve bu ulusun geleceğini kendisinin belirlemesi hakkı kabul ediliyorsa, bu ulus kendi ulusal örgütlenmesini yaratmadan bu hakkı nasıl kullanabilir ve kendi geleceğini nasıl belirleyebilir? Sömürge ya da ezilen bir ulusun (siyasal mücadele açısından her iki statü de aynıdır) en önde gelen görevi ve en demokratik hakkı ulusal kurtuluşunu sağlaması değil midir? Böyle bir ulusun proletaryası, kendi sınıf örgütünü yaratmadan ve ulusal kurtuluş mücadelesine önderlik etmeden ulusun ve toplumun hakim gücü nasıl olabilir? Kürdistan proletaryasının bağımsız partisinin örgütlenmesi ve Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş mücadelesi verilmesi kabul edilmedikçe, "Kürt ulusu kendi kaderini tayin hakkına sahiptir" ve "proletarya toplumun önder sınıfı olarak örgütlenmelidir" biçimindeki belirlemeler, içi boş birer kelime yığını olmaktan başka bir şey ifade edebilir mi?

Türkiye proleter devrime il için ve de sosyal-şovenizminin Kürdistan'a ili ş kin örgütsel alandaki yaklaşımları hakkında bu kısa açıklamayı yaptıktan sonra, şimdi de bizim reformist milliyetçilerimizin durumuna geçelim.

Ve hemen belirtelim ki, bu güçler, şimdiye kadar siyasal çalışmaların kapsamını çok dar tuttuğu İçin, ya da daha doğru olarak siyasal mücadele alanına geçemeyip kendilerini ekonomik-akademik mücadele sınırları içinde hapsettikleri İçin siyasal bir örgüt yaratma düzeyine ulaşamamışlar, daha çok ekonomik-akademik mücadele yürüten örgütler ve bunun da en basit biçimi olan dernekçilik düzeyinde kalmışlar, ve hiçbir dönemde sömürgecilğe karşı ciddi bir direniş içine girememişlerdir. En ağır sömürgecilik koşulların yaşandığı Kürdistan'da bir ulusal kurtuluş siyasetine sahip olmayan ve bu

siyasetin uygulanması olan bir ulusal kurtuluş mücadelesi İçine girmeyen, tersine *"Kürdistan 'a daha çok okul yol, daha çok eğitim olanağı, ana dilde eğilim"* gibi ekonomik-akademik amaçlar uğruna sömürgeci parlamentoculuk ve seçimcilik mücadelesi içine giren bir gücün, oluşturacağı örgütler de ancak "sömürgeci yasallık" içindeki dernekler olabilir. Ve bunlara da gerçek anlamda siyasal bir örgüt, bu örgütlerin mücadelesine de siyasal bir mücadele denilemez. Bugün kendilerine "sosyalist parti" vb. gibi adlar taksalar da, reformist-milliyetçilerimizin gerçek durumu budur. Ama Kürdistan'daki ağır sömürgeci baskı koşulları, siyasal mücadeleyi olduğu gibi ekonomik-akademik mücadeleyi de kesinlikle yasakladığı ve bu alanlardaki örgütlenmeyi tam bir gizlilik içine ittiğinden, bu güçler, kendi gerçek durumlarını bir yığın saf, dürüst ama bilinçsiz unsurdan gizleyebilmişler, ve kendilerini siyasal bir güçmüş gibi gösterebilmişlerdir. Çünkü, Kürdistan'daki ağır sömürgecilik koşulları ve her türlü özgürlüğün yasaklanmış olması siyasallaşmanın zayıf olduğu dönemlerde çoğunlukla siyasal mücadele ve siyasal örgütlenme ile ekonomik-akademik mücadele ve örgütlenmenin birbirine karıştırılmasına ol açmaktadır.

Kürdistan'ın bu koşullarında ilk defa Partimizin gerçekleştirdiği devrimci siyasal çıkış, Kürdistan'da siyasal mücadele ve siyasal örgütlenmenin ne demek olduğunu göstermiş ve küçük-burjuva reformistlerinin gerçek yüzlerini ve sahtekârlıklarını en bilinçsiz insanın bile görebileceği bir biçimde açıkça ortaya sermiştir. İşte bu nedenledir ki Partimiz, bu güçler tarafından en azgın ve en adî saldırılara uğramıştır. Fakat ancak bütün bu saldırılar ve Partimizin doğruyu başarmış olması mücadelemizde bize daha çok güç katmıştır ve katmaya devam ediyor. Gerçekler bu kadar açık olduğu için, biz burada bazı kısa açıklamalarla yetiniyoruz.

Gerçek durumları bu iken reformist-milliyetçilerimiz bugün kendilerine çeşidi adlar takmakta, "sosyalist parti" olduklarını söylemekte, hatta on, onbeş yıldan beridir bir siyasal parti olduklarını iddia etmektedirler. İş bir marksist-leninist parti olma temelinde ele alırsak, marksist-leninist partilerin nasıl doğduktan ve nasıl bir devrimci mücadele geliştirdikleri, Marksizm-Leninizmle biraz tanışıklığı olan herkes tarafından bilinir. Rusya'da Bolşevik Partisi, daha kuruluşunun 2-3. yılında 1905 Devrimi gibi bir mücadele ortaya çıkarmıştır. Sömürge ve bağımlı ülkelerde Leninist partilerin nasıl doğdukları, daha kuruluş aşamasında iken nasıl karşı-devrimci bir şiddetle karşılaştıktan ve kuruluşlarını gerçekleştirebilmek için devrimci şiddet uygulamak zorunda kaldıkları, söz götürmez bir biçimde açıktır. Vietnam işçi Partisi, daha kurulduğu yıl, sömürgecilere ve yerli gericilere karşı güçlü bir siyasal ve silahlı mücadele geliştirmiştir. Yan-sömürge bir ülke olan Çin'de devrimci mücadele içinde doğan Komünist Partisi, devrimci görevlerini emperyalizme ve feodalizme karşı devrimci savaş geliştirerek gerçekleştirmiştir. Peki ya Kürdistan gibi klasik sömürgeciliğin en ağır biçiminin yaşandığı ve her türlü gelişmenin karşı-devrimci zorla durdurulduğu bir ülkede, on-onbeş yıldan beridir parti olduklarını, hatta "sosyalist parti" olduklarını iddia edenler hangi direnmeyi ortaya çıkarmışlar ve hangi devrimci gelişmeye yol açmışlardır? Düşmana ne kadar darbe vurmuşlar ve kendileri devrimci eylem içinde ne kadar kayıp vermişlerdir? Kürdistan'ın neresinde, hangi devrimci siyasal örgütleri kurmuşlar ve bırakalım siyasal mücadeleyi, bu örgütler kendi adlarına hangi bildiriye dağıtmışlardır? Partilerinin varlığı nerede ve ne zaman ortaya çıkmıştır, ve bu partiler halka yönelik ilk bildirilerini ne zaman ve nerede dağıtmışlardır? Acaba en çetin devrimci savaşları verenlerden kendileri daha usta devrimci midirler ki, zafer kazanmış proletarya

partilerinin yürüdüğü yolla kendi yolları taban tabana zıttır. O partilerin gerçek yolunda kararlılıkla yürüyen partimize ve geliştirdiği mücadeleye saldırmakla ve küfür etmekle mi "devrimci" oluyorlar? Buna benzer sorular daha çoğaltılabilir, ama bu kadan yeter. Bütün bu sorulara açık cevaplar vermek ve kendi gerçek durumlarını halka açıklamak zorundadırlar. Onların, bugüne kadarki konumlarıyla, siyasal bir örgüt yaratma, siyasal bir mücadele yürütme, ve işin en garibi de iddia ettikleri gibi marksist-Leninist olma ile ciddi bir yakınlıkları olmamıştır. Onlar, sömürgeciliğin izm altında ve Türkiye'dekilerin bir uzantıları biçiminde demekler kurmuşlar ve ekonomik-akademik mücadele yürütmüşlerdir. Zaten içinde bulundukları sınıfsal, tabakasal konum da (öğrenci, memur kesimi) bunu gerektirmiştir. Ve Kürdistan'da dernekçilikleri ve dergicilikleri de tümünden yasaklanınca, bu sefer kendilerine bazı adlar takarak yurt dışında yer etmeye çalışmışlardır.

Onların şimdiye kadarki konumlarının, bırakalım bir proletarya partisi ya da gurubu olmayı, tutarlı bir yurtsever güç olma, devrimci-demokratik bir küçük-burjuva hareketi olma gibi bir durumu da yoktur. Sömürge ve bağımlı ülkelerde, devrimci küçük-burjuva hareketin çizgisi ulusal kurtuluş çizgisidir. En açık örneklerini Çin'in Sun Yat Sencilğinde ve Cezayir'de gördüğümüz çizgidir, ve bu çizgi sahipleri ulusal kurtuluş uğruna yıllarca silahlı savaş yürütmüşlerdir. Bütün bunların sonucunda, bizim reformist-milliyetçilerimizin gerçek durumları açıkça ortaya çıkmıyor mu? Bu durumlarıyla, yani şimdiye kadarki yapılarıyla (ya da yapısızlıklarıyla) ulusal kurtuluşçuluk yapamadıkları, siyasal bireyleme yönelemedikleri, kendilerini siyasal bir güç olarak örgütleyemeyen bunların, ulusal kurtuluş eyleminde halkı örgütleyebilmelerinin imkânsız olduğu açık değil midir? Ve bugün, ulusal kurtuluş cephesi örgütlenme görevinden binbir oyunla ve en sinsi yöntemlerle kaçmaları, bunun yerine çok şekilsiz, ne olduğunu ve ne yapacağım kendilerinin de bilmediği "güçbirliklerini" geçirmeleri, gerçek yüzlerini bir kez daha göstermiyor mu?

Biz, bu güçleri, halka karşı açık olmaya davet ediyoruz. Açık olmadıktan ve iki yüzlülüklerini sürdürdükleri müddetçe, gerçek durumlarını ve iflah olmazlıklarını sonuna kadar açıklamaya ve kendilerini hak ettikleri yere oturtmaya kararlıyız. Ama biz, kendilerinin böyle bir duruma düşmemelerini, durumlarını iyi bir değerlendirmeye tabi tutarak bu yapılarından kurtulmalarını istiyoruz. Kürdistan'da siyasal bir güç olmanın tek yolunun ulusal kurtuluş siyasetine yönelmek, ulusal kurtuluş mücadelesi içine girmek ve ulusal kurtuluşçu örgütler yaratmak olduğunu söylüyoruz. Bu, küçük-burjuvazinin de siyasal bir güç olarak yönelebileceği tek yoldur. Böyle bir yönelim içine girdikleri oranda kendileriyle dostça ilişkilerimizin olacağı, ortak ulusal kurtuluş mücadelesinde ve örgütlerinde bir araya geleceğimiz açıktır.

Kürdistan'da siyasal örgütlenme sorununda gerçek durumları böyle olan Türkiye'deki sosyal-şoven eğilimler ile bizim reformist-milliyetçilerimizin, gerçekleştirilmiş olan devrimci siyasal çıkış ve devrimci örgütlenme çalışmaları konusunda partimize yönelttikleri eleştirilerinin ciddi bir değeri yoktur. Çeşitli hata ve eksiklikleri olsa da, Partimizin sömürgeci ve yerli gericilerin azgın karşı-devrimci saldırıları karşısında devrimci şiddete yönelmiş siyasetini ve örgütlenmesini bu temelde yürütmeye çalışmış olması tek devrimci mücadele tarzı ve tek şerefli tutumdur. Bu anlamda yöneltilen eleştiriler de o denli aşağılık ve soysuzcadır. Partimizin bu konuda eleştirilmesi mümkün değildir. Kendisini devrimci şiddetle savunması, bu tarzda korumak ve geliştirmek istemesi ve içine girilmesi gereken en doğal, en doğru ve zorunlu bir yoldur.

Biz, daha önce, emperyalizm çağının aynı zamanda proletarya devrimleri çağı olduğu, proletarya devrimlerinin de Leninist partileri gerektirdiği, Leninist partilerin ise, daha kuruluşundan itibaren devrimin sübjektif koşullarını hazırlayan ve devrimi gerçekleştiren partiler olduğu b iç iminde bir tanımlama yapmıştık. Ve Leninist parti ilkelerinin devrimi gerçekleştiren örgüt ilkeleri olarak evrensel olduğunu, istisnasız her ülke için geçerliliğinin bulunduğunu, ama çeşitli ülkelerin önündeki devrim aşamalarına ve somut durumlarına göre, yani devrimci görevlere göre pratikte değişik biçimler aldığını belirtmiştik. Üzerinde hareket edilen ülke eğer gelişmiş kapitalist bir ülke ise, yani devrim ancak bir silahlı ayaklanma ile zafere götürülebilecekse, bu tür ülkelerde Leninist partiler, bir silahlı ayaklanmanın hazırlığını barışçıl bir çalışma döneminde yaparlar ve ayaklanma ile devrimi zafere götürürler. Ama eğer üzerinde hareket edilen ülke sömürge ya da bağımlı bir ülkeyse, yani devrim bir silahlı ayaklanmayla değil de uzun süreli bir halk savaşıyla zafere götürülecekse, bu tür ülkelerde Leninist partiler, tüm çalışmalarını ve örgütlenmelerini halk savaşını hazırlamaya göre yaparlar, ve devrimci öncü çekirdekleri hazırladıktan sonra geliştirdikleri halk savaşı içinde örgütlenmelerini genişletip kitleselleştirerek, bu temelde de savaşı geliştirerek devrimi zafere götürürler. Leninist partiler, bunlar dışındaki mücadele biçimlerini devrimin temel mücadele biçimi olarak almazlar, ama bu temel mücadele biçimine bağlı olarak parlamenter mücadele biçiminden, grev ve gösteriye kadar somut koşullara uygun olan her türlü mücadele biçimini kullanırlar. Somut gerçekler ve Leninist Hlim böyleyken, Kürdistan halkının bilinçsizliğinden ve Türkiye devrimci hareketinin keşmekeşliğinden yararlanılarak, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Devriminin stratejisi ve taktiğiyle uyum halinde olmayan sözde örgüt "çekirdekleri" inşa edilmeye ve oluşturulan - kümelenmeler- sosyalist örgütlermiş gibi sunulmaya çalışılmaktadır. Bu tamamen sahte bir şeydir sömürge ülkelerde Leninist örgüt çekirdekleri böyle ortaya çıkmazlar. Kürdistan gibi sömürge bir ülkede, leninist örgüt çekirdekleri ve leninist parti, ulusal kurtuluş mücadelesi ve bunun en temel biçimi olan halk savaşı yöntemine bağlı olarak, böyle bir mücadeleyi yürütmek üzere ortaya çıkar ve bu mücadele içinde örgütlenmesini geliştirir. Eğer örnek gerekiyor ise, işte Vietnam, işte Çin! Burada savaşın çok uzun ya da kısmen kısa süreli olması, düzenli savaş ya da gerilla savaşı biçiminde gelişmesi meselenin Özünü değiştirmez; önemli olan Partinin böyle bir savaş yürütmeye cesaret etmesi, onun strateji ve taktiğini belirleyerek örgütlenmesini buna göre gerçekleştirmesidir. Dünya halklarının zengin tecrübesi ve halkımızın sağduyusu devrimci mücadele ve örgütlenme için bu gerçeği açık bir biç im de ortaya koyarken, bizim çok okumuş küçük-burjuva entelektüellerimizin bunu kavramaması ya da kavramak istememesi, somut pratikte hiçbir şeyi değiştirmeyecektir. Partimiz, Marksizm-Leninizmîn yüce Öğretisine, dünya halklarının zengin deneylerine, halkımızın sağduyusuna ve ülkemizin somut koşullarına uygun bir tarzda ilk devrimci örgütlenme denemesini yapmıştır, hata ve eksikliklerini büyük bir devrimci sorumluluk içinde tamamlayarak mücadelesini ve Örgütlenmesini en doğru yolda geliştirecektir. Ama bunu böyle söylemek, kendi açımızdan hiç de yeterli değildir. Partimizin ya da daha doğrusu Partimizin etkin çalışanlarının (kadrolarının) örgütsel konulardaki hata ve eksiklikleri nelerdi, ve bunlar nasıl giderilecektir? Partimizin, 1979'da devrimci siyasal bir çıkış yaptığı, profesyonel devrimci örgüt ilkelerini Kürdistan somutuna uygulamaya çalıştığı, bu konuda devrimci bir deney yaşadığı bilinmektedir. Ama büyük çoğunlukla kendimizi profesyonel devrimciler düzeyine yükseltmediğimizden güçlü devrimci

örgütler yaratamadığımız, siyasal mücadelenin gelişimine ve halk kitlelerinin taleplerine yeterli bir devrimci önderlikle cevap veremediğimiz ortadadır. Oluşan durum şöyle formüle edilebilir: siyasal mücadele geliyor ve bir savaş durumuna dönüşerek daha ileri seviyelere doğru gitmek istiyor; halk kitlelerinin mücadeleye katılımı çoğalıyor, giderek kitlelerin mücadelesi ortaya çıkıyor ve kitleler devrimci mücadelede kendilerinin daha ilerilere götürülmesini istiyorlar; ve bütün bunlar güçlü bir önderliğe, sağlam bir devrimciler örgütüne gereksinim duyuyor; ama biz, mücadeleye etkin katılan devrimciler, kendimizi profesyonel devrimciler durumuna yükseltemediğimiz, amatörlüğümüz, ilkelliğimiz ve örgütsel çalışmalarındaki darlığımızla güçlü devrimci örgütler yaralamayarak, mücadelenin gelişim seviyesine ayak uyduramadığımız için, kitlelerin örgütlenmesini geliştiremeyerek bu ihtiyaca cevap veremedik. Öyle ki, mücadeleye önderlik etme durumunda olan devrimciler, gelişen devrimci mücadelenin sorunlarına cevap vermeleri bir yana, bu sorunlar altında bunalıp kalmışlardır. İşte bu durum, gelişen devrimci mücadelenin daha ileriye gitmesini engellemiş ve mücadeleye önemli zararlar vermiştir.

Hareketimiz içinde de, 1979'Iardan itibaren ortaya çıkan durum budur. Devrimci kadrolar ve örgütler, gelişen mücadeleye hakkıyla önderlik edemedikleri gibi, kendilerini de çoğunlukla koruyamaz hale gelmişler, ve bunun sonucu olarak artan düşman saldırılan karşısında birçok örgütümüz dağılmaktan ve ezilmekten kurtulamaz. Elbette ki öyle bir devrimcilikle, Kürdistan koşullarında bir devrimci mücadelenin zafere götürülebileceği düşünülemez. O dönemdeki konumumuzu, Lenin'den alacağımız şu aktarma içinde daha iyi değerlendirebiliriz: *«ilkelliğimizle, Rusya'da devrimcilerin saygınlığını düşürmüş olmamız örgüte ilişkin en büyük günahımızdır. Teorik sorunlarda duraksama gösteren, ufukları dar, kendi hareketsizliğini yığınların kendiliğinden hareketiyle haklı gösteren, bir halk sözcüsünden çok sendika sekreterine benzeyen, düşmanlarının bile saygısını kazanacak geniş ve yürekli bir plan düşünmekten aciz, ve kendi profesyonel sanatında -siyasal polisle mücadele sanatında- deneyimsiz ve beceriksiz bir kimse-böyle bir kimse, devrimci değil, zavallı bir amatördür!*

"Bu içten sözlerden ötürü hiç bir militan alınmasın, çünkü yetersiz eğitim sözkonusu olduğu kadarıyla, ben, bu sözleri herkesten önce kendime yakıştırmaktayım. Bir zamanlar çok geniş ve çok kapsamlı görevleri kendi üzerine alan bir inceleme çevresinde çalışmaktaydım; ve o çevrenin üyeleri olan hepimiz çok tanınmış bir sözü değiştirerek, 'Bana bir devrimciler örgütü verin, Rusya'yı altüst ederim!' diyebileceğimiz bir tarihsel anda, amatörler gibi hareket ettiğimiz bilincinde olduğumuz için, çok acı çekiyorduk. O zaman duyduğum utancı anımsadıkça, vaizleriyle "devrimci adını lekeleyen! ve görevimizin devrimcileri amatörler düzeyine düşürmek olmadığını, tersine, amatörleri devrimciler düzeyine yükseltmek olduğunu bir türlü anlamayan o sözde sosyal-demokratlara karşı öfkem artıyor:»(K)

Geçmişteki amatörlüğümüzle devrimci gelişmenin ihtiyaçlarını nasıl karşılayamadığımızı, yerine getiremediğimiz görevlerden dolayı düzensizliğe giren devrimci mücadele içinde, bunun doğru çözümünü bulamayarak, yanlış bir biçimde içten içe halk kitlelerine nasıl öfkeli olduğumuzu (ki, geçmiş mücadelemiz içinde çeşitli biçimlerde de olsa bu duruma düşen devrimci çok olmuştur) hatırlayarak, ve bunların verdiği utancı, devrimci azîme ve bilinçliliğe dönüştürerek Leninist örgüt İlkelerini Kürdistan somutunda uygulayabilmemiz ve kendimizi böyle devrimciler düzeyine

mutlaka yükseltmemiz gerekir. Burada leninist örgüt ilkelerini uzun uzun incelemeyeceğiz, ama öncelikle Lenin'den, işin canalcı özünü ortaya koyacak olan şu aktarmayı yapacağız: «iddia ediyorum ki: 1) Sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2) hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları mücadeleye kendiliklerinden ne kadar büyük sayıda sürüklenirlerse, böyle bir örgüte olan gereksinme o ölçüde ivedileşir, ve bu Örgüt de o ölçüde sağlam olmalıdır (yoksa demagogların yığınların daha geri kesimlerini peşlerinden sürüklemeler daha da kolaylaşmış olur); 3) böyle bir örgüt esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşmalıdır; 4) otokratik bir devlette, böyle bir örgütün üyelerini devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerle ve siyasal polisle mücadele sanalında profesyonel olarak eğitilmiş kimselerle ne denli sınırlarsak örgütü açığa çıkartmak o ölçüde zorlaşacaktır, 5) harekete katılabilen ve orada etkin olarak çalışabilen işçilerin ve öteki toplumsal sınıflardan gelme öğelerin sayısı o ölçüde büyük olacaktır... » «En gizli işlevlerin bir devrimciler örgütünde merkezileşmesi, geniş yığılara yönelik ve bu yüzden de olabildiğince gevsek ve gizlilikten uzak işçi sendikaları gibi, işçilerin kendi kendilerini eğitme çevreleri ve illegal yazını okuma çevreleri gibi, sosyalist ve demokratik çevreler; nüfusun bütün öteki kesimleri arasında sosyalist ve demokratik çevreler, vb. gibi büyük sayıdaki öteki örgütlerin eylem alanını genişletecek ve niteliğini zenginleştirecektir. Böyle çevre/eri, sendikaları ve örgütleri her yerde kurmak gerekir; bunlar olabildiğince çok sayıda olmalı ve yerine getirdikleri işlevler olabildiğince çeşitli almalıdır; ama bunları devrimciler örgütüyle birbirine karıştırmak, aralarında sınır çizgisini silmek, yığın hareketine 'hizmet edebilmek' için kendilerini özel olarak ve tamamen sosyal-demokrat eyleme adanmış ve sabırla, inatla profesyonel devrimci eğitimlerini yapan adamlar gerektiği konusunda zaten zayıf olan bilinci daha da zayıflatmak saçma ve zararlı olacaktır... » «Hareketimizde etkin olarak çalışanlar için biricik ciddi örgüt ilkesi, en sıkı gizlilik, üyelerin en sıkı elekten geçirilmesi ve profesyonel devrimcilerin eğitilmesi olmalıdır».

Bu leninist örgüt ilkeleri, Kürdistan'ın somut koşullarına uygun bir biçimde ve ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak haşarıyla uygulanmadıkça Kürdistan'da devrimci hareket ve ulusal kurtuluş mücadelesi gelişemeyecektir. Çünkü Kürdistan'da bir profesyonel devrimciler örgütü olmadan, ve bu örgütün önderliği gelişmeden ulusal kurtuluş örgütleri ve ulusal kurtuluş mücadelesi gelişemeyeceği gibi, ulusal kurtuluş görevlerini omuzlamadan, bu görevlerin dışında bir profesyonel devrimciler örgütü de varolamayacaktır. Buna göre devrimci örgütsel çalışma, bir yandan kendisini profesyonel devrimciler olarak eğitmiş kişilerden oluşan sağlam, gizlilik kurallarına bağlı, devrimci görevleri yürütebilecek genişlikte sınırlı önder çekirdeklerin örgütlenmesini, ve öte yandan bu çekirdeklerin etrafında ve en geniş halk kitlelerini içine alabilecek bir biçimde ulusal kurtuluş güçlerinin örgütlenmesini yaratma biçiminde olacaktır. Bu iki Örgüt biçiminin birbirine karıştırılması, aralarındaki ayırım çizgilerinin ve bir biriyle ilişkilerinin doğru belirlenememesi, geçmiş pratiğimizde de kısmen görüldüğü gibi örgütsel çalışmaları çıkmaz içine sokmak ve örgütsel görevleri b. as. aramamak olur. Tersine ayrılıkların ve ilişkinin doğru belirlenmesi temelinde bu örgüt biçimlerinden birinin gelişmesi diğerini de geliştirip güçlendirir. Örgütsel çalışmada bu iki örgüt biçiminden birine ağırlık verme ve diğerini ise önemsememe, leninist örgüt ilkelerinden sapma ya teröristler örgütüne ya da salt sendikalist yığın

örgütüne ulaşma sonucunu doğurur. Bu açıdan, leninist örgüt ilkelerini Kürdistan koşullarına uygularken biz diyoruz ki, onu ne bir dar teröristler örgütü ve ne de salt sendikalist yığın örgütü düzeyine düşürmeden parti programında ve kitlelerin siyasal birliği açısından ulusal kurtuluş cephesi programında açık formüle edilen siyasal kapsama uygun olarak devrimci örgütsel çahşma, dar profesyonel devrimciler örgütü ile geniş ulusal kurtuluş örgütlerini yaratıp geliştirme biçiminde ele alınmalıdır. Leninist parti Kürdistan koşullarında böyle şekillenmelidir. Bu da, açıktır ki, ulusal kurtuluşun temel mücadele biçimi olan halk savaşına bağlı olarak, devrimci örgüt çekirdeklerinin böyle bir savaşı kabul etmesini ve azgın karşı-devrimci savaş ortamında böyle bir savaşa baş vurarak kendisini koruyup geliştirmesi, güçlendirmesi ve çelikleşmesini ve böylece sonuca gitmesini gerektirir. Ancak böyle davranan ve bunu başaran bir partiye, adına lâıyk bir proletarya partisi denebilir. Örgütsel çalışmadaki devrimci anlayış budur. Böyle bir süreçte kısmi darbeler bile alınsa, eğer doğru anlayış uygulanırsa örgütlenmeyi geliştirmek mutlaka mümkün olacaktır. Bu konuda en kötü olan şey, örgüt ilkesi adına ilkesizliği, Leninizm adına Leninizme en zıt olanı, örgütlenme adına örgütsüzlüğü geliştirmek ve piyasaya sürmektir. Küçük-burjuva-ziden kaynaklanan bu anlayışa karşı amansız bir savaşım verilmedikçe ve bu temelde Leninist parti ilkelerinin Kürdistan somutuna uygulanması gerçekleştirilmedikçe, teorik ve siyasal belirlemelerin pratikte fazla bir anlamı kalmaz ve istenilen devrimci sonuca ulaşılamaz. Siyasal çalışmaların kapsamı ne kadar geniş tutulursa tutulsun ve ne kadar büyük fedakârlık gösterilirse gösterilsin, eğer bu temelde devrimci bir parti örgütlenmesi başarılamazsa Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi gelişemeyecek; sert darbelerle karşılaşarak, devrimci bir parti önderliğinin ihtiyacı en hayati bir biçimde duyulacaktır.

Devrimci örgütsel çalışmalarımızın kapsamını, genel olarak teorik ve siyasal çalışmalarımızın kapsamı belirler. *«Öteki bakımlardan olduğu gibi, bu bakımdan da örgütsel çalışmalarımızın dar kapsamı, hiç kuşkusuz ki, doğrudan doğruya teorimizi ve siyasal görevlerimizi dar sınırlar içine hapsedmemiz yüzündendir.* (Her ne kadar ekonomistlerin büyük çoğunluğu ve pratik çalışmalar içindeki acemiler bunun bilincinde değilseler de).» (10) Geçmiş mücadele pratiğimizde "devrimci acemiler" olarak hareket ettiğimiz ve ilerde açıklamış olduğumuz teorik ve siyasal çalışmalarımızın geniş kapsamını yeterince kavrayamadığımız için örgütsel çalışmada dar kapsamlılığa düştüğümüz, amatörler biçiminde hareket ederek devrimci örgütlenmeyi gereken düzeyde ve sağlamlıkta geliştiremediğimiz İyi bilinmektedir. Öyle ki, çoğu devrimci arkadaş kendi darlığını görmeden, mücadeleye katılan yüzlerce ve binlerce insan olmasına rağmen örgütlenme yaratacak insan yokluğundan yakılmıştır. Bu bakımdan Kürdistan'ın ve bizim devrimciliğimizin durumunu Lenin'den yapacağımız şu uzun aktarmada daha açık olarak görmek ve kavramak mümkün: *«Gerçek sudur ki, toplum, davaya, uygun bir çok insan yetiştirmektedir, ama biz, bunların hepsini kullanamıyoruz. Hareketimizin bu bakımdan içinde bulunduğu kritik geçiş aşaması şöylece formüle edilebilir: Hiç adam yok -ama gene de yığınla adam var. Yığınla adam var, çünkü işçi sınıfı ve gittikçe çeşitlenen toplumsal kat/ar. Her yıl kendi safları arasından protestoda bulunmayı isteyen, dayanılmazlığı herkes tarafından anlaşılmamış olsa bile, hergün büyüyen bir yığının gittikçe daha derinden duyduğu mutlakıyete karşı mücadeleye güçleri yettiği kadar katkıda bulunmaya hazır, gittikçe artan sayıda hoşnutsuz kimse üretmektedir. Aynı zamanda, adam yok, çünkü önderlerimiz yok , hem geniş ölçüde hem de birbirleriyle eşit ve uyumlu bir biçimde, en önemsizler dahil, bütün*

güçlerin kullanılması olanağını sağlayan bir çalışmayı gerçekleştirecek yetenekte siyasal önderler, yetenekli örgütçüler yok, 'devrimci örgütlerin büyümesi ve gelişmesi' sadece işçi sınıfı hareketinin büyümesinin gerisinde kalmıyor, ---Ama halkın bütün katlan arasındaki genel demokratik hareketin de gerisinde kalıyor. (...) Hareketin kendiliğinden temelinin genişliğine kıyasla devrimci çalışmanın kapsamı çok dardır, işverene ve hükümete karşı iktisadi mücadele' teorisi gibi zayıf bir teori tarafından çok fazla kuşatılmıştır. Oysa bugün 'nüfusun bütün sınıflar arasına gitmesi' gereken sadece sosyal-demokrat siyasal ajitatörler değil ama aynı zamanda sosyal-demokrat örgütçülerdir. Sosyal-demokratların, örgütsel çalışmanın bin bir küçük işlerini, en çeşitli sınıfların tek tek temsilcileri arasında dağıtabileceklerinden kuşku duyacak pratikte çalışan tek bir kişi bile yoktur... Ortak davamızdaki ayrı ayrı her 'işlem' ne kadar küçük olursa, bunları yapabilecek o kadar çok insan bulabiliriz (böyleleri çoğunlukla profesyonel devrimciler olma yeteneğinden yoksundurlar); ve polis için de bütün bu 'uzman militanları' 'tuzağa düşürmek' o ölçüde zorlaşacak ve bir kişinin koğuşturmaya uğraması gibi önemsiz bir olayı, devletin 'güvenlik' için harcadığı fonları haklı gösteren önemli bir 'dava' haline getirmek o ölçüde zorlaşacaktır... Ama, öte yandan, bütün bu küçük kesimleri bir bütün içinde toplayabilmek için ve görevleri dağıtım derken hareketi parçalamamak için, küçük işlevleri yerine getiren kişiye, yaptığı işin zorunlu ve önemli olduğu inancını verebilmek için (ki, bu inanç olmaksızın onlar işlerini hiçbir zaman yapmayacaklardır), bütün bunlar için güçlü bir denemiş devrimciler örgütü zorunludur. Böyle bir örgüt ne kadar gizli olursa, partiye olan güven de o kadar güçlü ve yaygın olur. »(II) Sömürgeci-faşist savaş koşullarında, geçmişte olduğundan daha çok çeşitli sınıf ve tabakadan ve daha çok sayıda insan ulusal kurtuluş mücadelesine katılmak ya da katkıda bulunmak isteyecektir. Ama ulusal kurtuluşun çok geniş görevlerini bu kesimler içinde dağıtmak mücadeleye katkıda bulunmak İsteyen herkese uygun işler vermek, yığınları ulusal kurtuluş mücadelesinde Örgütleyip seferber edebilmek için güçlü devrimciler örgütünün önderliğine ihtiyaç vardır. Yetersiz devrimciliğimizle, güçlü bir biçimde yaratamadığımız devrimci örgütlerimizle geçmişte yerine yeterince getiremediğimiz önderlik görevimizi, mutlaka yerine getirmemiz gerekir. Açıktır ki, bu görevi hakkıyla başarabilmek için, devrimci önderlikte İddialı olanların, her şeyden önce Marksizm-Leninizmin ruhuna uygun olarak kendilerini eğitmeleri, teorik, politik ve pratik görevleri militanca kavramaları, proleter devrimci ölçütleri şahıslarında somutlaştırmaları ve kendilerini profesyonel devrimci düzeyine yükseltmeleri zorunludur. Lenin'in ezbere bir okuyucusu olmaya kimsenin hakkı yoktur; Hele hele bir proletarya partisi saflarında hareket ediliyorsa böyle bir hakkı hiç kimse kendisinde göremez Leninizm'de böyle bir hak tanıma yoktur. Ve ancak ukala küçük-burjuvalar kendilerinde bu hakkı görebilirler. Profesyonel devrimciliğe layık olduğunda, Kürdistan'da leninist örgütlenme biçimi partimizin önüne koyduğu siyasal ve askeri görevlere uygun olarak mutlaka başarılabilecektir. Bunun basanlamaması için hiç bir neden, aşılmaz hiçbir engel olamaz; içten ve dıştan karşılaşılan hiç bir zorluk bu konudaki gelişmeyi durduramaz. Bu konuda azlık veya çokluk özde ciddi bir değişiklik yapamaz; doğru bir anlayış ve bu yolda doğru ve kararlı bir yürüyüş sonuca götürmeye yeterlidir. Böyle bir yolda yürümeye azmedenler için mevcut eksikliklerin giderilmesi zor olmayacaktır. Ve zaten, hiç kimse, eksikliklerinden ötürü suçlanmamış, başarılı ya da başarısız ayırımı yapılmamış, eksikliklerin ve başarısızlıkların giderebileceğine dair anlayış muhafaza edilmiştir. Ama geçmiş eksikliklerle, ilkelik ve amatörlükle kitlelerin

devrimci önderi olunamayacağı açıktır, ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilebilmesi ve halk kitlelerine önderlik yapılabilmesi için doğru bir yolda yürümesini ve devrimci eğitim eksikliğim gidermesini mutlaka bilmek ve başarmak gerekir.

Kürdistan koşullarında devrimci bir savaşa doğru giderken yerinde ve zamanında yapılması gerekenin ne olduğunu bir leniniste yakışır tarzda bilmek ve ustaca yapmak gerekmektedir. Böyle bir yolda yürüdüğümüzde güçlü bir devrimci parti Örgütlenmesine doğru gittiğimizde ve böyle bir örgütü pratik adımlarla geliştirmeye başladığımızda, ağır siyasal görevlerimizi yavaş yavaş yerine getirebileceğimizi şimdiden söyleyebiliriz. Hacmi ne olursa olsun böyle güçlü bir örgüte sahip olduğumuzda, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Devriminin ve Kürdistan halkının sağlam bir güvenceye kavuşmuş olacağını, yine Türkiye devriminin ve halkının sağlam bir güvencesi olacağım rahatlıkla belirtebiliriz. Kürdistan'da proletaryanın öncü müfrezesinin böyle güçlü bir biçimde örgütlenmesi dünya proletaryası ve halklarına karşı enternasyonalist görevlerini layıkıyla yerine getirebileceğini, özellikle Ortadoğu'da sosyalizme giden yolun açılmasında küçümsenmeyecek bir rol oynayabileceğini açıkça söyleyebiliriz. Peki, ama böyle yüce görevleri başarabilecek olan devrimci bir parti Kürdistan koşullarında nasıl ve hangi yöntemle örgütlenebilecektir? Şimdi de İnceleyeceğimiz konu bu!

d}- Kürdistan İçin Bir Devrimci Örgütlenme Planı

Devrimci örgütün, herhangi bir dönemdeki devrimci mücadelenin teorik, politik ve pratik alanlardaki görevlerine göre şekillendiğini daha önce belirtmiştik. Bir ulusal kurtuluş mücadelesi verilmesinin en önde gelen devrimci ödev olduğu Kürdistan'da, devrimci örgütlenmenin ulusal kurtuluşun her alandaki görevlerine bağlı olarak; bu görevleri başarmak üzere şekilleneceği açıktır. Ulusal kurtuluş ödevi, Kürdistan'ın tarihi ve toplumsal gelişiminin içinde bulunduğumuz dönemde gerçekleştirilmesini zorunlu olarak dayattığı bir ödevdir. Böyle derin bir temel üzerinde, hareketimizin geçmiş mücadele pratiği içinde yarattığı ulusal kurtuluşçu bilinç kıvılcımı, kısa sürede toplumun derinliklerine kadar yayılmıştır. Bu anlamda hareketimiz kitleler içinde kök salmıştır ve onu yok etmek mümkün değildir. Ama, "*hareketimiz toplumsal derinliklere kadar kök salmıştır*" diyerek beklemek, devrimci mücadele açısından tam bir oportünizme düşmek olur. Sorumlu devrimcilik önünde ki acil sorun, örgütlü bir ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilmesidir. Ancak ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak devrimci örgütlenme hangi temel araç etrafında, hangi temel örgüt çizgisi ile geliştirilecektir? Her devrimci hareketin gelişiminde, öncünün yaratılması ile bu öncünün devrimci görevlere bağlı olarak örgütlenmesi ve kitlelerin öncüye kazanılması dönemleri vardır. Bu farklı dönemlerde, devrimci çalışma biçimleri elbette ki farklılıklar gösterir. Bugün Kürdistan devrimci hareketinde, öncünün yaratılması görevi, çeşitli mücadele biçimleri ile belli oranda gerçekleştirilmiştir; şimdi sorun, bu öncünün ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak nasıl örgütleneceği ve kitleleri kendine nasıl kazanacağıdır. İçinde bulunduğumuz durumu kısaca şöyle formüle edebiliriz: 1978'lere kadar çeşitli biçimlerde yapılan devrimci çalışmalarla proletaryanın devrimci ideolojisi şekillendirilmiş, proletaryanın ve halkın en bilinçli ögeleri bu ideolojiye kazanılmış ve asgari örgütlenme yaratılmıştır. Bu tarihten itibaren, ortaya çıkan öncü, kendisini ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak örgütlemek ve kitleleri kazanmak için siyasal bir çıkış; yapmış ve pratik mücadeleyi geliştirmiştir. Ama henüz böyle bir aşamadayken, hedeflediği düzeye yükselmesini engellemek için, Türk sömürgeciliği yoğun bir saldırı ve savaş geliştirmiş, öncüyü İmha etmek çabasına girişmiştir. Bu azgın karşı-devrim

ortamında, yeni doğan bir hareket olması nedeniyle mücadeleyi geliştirecek devrimci araçtan yeterince doğru bir biçimde kavrayamayan ve pratikte planlı bir biçimde uygulayamayan öncü, hedeflediği düzeye ulaşamamış ve bunun için her alanda kendini hazırlamak zorunda kalmıştır. Bu hazırlanma süreci içinde öncü, kendisini imha etme planlarını boşa çıkararak belli ölçüde varlığını korumuşsa da, çoğu alanlarda yaratılmış olan ilişkiler ya bütünüyle kopmuş ya da çok cılız bir düzeye inmiştir. Şimdi içinde bulunulan durum budur. Buyanda daha güçlü bir mücadele yaratmak için hazırlanan öncü, diğer yanda sömürgeci-faşist baskı altında bunalan ve gün geçtikçe öfkesi ve kını artan kitleler bulunmakta, fakat bunlar arasında yeterli bir İlişki bulunmamaktadır. Bu durumda örgütsel açıdan temel sorun, devrimci öncünün ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak kitleler içinde kendini Örgütlemesidir. Bizim burada incelemek İstedığımız konu, bu görevin hangi temel araç etrafında, nasıl bir devrimci örgüt planıyla gerçekleştirilebileceğidir. Kürdistan'daki azgın sömürgeci terör ortamında, ulusal kurtuluş mücadelesinde halk kitlelerine Önderlik edecek devrimci bir örgüt somut pratiğe nasıl oturtulacaktır? Kitleleri ulusal kurtuluş mücadelesine kazanmanın tek yöntemi olan siyasal ajitasyon hangi temel araçla yapılacaktır? Tek tek devrimcilerimiz ve devrimci örgütlerimiz kendilerini nasıl bir temel mücadele aracını kullanarak koruyacaklar, eğitecekler ve çel İlde süreceklerdir? Lenitt'in deyiimiyle duvarcılarımız var, tuğlalarımız var ve ortam da yapı yapmak için elverişli, ama bu tuğlalardan düzgün bir yapı yükseltebilmek için kullanılan ipin yerini alacak örgüt çizgisi ve yapının sınırlarını belirleyen iskelenin yerini alacak temel araç ne olacaktır?

Kürdistan koşullarında bu görevi görecek olan çeşidi araçlardan söz edilebilir. Biz de bir çok aracın bu amaçla kullanılacağını kabul ediyoruz ve kullanacağız da. Ama araçlar içinde temel ve tali rol oynayanların doğru bir ayırımını yapmak ve temel olanı doğru belirleyerek devrimci yapıyı onun etrafında şekillendirmek gerekir. Bu konuda Kürdistan koşulları bakımından siyasal bir gazetenin rolünü ele alalım ve bu aracın durumunu kısaca İnceleyelim.

Her şeyden önce, sömürgecilik koşullarında tamamen illegal bir faaliyet olan devrimci siyasal bir gazetenin çeşitli zorluklarını hesaba katmasak bile, böyle bir gazetenin, kendi dilinde yeterince okuyup-yazamayan, çok geri bir kültürel yapıya sahip olan ve oku-ma-yazma oranı çok sınırlı bulunan Kürdistan toplumunda, geniş halk kitlelerine hitap edemeyeceği ve ancak sömürgeci kültürle ha-sır-neşir olmuş çok sınırlı bir kesime sesleneceği ve böylece kitleler içinde amaçlanan devrimci siyasal ajitasyonu yeterince yapamayacağı açıktır. Yine ulusal kurtuluş mücadelesinin temel güçlerinden en büyüğünü oluşturan geniş köylü yığınlarına bir gazete ulaştırmak üzere örgütlenen devrimci güçlerin, azgın sömürgeci terör koşullarında bu görevlerini yerine getirebilmeleri için kendilerini başka araçlarla korumaları ve başka yöntemlere göre hareket etmeleri gerektiği, ve böylece devrimci örgütlerin gazete etrafında değil, başka araç etrafında ve değişik biçimlerde şekilleneceği açıkça ortadadır. Bunlara diğer bir çok husus da eklenebilir. Demek ki, Kürdistan koşullarında siyasal bir gazete belli ölçüde bir siyasal ajitasyon aracı olsa da, temel siyasal ajitasyon ve devrimci örgütlenme aracı olamaz; tali düzeydeki rolünü de ancak temel araca bağlı olarak ve onun gelişmesi oranında oynayabilir. Gösteri, radyo yayını vb. gibi araçların da bu konuda temel bir araç olamayacakları açıktır. Bunlar, devrimci örgütlenmenin bir aracı değil; daha çok devrimci örgütlerin uyguladıkları mücadele biçimleridir. Ve siyasal ajitasyonu gerçekleştirmedeki tali rollerini de ancak temel araca bağlı olarak ve onun geliştirdiği

olanaklar içinde yerine getirebilirler.

Bize göre, yukarda ortaya koymuş olduğumuz sorunun cevabı, amaçlanan görevleri gerçekleştirebilmenin temel aracı, Kürdistan koşullarında, en genel biçimiyle silahlı mücadele olabilir. Ancak silahlı mücadele etrafında ve bunu uygulayarak devrimci örgütler kurulabilir, korunabilir, gelişebilir ve çelikleşebilir; kitleler içinde siyasal ajitasyon ancak bu temel araçla geliştirilebilir ve kitleler ancak bu yöntem içinde devrimci siyasal eyleme kaldırılabilir. Gazete, gösteri, vb. gibi diğer araçlar, ancak silahlı mücadeleye bağlı olduklarında ve onunla desteklendiklerinde devrimci ajitasyonu gerçekleştirme rolü oynayabilirler. Önceki cümlelerimizle bağlılık içinde hemen belirtelim ki, Kürdistan koşullarında ajitasyon, propaganda ve örgütlenmenin temel aracı olarak en genel biçimiyle silahlı mücadeleyi belirlediysek, bu, işe en gelişmiş silahlı mücadele biçimleriyle başlanacağı anlamına gelmez. Böyle bir düşünce hem saçmadır ve hem de somut pratikten tamamen uzaklaşmak olur. Kürdistan koşullarında ulusal kurtuluş mücadelesinin hemen bir gerilla savaşı ya da düzenli savaş biçiminde başlamayacağını, hemen bir silahlı ayaklanma halini almayacağını, devrimci mücadeleyle uzaktan-y akından uğraşan herkes bilir. Bu nedenle, biz, ulusal kurtuluş mücadelesini böyle gelişmiş savaş düzeyine ulaştırmak için işe silahlı propaganda ile başlanması gerektiğini, ajitasyon, propaganda ve örgütlenme görevlerinin başarılmasının temel aracının silahlı propaganda olacağını, devrimci yapının yaratılmasında temel iskele görevini silahlı propagandanın göreceğini belirtiyoruz.

Silahlı propaganda, genel olarak hemen bir ayaklanma yapamayacak kadar zayıf olan, ve yine hemen bir gerilla savaşına girişecek kadar gücü olmayan halkların ve partilerin, gerilla savaşına ya da silahlı ayaklanmaya ulaşmak için başvurdukları özgün bir biçimdir. Bu konuda Ho Chi Minh, 1944'lerden önceki Vietnam koşullarında, *«ne bir gerilla savaşını ve ne de bir halk ayaklanmasını başlatabiliriz, ama bunları hazırlamak için silahlı propaganda uygulamaya ihtiyacımız vardır»* der. Ve başta Vietnam devrimcileri olmak üzere bir çok ülkenin devrimcileri bu yöntemi başarıyla uygulayarak, amaçlanan devrimci gelişmeleri ortaya çıkarmışlardır. Kürdistan koşullarında bu daha da açık ve dayatıcı bir gerçektir. Biz, hiç bir zaman böyle bir mücadele aracına başvurmaksızın doğrudan gelişmiş bir gerilla savaşının ya da ayaklanmanın hazırlıklarına girişemeyiz. Ancak biz mücadeleyi barışçıl araçlarla da geliştirenleyiz. her şeyden önce, partinin kitleler içinde, ulusal kurtuluş görevlerine bağlı olarak örgütlenmesi ve kitlelere götürülmesi gerekmektedir ve bu gelişmiş bir savaş içinde yapılamaz, çünkü öncelikle böyle bir savaş için de, onu örgütleyip yönetecek örgüt gereklidir. Yani asgari ilişkiler dışında partiyi barışçıl yöntemlerle örgütleyip geliştirenleyiz, çünkü sömürgecilik daha İlk çekirdekleri oluşturulur oluşturulmaz geçmişte olduğu gibi onları derhal boğmak isteyecektir. İşte bu nedenlerle Parti örgütlenmesini ancak silahlı propaganda yöntemi ile gerçekleştirmek mümkün olacaktır, ikinci olarak, siyasal bir gerilik içinde olan halk kitlelerini gelişmiş bir savaş ya da ayaklanma içine de çekmek olanaksızdır. Çünkü siyasal ve askeri durum buna elvermemektedir. Bu nedenle halkın siyasal olarak canlandırılması ve bunu gerçekleştirecek uygun araçların yaratılması gerekmektedir. Böyle bir görevin, düşmanın hemen imhaya yönelmesi nedeniyle tek başına gazete ya da barışçıl biçimlerle yapılması mümkün değildir. Bu açıdan, halkın siyasal canlanışını sağlamanın da temel aracı ancak silahlı propaganda olabilir. Biz, geçmiş mücadelemiz içinde hazırlıksız, plansız, donanımsız ve bütün eksiklikleriyle birlikte kısmen de olsa silahlı propagandayı

uyguladık. Bütün eksikliğine ve ilkelliğine rağmen, ortaya çıkan devrimci gelişme Kürdistan koşullarında hem devrimci örgütlerin korunup geliştirilmesinde ve hem de kitlelerin siyasal mücadele içine çekilmesinde en temel aracın silahlı propaganda olduğunu gösterdi ve somut pratik bu aracın doğruluğunu kanıtladı.

«Silahlı propaganda, kesinlikle belirli bazı yerlerde kurtuluş güçlerinin bulunması demektir; bunlar halkın oluşturduğu büyük denizde, gözle görülmeksizin, suda balık gibi yüzerler, güçlerini ve yenilmezliklerini gösterirler. c(12) Silahlı propaganda, ülkenin uygun alanlarında bulunan ve politik bilince sahip güçlerden oluşan silahlı kurtuluş gruplarının devrimci politik çalışmayı yürütmesidir. Faaliyetinde temel husus gizlilik; düşmanla açık çatışmaya girmez, kurtuluş güçlerinin nerede olduğu bilinmez. Örgütlü ve planlı faaliyetiyle kitlelere varlığını duyurur ve kendisini korur. Düşman karşısında yenilmezliğini böylece gösterir. Silahlı propaganda faaliyetinin esas amacı, adından da anlaşılacağı üzere politik propaganda ve aj i ta s yon un silahlı güçlerce yürütülmesidir. Silah, kurtuluş güçlerinin kendisini korumak ve faaliyeti önündeki engelleri temizlemek üzere kullandığı bir araçtır. Bu bakımdan silahlı propaganda faaliyetinde asken yan talidir, ikincildir, siyasal çalışmaya hizmet ettiği ve onu koruyup geliştirdiği oranda başvurulur. Bunu, en özlü bir biçimde Giap'ın şu cümlelerinden öğrenmek mümkündür «Silahlı propaganda, politik propaganda yapmak için silahlı güçlerin kullanılması ve kuvvetlerimizin güçlü olduğu konusunda halka güven verilmesidir. Güven yerleştirildikten sonra bunun politik bilince dönüştürülmesi gerekir. Halkımız kendi dayanışmasına güven duysun. Ne yapacağını bilmeyen ve kararsız unsurları etkilemek için, onlara gücümüzü göstermeliyiz. Hainlere gelince, eğer uyanlara rağmen yollarım değiştirmez terse onları karartı bir pe-kilde temizlemeliyiz. »(1.3).

Silahlı propaganda, Kürdistan koşullarında devrimci ajitasyonun, propagandanın örgütlenmenin en temel biçimidir. «Sosyal-demokrat görevlerin soysuzlaştırıldığı zamanımızda, 'canlı siyasal eylem 'e başlamanın tek yolu, canlı siyasal ajitasyonlardır, bunu da, sık sık çıkan ve düzenli biçimde dağıtılan Rusya için bir gazetemiz olmadıkça sağlayamayız.» (14) Halkımızın sömürgeci-faşist terör altında inin inin inletildiği ve buna rağmen küçük-burjuva milliyetçiliğinin ulusal kurtuluşçuğa yaklaşmadığı ve hatta elinden gelse halkımızı satmaya kalkacağı günümüzde, halkı ulusal kurtuluş eylemine kaldırabilmenin tek yolu, ulusal kurtuluş uğruna canlı ve etkin siyasal ajitasyonlardır; ve bunu da Kürdistan koşullarında ancak silahlı propaganda ile yapmak mümkündür. Çünkü, gazete vb. biçimler Kürdistan koşullarında kitleleri fazla etkilemeyeceği ve sömürgeci-faşist terör ortamında onlara fazla güven veremeyeceği gibi, silahlı mücadeleye dayanmadan bu araçları kullanmak da mümkün olmayacaktır. Bu açıdan biz, kitleler içinde en geniş siyasal ajitasyonu yapacak en temel aracın silahlı propaganda olduğunu söylüyoruz. Bunu söylerken, diğer ajitasyon araçlarını, mesela bir gazeteyi, grevi, gösteriyi ve hatta seçimleri inkâr etmiyoruz. Birer ajitasyon aracı olarak kullanılabilecek bunların temel değil tali olduk larını ve ancak temel araçla uyum içinde kullanıldıklarında devrimci mücadeleye hizmet edeceklerini söylüyoruz. Kürdistan koşullarında silahlı propaganda, siyasal çalışmaların gerçekleştirilmesinde, kitlelere bilinç götürülmesinde, kitlelerin en geniş siyasal birliğinin yaratılmasında temel bir rol oynayacaktır. Kürdistan'ın somut koşullarında birazcık yaşayan herkes, yüzyıllardan beri sömürgeci ve gerici zor ortamında yaşayan halk kitlelerinin ancak silahlı olduklarında kendilerine güvendiklerini ve cesaretlendiklerini çok iyi bilir. Gelişmiş kültürel yapı

ortamında "Iskra" Rusya'da kitleler içinde nasıl ki siyasal ajitasyonu ve bilinçlenmeyi geliştirip, onları eyleme kaldırılabildiyse, yüzyıllardan beri yazın dünyasına kapalı tutulan ve sömürgeci zordan başka bir şey görmeyen Kürdistan halk kitleleri içinde de devrimci silahlı mücadele siyasal ajitasyonu ve bilinçlenmeyi yapacak ve onları ulusal ve toplumsal kurtuluş uğrunda devrimci eyleme kaldıracaktır. Tarihin derin tecrübelerinden ve yaşamın acımasızlığından çıkardığı derslere dayanarak, Kürdistan halkı, silahlı propagandayı, kendisini cesaretlendirecek ve bilinçlendirecek temel mücadele aracı olarak görüyor ve ancak bunu uygulayan partinin kendisini bilinçlendirmeye, direnmeye ve kurtuluşa götüreceğine inanıyor. Geçmiş sınırlı pratiğimiz, bu durumu açıkça göstermiştir. Silahlı propaganda temelinde yapılacak sınırlı devrimci çalışma, bu aracın kimin çıkarına, kime karşı, neden ve nasıl kullanıldığı hakkında yapılacak sınırlı bir açıklama, halk kitlelerinin bilinçlenmesi ve eyleme kalkması yolunda önemli gelişmeler ortaya çıkaracaktır. Demek ki, azgın sömürgecilik ve kültürel gerilik ortamında silahlı propaganda, siyasal ajitasyonun, yani bilinçlenmenin, siyasallaşmanın, güven duygusunun gelişmesinin ve eyleme kalkmanın en temel aracıdır. Ve kitlelerin öncüsü olarak biz devrimciler, kitleleri siyasa) ajitasyon temelinde örgütleyeceğimize göre, bunun temel aracı olan silahlı propagandayı en iyi bir biçimde kullanmak zorundayız. Esas olarak siyasal çalışmayı geliştirse de, elbette silahlı propaganda tali olarak askeri eylemlere de yönelecektir. Devrimci örgütlerin korunup geliştirilmesi ve kitlelerin siyasal bilinçlenmesi amaçlarını gerçekleştirirken, örgütlenme ve siyasal çalışma önünde engel olan, kitleleri terör, işkence ve bilinçsizlik ortamında tutan ajanlar, hainlerin ve işkencecilerin silahlı eylemlerle temizlenmesi görevimiz de gerçekleştirecektir. Ajanlara ve işkencecilere yönelen silahlı propaganda, bu iki gücü etkisiz kıldığı oranda halk kitlelerini siyasal bilinçlenme ve örgütlenme içine çekecektir. Elbette bu eylemlerin, uygun hedeflere yönelmesi, planlı, Örgütlü ve başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi gerektiği açıktır.

«Bu gazete», diyor Lenin «sınıf mücadelesinin ve yığınsal öfkenin her kıvılcımını körükleyerek, onu, yaygın bir yangın haline getiren muazzam demirci körüğünün bir parçası haline gelirdi. Henüz pek masum ve çok küçük, ama düzenli ve ortak olan bu çabanın etrafında, sözcüğün tam anlamıyla denenmiş savaşçıların düzenli ordusu sistemli olarak bir araya getirilir ve eğitilirdi. Bu genel örgütsel yapının iskelelerinde ve merdivenlerinde, çok geçmeden, devrimcilerimizin saflarından çıkma sosyal-demokrat Jelyabou'lar, ve işçilerimizin saflarından gelen Rus Bebel'lerinin tırmandığı görürdük; ve böyleleri, seferber edilmiş ordunun önündeki yerlerini alırlar ve Rusya'nın utancı ve lânetiyle hesaplaşmak üzere tüm halkı harekete geçirirlerdi:»(15) Aynı durum gazete yerine silahlı propagandayı koyduğumuzda Kürdistan için geçerli olur. Silahlı propaganda, kitleler içinde siyasal ajitasyonu geliştirirken, aynı zamanda, propaganda çalışmalarının da, sempatizanların eğitilip kadrolaştırılmasının ve partinin yapısının militanlaştırılmasının da temel yöntemidir, Kürdistan koşullarında, silahlı propagandadan çekinen bir sempatizan devrimci kadro durumuna gelemeyiz; yine silahlı propagandadan çekinen, onu başarıyla uygulayıp yönetmeyi gerçekleştiremeyen bir kadro Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin ağır yükünü taşıyamaz. Bu aracın etkinliğini kabul eden ve onu başarıyla uygulayan her devrimci, Kürdistan proletaryasının ve halkının seçkin bir önderi, proletarya partisinin seçkin bir kadrosu olur. Bu, sadece bizim için değil, ulusal kurtuluş sürecinin bu yöntemle çizildiği tüm ülkeler için geçerlidir; bu tür ülkelerde silahlı mücadeleyi kabul etmeyen ve uygulamayan devrimci bir partiye ve

tek bir parti üyesine rast] anı lam az. Mao bunu açıkça ortaya koyar. Vietnam'da da parti daha ilk kurulduğu dönemde bile bu durumu açıkça vurgular ve kendi kadrolarını bu temelde eğitir. Demek ki, parti sempatizanlarının ve kadrolarının devrimci eğitimlerinin yapılmasında ve proletarya partisine lââyık birer üye haline getirilmesinde silahlı propagandanın büyük önemi vardır.

Kürdistan koşullarında silahlı propaganda, sadece bir ajitasyon ve propaganda aracı değil, aynı zamanda bir örgütlenme aracıdır da. Çeşitli düzeylerde parti örgütleri, ancak bu temel yönetime bağılı olarak kurulabilecek ve bu yöntemi uygulayarak kendilerini koruyabileceklerdir. Ülke çapında silahlı propaganda yaygınlaştırıldıkça, buna bağılı olarak parti örgütleri de yaygınlaşacaktır. Diğer bir yöntemi temel alarak Kürdistan koşullarında devrimci parti örgütleri yaratmayı düşünmek ancak kişinin kendini aldatması (ya da devrimcilikten kaçması) olabilir; silahlı propaganda temelinde kurulan parti örgütleri, buna dayanarak kendi kollarını çeşitli alanlara uzatabilir, bu temelde korunmak üzere değışik görevleri yürüten parti sorumlulukları oluşturabilirler. Silahlı propaganda temelinde üzerlerine yönelen düşman saldırılarını etki s İzle ş ti re n parti Örgütleri, kitleler İçinde siyasal çalışmayı ve örgütlenmeyi yaparak kendilerini geliştirebilir, çelikle sürebil ir ve adına lââyık bir parti örgütü haline gelebilirler. Böyle bir çalışmayı başaramayan ve hatta bundan kaçman örgütlerin, Kürdistan koşullarında devrimci bir partinin örgütleri, komiteleri olamayacağı, devrimci mücadeleyi geliştiremeyeceğı ve hattâ devrimci bir güç olarak varlığını bile yaşatamayacağı şimdiden açıkça belirtilebilir.

Kürdistan koşullarında devrimci örgütlerin kurulup korunması, geliştirilmesi, çelikleştirilmesi ve yaygınlaştırılması silahlı propagandanın temel bir araç olarak kullanılmasına yakından bağılıdır. Kendi varlığına yönelen ve devrimci çalışmaların engelleyen işkenceci, ajan ve muhbir hain kesime karşı kendini korumada, halkın siyasal gelişmesini engelleyen güçlerin etkisizleştirilmesinde, devrimci örgütler, kitlelerin öncüsü olarak silahlı mücadeleyi kullanmak durumundadırlar. Bu genel olarak böyledir, elbette parti örgütlerinin görevi salt bununla sınırlı değıldir ve bu temelde diğer parti çalışmalarını da yapmak durumunda olacaklardır. Bu bakımdan, silahlı propaganda partinin örgütlenmesinde ve genel olarak örgütsel çalışmalarda bir iskele görevini görecek tir. Her düzeyde bu inşa edildiğinde ve bu temelde devrimci mücadele geliştirildiğinde, böyle bir mücadelenin yönetici çekirdekleri, her alanda ve her düzeyde Örgütlenmiş parti örgütleri olacaklardır. Ve böyle denenmiş devrimci örgütlerin arasında yaratılacak ilişki ağı ile parti bütünlüğü sağlanacak, Bunların toplamı ile Kürdistan'da güçlü bir parti örgütlenmesi gerçekleştirilecektir. Yine her alanda yaratılacak ve geliştirilecek silahlı gruplar, geleceğ in halk ordusunun yönetici çekirdekleri olacaklardır. Silahlı propaganda temelinde bilinçlendirilen ve cesaretlendirilen kitleler, çeşitli biçimlerde mücadeleye katkıda bulunabilmek için kurtuluş güçleri etrafında ve mücadele İçinde birleşeceklerdir; bu, kitlelerin ulusal kurtuluş uğrunda örgütlenmesi olacak, bu temelde çeşitli kitle örgütleri, ulusal kurtuluş örgütleri yaratılıp geliştirilecektir. Demek ki, Kürdistan koşullarında bir ulusal kurtuluş mücadelesi geliştirebilmek için, başlangıçta, hem parti örgütlerinin korunması, geliştirilmesi, çelikleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında ve hem de kitlelerin bilinçlendirilmesi, örgütlendirilmesi ve eyleme çekilmesinde temel araç olarak silahlı propagandanın uygun alanlarda, ustaca ve başarıyla uygulanması gerekmektedir. Silahlı propaganda temelinde denenip çelikleşecek devrimci örgütler ulusal kurtuluş mücadelesinin yönetici örgütleri

olabilecekler ve yine bu temelde bilinçlenip pişecek ve örgütlenecek olan halk kitleleri ulusal kurtuluş mücadelesinin yürütücü gücü olabilecektir. Böyle bir gelişme ortaya çıktığında ulusal kurtuluş mücadelesi daha gelişmiş bir savaş düzeyine yükselebilecek, silahlı propaganda temelinde ve her alanda yapılan çalışmalar böyle bir savaşın hazırlıkları olacaktır. Bu du-

218

rumu, Rusya koşullarında bir cümle ile Lenin şöyle tanımlar «*Bir gazete çevresinde kurulacak olan örgüt, buna katkıda bulunanların (sözcüğün geniş anlamıyla, yani gazete için çalışanların tümünün) örgütü, her şeye, devrim dalgasının "alçalış" dönemlerinde partinin onurunu, saygınlığını ve yürekliliğini korumaktan, ulus çapındaki silahlı ayaklanmayı hazırlamaya, zamanını saptamaya ve gerçekleştirmeye kadar her şeye hazır olacaktır.*» (16)

Doğabilecek yanlış anlamaları önlemek için bazı noktaları daha çok açıklamak gerekmektedir. Öncelikle silahlı propagandanın örgütlenmede temel araç olduğunu, bunun diğer araçların yerine geçmediği ya da onlara bir alternatif olmadığını açıkça belirtelim. Elbetteki Parti, diğer araçlar olarak gazete, bildiri, broşür, kitap merkezi ve bölgesel düzeyde yayınlar, çeşitli sınıf ve tabakalar içinde gizlilik temelinde örgütleniş, barışçıl mücadeleler, koşullara uygun gösteri, yürüyüş, grev, boykot ve protestolara başvurmak zorundadır. Ama Bunların tümü temel araca bağlı olarak geliştirilmelidir. Çünkü proletarya partisinin örgütlenmede bu aracı temel alması bizim keyfi bir seçeneğimiz olmayıp, bu tümüyle Kürdistan'ın özgül durumundan kaynaklanmakta ve tepeden tırnağa karşı-devrimci zorla donanmış düşmanın tüm toplumsal gelişmenin karşısına bu tarzda dikilmesinin dolaysız bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

Kürdistan'da en başta da örgütlenme alanında atılmak istenen her adım eğer daha başından ezilmek istenmiyorsa, karşı-devrimci teröre karşı direnecek devrimci zorla birlikte atılmak, onun koruması altında ilerletilmek zorundadır.

Kürdistan'daki sömürgeci egemenlik kendisine karşı, ya da daha doğrusu Kürdistan adına her türlü örgütlenmeyi yasaklamış ve bunu idamla cezalandırmıştır. Bu nedenle Kürdistan'da ulusal bir kimlikle örgütlenmeye çalışan hangi sınıf ve tabaka olursa olsun eğer iflah olmaz bir oportünizmin pençesine düşmemişse ve ulusal kurtuluşa kararlı ise karşı-devrimci zor altında ezilmemek için devrimci zoru kendisine temel almak zorundadır.

Kaldı ki bu, çağımızda sadece Kürdistan'a özgü bir durum da değildir. Emperyalizm ve İşbirlikçilerinin proletarya ve halk üzerindeki karşı-devrimci zoru en üst bir noktaya çıkardığı bir ortamda bu gerici zora karşı örgütlenmek, yani siyasi bir güç haline gelmek başlı başına bir zor olaydır. Genel olarak bu böyle olduğu gibi, sömürge ülkelerde örgütlenmek, halkın siyasal ve askeri zorunun yaratılması demektir. Bu gerçek başta Rus Devrimi olmak üzere özellikle Vietnam ve Çin devrimlerinde açıkça kanıtlanmıştır. Kısaca Kürdistan'da proletarya hareketinin örgütlenip mücadeleyi yükseltebilmesi İçin, her şeyden Önce, varlığını koruyacak ve önündeki karşı-devrimci engelleri yıkabilecek devrimci bir zoru temel alması kaçınılmazdır.

Ancak bu proletarya partisini yaratan "zor"dur ve örgütlenmede ondan başka başvurabileceği herhangi bir araç yoktur, ya da böylesi araçlar Kürdistan'da hiç bir geçerliliğe sahip değildir anlamına gelmez. Aksine kitleler arasında çeşitli ekonomik ve siyasal mücadele araçları ve özellikle de yazılı ve sözlü çeşitli siyasi ajitasyon ve propaganda faaliyetleri etrafında, çeşitli örgütlenmelerin yaratılabileceği etkin araçlar olarak partinin örgütlenmesinde önemli bir rol oynayacaklardır. Silahlı propaganda

birlikleri ise özellikle içinde bulunduğumuz dönemin özelliklerine denk düşen bir örgütlenme biçimi olarak, bütün bu araçları birleştiren ve partiye üzerinde bina inşa edebileceği iskeleti sunan bir rol oynayacaktır. Bu rol de açık ki, önümüzdeki dönemde temel bir roldür.

Ancak devrimci şiddetin örgütlenmedeki bu rolü sürekli ve genel geçerli bir rol değildir. Bahsedilen aracın temel araç olma özelliği karşı-devrimci zor yıkılıncaya kadar geçerli olabilir. Kitlelere ulaşan yaygın örgütlenme olayı gerçekleştirildikten sonra, bu aracın da işlevini yitireceği açıktır.

Ayrıca denebilir ki, bu araç rolünü daha şimdiden önemli oranda oynamıştır. Bundan sonraki dönemde rolü partinin yeniden inşasının tamamlanması ve kitlelerin bu araç etrafında öncüye kazanılması görevinin gerçekleşmesine ve karşı-devrimci zorun etkinliğinin kırılmasına bağlı olarak azalacak ve yerini siyasal ajitasyon ve propagandayı temel alan diğer araçlara bırakacaktır.

Fakat bu aşamada temel ve tali araçlar ve bunlar arasındaki ilişkinin doğru belirlenmesi hayati önem taşımaktadır.

Aradaki doğru orantı bulunmalı, araçlar içice kullanılırken temel ve tali araçlar bu biçimde değerlendirilmelidir. Geçmişte yapıldığı gibi "ya bu, ya o" biçiminde, birinin diğerlerini imkansız kılması ya da birine sahip çıkılması ve diğerlerinin inkâr edilmesi şeklinde olamaz; bu tamamen saçma bir yaklaşımdır. Kürdistan koşullarında temel aracı gözden uzak tutmadan, yerine göre hangi araç yararlıysa o kullanılmalıdır. Marksizm-Leninizm ilke olarak hiç bir mücadele biçimini redetmez. Hiç bir araç, kendi başına ne iyi, ne de kötüdür; onun iyiliği ya da kötülüğü veya doğruluğu ya da yanlışlığı kullanıldığı amaca bağlıdır. Eğer bir araç devrim amacı için kullanılıyor ve devrimci gelişmeye hizmet ediyorsa, o araç iyi ve doğrudur. Ama bir araç devrimci amaç için kullanılmıyor ve mevcut koşullarda devrimci gelişmeye hizmet etmiyorsa, o araç kötü ve yanlıştır. Bu, silahlı mücadele için de böyledir. Silahlı mücadele devrimci amaç için kullanılır ve mevcut koşullarda devrimci gelişmeye hizmet ederse, bu çok yüce bir şeydir. Ama devrimin çıkarları için kullanılmaz ya da kullanılamazsa, silahlı mücadele de yozlaşarak kişiyi basit bir eşkıya ve gangster durumuna getirir. Burada önemli olan, mevcut koşullarda devrimi geliştirecek araçları doğru seçebilmek ve başarıyla kullanabilmektir.

İkinci olarak, silahlı propaganda dönemi, yaygın bir gerilla dönemi değil, esas olarak gerillaya hazırlık dönemidir. Bu nedenle gerillayla kan sunim amali ve bir gerilla dönemi çalışması olarak görülmelidir. Silahlı propaganda esas olarak siyasal çalışmalar geliştirir ve askeri hedeflere tali olarak yönelir. Bu bakımdan, daha ilerde tanımlarken biz, silahlı propagandayı, siyasal ajitasyon, propaganda ve örgütlenmenin temel aracı olarak belirttik. Bu görevleri gerçekleştirmekle silahlı propagandanın, gerillaya giden yolda önemli bir evreyi oluşturduğu açıktır. Üçüncü olarak, silahlı propaganda temel araç olarak belirlendi diye, bu, her yerde ve hemen, koşullara bakmadan, her komite ya da örgütün mutlaka silahlı propaganda yapacağı anlamına gelmez. Dördüncü olarak, kendisi gerilla için bir hazırlık evresi olsa da, silahlı propaganda için de uygun asgari hazırlıkların yapılması gerekir. Bu, bir gazetenin hazırlıkları gibi değil, daha güçlü hazırlıkları gerektirir. Bir yılı aşkın süredir yaptığımız çalışmalar ve bundan sonra da ülke içinde ve dışında, uygun alanlarda, çeşitli ilişkilerin sağlanmasından gizli ve açık üslerin yaratılmasına kadar çeşitli biçimlerde yapacağımız çalışmalar, hep böyle bir hazırlığı içerir. Bu hazırlıkları asgari ölçüde yaptığımızda, parti örgütlerinin gelişmesi ve

kitleler içinde siyasal çalışmaların yapılması için silahlı propagandayı uygun alanlarda ve etkin bir biçimde kullanmaya başlayabileceğiz. Ve bunu, diğer çalışma yöntemleriyle, işçi, köylü ve diğer kesimler içindeki çalışmalarla, gazete, bildiri ve broşürlerle destekleyeceğimiz, zaten silahlı propagandanın yapacağı etkinin başlı başına büyük bir örgütlenme durumu ortaya çıkaracağı, dışarda yapacağımız çalışmaların hep bu ana doğrultuya tabi olarak gelişeceği açıktır.

'- Bu evreyi somut olarak başlattığımızda, Kürdistan proletaryasının öncü örgütünün pratikte ortaya çıkacağını, geçmişte çeşitli nedenlerden dolayı, özellikle bir doğuş ve gençlik dönemi yaşadığımızdan ötürü erişemediğimiz duruma ulaşılacağını şimdiden belirtebiliriz. Böyle bir devrimci çalışmanın pratik planlamasını burada ele alamıyoruz. Burada ele aldığımız konu, Kürdistan'da proletarya partisinin somutta nasıl bir çizgide gelişebileceğidir, ve bu konuda sunduğumuz plan gerçekçi ve Kürdistan'ın tarihi ve bugünkü somut özelliklerini dikkate alan bir plandır. Ayrıca dünya proletaryasının ve ezilen halklarının mücadele deneylerinden de esinlenmektedir. Eğer bu planın uygulanmasında ağır hatalara düşülmez ve ustaca davranılırsa, son derece üretken ve yararlı olacağı, istenilen sonuçlara bizi ulaştıracağı kesindir. Lenin, daha 1902'de, ulus çapında bir silahlı ayaklanmayla devrimin zafere gideceğini, bunun için örgütlenme de dahil tüm hazırlıkların Rusya çapında bir siyasal gazete etrafında yapılabileceğini açıkça belirtir ve somut bir örgüt planı çizer. Biz de, Kürdistan ulusal kurtuluş devriminin uzun süreli bir halk savaşı ile *zafere* gideceğini kabul ediyoruz, ve böyle bir savaşa ulaşabilmek için örgütlenme de dahil tüm hazırlıkların ancak silahlı propaganda temelinde yapılabileceğini belirtiyor ve bu konuda somut örgütlenme planımızı çiziyoruz. Dikkat edilirse bizim planımız sadece bir örgütlenmeyi içermekle kalmıyor, aynı zamanda kitlelerin siyasal canlanışının örgütlenmesinin temel aracını ve bu araç etrafında parti örgütlerinin çelikleşeceklerini, güçlerini sınayacaklarını ve başarılı olup olmadıklarını görececeklerini de kapsıyor. Ayrıca bu temelde çeşitli parti örgütlerinin birbirlerine güven vereceklerini ve genelde partinin gelişimi için bir ölçek olabileceğini de belirtiyor.

Her alanda bu araç kullanıldığında ve gelişmeler istenilen seviyeye ulaştığında partinin ve halkın kendine güveni artacaktır. Silahlı mücadele içinde belli ölçüde yoğrulan, örgütlerini ve halkı geliştirip birliğe götüren, başarılı faaliyetleriyle düşmanın sert baskı, pasifikasyon ve işkence ortamını yırtan, devrimci şiddeti geliştirerek halkı ajanlardan, İşkencecilerden ayıklayan bir parti, tüm bunları başarmasını bilen bir parti artık mücadelenin daha ileri bir aşamasına geçecek ve gerillayı gündemine alacaktır. Eğer partinin yaşadığı pratik, gerekli bağlantıları, donatımı, tecrübeyi sağlamışsa, sınırlı bir biçimde de olsa halk siyasal bir ordu haline getirilmişse, gerekli güç biriktirilmiş ve peş peşe düşmanın bazı saldırılan püskürtülmüşse, bütün bunlar istenilen düzeyde yapılmışsa, işte o zaman bunu yapan bir partiyi gerilla savaşına girişmekten hiç bir güç alı koyamayacaktır. Halk savaşına bu biçimde ulaşan bir partiyi ve halkı kısmi yenilgiler dışında ağır bir yenilgiye hiç kimse uğralamayacak, mücadele içinde çelikleşecek olan parti ve halk, savaşın daha üst evrelerine geçerek mutlaka zaferi sağlayacaktır. Böyle bir dönemin yaratılması, herkesten önce parti çalışmalarından sorumlu olan tüm militan kadroların en önemli ve somut görevidir. Bu görevlerin sınırlı olarak gerçekleştirilmesi bile, Lenin'-in "*Rusya'nın utancı ve taneliyle hesaplaşmak*" sloganında dile getirdiği gerçeği bizim de haklı olarak şöyle haykırmamıza yetecektir Kürdistan'ın lanetli ve utanılası yapısını yaratmaktan sorumlu olanlarla nihaî zafere kadar kıyasıya bir

savaşa girmekten hiç bir güç bizi alıkoyamayacaktır! Kürdistan proleter devrimci hareketinin tarihi üç döneme ayrılır: Birinci dönem, 1973'lerde bir ideolojik eğilim olarak doğuşla 7 de program taslağının ortaya çıkarılmasıyla sona Genel olarak hareketin teori ve program alanında geliştiği dönemdir. Başlıca çalışma biçimi, araştırma ve incelemelerle sürdürülen teorik çalışmadır. Ve teorik gelişmeye bağlı olarak ideolojik mücadele: yürütülmüştür. Hareketin bir ideolojik grup olarak örgütlenmesi, bir rüşeym hali söz konusudur.

Dar bir grubun yoğun teorik çalışma yapması ve ideolojik mücadele yürütülmesiyle bu dönem ciddi hatalar işlenmeden başarıyla tamamlanmıştır.

İkinci dönem, 1977'lerin sonlarında program taslağının ila-

± ? R T-'979 ^/ ^ ÖrgÜtsel ^«M*» ortaya c.kmas.yla sona erer. Bu dönemde hareketin toplumsal, politik bir kuvvet haline

SONUÇ

224

gelmesi söz konusudur. Ve gelişmesinin gençlik aşamasındadır. Bu dönemde siyasal programın ilan edilmesiyle program etrafında aji-tasyon faaliyetlerinin ve parti varlığına musallat olan ajan-pro-vakatörlere, işkencecilere karşı devrimci şiddetin geliştirilmesi temelinde kitlelere gidilmeye başlandı. Geniş aydın-gençlik kesimi hareket saflarına akın ederken, parti programı tüm halk kesimleri içinde yankısını buldu ve halk kitleleri hızla mücadele bayrağı alanda toplanmaya başladı. Hareket bir grup olmaktan çıkarak, programı ve eylem çizgisiyle resmi bir parti seviyesine yükseldi. Ve bu temelde yavaş yavaş Kürdistan'da devrimci parti örgütleri yaratılmaya geçildi. Bütün bu gelişmeleri farkedenden düşman, başlangıçta hareketin geliştiği tüm alanlarda sıkıyönetim ilan ederek ve daha sonra devleti faşist bir devlet haline getirerek hareketi toptan ezme planları geliştirdi ve uygulamaya koydu. Düşmanın karşı-devrimci bir İmha savaşı başlatması, hareketin genişleyerek bir kitle hareketi haline gelmesi ve fakat kitlelere önderlik edebilecek devrimci örgütlerin yeterince geliştirilememesi, bütün bunlar yeni birdönemin başladığını gösteriyordu.

Üçüncü dönem, 1979'larda örgütsel yetersizliğin ortaya çıkmasıyla baslar ve hızlaaşmaya çalıştığımız bir dönem olarak kısmen de hâlâ devam eder. Dönemin özgün özellikleri kısaca şöyle formüle edilebilir İlk paniği atlatan ve hızla kendini toparlayan düşmanın, imha ve ezme amacı ile yoğun bir saldırıya geçmesi ve sömürgeci bir savaşı geliştirmesi; devrimci gelişme karşısında tahammülsüzlüğü artan küçük-burjuvazinin, Türkiye'den kaynaklanan sosyal-şove-nizmin ve Kürdistan'dan kaynaklanan reformist-milliyelçiliğin harekete karşı bir çok noktadan saldırı ya geçmesi; dönemin başlangıcında gelişmesini hızla sürdüren kitle hareketinin istediği devrimci önderliği bulamayınca giderek yavaş yavaş düşüş göstermesi; partinin halk nezdindeki siyasal prestijinin, itibarının sürekli artış göstermesine rağmen devrimci örgütlenmenin yeterince geliştirilememesi; düşman saldırılan karşısında dayanamayan örgütlerin, ulusal kurtuluş mücadelesinde halka önderlik etme görevlerini yerine getiremedikleri gibi, kendilerini de koruyamayarak yavaş yavaş dağılmaya başlaması; yoğun tutuklamalar ve katliamlar ortamında çok sayıda kadro kaybının ortaya çıkması; henüz çok genç, tecrübesiz ve eğitim eksikliği içinde olan kadroların mücadelenin artan sorunlarına çözüm getiremeyerek bunalım içine düşmesi ve devrimci önderlikte amatörülüğün, ilkeliliğin açıkça görülmesi; vb. Hızlı devrimci gelişmenin ortaya çıkardığı bu olumsuzluklar, hastalıklar Özellikle kadrolar ve Önderlik düzeyinde görüldü. Büyük devrimci gelişmelerin çapma hakim olabilecek, kitleleri toptan bir ulusal kurtuluş

savaşına hazırlayabilecek, bunun ihtiyaç duyduğu devrimci Örgütsel önderliği yaratabilecek kadroların, önderlerin eksikliği duyulmaya başlandı. Böyle bir ortamda, Özellikle kadro düzeyinde çok sayıda devrimcinin yakalanması ve yeni kadroların da kolay kolay yetişmemesi ile önderlikte yetersizliğin kendini daha da açık olarak hissettirmesi, daha da yoğunlaşan baskı, tutuklama ve işkencelerin adeta bir panik havasına yol açması, bu durumdan kurtulmak için kısmen ülkede kalınsa bile hareketin tam güvenliğinin sağlanabilmesi ve bu sert baskı döneminde de varlığını sürdürebilmesi açısından yakın alanlarda yeni üsler aranması, hareketin ağırlıklı olarak bu alanlarda üslendirilerek mücadelenin buralardan geliştirilmesi ve yeni dönemin özelliklerine uygun olarak hareketin durumunu gözden geçirip gerekli hazırlık çalışmalarını yapmasının zorunluluğu açıkça ortaya çıktı. Ve 1979'ların sonlarından itibaren ağır baskı ve olumsuzluklara rağmen yapılmakta olan da budur.

Parti sert baskı koşulları altında yaşadığı bu dönemde, olumluluk ile olumsuzluğu açıkça görmüştür. Parti, bu dönemde, kaypak dostlarını ve geçici yol arkadaşlarını kaybetmiş, saflarındaki çeşitli küçük-burjuva unsurların kaypaklıklarına, kaçışlarına ve teslimiyet anlayış ve tutumlarına tanık olmuştur. Yine bu dönemde parti, kendi darlıklarını, ilkelliği, amatörlüğü de açıkça görebilmiştir. Ama, bunlara karşın Parti, devrimci direnişçi!ğin en yüce örneklerini, kitleler-deki engin devrimci gelişmeyi, kitlelerin kurtuluşa ve örgüte olan susamışlığını ve Kürdistan'daki devrim güçlerinin ne kadar canlı, diri ve güçlü olduğunu da görebilmiştir.

Tüm gelişmeler, partiyi imha etmek için emperyalizmin ve faşist Türk sömürgecilerinin cezaevlerinden dünyanın dört bir alanına kadar her taraftan başlattıkları saldırıların bozguna uğratılması, parti yaşantısında yoğun baskının, tutuklamaların yerini yeni koşullara uygun teorik, politik ve pratik alanda seviyeli hazırlık çalışmalarının alması ile birlikte önümüzdeki dönemin yeni ve gelişkin mücadele evresi olacağını göstermektedir. Bütün bu çalışmaların üçüncü dönem içinde yapılmış olması, özellikle teorik, politik ve askeri alanda güçlü hazırlıkların yapılması, gerçekleştirilen Parti Konferansında önemli kararların Politik Rapor ve Cephe program taslaklarının ortaya çıkarılması, Parti programının bu dönemde de önemli oranda uygulandığını ortaya koymaktadır. Mevcut gelişmeler, olumsuzlukların doğru bir temelde görülerek bunların başarıyla giderileceğini, edinilen tecrübeler ve yapılan hazırlıklara dayanılarak ortaya çıkarılan yaklaşımların pratikte hayata geçirileceğini.

226

üçüncü döneme son verilerek önümüzdeki dönemde Partinin militan yapısının ve birliğinin danada geliştirileceğini, güçlü ve militan Parti çekirdeklerinin örgütleneceğini, kitlelerin güçlü siyasal uyanışının ve örgütlenmesinin yaratılacağını şimdiden göstermektedir. Ortaya çıkan tüm belirtiler böyle bir dönemin içine kısmen de olsa girildiği yolundadır. Ve eğer bunda ısrar edilirse, önderlerden en alt düzeydeki kadrolara kadar tüm güçler gerçekten militan Marksizm-Le-ninizme yakışır bir tarzda buna özenle hazırlanır ve dikkat ederse, böyle bir dönemin tamamen ve güçlü bir biçimde gerçekleşmesi kaçınılmazdır.

Partimizin örgütlenme konusundaki bu çalışması, kendi geçmiş pratiği ve dünya proletaryası ve halklarının deneylerine de dayansa, açık ki pratiğe uygulanma doğruluğu kanıtlanıncaya dek bir deneme olarak kalacaktır.

Ancak sözkonusu çalışmanın kapsamı ve çözümleyici özelliği şunu açıkça kanıtlamıştır ki, örgütlenme konusunda tam hır yabancılığa ve köleliğe itilmiş ülke ve halk gerçekliğimiz İçin ve modern kurtuluş hareketlerinin bu alandaki en gelişmiş

deneylerini Kürdistan ulusal ve sınıfsal kurtuluş mücadelemiz açısından ve hem de kendi ülke ve sınıf gerçekliğiyle böylesine sağlıklı bir bağ içerisinde yorumlayıp çözüm yollar ve planlar önerebilen bir eser ilk defa bu çalışma ile ortaya çıkmaktadır. Ayrıca çalışmamızın dayandığı ideolojik ve siyasi çizginin doğruluğu geçmiş mücadele pratiği içerisinde kanıtlanmış ve bugün örgütlenme konusundaki görev ve önerilerine temel teşkil eden proletarya eğiliminin ilk çıkışından örgütlenmesi ve proletarya partisi doğruluğu kanıtlanmış bu zemin üzerinde doğmuştur. Bu bakımdan örgütlenme konusunda ileri sürülen tezler ve planlar herhangi bir tasan olmaktan çok temelleri atılmış ve ulusal ve toplumsal gerçekliğimize uygunluğu kanıtlanmış bir örgütlenmenin bu temelde daha fazla nasıl örgütlendirileceği ve geliştirileceğine yöneliktir. Bu noktada söz sırası artık bütünüyle bu örgütlenme çizgisini ve öteki görevleri hayata geçirmekten sorumlu devrimcilere gelmiştir. Böylesine aydınlatılmış bir çizginin hayata geçirilmesi için olanaklar Kürdistan tarihinin hiç bir dönemiyle kıyaslanmayacak kadar elverişlidir. Her şey sorumlu devrimcilerin rollerini oynamalarına kalmıştır. Bu nedenle biz, halkımızın kaderini tayin eden bu alanda kadroların tarihsel rollerini oynamaya davet ediyoruz ve yüklenilen görevleri layıkı ile gerçekleştirmeye çağırıyoruz. Güçlü bir ulusal kurtuluş mücadelesi verilmedikçe Kürdistan'da gerçek bir devrimci gelişme olamaz!

227

Ve güçlü bir proletarya partisi önderliği gerçekleştirilmedikçe Kürdistan'da ciddi bir ulusal kurtuluş mücadelesi verilemez!

Aralık 1981

Haziran 1982

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- (1) Marx-Engels, Seçme Yapıtlar, Birinci Cilt, Syf: 140-141, Sol Yayınları
- (2) Aynı Yerde,
- (3) Aynı Yapıt, Syf: 164-165
- (4) Marx-Engels, Aktaran W. Pomeroy, Marxizmde Gerilla Savası Syf. 60
- (5) V. İ. Lenin, Ne Yapmalı?, Syf: 35, Sol Yayınları
- (6) Aynı Yerde.
- (7) F. Engels, Aktaran Lenin, Ne Yapmalı?, Syf: 38
- (8) V. İ. Lenin, Ne Yapmalı?, Syf: 156
- (9) Aynı Yapıt, Syf: 153-155-172
- (10) Aynı Yapıt, Syf: 164
- (11) Aynı Yapıt, Syf: 157-159
- (12) Che Guevara, Savaşçıya Pratik Öneriler, Syf: 64
- (13) Giap, Aktaran W. Burchet, Vietnam Kazanacak, Syf: 228
- (14) V. İ. Lenin, Ne Yapmalı?, Syf: 198
- (15) Aynı Yapıt, Syf: 207
- (16) Aynı Yapıt, Syf: 215

228

229